

Küçük Burjuva Popülizmi ve Proleter Sosyalizmi ● H.FIRAT

H.FIRAT

**Küçük
Burjuva
Popülizmi
ve
Proleter
Sosyalizmi**

E K S E N Y A Y I N C I L I K

Küçük Burjuva Popülizmi ve Proleter Sosyalizmi / H.FIRAT
(Bu eserin birinci baskısı Ağustos 1987'de
TDKP-Leninist Kanat yayını olarak yayınlanmıştır.)
Ekim 1995 ● İkinci Baskı ● Baskı: Ceylan Matbaacılık

ISBN9757271071

H. FIRAT

Küçük-Burjuva Popülizmi
ve
Proleter Sosyalizmi
(Z. EKREM'E CEVAP)

İÇİNDEKİLER

- 7 Birinci Baskıya Önsöz
9 İkinci Baskıya Önsöz
15 **Giriş**
20 **BİR - Z. Ekrem Sorunu Nasıl Çarpıtıyor?**
40 **İKİ - “Dühring’i Anımsamamak” Mümkün Değil!**
52 **ÜÇ - TDKP’nin Oluşum Süreci: Parti
Sorununa ve İşçi Sınıfına Yaklaşımı**
52 **A- Yönteme Dair**
57 **B- “Partimizin Oluşum Süreci” ve Partimizin Yayınları**
79 **C- TDKP Hangi Hareketle Birleşme Süreci İçinde
Kuruldu?**
89 **D- Partilerin Kuruluş Yılları ve Sınıfla İlişkileri**
109 **DÖRT - “Sınıfa Yönelimde Partimizin
Perspektifi” (Popülizm ve Sosyalizm)**
128 **BEŞ - TDKP’nin Taktik Sorununa İlişkin
Kavrayışı ve Bazı Taktik Sorunlar**
128 **A- Bir Kere Daha Yanlış Kıyaslamalar**
132 **B- 71 Hareketinin Taktik Sorununa İlişkin Temel
Kavrayışı Aşılabilir mi?**
144 **C- TDKP ve Geçmişin Bazı Taktik Sorunları**
161 **D- TDKP’nin Temel Siyasal ve Örgütsel
Taktiklerini Kim Yönetti?**
168 **ALTI - Tasfiyecilik ve İnkarcılık**
177 **EKLER - Ayrışma Sürecinin Bazı Belgeleri**
179 **Gündem Önerisi Üzerine**
188 **Gündem Önerisi**
189 **Ciddiyet Bunalımı**
206 **TDKP-Leninist Kanat Bildirisi**
211 **Belgeler-1’e Sunuş**
213 **Z. Ekrem’in Aralık 1986 Tarihli Yazısı**

BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Bu kitap TDKP teorisyeni Z. Ekrem'in *Hatalarımız ve İnkarcı Tasfiyeci Eğilim Üzerine* isimli broşürüne cevap olarak kaleme alınmıştır. Fakat Z. Ekrem'e cevap vermekten çok öteye bir amaç taşımaktadır.

Z. Ekrem'in broşürü hiç de böyle uzun bir cevabı gerektirecek değerde bir içeriğe sahip değil. Başka koşullarda, bu broşürü bir kaç sayfalık bir değerlendirmeye de cevaplamak mümkündü. Ne var ki Z. Ekrem'in broşürü tam da TDKP içinde bir yol ayrımının yaşandığı koşullarda, ve gerçekte, bu yol ayrımında Z. Ekrem'in oportünist kanattan yana açık ve kesin tavır alışının bir belgesi ve TDKP'nin popülist teori ve pratiğinin bir savunusu olarak yayınlandı.

İşte bu durum, bize, Z. Ekrem'in broşürünü vesile ederek, TDKP'nin popülist teori ve pratiği ile hesaplaşma fırsatı ve olanağı verdi. Hiç kuşkusuz, bu broşürün sınırları içinde, bu hesaplaşma, özellikle teorinin temel konularını bazı kısa değinmeler dışında kapsamıyor. Ele alınan konular, Z. Ekrem'in broşüründe ele alınanlarla sınırlı. Z. Ekrem'in tartıştığı ve resmi TDKP görüşü adına savunusunu yaptığı konularda, (parti, partileşme süreci, sınıf bakış açısı, sınıf hareketi, sınıfa yönelik perspektifi ve tabii devrim kavrayışı, taktik sorunu ve çeşitli taktik sorunlar vb.), popülizm ile Marksizm-Leninizm arasındaki derin ideolojik-sınıfsal görüş farklılığı vurgulanmaya çalışılıyor.

Okuyucu bunu bir başlangıç, bir ilk adım saymalıdır.

* * *

İki şeyi önemle ve özellikle belirtmek gerekiyor.

Birincisi; burada, Z. Ekrem vesile edilerek TDKP'nin şahsında yapılan eleştirinin, gerçekte, bizim kendi geçmiş anlayış ve pratiğimizle bir hesaplama olduğu gerçeğidir. TDKP mensupları olarak, TDKP'nin geçmiş teori ve pratiğinin sorumluluğunu hataları ve sevaplarıyla kendi yerimiz ve konumumuz ölçüsünde bizler de doğrudan taşıyoruz. Bugünkü TDKP savunucularından farklılığımız geçmişin değil, fakat bugünün olgusudur. Bizler küçükburjuva popülist geçmişimizle hesaplaşarak ondan kopuyor, proleter sosyalizmine yöneliyoruz. Onlar ise, o geçmişi öze ilişkin olmayan düzeltme ve değişikliklerle yaşatıp sürdürmek istiyorlar. Yol ayrımı bunda ifadesini buluyor.

İkincisi; eleştirimiz TDKP'nin teori ve pratiği ve onun belgeleri esas alınarak TDKP'nin şahsında yapılıyor. Fakat yapmaya çalıştığımız, gerçekte ve özünde, TDKP'ye yakın diğer grupların (TKİH, TKP/ML Hareketi, TİKB vb.) anlayış ve pratiklerinin de bir eleştirisidir. Hiç kuşkusuz diğer grupların her biri de, bu aynı popülist anlayış ve pratiği kendilerine has koşullarda, değişik düzeylerde, değişik biçimlerde, kimi zaman değişik niteliklerde yaşadılar, yaşıyorlar. Bugünün en belirgin ve en önemli olgusu olan devrimci küçükburjuva popülizminden ideolojik kopuş, teoride ve pratikte proleter sosyalizmine yöneliş eğilimi ve süreci, bu grupların bünyesinde de şu ya da bu ölçüde yaşanmakta. Dolayısıyla bu değerlendirme TDKP'yi aşan bir hesaplama ve kopma sürecinin bir parçası sayılmalıdır.

Son olarak; yazıda, özellikle ilk bölümlerde, tartışmaya konu belgelerden kimi zaman tartışmanın akışını etkileyecek kadar çok aktarma var. Bu bilinçli bir tutumun ürünüdür; gerekçesi, "Giriş"te ve diğer bazı vesilelerle açıklanmış bulunuyor.

H. Fırat

5 Ağustos 1987

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Bugüne kadar adı birçok yazı ve tartışmamızda geçmiş, kaynak olarak gösterilmiş bu kitap, hayli gecikmiş olarak nihayet geniş okur kitlelerinin karşısına çıkıyor. Kitap 1987 Temmuz'unda, kopuşumuzun ilk aylarında, zorunlu bir yanıt olarak kaleme alınmış ve yurtdışında yayımlanmıştı. Bir kopuş anının ve bu anlamda bir geçiş döneminin ürünüdür. ("TDKP-Leninist Kanat" adına yayımlanmış olması da bunu gösterir.) Bu özellik, onun dili ve üslubunda olduğu kadar, tartıştığı konular ve savunduğu fikirlerde de şu veya bu ölçüde yansır.

O tarihlerde bir yenilgi sonrasının ilk toparlanma çabaları yaşanıyordu ve doğal olarak bu, geçmişin değerlendirilmesini zorunlu kılıyordu. Bu ihtiyaca yaklaşım, çok geçmeden TDKP'de bir iç saflaşmaya yol açtı. Geçmişe tutucu bir biçimde sarılmak ile geçmişle devrimci bir temelde hesaplaşmak, bu saflaşmanın ilk hareket noktalarıydı. Bu verimli bir ideolojik tartışma ve çatışmanın, dolayısıyla sağlıklı bir ayrışmanın zemini olabilirdi. Öyle olmadı; geçmişe sarılanlar, bunu ideolojik bir çerçevede yapmak yerine, yenilgi döneminin beslediği küçükburjuva dejenerasyonuna özgü tepki ve davranışlarla çıktılar ortaya. Kişisel saldırı, spekülasyon ve dedikoduyu sınırsız ölçüde kullandılar ve böylece sağlıklı bir iç ideolojik

hesaplaşmanın yolunu kesmiş oldular. (Zamanında iki kitap halinde yayınladığımız belgeler buna tanıklık etmektedir.)

Komünistler başından itibaren kendi cephelerinden bu seviyesizliğe muhatap olmadılar. Israrla ideolojik yaklaşımı öne çıkardılar ve o günün örgüt platformlarında, geçmişle hesaplaşma temelinde ulaştıkları değerlendirmelerin ilk sonuçlarını ortaya koydular. Bu küçükburjuva gericiliğini iyice şiddetlendirince ve artık bir arada kalmanın koşulları hepten ortadan kalkınca da, ayrılıklarını kamuoyu önünde ortaya koyma yoluna gittiler.

Ayrılığımızı ilan eden ve bu kitaba ek olarak sunulan TDKP-Leninist Kanat Bildirisi, 1987 Nisan'ında yayımlandı. Bunu, geride kalan çatışmalı dönemin bizde mevcut tüm belgelerini yayımlamak (Mayıs 1987) izledi. *Belgeler*'e yazılan sunuşta, "Bu belgeleri yayınlayarak bu faslı kapatıyoruz. Artık bizi küçükburjuva yozlaşmanın ürünü sorunlar ilgilendirmiyor. ... Bu belgelerin yayını esnasında söylediklerimiz dışında bu konuya dönmek kararındayız. İdeolojik-siyasal nitelikteki sorunların ötesi, artık bizleri ilgilendirmiyor." deniliyordu (Bkz. bu kitabın *Ekler* bölümü).

Komünistler verdikleri söze uygun davrandılar. Belgeler'in hemen ardından, bugün EKİM'in ilk çıkış belgeleri kabul edilen *Yakın Geçmişe Bir Bakış ve Platform Taslağı* başlıklı ideolojik metinleri kamuoyuna sundular (Mayıs 1987). Elinizdeki kitap bunları izledi (Ağustos 1987).

Alt başlığından da anlaşılacağı gibi, kitap bir yanıttır. Fakat daha ilk baskıdaki *Önsöz*'de de vurgulandığı gibi, yanıt vermek burada yalnızca bir vesiledir. Asıl amaç, bunu vesile ederek geçmişle hesaplaşmaktır. Z. Ekrem'in görüş ve iddialarını adım adım izleyerek, geçmişin teorik ve pratik bir değerlendirmesini ortaya koymaktır. Cep sözlüğü büyüklüğündeki 68 sayfalık bir broşüre verilmiş bir yanıtın nispeten hacimli bir kitap olarak ortaya çıkması bundan dolayıdır.

Kitabın dili olağan polemikleri aşan bir "sertlik"te görülebilir. Bunun tek ya da asıl nedeni, hiç de geçmişle hesaplaşmanın sertliği değildir. Z. Ekrem'in broşürü eleştiri

ve iddialarındaki dayanaksızlığı ölçüsünde kaba ve saldırgan bir üsluba sahipti. Bu saldırganlık bolca kaba hakaret de içeriyordu. Bu açıdan bakıldığında, verilmiş yanıt nispi bir yumuşaklık ve sükunetin hakim olduğu bile iddia edilebilir. Öylesine ki, tartışmanın ideolojik özünü karartmaması kaygısıyla, Z. Ekrem'in "yenilgi yılları" edebiyatı üzerinden yaptığı kaba dokundurmalara yanıt hakkından vazgeçilmiştir. Üstelik kitabın *Giriş* bölümünde buna gerekli yanıtın kitabın sonunda verileceği duyurulduğu halde...

Kitabın düşünsel içeriğine gelince, bir kopusu amnın ürünü olduğu ölçüde, fikirlerin içeriğinde değilse bile işlenişinde belirli zayıflıklar muhakkak ki vardır. Fakat bu kitabın ilk çıkış belgelerimiz sayılan ve yukarıda anılan metinlerin ardından kaleme alındığı da bilinmelidir. Bu, savunulan temel fikirlerin, bizim için bahsi geçen ideolojik metinlerimiz ölçüsünde canlılığını ve geçerliliğini koruduğu anlamına gelir. Bugün kitap yeniden okunduğunda, ancak bir takım ayrıntı sorunlara, yer yer de "çubuk bükme"lere kayıt konulabilir ki, buna bile burada gerek yoktur.

Aradan 8 yıl geçti. Z. Ekrem'in broşürü daha çıktığının üç-beş ay sonrasında unutulmaya terkedildi. Oysa yanıtı, ilk çıkış dönemine benzer bir güvenle, bugün yeniden okur karşısına çıkıyor. Broşürün savunduğu hareketin (TDKP) nereden nereye geldiği bugün herkesin gözleri önündedir. İleriye çıkamayanların geriye, savundukları geçmişin çok çok gerisine düşecekleri daha en başından söylenmişti. Sonuç bugün ortadadır. Bu kitapta eleştirilen eski TDKP ile bugünkü TDKP, küçükburjuva devrimciliğinin küçükburjuva reformizmine dönüşmesi anlamında, iki farklı harekettir. Bu değişim ve dönüşümün başlangıç noktası ise 1981 Nisan'ıdır.

Zamanında söylendiği gibi, geçmişle devrimci bir hesaplaşma gerçekleştirilememesi, devrimci TDKP'nin sonu oldu. Dolayısıyla kitabın TDKP hakkında öngördükleri, biçim yönünden belki değil, fakat öze ilişkin olarak gerçekleşmiş durumdadır. Bir zamanlar Türkiye devrimci hareketinin en devrimci ve itibarlı

isimlerinden olan bu hareketin ismi, bugün artık tasfiyeci ve reformist akımlarla iç içe anılmaktadır.

Broşüre yanıtın savunduğu çizginin sonuçları da, aynı şekilde, bugün gözler önündedir. Elverişsiz bir tarihsel kesitte ve en elverişsiz başlangıç koşullarında yola çıkılmış ve sıfırdan bir örgüt yaratılmıştır. Tüm güçlülere rağmen ideolojik tutarlılık korunmuş, ihtilalci örgütlenme çizgisinde ısrar edilmiş, engeller tek tek çiğnenerek devrimci bir sınıf partisi olmanın eşğine gelinmiştir.

Kuşkusuz aradan sekiz yıl geçmiştir. Fakat bu kitabı inceleyenlerin temel önemde şu basit ayrıntıya dikkat etmeleri gerekir. 1974-1980 dönemi boydan boya bir devrimci yükseliş dönemiydi ve bu dönemin her bir yılı, '87-95 döneminin neredeyse toplamına bedeldir ve hatta daha önemlidir. Küçükburjuva devrimciliği, devrimci yükselişin verimli ve devrimci kimliği sürekli besleyen zemini üzerinde neredeyse kendiliğinden gelişip serpildi. Fakat bu zemin geride kalır kalmaz, devrimci çizgi de bel vermeye başladı. Sonrası, görülmemiş boyutlarda bir ideolojik ve örgütsel tasfiye oldu. Oysa komünistler ulusal ve uluslararası planda peşpeşe gelen iki yenilginin bozucu etkileri ortamında ve kitle hareketinin bir türlü devrimcileşemediği koşullarda, buna rağmen devrimci ideolojik ve örgütsel mevziler yaratmayı başarinakla kalmadılar, yıldan yıla güç kazanan tasfiyeci basınç karşısında onları özel bir ısrarla koruyup geliştirdiler de. Zor olan buydu ve komünistler zoru başardılar.

Küçük-Burjuva Popülizmi ve Proleter Sosyalizmi'ne bugün güncellik ve canlılık kazandıran, onu güvenle yeniden okur karşısına çıkaran da bu olgudur. Vardığımız nokta, nereden ve nasıl yola çıktığımızı apayrı bir önem kazandırmaktadır. Ek belgeleriyle birlikte elinizdeki kitap, bu olanağı sağlamaktadır.

Kitap yurtdışında basıldığı ve zamanında Türkiye'ye pek az sokulduğu için bugüne kadar geniş devrimci okur çevrelerine ulaşmış değildir. Öteki devrimci çevreler bir yana, genç yoldaşlarımızın hemen tümü de bir yana, nispeten eski

bir kısım yoldaşımız bile bugün hala bu kitabı inceleyebilmiş değildirler. Kitaba duydukları özel ilgiye rağmen bu olanağı bulamamışlardır. Zira 198788 yıllarında yurda sokulan az sayıdaki nüsha zamanla bulunamaz olmuştur. Bu açıdan kitabın yeniden yayını, herşeyden önce kendimiz için bir ihtiyaçtır. Fakat biz onun, dışımızdaki devrimci okur çevreleri tarafından da ilgiyle karşılanacağına inanıyoruz.

O dönemde kullanılan geri bir dizgi tekniği ile tashihdeki özensizlik nedeniyle ilk baskıda yer alan sayısız dizgi yanlışları bu baskıda düzeltildi. Yanı sıra, fikri içeriği değiştirmemesine özen gösterilerek bazı dil ve üslup düzeltmeleri de yapıldı. Bunun ötesinde kitabın kendisi olduğu gibi sunuluyor. Fakat *Ekler* bölümü, Z. Ekrem'in kitapta sık sık atıf yapılan ve başka yerde bir baskısı bulunmayan Aralık 1986 tarihli yazısı dışında, yeniden düzenlendi. Birinci baskının ekleri, anılan yazı dışında, TDKP'nin Nisan '81 öncesine ait "poliste tutum" üzerine belgelerinden oluşuyordu. Bizzat Z. Ekrem'in yol açtığı tartışmalar nedeniyle bu belgeleri o gün yayımlamak zorunlu olmuştu. Bugün buna artık gerek yoktur. Bunlar çıkarılarak yerine *Belgeler-1* ve *Belgeler-2*'den iç çatışma ve ayrışma sürecine ışık tutan bazı belgeler konuldu.

H. Fırat

11 Eylül 1995

GİRİŞ

“Sözü edilmişken, şu gerçeği tespit etmek gerekiyor: TDKP içinde ayrışma ve saflaşma bitmemiştir. Aksine bir yönüyle yeni başlıyor. Bugüne kadarki ayrışma, büyük ölçüde karşı-devrim baskısıyla ve kendiliğinden oldu. TDKP’nin küçükburjuva sosyal temeli ve sınıf bileşimi ile, bu temelden kaynaklanan küçükburjuva siyasal ve örgütsel yapısı, sınıf mücadelesinin ve yenilgi yıllarının baskısıyla farklılaşma sürecine girdi. Belirli bir kesim, özellikle de önderliğin bir bölümü, liberal sol bir çizgiye kaydı. Açık tasfiyecilik bu kesimin bir bölümü tarafından yürütüldü. Şimdi TDKP, proleter bir siyasal akım olma çabası içinde. Büyük ihtimalle, buna partinin bütün unsurları uyum sağlayamayacak, bu yeni ayrışmalara ve saflaşmalara yol açacaktır. Bu ayrışma ve saflaşmalar, devrimci proleter eğilim ile devrimci küçükburjuva eğilim arasında olacaktır. Bireylerin niyet ve iradesinden bağımsız olarak, TDKP’nin

mevcut ideolojik-siyasi yapısı ve sınıfsal karakteri, böyle bir saflaşma ve ayrışmaya müsaittir. Bundan korkmamalı, tersine, açık bir tartışma ve ilkeli bir mücadele ile böyle bir ayrışma süreci bilinçli hale getirilmelidir. (*Belgeler-2*, s.26)

Teorisyen Z. Ekrem'in hışmına uğrayan *Gündem Önerisi Üzerine* yazısı bu sözlerle bitiyordu. Gelişmeler bu sözleri doğruladı; TDKP Konferansı çalışmalarını tamamlayamadan bölündü ve dağıldı. Bu TDKP'de gerçek bir yol ayrımı demektir. Her gerçek yol ayrımında, ara eğilimlerin, ara yol sahiplerinin, "orta yolcu"ların yaşam ve hareket olanakları daralır. Bu ara eğilim sahipleri, ana eğilimlerden biri ya da ötekine kaymaya, ana eğilimler etrafında odaklaşmaya başlarlar. Z. Ekrem bu ara eğilim sahiplerinden biri, teorisyen konumundan dolayı da en önemlisiydi. Bir şaşkınlığın yarattığı kişisel ve skandal sorunlar hariç, öteki hemen hemen her sorunda Z. Ekrem ara bir yerde duruyordu. Partinin son 6 yılı, üçlü MK, *Ağustos Kararları*, liberal tasfiyecilik, geçmişin değerlendirilmesi vb. vb., son bir senede TDKP içinde tartışılan bütün ana sorunlarda, Z. Ekrem ara eğilimi temsil ediyordu. Teorisyen şanına yaraşır bir tarzda bu ara eğilimi başarıyla teorileştiriyor, kararsız, yalpalayan, ara bir çözüm arayan unsurlar için tutunacak bir dal oluyordu. Uzun yıllar boyunca, Z. Ekrem'i onun kendi sözleriyle "burjuva teknik eleman" (*Belgeler-1*, s.108) olarak bile hesaba katmayanlar, bir anda Z. Ekremci oluyor, onu bayraklaştırmaya çalışıyorlardı.

Z. Ekrem bu ara yerde fazla duramazdı. TDKP içinde sertleşen ve açık ayrılığa varan mücadele Z. Ekrem'i de kesin bir tutum almaya, ana eğilimlerden birinden yana saf tutmaya zorlayacaktı. Nitekim de öyle oldu: Mayıs 1987 tarihini taşıyan *Hatalarımız ve İnkarcı Tasfiyeci Eğilim Üzerine* broşürüyle, parti içi mücadelede kesin tavrını küçükburjuva siyasal sınıf konumunda ısrar eden oportünist kanattan yana aldı. Z. Ekrem'in tavrı oportünist kanatta büyük bir sevinç yarattı. Daha önce çıkan ve ileriye açık bazı düşünce ve değerlendirmeler de taşıyan yazısı özenle saklanırken, bizlere saldıran ve TDKP'yi

çok geri bir noktadan ve umutsuzca savunmaya çalışan yazısı anında broşür yapıldı ve kamuoyuna sunuldu. Z. Ekrem, oportünist kanadın elinde bayrak oldu.

Bilindiği gibi, Z. Ekrem, “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar”dan biri. K. Sinan’a yazdığı mektupta yer alan kendi açık beyanına göre de, birincisidir (*Belgeler-1*, s.109). Diğeri ise bilindiği gibi Yıldırım’dır.

Geçmişte ve yakın zamana kadar, Yıldırım’a göre daha ileri ve olumlu bir konumda olan Z. Ekrem, TDKP içinde gelişip ayrılan leninist proleter eğilimi hedef alan Mayıs 1987 tarihli broşürüyle, bir anda Yıldırım’ın çok gerisine düşmüştür. Yıldırım’ın 1982 tarihli ünlü “Küçük Broşür”ü TDKP gerçeği konusunda Z. Ekrem’in son broşüründen çok daha “gerçekçi”dir. Z. Ekrem yalnızca “Küçük Broşür”ün değil, daha bir kaç ay önce kaleme aldığı kendi yazılarının da çok gerisine düşmüş, o yazılarda yer alan ileriye açık her fikri bu son broşüründe geri almıştır. Yeni broşürde her ne kadar eski yazılara sahip çıkılıyor görünse de, gerçekte bu bir şeyi değiştirmiyor. Bu yeni broşür, bütün tutarsızlıklarına ve eklektizmine rağmen, bu kitapçıkta ek olarak yayınladığımız eski yazıyla bir arada savunulamaz. Yeni broşür eski yazının açık bir tezkibidir. Bunu oportünist kanat da böyle kabul etmiş olmalı ki, Z. Ekrem’in yeni broşürde zaman zaman atıf yapmasına bile aldırmayarak, eski yazıyı yayınlamamıştır.

Biz, teorisyen Z. Ekrem’in teorisyen Yıldırım’ın 1982’deki konumunun bile gerisine düşmesine şaşırıyoruz. Gelişmenin karşısına çıkan geriler ve gericileşir. Bu, yasadır. İleriye dönük bir gelişmeyi durdurabilmek için onu geriye çekmek gerekir. Geriye çeken ise gerileyip gericileşir. Z. Ekrem’in düştüğü hem gülünç, hem acıklı durumla da örneklendiği gibi...

MK’nın önemli bir bölümü, Nisan 1981’deki tutumuyla, TDKP’de yalnızca örgütsel değil, aynı zamanda manevi-siyasi bir yıkım ve tasfiye süreci başlattı. Z. Ekrem bu konuda, dilinin ucuyla söylediği birkaç şey hariç, bugüne kadar doğru dürüst bir değerlendirme yapmadı. Bundan kaçındı. Üçlü MK,

son beş yılda izlediği sağ, teslimiyetçi ve tasfiyeci çizgisiyle TDKP'yi tam bir yıkıma sürükledi. Z. Ekrem bu konuda güya bir ölçüde eleştirici davrandı; ama “üçlüye haksızlık edilmemeli”, “bu yoldaşlara kazanıcı yaklaşılmalı” vb. türden liberal vaazlar vermekten de geri durmadı. Bu son broşüründe ise, yeri geldiğinde gösterileceği gibi, onları açıktan savundu. Ağustos '86 sonrasında, TDKP'de açık liberal bir tasfiyecilik yaşandı. Z. Ekrem uzun zaman ihtiyatlı davrandı. Liberal tasfiyeciliği mahkum eden tek kelime etmedi. Onlara çağrı yapılmasını önerdi ve “umarım geç kalınmamıştır” yollu kaygılarını belirtti.

Oysa aynı Z. Ekrem, sıra bize geldiğinde, ne dediğimizi, nasıl dediğimizi bile durup beklemeden anında kaleme sarıldı; bütün zihni, entellektüel ve edebi “yetenek ve birikimi”ni bize karşı harekete geçirdi. “Yenilgi ve gericilik yılları”yla söze başlayarak bütün hışnuyla üstümüze çullandı ve bizleri “inkarcı-tasfiyeci eğilim” olarak damgaladı. Ne kadar anlamlı ama!

Bu acelecilik, bu telaş bile, bizlerin neyi nasıl değerlendirdiğimizi durup beklemeye tahammül edememede ifadesini bulan bu sabırsızlık bile, devrimci küçükburjuva popülizmini can evinden vurduğumuzu gösterir.

Z. Ekrem'in broşürünün yayınlanmasını memnunlukla karşılıyoruz. Bu, birkaç açıdan çok iyi olmuştur. 1) Çeşitli yönleriyle TDKP gerçeğini, TDKP'nin en yetkin ve en yetenekli teorisyeniyle tartışmanın olanağı doğmuştur. 2) Bu en yetkin ve yetenekli teorisyenin kaleminden çıkan broşür, TDKP'nin geçmiş konumunu savunmanın azami sınırlarını herkesin gözleri önüne sermiştir. 3) Bu broşür yayınlanarak ve övgüsü ve reklamı yapılarak, Z. Ekrem oportünist kanada bayrak edilmiştir. Dolayısıyla, Z. Ekrem'in düşünce ve iddialarını eleştirip kofluğunu sergilemek, oportünist kanadın gelecekte yoksunluğunu sergilemek anlamını taşıyacaktır.

Biz bu nedenle, vereceği sıkıntı ne olursa olsun, Z. Ekrem'in tüm düşünce ve iddiaları üzerinde tane tane duracağız. Alıntılara özel bir zaafı olan, bizleri alıntı yapmamakla suçlayan Z.

Ekrem'i, onu bile bıktıracak düzeyde alıntılara doyuracağız. Çoğu bizzat "partinin teorisini geliştiren yoldaşlar"ın kaleminden çıkmış belgelerden aktararak...

Z.Ekrem'in broşürünün bir "giriş" bölümü var. "Yenilgi ve gericilik yılları" klasik ifadesiyle başlayan, "devrimin bu zor yıllarında" devrimci saflarda yaşanan ideolojik ve moral yıkıma dair derin ve hamasi bir vaazla süren, ve sözü getirip bize bağlayan bu bölümle ilgili diyeceklerimizi, kendi yazınızın en sonuna bırakacağız. Bütünüyle ideolojik-siyasi temellere sahip bu tartışmada, eşitliği bozmamak için. Büyük teorisyen Z. Ekrem, "böylece uzun bir süredir edindiğimiz bilgilerin ve bazı yoldaşların endişelerinin doğru olduğu kanıtlanmış olmaktadır" (s.5) demek basitliğini göstermiş olsa bile.

Evet, şimdi teorisyen Z. Ekrem'in söylediklerine geçebiliriz.

BİR

Z. EKREM SORUNU NASIL ÇARPITIYOR?

Önce Z. Ekrem'i dinleyelim; "H. Fırat* yoldaş sorunu nasıl ele alıyor?" başlıklı bölümün girişinden aktarıyoruz: "H. Fırat yoldaş *Gündem Önerisi ve Ciddiyet Bunalımı* başlıklı yazılarında, 'Dühringvari' bir tutumla, kanıtlanmamış düşünceleri, kanıtlanmış ya da kanıtlanması gerekmeyecek kadar doğruluğu açık ve kesin olan 'mutlak doğrularmış' gibi durmadan tekrarlayıp duruyor. Dühringvari bir dil ve tumturaklı ifadelerle 'sınıf mücadelesinin acımasız pratiği' tarafından kanıtlandığını ileri sürdüğü mutlak ve kesin gerçeklerin kabul edilmesini istiyor. Kabul edilmemesi halinde başımıza gelecek felaketleri sıralıyor. Sınıf mücadelesinin acımasız pratiğinden çıkardığı mutlak ve kesin doğrularına, en

* *Gündem Önerisi ve Ciddiyet Bunalımı* yazılarının yazarı H. Fırat'ken, bunun, Z. Ekrem'in broşüründe H. Dicle olarak kullanılması hangi niyetin ya da ihtiyacın ürünüdür bilmiyoruz. Biz, aslına uygun olarak bu kullanımı düzeltiyoruz.

ufak itiraz karşısında öfkeleniyor. ... Partimizin oluşum ve gelişim sürecini, pratiğini tek yanlı ele alıyor. Çok iyi bildiği gerçekleri tersyüz ediyor. Zaman zaman uyduruyor. Dar görüşlülük ve tek yanlı yaklaşımla birleşen bayağı inkarcılık üzerinde yükselen tespitler arasında formel mantığın şaheser örnekleri önermelerle, kurduğu bağlantılarla partimizin teorisi ve pratiğiyle, küçükburjuva sınıf konumunda olduğunu gösterdiğini sanıyor.” (*Hatalarımız ve İnkarcı Tasfiyeci Eğilim Üzerine*, s.7)

Z. Ekrem’in tüm broşürü, *Gündem Önerisi* ve *Ciddiyet Bunalımı* başlıklı yazıların eleştirisi olarak kaleme alınmış. Daha önce *Yoldaş* dergisinin 30. sayısında yayınlanan bu yazılar, daha sonra *Belgeler-2*’de kamuoyuna açıklandı. Böylece okuyucu Z. Ekrem’in broşürü ile bu yazıları birlikte inceleme olanağına kavuşmuş oldu.

Gündem Önerisi ve *Ciddiyet Bunalımı* başlıklı yazılar, resmi oturumlara geçmeden dağılan TDKP Konferansı delegelerine hitaben kaleme alınmıştı. İncelendiğinde kolaylıkla görüleceği ve buraya alacağımız aktarmalarla ayrıca gösterileceği gibi, bu yazılar, bir şeyi kanıtlamak amacıyla ve iddiasında değil. Her iki yazının ortak konusu ve dolayısıyla da kaleme almış nedeni, TDKP’nin sorunlarının bir bütün olarak ele alınması, ideolojik, siyasi ve örgütsel tüm boyutlarıyla tartışılması gerektiğini vurgulamaktır. Bu doğrultuda Konferans delegelerine yapılmış birer çağrıdır bu yazılar. Birinci yazının başlığı bile (*Gündem Önerisi*), bunu bütün açıklığı ile anlatmaktadır. İkinci yazı, konferansın gündemini taktik ve örgütsel sorunların tartışılmasıyla sınırlamak isteğindeki eğilimlerin eleştirisidir. Kuşkusuz, her iki yazıda yazarının TDKP’ye dair yargıları da yer almaktadır. Fakat her ortalama okuyucunun hiç de zorlanmadan görebileceği gibi, yazıların kaleme almış amacı bu yargıları kanıtlamak değil, yalnızca, sorunun tartışılmasının önemini vurgulamaktır. Yazılar, TDKP’nin teori ve pratiğini bütünlüğü içinde tartışma çağrısıdır. Sorunun tartışılmasına bu çağrı, elbette ki, konferans platformunda yapılacak tartışmalarda ulaşılan yargıların kanıtlanacağı iddiasını içermektedir. Ama hepsi bu! Bundan ötesi, “aşılabilir teorisyen” Z. Ekrem’in yakıştırmaları ya da kuruntusu.

Z. Ekrem ya okuduğunu anlayamıyor, ki bu onun zihni yeteneklerinden bir şeyler yitirdiğini gösterir; ya da okuduğunu anlamasına anlıyor, fakat anlamamazlıktan gelmek işine geliyor, ki bu da onun siyasal dürüstlüğünden bir şeyler belki de çok şeyler! kaybettiğini gösterir. Bu ihtimallerin ikisinde de gerçeklik payı olabilir; ama bize daha çok ikincisi doğru görünüyor. Yıllarca övüntüsünden üzerine soğukkanlılıkla düşünme olanağı bulamadığı “bütünlüklü çizgi”sinin tartışılmasını istemek, Z. Ekrem’i rahatsız etmişe benziyor. Bu tartışmanın kendi çizdiği sınırların (Bkz. bu kitaba ek olarak yayınlanmış yazı) ötesine taşmasına tahammül edemiyor. Bir teorisyen olarak kendi alanına, tekelinde gördüğü teori alanına tecavüze yeltenenleri en sert şekilde eleştirip alaya alıyor. Ama bu tartışma boyunca tek tek gösterileceği gibi, Z. Ekrem’in sertliği yalnızca kelimelerdedir. Tıpkı “Dühring gibi”! Genel ve soyut sözler ederken bir hayli güvenli ve iddialı görünen Z. Ekrem’in, iş sorunun somut tartışılmasına gelince, liberalizmi bol GMK’nın ünlü deyimiyle, “süngüsü düşüyor”. Hatalarımızın abartılmaması, başarılarımızın küçümsenmemesi vaazları veriyor.

Z. Ekrem söylemediğimizi bize söyletiyor, iddia etmediğimizi iddia ettiriyor, yapmadığımızı yaptırıyor. *Gündem Önerisi* ve *Ciddiyet Bunalımı* yazılarıyla ilgili daha önce aktardığımız sert yargıları bunun kanıtı. Bu TDKP teorisyenlerinin eski bir “yeteneği”dir. Z. Ekrem kusurlarını korumuş ve bu “yeteneğini” daha da geliştirmiş anlaşılır.

Bunu nasıl yapıyor Z. Ekrem? Eleştirdiği iki yazının amacını ve kapsamını çarpıtıp saptırarak. İleri sürdüğü iddiaları tek tek ele almak gerekiyor.

Birinci iddia: H. Fırat ulaştığı “mutlak ve kesin gerçeklerin kabul edilmesini istiyor”, “sınıf mücadelesinin acımasız pratiğinden çıkardığı mutlak ve kesin doğrularına, en ufak itiraz karşısında öfkeleniyor.”

Z. Ekrem “uyduruyor”. Daha önce de belirtildiği gibi, her iki yazı da ne bir şeyi kanıtlamak iddiasında ve ne de kanıtlanmış “mutlak ve kesin doğruları” birilerine dayatmak amacıyla. Birinci yazı, konferansa bir gündem öneriyor ve

“hangi gündemle, nasıl bir konferans sorusuna doğru bir cevap” (*Belgeler-2*, s.21) sorunu üzerine “birkaç kısa şey söylemek”ten öteye bir iddia taşıyor. Alıntı hastası Z. Ekrem’e bol alıntıyla göstermek gerekiyor.

“Konferans gündemi **önerisi**, yukarıdaki gerçekler gözetilerek hazırlanmıştır. **Ana hareket noktası, bir bakıma özü, şudur:** Genel çizgileriyle de olsa, Türkiye Devrimci Hareketi ve TDKP gerçeği üzerine bir değerlendirme yapılmadan ve bu değerlendirme esas alınmadan, yeni dönemde hiçbir ciddi siyasal ve örgütsel adım atılamaz. Bu yapılmadan alınacak kararlar, tespit edilecek görevler ve atılacak adımlar kısa zamanda yeni sorunlar, yeni çıkmazlar yaratır. Ve yine bu yapılmadan, TDKP değil kendi dışında, kendi tabanında bile ciddi ve inandırıcı görülemez”. (*Gündem Önerisi, Belgeler-2*, s.22-23)

“Bugünün, dolayısıyla konferansın görevi, partinin bugünkü gerçeğini, bütün bir geçmiş sürecini, hiç olmazsa genel çizgileriyle değerlendirerek, hem partide bir iç tartışma platformu oluşturmak, hem de yeni dönemin siyasal ve örgütsel görevlerini bu değerlendirmenin ışığında tespit etmektir.” (agy., s.23)

“Konferans bu sorunu tartışıp, kendi düzeyi ve birikimi ölçüsünde ortaya bir değerlendirme koyup, bunu yeni dönemde partideki tartışmaların zemini haline getirmeden, TDKP, ileriye doğru tek bir ciddi adım bile atamaz.” (agy., s.24)

“Gündemin ikinci maddesinde ‘Leninist Partinin Teorik ve Taktik Temeli’ olarak ifade edilmiş bir ara madde var. Konferans bugünkü hazırlık düzeyi ile bu sorunu kapsamlı biçimde tartışmada yetersiz kalabilir. Fakat en azından yeni dönemde, üzerinde özellikle inceleme ve tartışma yapılması gereken ana noktaları tespit edebilir ki, bu bile çok önemlidir”. (agy., s.24)

“TDKP’nin geçmişi 1971’in küçükburjuva devrimciliğine dayanıyor. Bu geçmişi ve hatta onun öncesini, 1960’ları, genel çizgileriyle değerlendirmeden, TDKP’nin doğuşunu bu sürecin içine oturtmadan, TDKP’nin sonraki evrimini anlayıp değerlendirmek mümkün değildir. Konferans, soruna bu perspektifle yaklaşmalı, tartışma ve değerlendirmelerinde açık, cesur ve sorumlu davranmalıdır.” (agy., s.24)

Koca bir yıkıntının ve manevi-siyasi çözüluşün nedenlerini, yedi yıl önce yapılmış bir kongreden sonra, ilk kez olarak toplanan bir parti konferansında tartışmayı önermek, nasıl oluyor da “mutlak ve kesin gerçeklerin” dayatılması olarak anlaşılabilir? Bu soruya cevap aramadan önce, bir de *Ciddiyet Bunalımı* yazısına bakmak gerekiyor. Belki de H. Fırat Z. Ekrem’in iddia ettiği günahı orada işlemiştir.

“Devrimci bir siyasal hareket, devrimci bir parti, ağır bir bunalım yaşıyorsa, bu siyasal hareketin, bu partinin vazgeçilmez ve ertelenmez görevi, yaşadığı bunalımın gerçek nedenlerini incelemek, kavramak ve bunalımı bu temel üzerinde aşma sürecine girmektir. Siyasal yaşamını sürdürmenin ve ileriye gitmenin vazgeçilmez koşuludur bu. Dahası, siyasal ciddiyetin, ‘en önemli ve en güvenilir ölçütlerinden biridir’ bu”. (*Ciddiyet Bunalımı, Belgeler-2, s.33-34*)

“Sorunun özü şudur: Bu konferans partinin sorunlarını tartışacak mı, tartışmayacak mı? Eğer tartışacaksa, bunun bütün bir geçmişi ve ideolojik siyasi ve örgütsel tüm boyutları kapsamasından daha doğal ne olabilir? Ve zaten düne kadar bu konuda herkes hemfikir değil miydi?

“Eğer ilgili yoldaşların tepkisi, bizim ulaştığımız sonuçlara karşıysa, bu başka bir şeydir. **Ve bu durumda yapılması gereken, ‘bu konferans sorunları bu düzeyde tartışamaz’ demek değil, oturup kendi yaklaşımını, kendi görüşlerini ortaya koymaktır** (Bizi dayatmacılıkla suçlayan teorisyenlerimizin kulakları çınlasın!). Ötesi acizliktir, yeteneksizliktir, siyasal cesaret ve ciddiyetten yoksunluktur.” (agy., s.37)

Ciddiyet Bunalımı yazısı, *Gündem Önerisi*’nden yapılan bazı aktarmaların ardından şunları söylüyor. “Bugünün sorunu ve ihtiyacı başka türlü nasıl ifade edilir, bilemiyorum. **Sorunu böyle görmeyenler, nasıl görüyorlarsa bir an önce, kendi gündem önerileriyle birlikte ortaya koysunlar.** (Teorisyenimizin kulakları bir kere daha çınlasın!) Bu, ortalıkta gezinip, sağlıksız ve umutsuz girişimlerle kendini boş yere yormaktan çok daha iyi ve yararlıdır.” (agy., s.38)

Ulaştığımız “mutlak ve kesin gerçekleri” zorla dayattığımızı

iddia eden teorisyen Z. Ekrem'e aynı yazıdan bir başka bölüm: "Değişen, eğer parti sorunlarının tartışılmasında ulaşılan düzey ise, bunun gerisinde kalanların yakınmaya hakları yok. **Yapacakları şey, yalnızca bu tartışma düzeyine, parti çizgisini savunarak veya eleştirerek ki bu, kişilerin kendi görüş ve yaklaşımlarıyla ilgili bir sorundur** (Bu açık sözler teorisyenimizin dikkatine sunulur!), **intibak etmeye çalışmak, bunun için yoğun bir çalışma içine girmektir.** 7 yıl önce yapılmış bir kongrenin ardından, ağır ideolojik-siyasi ve örgütsel bunalım koşullarında, gerçek bir otorite boşluğunda, ve en önemlisi de, Türkiye işçi sınıfının iktisadi nedenlerle giriştiği eylemlerin bile hızla siyasal bir nitelik kazandığı ve tüm toplumda yankılandığı bir zamanda toplanan bir parti konferansının delegelerine yakışan da, bu delegelerden beklenen de budur." (agy., s.38)

Ciddiyet Bunalımı yazısında baştan başa işlenen fikir budur; partinin yıllardır üstü örtülen, ama yok sayılması mümkün olmayan ve yaşanan dönemde kendini ağır bir bunalım olarak ortaya koyan gerçek sorunlarını tartışmak isteği ve çağrısıdır. Sorunların tartışılmasına bir itirazı varsa eğer, teorisyen Z. Ekrem bunu ortaya koymalıdır. Örneğin Z. Ekrem şu konuda ne düşünmektedir? "Politik mücadelede ileriye bakılır, geriye değil. Bazılarının hazırlığı yetersiz diye, şu veya bu sorunun tartışılmasından geri durulamaz. Doğaldır ki, tartışmanın düzeyini hazırlıksız olanlar belirleyemez. Aynı şekilde, politik bir hareketin tartışma gündemini, kişilerin subjektif hazırlık düzeyi değil, sınıflar mücadelesinin ve bu temel üzerinde söz konusu politik hareketin nesnel ihtiyaçları belirler. Dolayısıyla gerçek bir yol ayrımında toplanan TDKP Konferansı'nın gündemini TDKP'nin nesnel ihtiyaçları belirler, bazı delegelerin hazırlıksızlığı değil." (agy., s.38)

Ya şu konuda? "... Bu ciddiyetsizliğe ve sorumsuzluğa bir son verilmelidir. Uzun yıllar süren bir yıkım ve dağılmanın ardından toplanan TDKP Konferansı, devrimci hareket, sınıf hareketi ve TDKP konusunda, genel çizgileriyle de olsa bir değerlendirme yapmadan dağılırsa, değil NETAŞ'ın, DERBY'nin yiğit işçileri tarafından, eski taraftar tabanı tarafından bile ciddiye alınamaz.

Ve bu, bir anlamda TDKP'nin sonu demektir.” (agy., s.42)

Bu aktarmaları uzatıp durmanın bir gereği yok herhalde. Bu kadarı bile, *Gündem Önerisi* ve *Ciddiyet Bunalımı* yazılarının amacını ve ana fikrini anlatmaya fazlasıyla yeter.

Kişinin bir parti üyesi olarak, 7 yıllık bir aradan sonra toplanan bir parti konferansı delegesi olarak, partinin gerçek sorunlarının ideolojik-siyasi ve örgütsel tüm boyutlarıyla tartışılmasını talep etmesi ve bu konuda kendi ulaştığı sonuçlar hakkında güvenli olması başka şeydir; kendi ulaştığı sonuçları başkalarına zorla dayatması ise başka bir şey. Z. Ekrem bu ikisi arasındaki farkı anlayamayacak ölçüde zihni yetenek kaybına mı uğradı, yoksa bu farkı anlamamazlıktan gelecek ölçüde siyasal dürüstlükten mi uzaklaştı?

Teorisyen Z. Ekrem'in iddialarını incelemeyi sürdürüyoruz.

İkinci iddia: “H. Fırat yoldaş *Gündem Önerisi* ve *Ciddiyet Bunalımı* yazılarında, ‘Dühringvari’ bir tutumla, kanıtlanmamış düşünceleri, kanıtlanmış ya da kanıtlanması gerekmeyecek kadar doğruluğu açık ve kesin ‘mutlak doğrularımız’ gibi durmadan tekrarlayıp duruyor.”

Z. Ekrem'in bize karşı kullanarak, aslında bizlere aydınlatıcı bir kıyaslama olanağı sağladığı, “Dühringvari bir tutumla” benzetmesi ve iddiası üzerinde ayrıca duracağız.

“Kanıtlanmamış düşünceleri, kanıtlanmış ya da kanıtlanması gerekmeyecek kadar doğruluğu açık ve kesin ‘mutlak doğrularımız’ gibi ele aldığımız” iddiasına gelince; Z. Ekrem, bir kez daha “uyduruyor”. Yukarıda birinci iddiayı incelerken her iki yazıdan yaptığımız uzun alıntılar aslında Z. Ekrem'in bu ikinci iddiasını fazlasıyla yanıtıyor. Eğer ortada kanıtlanacak bir şey yoktuysa, partiyi geçmişin köklü ve kapsamlı bir değerlendirmesini yapmaya çağırmanın, parti sorunlarının parti konferansında tartışılmasını istemenin ne anlamı kalırdı? ●ysa her iki yazının da ana fikri ve kaleme almış nedeni bu.

Biz yine de, iddiayı daha yakından inceleyelim. Z. Ekrem'in teori-pratik ilişkisi üzerine birer bilgiçlik örneği düşünceleri üzerinde yer yer ayrıca durulacak. Fakat şu kadarı şimdiden belirtilmelidir ki, TDKP'nin teorisi ile pratiği arasında **ilk**

elden bir **özdeşlik** kurduğumuz iddiası yalnızca Z. Ekrem'in bir "uydurması"dır. Z. Ekrem her ne kadar yanılmaz ve aşılmaz bir teorisyen olduğu saplantısıyla teori alanını kendi tekelinde görüyorsa da, bu durum, teori-pratik ilişkisini doğru kavramamıza hiç de engel değildi. Bu doğru kavrandığı içindir ki, ne *Gündem Önerisi*'nde, ve ne de *Ciddiyet Bunalımı*'nda ikisi arasında ilk elden bir özdeşlik kurulmamıştır. Partinin on iki yıllık siyasal-sınıf pratiği vurgulanarak, teorik temelinin mutlaka tartışılması gerektiği savunulmuş ve önerilmiştir. Teori ile pratik ilk elden özdeş değildir ama, birbirinden kopuk da değildir. Diyalektik birliği vurgulama başka neyi anlatır ki?

Gündem Önerisi'nden aktarıyoruz: "Bugüne kadar, bazı zayıf noktaları belirtilse de, partimizin teorisi genel olarak kabul edildi, partideki sorunlar yalnızca oportünist uzlaşmanın kötü sonuçları sayıldı. Ne var ki, oportünist uzlaşma yalnızca bir sonuçtur; her sorunda olduğu gibi, bu uzlaşma sorununda da asıl önemli olan, bu sonucu yaratan nedenleri araştırıp tartışmaktır. Bu doğrultudaki çabalar partimizin teorik temelini sanıldığı sağlamlıkta olmadığını gösteriyor. **Sorun bu yönüyle mutlaka tartışılmalıdır.** (Teorisyenimizin dikkatine!) Sorunu böyle tartışmamak oportünizm olacaktır."

"Bu tartışmada şu olgulardan hareket edilebilir. TDKP'nin uzun yılları bulan siyasal ve örgütsel yaşamı küçük burjuva bir siyasal ve örgütsel pratiğin ifadesidir. Teori ve pratik arasındaki kopmaz diyalektik ilişki göz önüne alındığında, on yıllık bir süreçte, teorisi doğru, yalnızca pratiği yanlış bir siyasal hareket tasavvur bile edilemez. (*Gündem Önerisi, Belgeler-2, s.24*)

Gündem Önerisi yazısında, siyasal ve örgütsel pratiğimizin ortaya çıkardığı maddi gerçekler veri gösterilerek teorinin **tartışılması** önerilmiştir. *Ciddiyet Bunalımı* yazısındaki tutum da aynıdır. Bu yazının Z. Ekrem tarafından bile bile çarpıtılan bölümünde (bunu daha sonra ele alacağız) *Ağustos Belgeleri*, partinin siyasal-sınıf pratiğini doğru teşhis ettiği halde, bunu bir veri kabul edip teorik temele eleştirci bir gözle yaklaşmak yerine, "partinin teorik temelini peşin peşin marksist-leninist ilan ettiği" için eleştiriliyor. ●rada aynen şöyle deniyor: "... Bütün bunlar,

bu partinin ideolojik, siyasal-örgütsel ve sınıfsal her anlamda leninist bir parti olup olmadığını **tartışmalı kılar**. Zira bütün bunlar sıradan olgular değil, bir siyasal partinin siyasal sınıf konumunu ve niteliğini tespit etmede can alıcı göstergelerdir ve **dönülüp bu partinin teorik temeline bakmayı gerektirir**. Bu çarpıcı durumun ideolojik-teorik kaynaklarını araştırmayı, bulup tespit etmeyi gerektirir.” (*Ciddiyet Bunalımı, Belgeler-2*, s.34, vurgular orijinaline ait)

Demek ki, her iki yazı da, “sınıf mücadelesinin acımasız pratiğinden” söz ederken yalnızca TDKP’nin siyasal-sınıf pratiğini söz konusu ediyor, bunu doğrudan teoriyle özdeşleştirmiyor; buna işaret ederek teorik temelin tartışılmasını öneriyor. Teorik alanın tartışmalı, dolayısıyla da, doğruluğunun ya da yanlışlığının kanıtlanmaya muhtaç olduğunu dile getiriyor. Teorik temelle ilgili, elbette ki yazıların yazarının ulaştığı sonuçları var. Fakat o bunları hiç de tartışılması ve kanıtlanması gerekmeyecek kadar doğruluğu açık ve kesin olan “mutlak doğrular”mış gibi ele almıyor. Bu yalnızca teorisyen Z. Ekrem’in “uydurma”sıdır. Tersine, bütün çabası, tam da böyle bir tartışma ortamını yaratmak içindir. Bu ona düşüncelerini ortaya koyma ve elbette ki kanıtlama olanağı verecektir. Bu konuda kendine güvenli olmasından daha doğal ne olabilir? Bir şeyi kanıtlamaya ihtiyaç duymayan biri şunları söyleyebilir mi?

“Eğer parti çizgisini savunanlar hazırlıksızken, gündeme bu çizginin tartışılması getiriliyor diye düşünülüyorsa, bu hem gülünçtür, hem de anlamsız bir kaygıdır.

Gülünçtür; zira parti çizgisinin on yıllık bir geçmişi var ve delegelerin her biri de en az on yıllık parti üyesidir. Bu durumda parti çizgisini savunmada hazırlıksızlık gülünç olmaz da ne olur? Anlamsız bir kaygıdır; zira partinin çizgisi binlerce sayfalık kitap, dergi ve gazetede işlenmiştir. Allaha şükür ki, bu çizgiyi inşa eden yoldaşlardan biri bizzat konferans delegesidir. Dolayısıyla, bu çizginin her bakımdan savunulmasının koşulları vardır.” (agy., s.38)

“Partimizin teorisi ve pratiğiyle, küçükburjuva sınıf konumunda olduğunu gösterdiğini sanan” (Z. Ekrem’in broşürü,

s.7) birisi, şunları söyleyebilir mi: “Konferans her şeyin sonu olarak görülüyor ve konferansın gerçekleşmesinden duyulan tedirginlik biraz da bundan kaynaklanıyor.”

“Böyle düşünenler, koca bir siyasal geçmişin değerlendirilmesini ve leninist bir sınıf partisini yaratmanın sorunlarını pek hafife alıyor olmalılar.

Kendi geçmişimizi, devrimci hareketin genel geçmişi, özellikle son yirmi yıllık dönem içinde ele alarak doğru ve sağlıklı bir şekilde değerlendirebiliriz. Zira bir siyasal hareket tarihsel, sınıfsal ve ideolojik koşulların diyalektik birliği içinde ele alınıp kavranabilir ancak. Bunun ise, konferansta sonuçlandırılacağını, bizim bunu hedeflediğimizi sananlar fena yanılıyorlar. Konferans olsa olsa, bunun ancak bir ilk adımını atabilir.” (*Ciddiyet Bunalımı, Belgeler-2, s.42*)

Yakın Geçmişe Genel Bir Bakış yazısında ise şunlar söyleniyor: “Geçmişin kapsamlı bir değerlendirilmesi, özellikle de geçmişle köklü bir ideolojik hesaplaşma hayli ağır bir görevdir; ortak katkıyla gelişmek ve bir süreç olarak yaşanmak durumundadır.” (s.5)

Ne *Gündem Önerisi*, ne de *Ciddiyet Bunalımı* yazısı partinin teorisinin küçükburjuva olduğunun **ispatlandığı** iddiasını taşıyor. “Sınıf mücadelesinin acımasız pratiği”nden partimizin siyasal-sınıfsal pratiğine dönük söz ediliyor. Zaten sorun da buradan çıkıyor gerçekte. Teorisyen Z. Ekrem bu konuda da bizden farklı düşünüyor. Sadece bizden değil, Yıldırım’ın 1982 tarihli “Küçük Broşür”ünden de farklı düşünüyor; o çok geri broşürün bile gerisine düşüyor. Z. Ekrem’i bu duruma düşüren, partide kendisini aşan marksist proleter bir eğilimin doğmuş olmasıdır. Zira o böyle bir eğilimden henüz yeterince haberdar değilken daha gerçekçiydi, Yıldırım’dan bir hayli ilerideydi. Daha bir kaç ay önce (Aralık 1986 tarihi taşıyan, ama konferansa ancak Mart 1987 sonunda sunulan ve bu kitaba ek olarak yayınlanan yazısında), aynen şunları söylüyordu: “Parti oluşum sürecinin başlamasından bu yana ilk ciddi sınavla 12 Eylül darbesinden sonra karşı karşıya kaldı. **Yönetimi, örgütleri, kadroları ve faaliyetleriyle parti bir bütün olarak iyi bir sınav veremedi.** Parti 12 Eylül

darbesiyle başlayan faşist saldırıları ağır kayıplar vermeden göğüsleyemediği, yeni koşullara hızla uyum sağlayamadığı gibi, **son 56 yılda işlevine uygun bir faaliyet ve atılım da gösteremedi.**” (vurgular bizim)

Z. Ekrem, daha bir kaç ay önce “TDKP gerçeği”ni bu kadar açık ve yalın tespit ediyordu. Bizimle sözde alay ederken kullandığı ifadeyle, “sınıf mücadelesinin acımasız pratiği” bunları Z. Ekrem’e söyletiyordu. Ama sadece “12 Eylül şok”u değil, partideki son gelişmelerin aşılamazlık saplantısı içindeki teorisyenimizde yarattığı “şok” da, demek ki bazı şeyleri çabuk unutturuyor. Aralık 1986 tarihli yazıyı bu kitaba ek olarak yayımlayıp, hatırlatmak gerekiyor.

Bir parti, “ilk ciddi sınavla 12 Eylül darbesinden sonra karşı karşıya kalıyorsa” ve bu “ilk ciddi sınav”da bu parti, “yönetimi, örgütleri, kadroları ve faaliyetiyle” “bir bütün olarak” (evet, aynen böyle! “bir bütün olarak”) “iyi bir sınav veremiyorsa”, bundan ne sonuç çıkar acaba? Büyük tespitlerden küçük sonuçlar çıkarmak ya da hiçbir sonuç çıkarmamak teorisyenimizin şanına doğrusu hiç yakışmıyor. Partinin teorisini, aynı yazısında en can alıcı iki noktadan, iktisadi yapı tahlili ve devrim teorisini ele alış açısından tartışma konusu eden ve ileriye açık şeyler söyleyen teorisyenimiz, bundan çıkara çıkara, “sorunun kitle örgütleri açısından” hangi sonuçlara yol açtığı sonucunu “irdelemeyi” çıkarıyor. Büyük tespitlerden küçük sonuçlar, işte Z. Ekrem gerçeği!

Evet, TDKP “oluşum sürecinden bu yana ilk ciddi sınavla 12 Eylül darbesinden sonra karşı karşıya kaldı.” Ve “yönetimi, örgütleri, kadroları ve faaliyetiyle TDKP bir bütün olarak iyi bir sınav veremedi”. Buraya kadar söylenenler kelimesi kelimesine Z. Ekrem’e aittir. Derinlemesine bir kavrayışın ürünü olmaktan çok, “sınıf mücadelesinin acımasız pratiği”nin zoruyla itiraf edilmiştir. Böyle olduğu, daha aradan bir kaç ay geçmeden parti içi gelişmelerin “şok”uyla unutulmasından bellidir. Teorisyenimizin yukardaki tespitten çıkaramadığı sonucu biz çıkaralım. “Yönetimi, örgütleri, kadroları ve faaliyetiyle TDKP’nin bir bütün olarak iyi bir sınav verememesi” küçükburjuva siyasal-sımf pratiğinin

ifadesiydi. Bu “çıplak gerçek” dönüp bu partinin teorik temelini tartışmayı gerektirirdi. *Gündem Önerisi ve Ciddiyet Bunalımı* yazılarının söyleyip savunduğu da yalnızca budur. Ne eksik, ne fazla! ● yazıları birazcık sükunetle okuyup bunu anlamamak mümkün müdür? Hayır, değil. Fakat Z. Ekrem’in sorunu saptırmaya ve laf cambazlığına ihtiyacı var. Bu yalnızca Z. Ekrem’in acizliğini ve TDKP’de “teorisyen” sıfatıyla dayanaksız bir üne sahip olduğunu gösterir. Sayfalar boyu yaptığımız aktarmalar, sorun alabildiğine açıkken, Z. Ekrem’in onu bile bile çarpıtıp saptırdığını ortaya koyuyor.

Üçüncü iddia: “H. Fırat yoldaşa göre, ‘bir siyasal partinin siyasal konumunu ve niteliğini tespit etmede can alıcı göstergeler’ bir siyasal partinin kadrolarının sınıf kökeni ve kitle bağları açısından, işçi sınıfının bir parçası olup olmadığıdır.” (Broşür, s.9)

Büyük teorisyen Z. Ekrem, üçüncü kez “uyduruyor”. Üstelik bu seferki uydurma, kelimenin en geniş anlamıyla bir bayağılaşma örneği. Zira burada sorunu bütünüyle bile bile çarpıtma, söylenmek isteneni bile bile anlamamazlıktan gelme var. Bunu satır satır göstermek, Z. Ekrem’in bayağılaşmasını bütün çıplaklığıyla sergilemek gerekiyor.

Bilindiği gibi, *Ciddiyet Bunalımı* yazısının girişinde, *Ağustos Belgeleri*’nin TDKP’de yaşanan derin bunalıma yaklaşımının eleştirisi var. Bu, aslında bir özeleştiri.

Uzun olmasına rağmen, iddiaya konu edilen bölümü olduğu gibi aktarmak gerekiyor.

“*Ağustos Belgeleri*, yaşadığımız derin bunalımın çözümü sorununda bu leninist proleter tutuma uygun davranmış, geçmişin kapsamlı bir muhasebesini parti gündeminin odağına koymuştur. Bu yönüyle devrimci bir konumdadır ve ileriye bakmaktadır.”

“Fakat aynı *Ağustos Belgeleri*, yaşadığımız bunalımın gerçek nedenleri konusundaki değerlendirmelerinde aceleci, tutucu bir konumdadır ve geriye bakmaktadır.”

“Bu durum, *Ağustos Belgeleri*’nin eklektizmi ve dolayısıyla zayıflığıdır.”

“*Ağustos Belgeleri*, partinin küçükburjuva siyasal-sınıf yapısını tespit etmekte ve saldırmaktadır: ‘Parti, işçi sınıfı

hareketiyle birleşememenin; sınıfın içinde ve sınıfın ileri unsurlarını kazanarak örgütlenememiş olmanın; faaliyetinde ve örgütlenmesinde küçükburjuva sosyal temeli aşamamış olmanın bunalımını yaşıyor.’ ”

“Bir parti, ‘işçi sınıfı hareketiyle birleşememiş’ ise (**bunun yerine**, küçükburjuva devrimci-demokrat hareketle birleşmişse); bir parti, ‘sınıfın içinde ve sınıfın ileri unsurlarını kazanarak örgütlenmemiş’ ise (**bunun yerine**, küçük-burjuvazinin içinde ve küçük-burjuvazinin ileri unsurlarını kazanarak örgütlenmişse); bir parti, ‘**faaliyetinde ve örgütlenmesinde** (buna dikkat edilsin!) küçükburjuva sosyal temeli aşamamış’ ise (yani faaliyeti ve örgütlenmesi ile küçükburjuva bir sosyal zeminde kalmışsa); bütün bunlar, bu partinin ideolojik-siyasalörgütsel ve sınıfsal her anlamda, leninist bir parti olup olmadığını tartışmalı kılar. Zira bütün bunlar sıradan olgular değil, bir siyasal partinin siyasal sınıf konumunu ve niteliğini tespit etmede can alıcı göstergelerdir ve dönülüp bu partinin teorik temelini bakmayı gerektirir. Bu çarpıcı durumun ideolojik-teorik kaynaklarını araştırmayı, bulup tespit etmeyi gerektirir. Leninist tutum bunu şart koşar ve gerçekte *Ağustos Belgeleri* buna açıktır da; ve bu gereklilik, bir çok tartışmada hep söylendi, hep vurgulandı.”

“Ne ki, aynı *Ağustos Belgeleri*, yukarıda aktarılan değerlendirmenin hemen sonrasındaki paragrafta tutarsızlığa, eklektizme düşüyor, partinin teorik temelini peşin peşin marksist-leninist ilan ediyor.” (*Ciddiyet Bunalımı, Belgeler-2*, s.34)

Teorisyen Z. Ekrem’in yukarıya aktarılan bölümlerden çıkardığı sonuç ve iddiaları bir bir sıralayıp cevaplayalım.

1) H. Fırat, “Leninizm adına ‘bir siyasal partinin siyasal sınıf konumunu tespit etmede can alıcı göstergeleri’ yukarıdaki alıntılarda belirtilenlerle” sınırlıyor! (Broşür, s.8)

Alakası yok! H. Fırat’ın bütün yaptığı, bu “can alıcı göstergeleri” tespit etme başarısı gösteren *Ağustos Belgeleri*’ni, dönüp diğer “can alıcı göstergelere” bakmamak noktasında eleştirmektir. “Zira bütün bunlar sıradan olgular değil, bir siyasal partinin siyasal sınıf konumunu ve niteliğini tespit etmede can alıcı göstergelerdir ve **dönülüp bu partinin teorik temelini**

bakmayı gerektirir. Bu çarpıcı durumun ideolojik-teorik kaynaklarını araştırmayı, bulup tespit etmeyi gerektirir.”

Ayaklarıyla yürümek, gözleriyle görmek, kulaklarıyla duymak, fiziki bakımdan normal bir insan olmanın “can alıcı göstergeleridir” dersem, bu, başka “can alıcı göstergeleri” dışladığımı mı gösterir? Z. Ekrem’de söz konusu olan anlayış kıtlığı değil, anlamamazlıktan gelme isteğidir.

2) “Leninist parti öğretisi, bu öğretinin öngördüğü proletaryanın devrimci siyasal partisinin temel göstergeleri, temel özellikleri bir bütündür. Bu göstergeler ya da özelliklerle isteyen istediği gibi oynayamaz.” (s.89)

Elbette! Ama bütün sorun da bu ya! *Ağustos Belgeleri*, leninist bir partinin bazı temel göstergelerinin TDKP’de olmadığını açıklıkla tespit etmesine rağmen, bunu uyarıcı bir veri sayarak “dönüp” diğer temel göstergelere bakmak ihtiyacı duymuyor. “Partinin teorik temelini peşin peşin marksist-leninist ilan ediyor.” *Ciddiyet Bunalımı* yazısının bütün yaptığı, bu tutarsızlığı eleştirmektir. Zira, Z. Ekrem’in de dediği gibi, “leninist parti öğretisinde” “temel özellikler bir bütündür. Bu göstergeler ya da özelliklerle isteyen istediği gibi oynayamaz.” Hem bir partinin siyasal sınıf pratiği küçükburjuva diyeceksin, hem de hiçbir eleştirici yaklaşım göstermeden, teorisini peşin peşin marksist-leninist ilan edeceksin. İşte bu olmaz! *Ciddiyet Bunalımı* yazısında *Ağustos Belgeleri*’ne yöneltilen eleştiri tam da budur. Anlatabildik mi bay teorisyen!

3) “H. Fırat yoldaşa göre, ‘bir siyasal partinin siyasal ve sınıf konumunu ve niteliğini tespit etmede can alıcı göstergeler’ bir siyasal partinin kadrolarının sınıf kökeni ve kitle bağları açısından, işçi sınıfının bir parçası olup olmadığıdır.. ‘can alıcı göstergeler arasında partinin teorik temeli, program ve tüzüğü, demirden disipline ve demokratik merkezîyetçi işleyişe sahip, hiziplerden arınmış örgütlü bir birlik, irade ve eylem birliği olması, proletaryanın en üst örgüt biçimi ve bir öncü müfreze’ olması yoktur.”(s.9)

Bu iddianın ilk bölümü daha önce yanıtlanmış oldu. Burada yalnızca şunu eklemek gerekiyor: *Ağustos Belgeleri*’nden yapılan

aktarmada ifade edilen düşünceyi “kadroların sınıf kökenine ve kitle bağları açısından, işçi sınıfının bir parçası olup olmadığı”na indirgemek, teorisyen Z. Ekrem’in şanına yakışmayan bir el marifetidir. Adeta böyle bir el marifeti bekliyormuşçasına, *Ciddiyet Bunalımı* yazısında, “bir parti faaliyetinde ve örgütlenmesinde küçükburjuva sosyal temeli aşamamışsa” ifadesinin hemen önünde “buna dikkat edilsin” vurgulu uyarısı yer alıyor.

Z. Ekrem’in dikkate almadığımızı iddia ettiği diğer temel göstergelere gelince. “Teorik temeli” ve “programı” dikkate aldığımız, “dönülüp bu partinin **teorik temeline** bakmayı gerektirir” cümlesinde yeterince açık değil midir? “Demirden disiplin ve demokratik merkezîyetçi işleyiş” elbette leninist bir partinin temel göstergeleri arasındadır. Ama biz Maoçu ya da küçükburjuva sosyalisti değil, Marksist-Leninistiz. Bu nedenle örgüt sorununu, bu arada “demir disiplin” ve “demokratik merkezîyetçilik” sorunlarını sınıf muhtevasından kopuk ele almıyoruz. Leninist demirden disiplin kavramı proleter bir sınıfsal içerik taşır. Küçük-burjuvazinin bağrında şekillenen, sınıf bileşimiyle küçükburjuva olan, siyasal ve örgütsel faaliyetini büyük ölçüde küçük-burjuvaziyle sınırlayan bir partide, “demirden disiplin” ve “demokratik merkezîyetçi işleyiş” kavramlarının içi boşalır. Disiplin değil, gevşeklik, dağınıklık, liberalizm egemen olur. Demokratikmerkezîyetçi işleyiş değil, bürokratikmerkezîyetçi işleyiş ya da demokratizm hakim olur. TDKP’nin geçmiş örgüt pratiği bu konuda yeterince öğretici değil midir? Leninist demir disiplin ilkesi, proletaryanın devrimci sınıf disiplinini ifade eder. Ezici çoğunluğuyla küçük-burjuvaziden oluşan bir örgüte gitmez. Z. Ekrem’in de kitap özeti mahiyeti taşıyan bazı eski yazılarında belirttiği gibi, leninist demir disiplin salt bir bilinç sorunu değildir; disiplin kavramı sınıfsal bir içerik taşır. Leninist proleter disiplinin maddi zemini, proleter sınıf konumudur.

Z. Ekrem başka hangi “can alıcı göstergeler”den söz ediyordu? “İrade ve eylem birliği”! Kuşkusuz “demirden disiplin” ve “demokratik merkezîyetçi işleyiş” üzerine söylenenler bu sorun için de geçerlidir. TDKP’nin programı ve tüzüğü Kuruluş Kongresi delegelerince onaylandı. Bu delegelerin büyük bir

çoğunluğu ne programda dile gelen amaç ve ideallere ve ne de tüzükte öngörülen ilke ve kurallara sadık kaldılar. Yani ne irade ve ne de eylem birliği söz konusuydu. Z. Ekrem, broşürünün diğer bölümlerinde (özellikle 1905 yenilgisi sonrasını örnek göstererek) sık sık yaptığı gibi, kalkıp bize diyebilir ki, “evet ama, yenilgi dönemlerinde olur böyle şeyler”. Elbette! Ama şu farkla: Sınıf bilincine kavuşmuş parti üyesi işçilerden değil, devrimci yükselişin coşkusuyla saflara katılmış küçükburjuvalardan dolayı. Bu tür unsurlar bizim partimizde istisna değil, esastır. Bizim partimiz, içine aldığı az sayıda işçi kökenli yoldaşı da kendine benzeten bir küçükburjuvalar partisiydi. “İlk ciddi sınavla 12 Eylül darbesinden sonra karşı karşıya kalıp”, “yönetimi, örgütleri, kadroları ve faaliyetiyle bir bütün olarak iyi bir sınav verememesi”nin ve “son 56 yılda işlevine uygun bir faaliyet ve atılım gösterememesi”nin sınıfsal nedeni tam da budur. Siyasal olguların sınıfsal köklerinden uzak durmak Z. Ekrem’in teorisyen şanına ne de yakışıyor!

Z. Ekrem’in sözünü ettiği son “gösterge” ise, partinin “Proletaryanın en üst örgüt biçimi ve öncü müfrezesi olması” sorunudur. İlk ideolojik gıdasını Maoculuk’tan alan ve devrimci küçükburjuva popülizminin teorisyeni olan Z.Ekrem’e sormak gerekiyor: “Proletaryanın en üst örgüt biçimi olarak parti” sözünden ne anlıyorsunuz? Bu boş bir söz müdür? Sınıfın ileri unsurlarını komünizme kazanmak perspektifi ve buna uygun bir faaliyet olmadan “proletaryanın en üst örgüt biçimi” nasıl yaratılır? Bu durumda biz; “Örgütsel gelişimin proletaryanın öncüsünü komünizme kazanmayı ifade ettiği, parti örgütünün yaratılmasının proletaryanın bilinçli kesimini örgütlemek demek olduğu, ‘proletaryanın en üst örgütlenme biçimi olarak parti’ sözünün boş ve rastgele bir söz olmadığı vb. hep unutulmuştur” derken ve popülist teorisyenlerimizi eleştirirken bütünüyle haklı değil miyiz? (Bkz. *Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış*, Eksen Yayıncılık, s.47-48)

Faaliyetiyle ve örgütlenmesiyle esas olarak proletaryanın dışında (ve tabii küçük-burjuvazinin bağrında) olan bir örgütten söz ediliyorsa eğer, “proletaryanın en üst örgüt biçimi” göstergesine

dönüp ayrıca bakmak, abes ve gülünç değilse nedir? Ve “bir parti, sınıfın içinde ve sınıfın ileri unsurlarını kazanarak örgütlenmemiş ise (**bunun yerine**, küçük-burjuvazinin içinde ve küçük-burjuvazinin ileri unsurlarını kazanarak örgütlenmiş ise)”, işte böyle bir parti, “küçük-burjuvazinin en üst örgüt biçimi ve öncü müfrezesi”dir. (*Ciddiyet Bunalımı*) Teorisyen Z. Ekrem’in görmemezlikten ve anlamamazlıktan geldiği tam da budur.

“H. Fırat yoldaş sorunu nasıl ele alıyor” bölümünde, *Gündem Önerisi ve Ciddiyet Bunalımı* yazılarının amaç ve içeriğinin saptırılmasına dayalı bir sürü demagojik söz var. Bunca açıklamadan sonra, bu bayağılıklarla daha fazla uğraşmanın, sıkıntı vermektен öteye bir yararı yok. Ne var ki, Z. Ekrem’in hiçbiri yerine oturmayan “ince espri” merakına değinmeden geçmek olmuyor. “Leninist siyasal ciddiyet” sözümüzü anarken, uygun bir fırsat bulduğunu düşünüyor ve “ince espri”yi oturtuyor: “Leninist olmayan siyasal ciddiyet ne ola ki?” (s.7) Koca teorisyen ciddi ciddi sorduğuna göre, bizim de ciddiye alıp cevaplamamız gerekiyor. Ciddiyet komünistlere has bir davranış biçimi değildir. Bütün ülkelerin sınıf mücadeleleri deneyleri ve genel olarak siyasal tarih göstermiştir ki, burjuva ideologları ve politikacıları da, temsil ettikleri sınıfların çıkarlarını savunmada alabildiğine titiz ve ciddi davranabilmişlerdir. Bu titizlik ve ciddiyet kendini emekçi sınıflara karşı, devrim ve komünizm tehlikesine karşı özellikle ortaya koyar. Winston Churchill ciddi bir politikacı ve devlet adamıydı; İngiliz tekellerinin çıkarlarını titizlikle ve kıskançlıkla savunup korudu. Woodrow Wilson ve Franklin Roosevelt gibileri Amerikan, Charles de Gaulle gibileri Fransız örnekleridir bu aynı davranışın. Mihail Gorbaçov revizyonist kampın yeni patronu; siyasal ciddiyetinden hiç kuşku duyulamaz. Ve elbette ki, bu ciddiyet bürokratik burjuvazinin gerçek çıkarları içindir. Bizim kendi toplumumuzda ise İsmet İnönü bunun tipik bir örneğidir. Bu nedenledir ki, onun ciddiyeti her vesileyle anılır. Demirel, ●zal gibilerinin ciddiyetsizliği çok söz konusu edilirse de, buna fazla inanılmamalıdır. ●nlar sermayenin çıkarlarını savunup korumada ve Türkiye işçi sınıfını ve emekçilerini baskı ve sömürü altında tutmada, buna karşı

mücadele edenlere kan kusturmada alabildiğine ciddidirler. TKP lideri Şefik Hüsnü sağ oportünizmin ideologu oldu ve reformist bir politik çizgi izledi. Ama politik çabalarını bütün bir ömür boyu sürdürmesi onun ciddi bir şahsiyet olduğunu gösterir. Burjuvazinin değirmenine su taşıyan türden olsa da. (●ysa bizim keskin ve çapsız şeflerimizin önemli bir kısmı daha şimdiden dökülüp bir kenara çekildiler.)

Leninist siyasal ciddiyetin de kendi sınıfsal anlamı, proletaryanın devrimci çıkarlarında ifadesini bulan bir içeriği vardır. Leninist siyasal ciddiyet leninist tutuma bağlılığı, işçi sınıfı ve emekçi sınıfların çıkarları karşısında titizliği ifade eder. Bu titizlik kendini kendi hatalarına ve yanlışlarına karşı tutumda da ortaya koyar. Bundan dolayıdır ki Lenin, “bir siyasal partinin kendi yanlışları karşısındaki tutumu, bu partinin ciddi olup olmadığını, **kendi sınıfına ve emekçi yığınlara** karşı görevlerini yerine **gerçekten** getirip getirmediğini saptayabilmemiz için en önemli ve en güvenilir ölçütlerden biridir. Yanılgısını içtenlikle kabul etmek, nedenlerini araştırıp bulmak, bu yanılgıya yol açan koşulları tahlil etmek, yanılgıyı doğrultına yollarını dikkatle incelemek; işte ciddi bir partinin belirtileri bunlardır” demektedir.

TDKP, aradan uzun yıllar geçmesine rağmen, bu leninist tutuma uygun davranmadı. ●orta yerde koca bir yıkıntı olduğu halde, “dimdik ayaktayız”, “şanlı TDKP’imiz” edebiyatıyla ciddiyetsizliğin en kaba bir örneğini verdi. Kuşkusuz bunun esas sorumluluğu üçlü oportünist MK’ya aittir. Ne var ki, son broşürüyle üçlü MK’nın hepten hamisi kesilen Z. Ekrem, üçlü MK’nın sorumsuzluğu ve ciddiyetsizliği eleştirilirken kullanılan “Leninist siyasal ciddiyet” ifadesine takılıyor ve ukalaca soruyor: “Leninist olmayan siyasal ciddiyet ne ola ki?”

Yukarıda söylenenler ne olduğunu anlamasına yeterli olmalıdır.

Z. Ekrem, “ince espri” merakının ürünü olan üslubuyla devam ediyor: “(H. Fırat) partimizin on yıllık pratiğinin hesabını görür. Yanlış, başarısız ve küçükburjuva ilan eder. Sıra teorisine gelmiştir. H. Fırat yoldaş için, teorimizin hesabını görmekten kolay ne var ki... ●nce partimizdeki sorunların oportünist uzlaşma ile açıklanamayacağını yazar. Ardından ‘teori ve pratiğin diyalektik

birliği'ni devreye sokar. '10 yıllık süreçte teorisi doğru, yalnızca pratiği yanlış bir örgüt tasavvur bile edilemez' diye yazar ve teorimizin de hesabını görür." (s.10)

Gündem Önerisi ve Ciddiyet Bunalımı yazılarına atfen yapılan bu yorumların, teorisyen Z. Ekrem'in büyük şanına yakışmayan küçüklük örneği uydurmalar olduğu daha önce gösterildi. Bizi burada ilgilendiren, bu sözlere devamla söylenenler: "Partimizden geriye ne mi kalır? H. Fırat yoldaş kalır, sözde 'proleter eğilimi' kalır. H. Fırat yoldaşın ülkemizde, komünizmin tarihini, kendisi ve 'proleter eğilimi' ile başlatması için önünde hiçbir engel kalmamıştır. 'Dühring'i anımsamamak mümkün mü?" (s.10)

"Dühring'i anımsamamak" gerçekten mümkün değil. Fakat nasıl ve kime atfen anımsamak gerektiği bir hayli önemli. Bu nedenle, sorunun önemine uygun davranmalı, kısaca da olsa bir ayrı ara başlık altında tartışmak üzere daha sonraya bırakmalıyız.

TDKP'den geriye yalnızca H. Fırat'ın kalışı ve H. Fırat'ın "ülkeminde, komünizmin tarihini kendisi ve 'proleter eğilimi' ile başlatması" iddiası ise, Z. Ekrem'in "ince espri" merakından kaynaklanan bir başka uydurması. "THK● militanlarının halka, devrime ve Marksizm-Leninizm'e bağlılıkları" ile *Türkiye Devriminin Yolu* broşürünün ünlü "bir cümlesi" dışında hiçbir şeyi olmayan Z. Ekrem ve diğer "THK● militanlarının" ülkemizde komünizmin tarihini nasıl kendileriyle başlattıklarını görmeden önce, H. Fırat'ın sorunu nasıl ele aldığını görelim. H. Fırat'ın da sorumluluğunu taşıdığı *Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış* yazısından aktarıyoruz:

"Her şeyden önce ve abartmaksız denilebilir ki, 12 Eylül dönemi, devrimci küçükburjuva popülizminin ufuksuzluğunun ve soluksuzluğunun, dolayısıyla da iflasının görülüp yaşandığı bir dönemdir. 1960'ların ikinci yarısından kök alan küçükburjuva popülizmi ilk yenilgiyi 12 Mart'ta almıştı. Bu onu 12 Mart sonrasında belirli bir evrime ve değişime uğratmıştı. Ancak değişimin yaşandığı dönemin daha önce üzerinde durulan ulusal ve uluslararası koşulları, özellikle de küçük-burjuvazinin öne çıkan siyasal etkinliği ve baskısı ile maoculuğun ideolojik etkinliği, devrimci küçükburjuva hareketin içinden marksist dünya

görüşünün esaslarını kavrayan, proleter sosyalist bir platform yaratan ve işçi sınıfına yönelik bir hareketin doğumunu olanaklı kılamadı. **Maoculuğun eleştirisi, teoride Marksizm'e, pratikte işçi sınıfına belirli bir yönelişi yaratmakla** birlikte, sorunun özüne inilemedi ve gösterilen çaba, hareketi küçükburjuva demokrasisinin en tutarlı ifadesi olmaktan öteye götüremedi. Fakat her şeye rağmen, küçükburjuva devrimciliğinin ileriye doğru evriminin sınırlarını ortaya koyması anlamında, olumlu bir gelişmeydi. **Ve bu, proleter sosyalist bir yönelişin potansiyel olanaklarının birikmesi anlamını taşıyordu.**" (s.56, vurgular bizim)

Biz boşluktan bir şey doğacağına inananlardan değiliz. ● mahareti; "bütünlüklü dönüşüm" teorisini kılıf ve "THK● militanlarının halka, devrime ve Marksizm-Leninizm'e bağlılıkları"nın dayanak yaparak Z. Ekrem gibileri göstermişti. Bize göre ise, 1975● döneminin evrimi ve birikimi olmasaydı, bugünkü marksist proleter yönelişin subjektif koşulları da olmazdı.

Daha doğrusu, böyle bir yöneliş belki yine olurdu ama, bu şekliyle olmazdı. Bugünkü yönelişin geçmiş birikiminin zemini üzerinde yükseldiği bir gerçektir. Bundan dolayıdır ki, yukarıdaki değerlendirmenin devamında, sorunun kişilerden öteye olduğunun açık bilinciyle şöyle deniliyor: "Devrimci küçükburjuva popülizminin Marksizm'e ve işçi sınıfına en yakın kesimini oluşturan ve TDKP, THKPC/ML (şimdiki TKİH), TKPML Hareketi ve TİKB'den oluşan hareketin saflarında yer alan tüm komünistlerin acil ve can alıcı görevi, devrimci popülist ufku her açıdan aşmak; teoride, taktikte, örgütte ve pratik mücadelede Türkiye işçi sınıfının proleter sosyalist siyasal hareketini yaratmaktır."

"Bunun birikimi ve olanakları fazlasıyla vardır; ve bu, hareketin 12 Eylül sonrası evriminin öteki yüzü, öteki yönüdür." (*Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış*, s.57)

Bunca açık sözlerden sonra H. Fırat'ın her şeyi kendisiyle başlatmak hevesinde olduğu iddiası (daha doğrusu uydurması) üzerinde daha fazla durmanın bir gereği var mı?

İKİ

“DÜHRİNG’İ ANIMSAMAMAK” MÜMKÜN DEĞİL!

Teorisyen Z. Ekrem bizlere “Dühring’i anımsamamak mümkün mü?” diye sormuştu. Biz de onu, hayır, mümkün değil! diye cevaplamıştık.

Şimdi başlıyoruz anımsamaya. Bakalım “Dühringvari” olan kimdir?

1 Dühring’in yöntemi metafizik idealisttir. Dühring yalnızca ölümsüz, kesin ve mutlak kavramlarla ilgilenir, onlarla iş görür. “●na göre, **ilkeler** denilince, kaynağını dış alemden değil de düşünceden alan, tabiata ve insanlar alemine uygulanan, böylece tabiat ve insanların uyacakları açık ve kesin ilkeler anlaşılacaktır” (Engels). Nesnel gerçek Dühring’i ilgilendirmez. ● nesnel gerçeği inceleme zahmetine katlanmaz. “Kafa aracılığıyla gerçek dünya”yı inceleyeceğine, “kafadan” uydurur ve gerçek dünyaya uygulamaya

kalkar. Engels, Dühring'in bu bilim dışı yöntemini eleştirirken şunları söyler: "Dünya şemasını kafadan değil de sadece kafa **aracılığıyla** gerçek dünyadan, varlığın temel ilkelerini bizzat varlığın kendisinden çıkaracak olursak bunun için felsefeye değil, dünya ve orada olup bitenler hakkında olumlu bilgilere ihtiyacımız olur; buradan da felsefe değil olumlu bilgi çıkar."

Z. Ekrem'in de içinde yer aldığı "partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar"la Dühring'i direkt aynı kefeye koymak bizim aklımızdan geçmez. En nihayet Dühring'in yöntemi en kaba ve en bayağısından metafizik idealist bir yöntemdir. Fakat illa da bir benzerlik kurmak gerekiyorsa (ki Z. Ekrem bunu çok zorluyor) bu ancak Dühring ile "partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar" arasında kurulabilir. Zira onlar, Marksizm'i bir bilim olarak değil, fakat bir dogmalar yığını olarak ele aldılar. Türkiye toplumunun nesnel gerçeği ile fazlaca ilgilenmediler. Marksist dünya görüşünü, temel ilke ve tezlerini yaratıcı bir tarzda Türkiye toplumunun nesnel gerçeğine ve sınıflar mücadelesine uygulamak yerine, geri ülke devrimlerinin teorisini benimsedikleri maocu formülasyonları Türkiye toplumuna uygulamaya kalktılar. Bu formülleri öylesine benimsediler ki, "halk savaşı teorisi" hariç, hemen tümünü maoculuğun eleştirisinden sonra bile korudular. Nesnel gerçekten bu kopukluk kendini sınıflar mücadelesinin sorunlarına yaklaşımda da ortaya koydu. İzlenen taktikler aşırı bir subjektivizmin ifadesi oldu. Bunu Z. Ekrem'in taktik sorunlarla ilgili düşüncelerini cevaplarken ayrıca göreceğiz.

Z. Ekrem'in birinci sırasında yer aldığı "partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar"ın Türkiye toplumunun nesnel gerçeğine nasıl uzak kaldıklarını, demek oluyor ki Dühringvari bir yöntemle iş gördüklerini göstermek için kendimizi aşırı zorlamayacağız. Yalnızca Z. Ekrem'i kendimize tanık tutacağız. Z. Ekrem bugün Yıldırım grubunun özenle sakladığı, fakat bizim burada ek olarak yayımladığımız nispeten açık yürekli yazısında, iktisadi yapı tahlillerinden söz ederken kendi yöntemlerini şöyle tanımlıyordu.

"Somut gerçeği, bilimsel bir yaklaşımla ve yöntemlerle tahlil etmek yerine, gerçek (nesnel gerçek!) önyargılara (maocu önyargılara!), leninist tezlerin hatalı yorumuna (siz maocu

yorumuna diye anlayın) uydurulmaya çalışılıyordu.”

Bir başka yerde: “Marksist-leninist tezleri yaratıcı bir biçimde uygulama ve somut tahlil yerine, klasiklerden yapılan aktarmalar ya da özetlemelerle durum açıklanmaya çalışılıyordu.”

Z. Ekrem’in bu itirafları, özellikle birincisi, “Dühringvari”likten başka nedir ki?

2 Engels, Dühring’in bir “büyüklük budalası” olduğunu söyler. ●nun bu “büyüklük budalalığı”nın, “bir büyüklük kudurganlığı ya da hatta büyüklük çılgınlığı haline kadar ileri gittiği”ni belirtir. (*Anti-Dühring*, 1.Kitap, s.2425, Sol Yayınları, 1966 basımı)

Dühring’in eserlerinden kendi kendine övgü örneği cümlelerden oluşan uzun bir aktarma yaptıktan sonra şunları söyler Engels: “Bay Dühring’in yaptığı bu ‘bay Dühring övgüsü’ antolojisinin sayısı kolayca on misline çıkarılabilir. Fakat okuyucuda, acaba gerçekten bir filozofla mı, yoksa bir başka şeyle mi karşı karşıya bulunduğu kuşkusu daha şimdiden uyanabilir... Yukardaki övgü antolojisini biz sadece, karşımızda düşüncelerini düpedüz söyleyen ve değeri hakkında hüküm vermeyi başkalarına bırakan alelade bir filozof ve sosyalist değil de, kendisini en az papa kadar yanılmaz sayan... tamamıyla olağanüstü bir varlık bulunduğunu göstermiş olmak için kaydetmiş bulunuyoruz.” (age., s.71)

Dühring yöntemiyle, “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar”ın yöntemi arasında doğrudan bir paralellik kurmaktan kaçınmıştık. Fakat bu ikinci sorunda, “büyüklük budalalığı” ve “kendi kendine övgü” konusunda benzerlik ve paralellik, denilebilir ki, yüzde yüzdür, TDKP teorisyenleri de, “düşüncelerini düpedüz söyleyen ve değeri hakkında hüküm vermeyi başkalarına bırakan alelade filozof ve sosyalist”ler gibi değil de, Dühring gibi davranıyorlar. ●nların yazılarında da, kendi kendine övgüden ve kendi düşünceleri hakkında bizzat kendilerinin verdiği hükümden geçilmez.

İki temel belgeden, küçük bir “kendi kendini övgü” antolojisi de biz çıkaralım ki, bu benzerlik somut olarak görülebilir.

1. Belge: 1971 *Sol Hareketi, THKO ve Gelişmesi*, Ekim 1978 (Mao Zedung’un henüz bir klasik olarak görüldüğü dönem), *Yoldaş*,sayı:12 ve *Parti Bayrağı*sayı18: “THK● gelişme süreci

içinde revizyonizmi, Troçkizmi, maceracılığı ve her türden oportünizmi alt etti, emperyalistlerin, burjuvazinin ve gericiliğin baskı ve her türden yozlaştırıcı etkisine karşı sağlam durdu ve büyük atılımlar gerçekleştirdi. İçerden ve dışardan birçok saldırıya hedef olduk, sayısız badireler atlattık. Ama hepsinden yüz akıyla çıktık. Sonunda günümüze geldik. ‘70 sonlarında ve uzun bir dönem bir programa bile sahip olmayan 4050 kişilik bir gerilla örgütü, bugün marksist-leninist bir programa ve derinlemesine teorik temellerine sahip (ama Mao hala bir klasik!) bir komünist örgüt durumundadır. ●, artık parıldayan bir güneş gibidir. Türkiye’de şimdiye kadar hiçbir zaman, hiçbir akım ve kişi tarafından ortaya konulmamış Mustafa Suphi yoldaşın bu yoldaki girişimlerini anmalıyız (lütfen artık!) yepyeni ve çürütülemez bir çizgiye, lekelenemez ve her geçen gün geçerliliği daha doğrulanan Marksizm-Leninizm silahına sahiptir. Ve bu silahı kullanmakta oldukça yeterli durumdadır.” (Parti Bayrağı, sayı:8, s.8)

“Hakim sınıfların vurduğu sayısız darbelere, onlarca militanın katledilmesine ve birçoğunun zindanlara doldurulmasına rağmen, 1971’de bir avuç gerillacıdan oluşan şekilsiz bir örgüt bugün, doğru bir ideolojik-siyasi çizgiye ve örgütlenme anlayışına sahip, ülke çapında on binlerce insana kumanda eden ve sınıfıyla kaynaşma yolunda her geçen gün yeni adımlar atan proleter devrimci bir örgüt haline dönüştü. (Şimdi dikkat!) Kuşkusuz, **bunda en büyük etken**, THK● militanlarının Marksizm-Leninizm’e sarılmakta sebat etmeleri, güçlüklerden yılmamaları, halka ve devrime karşı sorumluluklarını bir an bile unutmamaları ve hatalarına karşı amansız ve acımasız olmalarıdır.” (age., s.20)

“THK● militanları”nın kaleminden çıkan “THK● militanlarına (bu) övgü”, değerlendirme boyunca usanç ve tiksinti verecek ölçülere vararak sürüyor. “Devrim inancıyla dolu THK● militanları” (s.28), “ama emperyalizmin, burjuvazi ve gericiliğin, her türden revizyonizmin ve oportünizmin saldırıları THK● militanlarının devrim inancı ve kararlılığını, Marksizm-Leninizm’e sarılma azmini yok edemedi. Marksizm’e sarılıp, uluslararası modern revizyonizme ve 58 yıllık revizyonist temele darbeler

yöneltildikçe...” (s.31) “THK● militanları, daha o zamandan (1975H. F.) küçükburjuva ihtilalci bir gerilla örgütünün savaşçıları değil, pek çok eksikliklerine rağmen proleter devrimci bir örgütün adım adım çelikleşen komünist militanları haline gelmişlerdi.” (s.36)

“Devrim inancı ve THK● ve onun militanlarının devrim yolunda yürümedeki kararlılığı” (s.41) “THK● ve THK●’nun fedakar ve kararlı kadroları, devrime bağlılıklarına, devrim yapma niyetlerine ve kararlılıklarına bağlı olarak...”(s.44) “Devrim yapmadaki kararlılığımız ve daha önce saydığımız iyi özelliklerimiz bizi bugünkü duruma ulaştırdı.” (s.45) “THK● militanları devrim inancıyla doluydular ve hatalarda ısrar ederek devrime zarar vermek onların işi olamazdı ve olmadı.” (s.46) “THK●, GMK önderliğinde güçlü bir ideolojik-siyasi inşa faaliyetine girişti.” (s.46) “Ve Türkiye’de proletarya partisinin üzerinde yükseleceği ideolojik-siyasi temelleri yarattı. THK● bugün devrimin bütün temel meselelerinde uluslararası marksist-leninist hareketin genel çizgisiyle uyumlu, açık, berrak görüşlere sahiptir.” (s.51)

“Bugün çok daha güçlü bir durumdayız. Başlangıçtakinden farklı olarak, güçlü bir marksist-leninist birikime ve teorik hazineye sahibiz. Bundan sonra Marksizm-Leninizm’e kimse dil uzatamayacak, buna izin vermeyecek ve anında her türlü sapma ve yozlaşmanın karşısına dikilip onu yere çalacağız...” (s.52)

“THK● militanları”nm ardından sıra bu kez de “THK● militanları”nm “bütünlüklü çizgisi”ne övgüye geliyor. Ve tabii yine THK● militanlarının kendi kaleminden: “THK●, bugün gerek uluslararası gerekse ülke içi durum açısından bütün alanlarda tam berrak ve uluslararası komünist hareketin genel çizgisiyle uyumlu, bir söylediği diğerini geçersiz kılmayan bütünlüklü marksist-leninist bir dünya görüşü ve çizgiye sahiptir.” (s.57)

İkinci belge: *Kongre Belgeleri*, 1. Bölüm: “*Ülkemizde Sol Hareketin Tarihi ve Partimizin Şekillenip Gelişmesi*”

“Partimizin Şekillenip Gelişmesi” kısmı büyük ölçüde birinci belgenin özet bir tekrarı olan bu ikinci belge de söze, THK● militanlarının “proletaryaya, halka, devrime ve mücadelede can vermiş yoldaşlarına karşı duydukları sorumluluk ve bağlılıkla”(s.48)

başlıyor. Ve THK●'nun şahsında THK● militanlarının THK● militanlarına övgüsü sürüyor: “1971 döneminden sonra, ülkemizde Marksizm-Leninizm'in gelişme tarihi, aslında esas olarak THK●'nun gelişme tarihidir... Marksizm-Leninizm'in gelişmesinin odağını bundan sonra her dönemde THK● oluşturmuştur denilebilir.” (s.48)

“Bu tarihten itibaren (1975 H.F.) THK● ... modern revizyonizme, sağ oportünizme, ‘sol’ maceracılığa, Troçkizme ve ülkemiz özelinde de özel olarak yarım yüzyıllık ülkemiz işçi hareketi üzerine bir kabus gibi çöken revizyonizme ve onun sınıf işbirliği çizgisine, onun o günkü uzantılarına ve 1971 döneminin küçükburjuva ihtilalciliğine karşı gittikçe sistemleşen ve derinleşen köklü eleştiriler yöneltti.” (s.49)

“THK● militanlarının asıl önemli kesimi (...) Marksizm'den giderek daha çok etkileniyorlardı. ●nların devrim inancıyla dolu olmaları...” (s.50). “... Küçükburjuva ihtilalciliği, onunla ortak temele sahip olan revizyonizmi ve ‘sol’ çizgiyi reddedip, Marksizm-Leninizm'in evrensel gerçeğinin Türkiye gerçeğine uygulanması çabasına girişen, Marksizm-Leninizm'i kendilerine rehber edinen militanların (‘THK● militanları’!) inisiyatifi ele alarak THK●'nun merkezi yapısını ve onun organı Geçici Merkez Komitesi'ni kurmaları...” (s.51)

“THK● şanlı bir örgüt olarak...” (s.62). “1975'lerde çıkılan yolun üstesinden, örgüt olarak bir tek THK● gelmiştir. ● daima Marksizm-Leninizm doğrultusunda ilerlemiş(tir)” (s.67.). “THK● her dönemde Marksizm-Leninizm doğrultusunda adım adım ilerleyerek, adım adım ‘Mao Zedung düşüncesi’ ile çelişti” (s.69).

Ve nihayet sonuç: “Bu tarih (THK●'nun tarihi H. F.) şanlı bir tarihtir. Bu tarih, Marksizm-Leninizm yolunda, partinin kuruluşu yolunda kararlı, yılmaz, fedakar mücadelelerle dolu, her adımda Marksizm-Leninizm'in zaferleriyle dolu bir tarihtir.” (s.72)

Bir hayli yer tutan bütün bu alıntılar alıntı meraklısı Z. Ekrem'i bile yormuş olmalıdır. Ne var ki, başkalarını uluorta “Dühringvari”likle itham eden teorisyen Z. Ekrem'e, “kendi kendine övgü” ve kendi değeri ile ilgili hüküm bizzat kendi vererek gerçekte kimin “Dühringvari” olduğunu göstermenin

bundan daha kesin ve etkili bir yolu yoktu.

“Partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar”, yukarıdaki bayağıca övgülerde kullanılan ifadeyle “THK● militanları”, 1978 yılında ortaya bir çizgi koymuşlardı. “Değeri hakkında hüküm vermeyi başkalarına” ve sosyal pratiğe bırakacaklarına, bu işi bizzat kendileri üstlenmişlerdi. “Yepyeni ve çürütülmez tezlere” (bu ifade Dühring’in ‘katıksız ve saf doğrular’, ‘şüphe götürmez kesin doğrular’ ifadelerine ne çok benziyor), “derinlemesine teorik temellere sahip” idiler. “Marksizm-Leninizm silahını kullanmada oldukça yeterli bir durumda”ydılar. “Güçlü bir marksist-leninist birikime ve teorik hazineye sahip”tiler ve “anında her türlü sapma ve yozlaşmanın karşısına dikilip onu yere çalacak”lardı. Kendileri, “halka, devrime, Marksizm-Leninizm’e ve yoldaşlarına bağlılık ruhuyla dolu”ydular vb., vb.

“THK● militanları”nın bu kendi kendilerine övgüleriyle gerçek arasındaki uçuruma değinmek için biraz sabredelim ve önce Dühring’i üçüncü bir kez “anımsayalım”. Böylece tekrardan da kurtulmuş oluruz.

3 Engels’in *Anti-Dühring* isimli eserinin uzun başlığı *Bay Eugen Dühring’in Bilimde Devrimi* şeklindedir. Dühring’de “bir büyüklük kudurganlığı”, “bir büyüklük çılgınlığı” vardır. ● kendinden önceki tüm felsefeyi, pozitif bilimleri, sosyalizmi vb. altüst ettiğini, “yepyeni ve çürütülemez” bir sistem ortaya koyduğunu, bu sistemin “bütün zamanlar ve bütün gezegenler için” geçerli tek sistem olduğunu söyler. ●, kendinden önceki tüm filozoflara, doğa bilimcilerine ve sosyalistlere ölçüsüzce saldırır, hepsini yok sayar. Leibniz, Kant, Hegel, Darwin, Lamarck gibi filozoflar ve doğa bilimcileri, SaintSimon, Fourier ve Owen gibi ütöpik sosyalistler, bu arada Marks, onun gözünde “hiçbir işe yaramaz kişilerdir.” ● hiçbir birikime dayanmaz; “şüphe götürmez kesin hakikatlerini sıfırdan (“kafadan”) bizzat kendi yaratmıştır vb.

İşte, teorisyen Z. Ekrem, Dühring’in özellikle bu yanma telmihte bulunarak, bizleri her şeyi, “ülkemizde, komünizmin tarihini kendisi ve proleter eğilimi ile başlatmak”la itham ediyordu ve “Dühring’i anımsamamak mümkün mü?” diye soruyordu.

Bizler, boşluktan doğmadığımızı, hangi evrimin ve birikimin ürünleri olduğumuzu, daha da önemlisi, sorunu hiç de kendimizden ibaret görmediğimizi (“Devrimci küçükburjuva popülizminin Marksizm’e ve işçi sınıfına en yakın kesimini oluşturan ve TDKP, THKPC/ML şimdi TKİH, TKPML Hareketi ve TİKB’den oluşan hareketin saflarında yer alan tüm komünistler”) bütün açıklığıyla ortaya koyduğumuzu daha önce göstermiştik.

Fakat teorisyen Z. Ekrem ve “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar”, namı diğer “THK● militanları”, bir zamanlar, “ülkemizde komünizmin tarihini” kendileriyle başlatmışlardı. Lütfedip “Mustafa Suphi yoldaşın bu yoldaki girişimleri” parantez içinde anıldıktan sonra, aynen şu görüş ileri sürülmüştü: “(THK●), Türkiye’de şimdiye kadar hiçbir zaman, hiçbir akım ve kişi tarafından ortaya konulmamış yepyeni ve çürütülemez bir çizgiye (“yepyeni ve çürütülemez”! Dühring’i anımsamamak ne mümkün!) ... sahiptir.” (*Parti Bayrağı*, sayı:8, s.8)

THK●’nun bu gücü ve başarıyı nasıl gösterdiğini bizzat “THK● militanları”nın ağzından dinlemeden önce, “THK● militanları”nm kendilerinden öncesini yok saymakla kalmayıp, kendi dönemlerinde de her şeyi nasıl kendilerinden ibaret gördüklerini de görelim: “1971 döneminden sonra, ülkemizde Marksizm-Leninizm’in gelişme tarihi, aslında esas olarak THK●’nun gelişme tarihidir. Çünkü, 1971 dönemi sonrasında sadece THK●, kendini yenileyip, arınarak, gelişerek Marksizm-Leninizme sarılmış, özeleştiriye gerçekleştirmiş ve nitelik değişikliği ile marksist-leninist bir örgüt haline gelmiştir.” (*Kongre Belgeleri*, s.48)

Aynı yerde, devamla şunlar söyleniyor: “Marksist bir siyasi akımın ya da partinin olmadığı ve ülkemizde marksist-leninist teoriksiyasi birikimin hemen hiç bulunmadığı koşullarda kurulmuş olan THK●, ... özeleştiri yoluyla örgütsel bütünlüğünü de koruyarak, niteliğinin değişimiyle marksist bir örgüte dönüştü ve gelişmesini bundan sonra daima Marksizm-Leninizm doğrultusunda sürdürdü.” (s.4849)

Görüldüğü gibi, THK●, “ülkemizde marksist-leninist teoriksiyasi birikimin hemen hiç bulunmadığı koşullarda”,

boşluğa doğum yapıyor. Boşluğa doğum yapmanın kolay olmadığı, bu boşluğu kaçınılmaz olarak önden muhakkak başka şeyler doldurduğu için de, bunun sağlıklı bir doğum olmayacağı ve de olmadığı Z. Ekrem'in umutsuz direnişi ne olursa olsun bugün yeterince açıktır. Dikkate değer olan şudur ki, boşluğa yaptığı doğumu "Türkiye'de şimdiye kadar hiçbir zaman, hiçbir akım ve kişi tarafından ortaya konulamamış yepyeni ve çürütülemez bir çizgi" yaratmak olarak niteleyen teorisyen Z. Ekrem, bu kendi kendine küçükburjuvaca hayranlığın ifadesi düşünce karşısında Dühring'i anımsamıyor da; iyi niyetle başlatılan, ama ideolojik, sınıfsal ve tarihsel koşulların bir dizi olumsuz etkisiyle teoride ve pratikte gerekli sonuçlarına varamayan, yine de "proleter sosyalist bir yönelişin potansiyel olanaklarının birikmesi anlamını taşıyan" bir evrimden söz edenler karşısında, hemen Dühring'i anımsıyor.

Bunu yeniden dönmek üzere burada bırakalım ve biz şimdi daha önce verdiğimiz sözü tutarak, THK●'nun "bütünlüklü dönüşüm" şeklinde yaşadığı boşluğa doğumu nasıl başardığını, yine "THK● militanları"nın kaleminden dinleyelim. Bu çok önemlidir, zira "ülkemizde komünizmin tarihi", "Mustafa Suphi'nin bu yolda girişimleri" anılıp saklı tutulursa, böyle ve bu sayede başlıyor:

"THK●, devrimci burjuva demokrat bir örgüt iken marksist bir örgüte dönüşmüştür."

"Bu gelişmeyi mümkün kılan başlıca iki etkenden biri; THK● militanlarının devrime olan inançları ve kararlılıkları, bu uğurda herhangi bir şeyi feda etmekten kaçınınamalarıdır."

"İkinci tayin edici etken, THK●'nun geçmiş mücadelesi içinde öne çıkmış, mücadelede uzlaşmacılığa ve teslimiyetçiliğe düşmemiş, devrimci kararlılığa ve önemli bir prestije sahip, birçok eksiklik taşısalar da, Marksizm'e yönelen, kendilerine bu doğrultuyu esas alan ve bu doğrultuda önemli belli adımlar atan THK● militanlarının (yine THK● militanları!) hemen tümüyle dağılmış olan örgütü toplayarak merkezi bir yapıya sahip marksist bir örgüt olarak yeniden örgütlenmeyi ve merkezi organ GMK'yı kurmayı başarmalarıdır."

“Bu ve bunun sonucu olarak THK●’nun niteliğinin değiştirilmesi gerçekleştirilebildi...” (*Parti Bayrağı*, sayı:8, s.27)

Küçükburjuva yarı aydınlarının, kendilerine küçükburjuvaca hayranlıklarından ve övgüsünden öte bilimsel açıdan hiçbir değer taşımayan “bu iki tayin edici etken”, “Türkiye’de şimdiye kadar hiçbir zaman, hiçbir akım ve kişi tarafından” başarılammış bir işi başarmanın, “ortaya yepyeni ve çürütülemez bir çizgi” koyabilmenin “tayin edici etkenleri” olarak gösteriliyor. “Yeni” bir siyasal hareketin doğumunu, bilimsel hiçbir değer taşımayan böylesine şarlatanca sözlerle izah edenler “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar”!, aynı sayfalarda kendilerini “derin bir teorik birikime sahip”, “Marksizm-Leninizm silahını kullanmakta oldukça yeterli bir durumda” kişiler olarak tanımlıyorlar.

THK●’nun nitelik değişimini izah eden sözler, bu birikimin “derinliği”ni ve “Marksizm-Leninizm silahını kullanmaktaki yeterliliği” yeterince gösteriyor! Dikkat edilirse, sözü edilen “iki tayin edici etken”, gerçekte, tek bir etkenin iki farklı ifade edilışıdır: “THK● militanlarının devrime olan inançları ve kararlılıkları, bu uğurda herhangi bir şeyi feda etmekten kaçınmamaları”. Daha önce, Dühring’i ikinci anımsayışımızda yaptığımız uzun alıntılarda görüldüğü gibi, bu etken, *1971 Hareketi, THKO ve Gelişmesi* başlıklı temel belge boyunca defalarca tekrarlanıyor ve “THK● militanları”nm her güçlüğü ve badireyi kolaylıkla atlatmalarının sihirli anahtarı olarak sunuluyor. Tam bir küçükburjuva kendini beğenmişliğin ifadesi bu sözler karşısında, 1975’in “THK● militanları”na sormak gerekiyor: sizler devrime ve halka bu kadar bağlıydınız da, hemen hemen sizlerle aynı tarihsel, sınıfsal ve ideolojik koşulların ürünü olan THKPC ve TKPML militanları neden değildi? Ya da, bilimsel olması gereken bir değerlendirmede böylesine subjektif değer yargılarını “tayin edici etken” olarak sıralamak, “derinlemesine teorik birikim”inizin şanına ne ölçüde yakışır?

Şimdi ise asıl can alıcı soruya geliyoruz. Yalnız bu soruyu sormadan önce sık sık aktarma yaptığımız (ve *Parti Bayrağı*’nın 8. sayısında yer alan) belgenin öneminden söz etmek gerekiyor. Bu herhangi bir sıradan belge değildir. ●nun tüm muhtevası,

“bütünlüklü ideolojik-siyasal çizgi”nin oluşturulmasıyla sonuçlanan bir sürecin, bizzat bu “bütünlüklü çizgi”yi ortaya koyanlar tarafından değerlendirilip izah edilmesinden oluşmaktadır. Bu nedendir ki, “Parti Bayrağı” imzasıyla konulan ön açıklamada aynen şunlar söyleniyor: “Bu sayımızda, dergimize gönderilen ve ülkemiz işçi sınıfı, emekçi halkı ve devrimcileri açısından son derece önemli tarihi bir belge niteliğini taşıdığını düşündüğümüz bir yazıyı yayınlıyoruz.” (s.7)

Görüldüğü gibi, herhangi bir belgeyi değil, fakat “tarihi önem taşıyan bir belge”yi kullanıyoruz; ve daha önce de belirtildiği gibi, *Kongre Belgeleri*’nin 1. Bölümünün “partimizin şekillenip gelişmesi” kısmı, hemen bütünüyle “tarihi önem taşıyan” bu belgenin bir özetidir. Hemen bütünüyle dememizin nedeni ise, *Kongre Belgeleri*’nde ek olarak 1978 Konferansı sonrasında ve dolayısıyla Mao Zedung eleştirisi döneminin yer almasıdır. Bu vesileyle kaydedelim ki, 1978 Ekim’inde, yani ortaya “yepyeni ve çürütülemez bir çizgi” konulduğu bir dönemde, “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar” henüz Mao Zedung’u Marksizm-Leninizm’in bir klasiği olarak görüyorlar ve *Parti Bayrağı*’nın aynı sayısında yer alan *İbrahim Kaypakkaya’nın Küçük-Burjuva Maceracı Görüşlerinin Eleştirisi*’nde Mao’dan bir hayli de yararlanıyorlardı. Tartışmamıza konu “tarihi önem taşıyan belge”de ise, “Marksist-leninist yeni demokratik devrim (UDHD) tezi, yarısömürge, yarıfeodal ülkelerde proletaryanın komünist partisi önderliğinde, işçiköylü temel ittifakına dayanarak ve halk savaşı yoluyla devrimci işçiköylü iktidarını kurmayı hedefler” sözleriyle, tamı tamına maocu formülasyonları tekrarlıyorlardı. Ama, “THK● militanlarının devrime olan inanç ve kararlılıkları, bu uğurda herhangi bir şeyi feda etmekten kaçınmamaları”, onlara bu güçlüğü de aşmaları, bu badireyi de atlattıkları olanağını elbette verecekti. Her zaman olduğu gibi!

Şimdi artık teorisyen Z. Ekrem’e sorabiliriz: 1981 Nisan’ı ve sonrası, yani “sınıf mücadelesinin acımasız pratiği”, “THK● militanlarının devrime olan inanç ve kararlılıkları, bu uğurda herhangi bir şeyi feda etmekten kaçınmamaları” şeklindeki şarlatanca sözleri, bu biricik “tayin edici etken”i boşa çıkardığına

göre, “THK●, devrimci burjuva demokrat bir örgüt iken, marksist bir örgüte dönüşmüştür” teorisi ve tezi bütünüyle havada ve boşlukta kalmış olmuyor mu? Bu sözler, “ülkemizde Marksizm-Leninizm’in gelişme tarihi, aslında esas olarak THK●’nun gelişme tarihidir” tezinin de esas dayanağıydı. Şimdi bu tez de tümüyle boşlukta kalmış olmuyor mu? Her şeyi bu “halka ve devrime bağlılık”la izah edenlerin önünde, aradan daha iki sene bile ancak geçmişken hiç de böyle bir “bağlılık” içinde olunmadığı anlaşıldığına göre, her şeyi yeniden izah etme görevi durmuyor mu?

Ek bir soru sormadan önce, teorisyen Z.Ekrem’in henüz oportünist kanattan yana tavır alıp gericileşmediği bir sırada “THK● militanları” ile ilgili yaptığı değerlendirmeyi de aktaralım: “THK●’dan devraldığımız kadroların önemli bir bölümü partinin oluşum sürecinde, 12 Eylül’e kadar olan dönemde döküldü. Geriye kalanların ezici bir çoğunluğu ise askeri darbeden sonra yakalandı ve poliste önemli zaafılar gösterdiler. Üçlü MK ise THK●’dan devraldığımız kadroların yakalanmayanlarını oluşturuyorlardı. ●nlar da en iyimser bir yaklaşım (ve) ifade tarzıyla gönüllü olarak üstlendikleri görevleri yerine getirmediler. Partiyi ağır bir krizin içine girme noktasına getirdiler.” (*Belgeler-1, s.116*)

●ysa tam da bu “THK● militanları” sayesinde, “ülkemizde komünizmin tarihi THK● ile” başlamıştı. Evet, Z. Ekrem yoldaş, “Dühring’i anımsamamak mümkün mü?”

Bir “THK● militanı” olarak, teorisyen Z. Ekrem’in hırçınlığı ve ölçüsüz saldırganlığı, biraz da “ülkemizde komünizmin tarihinin” kendisi ve diğer “THK● militanları”yla başlamış olması şerefini kaybetmiş olmasından geliyor olmasın sakın.

**TDKP'NİN OLUŞUM SÜRECİ;
PARTİ SORUNUNA VE İŞÇİ SINIFINA
YAKLAŞIMI
A) YÖNTEME DAİR**

“Yoldaşlar! Şu ya da bu grubun, şu ya da bu akımın, şu ya da bu partinin devrimci bir öze sahip olup olmadığı konusunda denek taşı, onların kendi açıklamaları veya deklarasyonları değildir. Devrimci özün sınanacağı denek taşı şu ya da bu grubun, şu ya da bu akımın, şu ya da bu partinin, eylemleri, pratik faaliyeti, pratik planlarıdır İnsanların açıklamalarına ve deklarasyonlarına, ne kadar etkili olurlarsa olsunlar, eylemde güçlendirilmiyor ve eyleme dönüştürülmüyorsa inanılmaz...”

Stalin

Z. Ekrem, broşürünün “Partimizin Oluşum Süreci ve Sınıfla İlişkisi Sorunu Üzerine!” bölümüne şöyle başlıyor: “H. Fırat yoldaşa göre parti yazınımızda zaman zaman sözü edilmiş olsa da, partimiz, partiyi bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliği olarak ele alan bilimsel görüşten yoksundur.”

“Partimiz basınında, Mao Zedung eleştirilirken ‘onun teorisinin eklektik bir teori’ olduğu, onun eserlerinde zaman zaman MarksizmLeninim’in temel klasiklerinden alıntılarının ve doğru düşüncelerin yer aldığı ancak bunların kimseyi yanıltmaması gerektiği belirtilmişti. Bu belirtilirken de, Mao’nun eserlerinden alıntılar yapılarak, pratikten somut örnekler verilerek gerçek durum kanıtlarıyla gösterilmişti. İdeolojik mücadelede ciddiyet bunu gerektirir. Bu ciddiyeti partimiz göstermiştir.”

“H. Fırat yoldaş, zaman zaman parti basınıımızda yer alsa da, partimizin, ‘marksist-leninist bir partinin bilimsel sosyalizmle işçi sınıfı hareketinin bir birliği’ olduğunu içeren bilimsel görüşten yoksun olduğunu ileri sürerken, partimiz basınında Mao’ya yöneltilen eleştirileri çağrıştırmaya çalışıyor. Ancak partimizin bu bilimsel görüşten yoksun olduğunu’ içeren tek bir alıntı bile yapmıyor. Yapamaz da. Çünkü bu ‘bilimsel görüş’, özellikle 1978’den itibaren partimizin yayınlarında, *Kongre Belgeleri*’nde, *Ekim Konferansı Belgeleri*’nde sistemli bir biçimde işlenmiştir.” (Broşür, s. 12)

Ve daha ileride: “Partimizin yayınlarını izlemeyenlerde belki tereddütler yaratabilir. Ancak partimizin legal ve illegal basınına kabaca göz atıldığında bile, H. Fırat yoldaşın partimizin görüşleriyle partimize saldırdığı görülür.” (s.14)

Bir başka yerde ise: “...bununla çelişen görüşler partimizin yayınlarında nasıl ve nerede yansıdı?” diye soruluyor.

Gündem önerisi ve Ciddiyet Bunalımı yazılarının TDKP’nin teorisinin doğruluğunu ya da yanlışlığını kanıtlama iddiasında olmadığı, o yazıların farklı bir amaçla kaleme alındığı daha önce ele alındığı için, bunu burada geçelim. Biz teorisyen Z. Ekrem’in ciddi iddia ve ithamlarını doğrudan muhatap alalım. Fakat sorunun “partimiz yayınlarında” nasıl yansıdığına geçmeden önce, bir siyasal hareketin geçmişini ve bugünü değerlendirmede leninist yöntemin ne olduğu üzerinde durmak gerekiyor.

Herkesçe bilinmelidir ki, şu dönemin TDKP içi tartışmaları, özel olarak da Z. Ekrem’le aramızdaki tartışma, hareketimizin geçmişini değerlendirme sorunundan kaynaklanıyor. TDKP on iki

yıllık bir siyasal harekettir. Kuruluş Kongresi'nin 1980 yılında toplanmış olması kimseyi yanıltmıyordur herhalde. 1975'ten itibaren partileşme sürecine girilmiş, 1978 Ekim Konferansı'nda ideolojik-siyasi inşanın tamamlandığı ilan edilmiş, örgütsel zaafların giderilmesi kavranacak halka olarak tespit edilmiş, 1980 Şubat'mda ise bu doğrultuda asgari adımların atıldığı kabul edilerek, 5 yıllık oluşumun adı konmuş ve partinin kuruluşu ilan edilmiştir. *Kongre Belgeleri* 'nde bu dönem "kısa bir tarih" olarak değerlendirilmiş ve aynen şunlar söylenmiştir. "Bu tarih şanlı bir tarihtir. Bu tarih, Marksizm-Leninizm yolunda partinin kuruluşu yolunda kararlı, yılmaz, fedakar mücadelelerle dolu, her adımda Marksizm-Leninizm zaferleriyle dolu bir tarihtir." (s.72)

Bu "şanlı tarih" in değerlendirme dışı tutulamayacağı ve bununla birlikte düşünüldüğünde, söz konusu olanın on iki yıllık bir siyasal hareketin değerlendirilmesi olduğu yeterince açıktır.

On iki yıllık siyasal geçmişi olan bir hareket teorisi, siyasal ve örgütsel çizgisi ve pratik faaliyetiyle bir bütün halinde değerlendirilir. Dahası, söz konusu olan yükseliş ve düşüş dönemlerini içeren on iki yıllık bir siyasal geçmiş olduğuna göre, sözünden çok eylemine bakılır bu siyasal hareketin. Leninist yöntem budur. Bu olduğunu az sonra daha ayrıntılı göreceğiz. Fakat teorisyen Z. Ekrem, temel görüş ve anlayışların söz konusu olduğu her meselede olduğu gibi, bilimsel parti görüşü meselesinde de bizi hep kağıt üzerindeki ölü sözlere ve alıntılara davet ediyor. "Partimizin yayınlarından alıntılar" yapmaya çağırıyor. Biz onu kırmayıp dediğini yapacağız. Ama önce, kağıt üzerindeki sözlerle kendini aklamaya çalışmanın, II. Enternasyonal'in ünlü oportünist yöntemi olduğunu da hatırlatarak...

Engels, daha II. Enternasyonal'in tarih sahnesine çıkmadığı bir sırada, Bebel'e yazdığı mektupta, "yeni bir program"ın öneminden, "genel olarak bir partinin resmi programı, onun ne yaptığından daha az söz konusudur" ön uyarısıyla birlikte sözediyordu.

Teori ile pratik, düşünce ile davranış, söz ile eylem arasındaki birlik ve tutarlılık, leninist yöntemin özü ve ana ilkelerinden

biridir. Stalin, Leninizm üzerine yüksek bir soyutlamanın ifadesi olan eserinde, “Leninist yöntemin özü ve temeli olan” üç ana ilkedden ikincisini şöyle ifade ediyor: “II. Enternasyonal partilerinin siyasetini, (güvenilmez) slogan ve kararlarına bakarak değil, yaptıklarını, eylemlerini gözönünde tutarak **sınamak** gerekirdi.” (*Leninizmin İlkeleri*, s.18). Aynı yerde, Stalin, Lenin’in partileri “hareketlerine göre değil, kağıt üzerinde kalan sloganlarına ve kararlarına bakarak değerlendirme” çabalarını şiddetle eleştirdiğini belirtiyor ve ekliyor: “Devrimci slogan ve kararların eylemle gerçekleştirilmedikçe metelik etmeyeceği açık değil midir?” (age., s.2122) II. Enternasyonal partileri kağıt üzerinde genel marksist fikirleri ve formülasyonları savunmuşlar, güzel değerlendirmeler yapıp çoğu zaman isabetli kararlar da almışlardır. Fakat bu partilerin sözleri başka eylemleri başka olmuş, “en güzel kararlar” kağıt üzerinde ve çekmecelerde kalmıştır.

Z. Ekrem, partimizin geçmişini değerlendirirken ve çeşitli konulardaki yaklaşımını tartışırken, bu tipik II. Enternasyonal yönteminden medet umuyor. Hareketin **gerçek kavrayışını** ve kaçınılmaz olarak **bunun yansıması** olacak olan siyasal faaliyetini değil de, kağıt üzerindeki kitabi sözlerini esas alıyor. Oysa “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar” başkalarını değerlendirirken ve eleştirirken hiç de kağıt üzerindeki genel sözlerle yetinmiyorlardı. Örneğin onlar, bütünüyle doğru olan şu yaklaşımı savunuyorlardı: “Biz somut bir meselede, o meseleye bakış açısının, genelde söylenen sözlere göre çok daha önemli ve belirleyici olduğunu söylüyoruz.” (*Halkın Birliği'nin YarıFeodalizm Anlayışının Eleştirisi*, s.8) Başkalarına kimi zaman aşırı zorlamalarla uygulanan bu yaklaşımı, sıra kendilerine geldi mi unutuyorlar ve kitap özeti mahiyetindeki yazılarını öne çıkarıyorlar.

Teorisyenlerimiz bu çifte standartı hep kullanagelmişlerdir. Örneğin, 1971’in siyasal hareketleri değerlendirilirken, M. Çayan ve İ. Kaypakkaya’nın yazılarındaki yüzlerce benzer cümle hiçbir şey ifade etmezken, *Türkiye Devriminin Yolu* broşürünün kitlelerden söz eden **bir kaç cümlesi** çok şey ifade eder. Bu bir kaç cümle “mikroskopla bulunur”, “aynalarla büyütülüp yansıtılır!”

“THKO militanlarının halka ve devrime bağılılıkları”nm yanısıra, “Marksist-Leninist doğrultudaki gelişme” neredeyse bu bir kaç cümleye bağlanır: “Broşürün en önemli yönelimlerinden biri... kitle mücadelesi ve kitlelerin kendi tecrübeleriyle pişmeleri ve devrimin zorunluluğunu kavramaları gerektiği anlayışının filizlenmeye başlamış olmasıydı. Marksist-leninist doğrultudaki gelişmenin beslendiği kaynaklardan birini teşkil eden ve özellikle ilk dönemlerde ilerlemenin önemli bir etkenini oluşturan bu yoldaki fikirler...” (*Parti Bayrağı*, sayı:8, s.22)

Bu bir kaç cümle “Marksist-leninist doğrultudaki gelişmenin beslendiği kaynak” oluyor da, Mahir Çayan’da ve özellikle de İ. Kaypakkaya’da daha açık ve net çok sayıda cümle neden benzer bir “kaynak” olmuyor diye teorisyenlerimize sormuyoruz. Zira “THKO militanlarının halka ve devrime bağılılıkları” şeklindeki asıl “tayin edici etken”i artık biliyoruz.

Fakat şunu yeniden sormadan edemiyoruz. Başkaları söz konusu olduğunda neden genel sözlerle yetinmeyip, gerçek kavrayışla ilgileniyorsunuz da, sizler söz konusu olduğunuzda genel sözlerle, havada kalmış ölü sözlerle yetiniyorsunuz?

Z. Ekrem’i bize “klinik bir olay” dedirtecek kadar öfkelenirse de biz görüşümüzü koruyoruz ve bir kere daha tekrarlıyoruz. “Parti yazınımızda zaman zaman sözü edilmiş olsa da, TDKP, partiyi bilimsel sosyalizmle işçi sınıfı hareketinin birliği olarak ele alan marksist bilimsel görüşten yoksundur”. Ve bu düşüncüyü ileri sürerken, hiç de “partimizi basınında Mao’ya yöneltilen eleştirileri çağrıştırmaya” çalışmıyoruz. Olsa olsa Enver Hoca’nın Mao’ya dönük eleştirilerini çağrıştıırıyoruz. Zira teorisyenlerimizin dayanaksız ve boş böbürlenmeleri ne olursa olsun, Mao eleştirisi hareketimizin gündemine kendi ideolojik evrimimizle değil, fakat bütünüyle ve dolaysız olarak AEP ve Enver Hoca sayesinde girmiştir. Bir partinin kağıt üzerindeki genel söz ve iddialarıyla yetinmeyip, gerçek bakış açısına ve siyasal-sınıfsal pratiğine bakmak şeklindeki leninist ilkeyi de, Mao eleştirisi vesilesiyle bir kere daha onlar vurgulamışlardır.

B) “PARTİMİZİN OLUŞUM SÜRECİ” VE “PARTİMİZİN YAYINLARI”

Z. Ekrem'in broşürünün ara başlığı “Partimizin Oluşum Süreci...” ibaresini içeriyor ama, Z. Ekrem bu süreci nedense tartışmıyor. Oysa partiyi “bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliği olarak ele alan bilimsel görüş”e sahip olunup olunmadığı açısından bu tartışma ne de çok aydınlatıcı olurdu.

Biz bu tartışmayı, “partimizin yayınları” çerçevesinde kısaca yapmaya çalışalım. Bu tartışmada, ikisi bizzat Z. Ekrem tarafından önerilmiş, üç temel belge kullanacağız. 1) *1971 Sol Hareketi, THKO ve Gelişmesi (Yoldaş, sayı:12, Parti Bayrağı, sayı:8, Ekim 1978)* 2) *Ekim Konferansı Belgeleri (Yoldaş, sayı:13, Parti Bayrağı, sayı:9, Kasım 1978)* 3) *Kongre Belgeleri (Şubat 1980)*

Bunlar, TDKP'nin üç temel belgesidir. Ortak bir özellikleri var; bu, “partimizin oluşum süreci”nin kilometre taşları olmaları, onun ideolojik, siyasal ve örgütsel gelişimini değerlendirmeleridir. Bu nedenle de, TDKP'nin “oluşum süreci”nde sahip olduğu gerçek ideolojik ve sınıfsal kavrayışı tespit etmede benzersiz belgelerdir. (Bunlara MK'nın ve MKSekretaryası'nın siyasal-örgütsel faaliyeti tespit edip yönlendiren genelge ve iç yazıları da eklenebilir. Biz tartışmamızda bunlardan da yararlanacağız.) Bu üç belgenin ortak bir başka özelliği, birincisinin tamamen, diğer ikisinin ise esas olarak, “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar”ın kaleminden çıkmış olmalarıdır. Son bir nokta ise, bu üç belgenin üçünün de 1978 sonbaharı ve sonrasında kaleme alınmış olmalarıdır. Z. Ekrem “Bu ‘bilimsel görüş’, özellikle 1978'den itibaren partimizin yayınlarında ... sistemli olarak işlenmiştir” dediğine göre, bu üçüncü ortak özelliğin ayrı bir önemi vardır.

Şimdi bu üç belgeyi inceleyebiliriz. Şunu hemen belirtelim ki, “partimizin oluşum süreci”ni tartışmak doğal olarak hayli kapsamlı bir sorundur. Biz bu süreci burada yalnızca “partiyi bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliği olarak ele alan bilimsel görüş”e sahip olunup olunmadığı sorunuyla sınırlı olarak tartışacağız.

Önce her üç belgenin “partimizin oluşum süreci”ni tanımlayışını görelim. Her üç belge de THKO'nun 1975'te komünist bir örgüte dönüştüğünü iddia ediyor.

1. Belge: “Örgütümüz THKO, 1970'in sonlarından bugüne, uzun, zor ama şanlı bir mücadele içinde gelişerek devrimci demokratik bir örgütten gerçek komünist bir örgüte hemen hemen bütünüyle dönüştü.” (*Parti Bayrağı*, sayı:8, s.7)

“Türkiye’de küçükburjuva ihtilalci bir örgüt (THKO) ... marksist-leninist bir teorik temel ve programa kavuşarak doğru bir siyasal çizgiye sahip bir komünist örgüt haline geldi. Ve bu gelişme içinde döküntülerin atılması ya da ayrılması dışında THKO bölünmedi, parçalanmadı.” (agd., s.25)

“Ülkemizdeki gelişmenin genelden farklılığı bu noktadan sonradır: Bizde, devrimci burjuva demokratik hareketin mirasını devralıp onun köklü bir eleştirisini yapan marksist hareket, devrimci bir burjuva demokrat hareket içinden çıkan marksistlerin kendi örgütlerini kurması yoluyla; ama eski örgüt burjuva demokratları elinde kalırken marksistlerin ayrı bir örgüt kurmasıyla **değil**, tek bir örgütün THKO'nun gelişmesi süreci içinde marksizmin hakimiyetini sağlayıp onun niteliğini değiştirmeyi başarmaları **biçiminde** gelişmiştir. THKO, devrimci burjuva demokrat bir örgüt iken, marksist bir örgüte dönüşmüştür.” (agd., s.27)

2. Belge (Ekim Konferansı Belgeleri): “Hepinizin bildiği gibi örgütümüzün ilk kuruluşundan bu yana 8 yıl geçti. THKO ilk kurulduğunda küçükburjuva ihtilalciliğinin bir temsilcisi olan revizyonisttroçkist tezlerin etkisi altında şekillenmiş bir gerilla örgütüydü... O, devrimci mücadeledeki kararlı tutumu sayesinde (“THKO militanlığı”!) bir süreç içinde devrimi gerçekleştirmede en büyük silah olan ML'yi benimsedi, kavradı ve bu silahı kullanmada oldukça ustalaştı. Bütün bunlara bağlı olarak örgütümüzün ilk kurulduğu zamanki niteliği değişti. Bugün o, parti öncesi ML bir örgüt, bir parti inşa hareketidir.” (*Parti Bayrağı*, sayı:9, s.12)

“Örgütümüz, **1975 yılında** GMK etrafında birliğini gerçekleştirip, özeleştiri yaparak eski ideolojik siyasal çizgisini,

örgütlenme ve çalışma anlayışını terkettiğinde...” (agd., s.24)

“Örgütümüzü her alanda ve yeni bir siyasal temel üzerinde yeniden inşa etmeye başladığımız **1975 yılından** günümüze kadar...” (s.30)

“THKO, **bugünkü ML hattının temel çizgilerini ortaya koyduğu 1975 yılından** (bu iddiaya özellikle dikkat!) itibaren ML bir örgüt haline gelmiş, 1975'ten bugüne bu hattı geliştirip olgunlaştırmıştır.” (s.49, vurgular bizim)

3. Belge (Kongre Belgeleri): “1971 döneminden sonra, ülkemizde Marksizm-Leninizm'in gelişme tarihi, aslında esas olarak THKO'nun gelişme tarihidir.. (THKO) özeleştiriyoluyla örgütsel bütünlüğünü koruyarak niteliğinin değişimiyle marksist bir örgüte dönüştü ve gelişmesini bundan sonra daima Marksizm-Leninizm doğrultusunda sürdürdü.” (Kongre Belgeleri, s.48)

“THKO'nun yenilgisinin derslerini özetleme, nedenlerini bulma ve özeleştiriyolu süreci, '71 yenilgisinin hemen sonrasında başladı. **Ancak temel değişiklik ve gelişmenin başlangıcı esas olarak 1975 yılına tekabül eder.** 1975 yılı hem proletaryanın ve halkın mücadele tarihinde ve hem de THKO'nun tarihinde son derece önemli gelişmelere yol açacak bir dönemi başlattı.” (age., s.49, vurgular bizim)

“... Marksizm-Leninizm'in evrensel gerçeğinin Türkiye gerçeğine uygulanması çabasına girişen, Marksizm-Leninizm'i kendilerine rehber edinen militanların (“THKO militanları”!) inisiyatifi ele alarak THKO'nun merkezi yapısını ve onun organı “Geçici Merkez Komitesi”ni kurmaları ve ‘THKO Merkez Yayın Organı’ olarak YOLDAŞ'ı yayınlamaya başlamaları tarihine (1975) kadar...” (age., s.51)

“THKO'nun merkezi yapısıyla yeniden örgütlenmesi, GMK'nın kurulması ve YOLDAŞ'ın yayınlanmaya başlaması (1975) THKO'nun gelişme sürecinde **gerçek bir dönüm noktasıydı.**” (age., s.52)

“THKO'nun komünist bir örgüte dönüştüğü **1975'te...**” (age., s.87)

Bu alıntılar bir kaç misli çoğaltılabilir, fakat buna gerek yok. Bu kadarı “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar”ın

damgasını taşıyan ve iki tanesi bizzat Z. Ekrem tarafından önerilen üç temel belgenin, THKO'nun **1975'te** "bütünlüklü dönüşüm" yoluyla komünist bir örgüt haline geldiği ve "sonraki gelişimini hep Marksizm-Leninizm doğrultusunda sürdürdüğü" temel fikrini içerdiğini göstermek için fazlasıyla yeterlidir. İşte bu fikrin kendisi bile, partimizin ve özellikle de "partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar"ın tartışmamıza konu olan bilimsel görüşten yoksunluğu gösterir. Zira bu temel bilimsel görüşün kavranıp benimsendiğinin göstergesi, İ. Kaypakkaya ya da M. Çayan ile polemiklerde "proletarya partisi, işçi sınıfı hareketiyle Marksizm'in birleştirilmesidir" sözünün soyut, kuru, kitabi bir laf olarak tekrarlanması değil, bu fikrin temel siyasal yöneliş ve çabaya eksen edilmesidir. "Partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar"da bu fikir olsaydı, ne 1975 sonrası THKO'yu, ne 1977'de iflas eden sağ oportünist GMK'yı, ne de THKO'nun 197578 dönemindeki evrimini yukardaki gibi değerlendirirlerdi. "Yepyeni ve çürütülemez siyasal çizgi"leriyle THKO'nun semtine bile uğramazlardı.

Fakat temeldeki ideolojik sınıfsal kavrayış aynı olunca, "partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar" ile sağ oportünist GMK'nın 1978 başında henüz bütünüyle küçükburjuva harekete dayalı küçükburjuva bir örgüt olan THKO'da oportünist birlikleri kaçınılmazdı. Z. Ekrem bu gerçeği görüp kavramaktan o kadar uzaktır ki, broşürünün "oportünist uzlaşma" bölümünde, "bu uzlaşmadan ne kastediliyor?" diye hala saf saf soruyor. Oysa "partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar"dan öteki, Yıldırım, koltuğunu kaybetmenin hemen ardından; "partimizin tarihini yeniden yazmak gerekir" diyerek THKO'nun 1975 sonrasında bütünlüklü bir dönüşüm yaşamadığını, komünist bir örgüt haline gelmediğini, bürokratik-legalist bir örgüt olduğunu savunmuştu. Ve yukarıda andığımız belgelerde, kuruluşuyla THKO'nun bütünlüklü dönüşümünün "ikinci tayin edici etkeni" olduğu belirtilen GMK'nın ise, gerçekte reformist olduğunu bunlara eklemişti. (Bkz. *Yoldaş*, sayı:26) Elbette, bu arada asıl can alıcı sorunu, "partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar"ın böyle bir önderlik ve onun yarattığı örgütlenmeyle **neden** birleştiğini, **bu**

birleşmenin ideolojik-sınıfsal anlamını bütünüyle es geçerek.

THKO, 1975'te yeniden örgütlendiğinde, çeşitli yönleriyle eleştirse de, eski küçükburjuva devrimci çizgiyi hala savunuyordu. GMK'nın kuruluşu, gerçek anlamını, acı ve ağır bir yenilgi yaşayıp dağılan, teorisi ve pratiğiyle, mücadelesi ve örgütlenmesi ile devrimci proletaryanın proleter komünist anlayışı ve platformundan **bütünüyle** uzak, tipik küçükburjuva özellikler taşıyan bir örgütü diriltmeye çabalamakta buluyordu. Bu çabanın devrimci-demokrasi açısından bir değeri elbette vardı ama, proleter sosyalizmi açısından kesinlikle. THKO'yu yeniden örgütleyen GMK'nın giriştiği çabanın esası, küçük-burjuvazi ve özellikle büyük şehirlerde öğrenci gençlik, taşrada köy gençliği (Çorum, Maraş, Malatya, Tunceli vb.) içindeki sempatizan çeperi toparlamak ve bunu dayanak yaparak küçükburjuva demokratik hareket içinde THKO'nun siyasal etkinliğini güçlendirmektir. İşçi sınıfından ve marksist yönelişin esası olan işçi sınıfının sosyalist siyasi hareketini yaratmak hedefi ve çabasından tamamıyla uzaktı. Pratik çaba bir yana, böyle bir teorik birikim ve ufuk da yoktu. *Parti Bayrağı*'nın 8. sayısında (s.2728) ve *Kongre Belgeleri*'nde (s.51) hemen hemen aynı sözlerle, "Marksizm-Leninizm'in evrensel gerçeğinin Türkiye gerçeğine uygulanması çabasına girişen ve bu konuda büyük bir potansiyele sahip marksistler" diye yüceltilen GMK, gerçekte bu özelliklerin **hiçbirine** sahip değildi. 1977'deki iflası bunu fazlasıyla kanıtladı.

THKO'nun 1975'te yeniden örgütlenmesi, küçükburjuva devrimci demokrasiden bir kopuş değil, 1971'in devrimci küçükburjuva popülizminin yeni koşullarda (küçükburjuva kitlesel hareket) ve yeni ideolojik biçimler altında (maoculuk) sürdürülüşüydü. 1975'lerde böyle bir kopuşu gerçekleştirecek ideolojik-sınıfsal kavrayış olsaydı eğer, hiç de THKO'nun yeniden diriltilmesi çabası gösterilmez; THKO'nun ve genel olarak küçükburjuva ihtilalciliğinin teori ve pratiği red ve mahkum edilir, onunla her türlü ideolojik-siyasal ve örgütsel bağlar koparılır, proleter sınıf zemini üzerinde, eksenine proletaryayı alan bir ideolojik-siyasal ve örgütsel çaba içine girilirdi. *Parti Bayrağı*'nın 8. sayısında (s.2627) küçükburjuva demokrasiden

kopuştaki orijinalitemiz diye belirtilen olgu, gerçekte, böyle bir kopuşun yaşanmadığının göstergesi ve kanıtıdır.

İşte komünistlerin sorunu ele alışı: “1968’lerde oluşan, 1970’lerde örgütlenen ve 1971’de silahlı eyleme girişen devrimci kkburjuva popülizmi, idealist bir felsefi temele sahipti. Türkiye toplumunun tarihsel gerçeğinden (sosyoekonomik) ve Türkiye toplumundaki sınıf ilişkileri ve sınıflar mücadelesinin nesnel gerçeğinden (sosyo-politik) bütünüyle kopuktu. Subjektif ve iradeci idi. İşçi sınıfının tarihsel rolüne, devrimci siyasal eyleminin anlam ve önemine yabancıydı. Kk-burjuvaziye dayalı idi; kk-burjuvazinin demokrasi ve bağımsızlıkla sınırlı devrim ve mücadele perspektifine sahipti vb. Bu nedenle, eleştiri (‘71 Hareketi’nin eleştirisi H. F.), devrimci popülist hareketin sınıfsal konumuna ve ideolojik, felsefi yönüne vurmalıydı öncelikle. Bu, hareketi, proletaryanın tarihsel rolünün teorik kavranışına ve toplumun en devrimci sınıfı olarak işçi sınıfına yönelişe götürürdü. Kazandırdığı proleter sınıf perspektifiyle kkburjuva sosyal zeminden koparır, işçi sınıfının o dönem sürekli gelişip güçlenen kendiliğinden hareketiyle ciddi ve organik bağlar kurmaya ve onu bağımsız siyasal sınıf hareketi düzeyine çıkarma çabalarına götürürdü. Teoriksiyasal gelişimi, Türkiye işçi sınıfının tarihsel ve güncel olarak belirlenmiş görevlerine, gelişen devrimci sınıf hareketinin gerçek sorunlarına ilgi ve üzüm arama temelinde yaşamaya götürürdü. Bu, dogmatizmden, kitabilikten, teori gevezeliğinden de kurtarırdı hareketi. Devrimci popülist akımın felsefi idealizminin bir ürünü olan ve çokça eleştirilen ‘ideolojik önderlik’ kavrayışının gerçekten aşılabilmesi de ancak böyle mümkün olabilirdi...”

“Oysa gelişim böyle olmadı. Geçmişin eleştirisi, bu ideolojik sınıfsal kavrayışla gerçekleşmedi. Geçmişin maceracı, kitlelerden kopuk devrim ve mücadele anlayışı eleştirildi, ama devrimci demokrat ufku aşılamadı. Proleter sınıf kavrayışı değil, ‘kitleler’ ve ‘halk’ kavrayışı kazanıldı. Maceracı ‘nc savaşı’ bir yana bırakıldı, kitlelere gidildi; ne var ki, kkburjuva kitlelere... Yani aşılan maceracılıktı, kkburjuva sınıf konumu ve kk-burjuvazinin popülist devrim ufku değil. Maceracılığın reddiyle

sınırlı bir eleştirisi, dönemin, içinde küçük-burjuvazinin özel bir yer tuttuğu kitlesel mücadeleler ortamına ve maocu teorinin 'kitleler' edebiyatına uygun düşüyordu. Teorik sığlık, ufksuzluk, proleter sınıf kavrayışından yoksunluk koşullarında, ötesi mümkün de değildi. Tam bir kendiliğindencilik vardı. Küçük-burjuvazinin Ant-ifaşist, antiemperyalist demokratik eylemine yetiilmeye, bu eylemin demokrasi ve bağımsızlıkla sınırlı ufku teorileştirilmeye çalışılıyordu.”(*Yakın Geçmişe Genel Bir Bakış*, Eksen Yayıncılık, s.4243)

“Partimizin yayımları”nda, “THKO'nun komünist bir örgüte dönüşümü” olarak değerlendirilen 1975 sonrası gelişmeyi biz işte böyle değerlendiriyoruz. 1977'nin ikinci yarısında “yeni ve çürütülemez çizgi”leriyle THKO'ya hakim olan “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar” bu durumu aştılar mı? Biz aşmadıklarımızı düşünüyoruz. Bir şeyi aşabilmek için öncelikle onun gerçek niteliğini anlayıp kavramak gerekir. Teorisyenlerimizin, THKO'nun 1975-1977 dönemindeki evriminin gerçek niteliğini ve muhtevasını ne ölçüde ve nasıl anladıklarını ise, üç temel belgeden yaptığımız alıntılarla göstermiş bulunuyoruz. Onlar bunu anlamış olsalardı eğer, bunu anlayabilecek bir teorik ufka ve sınıf kavrayışına sahip olsalardı eğer, ideolojik şekillenişleriyle sağ oportünist, sınıfsal niteliği ve sosyal temeliyle tipik küçükburjuva, örgütsel yapısıyla ise (ideolojik-sınıfsal yapısına uygun olarak) bürokratik legalist olan bir örgütün tepesine gelip oturarak, onun örgütsel zaafalarını sözde gidermek yoluyla proletaryanın komünist partisini kurmayı hedeflerler miydi? Komünist partisini “bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliği olarak ele alan bilimsel görüş” ile teorisyenlerimizin bu davranışları arasında gerçekte tam bir uçurum yok mudur?

Teorisyen Z. Ekrem bu bilimsel kavrayışa sahip olup olmadığını görmek için bu temel ideolojik-siyasal davranışlara bakacağına, İ. Kaypakkaya ile akademik polemiklere bakıyor. Oysa broşürünün 20. sayfasında sorunu ne de güzel özetliyor: “Bilimsel sosyalizm, bilimsel bir faaliyetin ürünüdür. İşçi hareketinin dışında ortaya çıkar. Bilimsel sosyalizm, bir teori olarak inşa edildikten sonra da her ülkede onunla ilk yüz yüze

gelen aydınlardır. Bu nedenle her ülkede ilk marksist grupları aydınlar oluşturur ve marksist-leninist teori işçilere bu gruplar tarafından taşınır. Bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin bileşkesi olan marksist-leninist partinin oluşum süreci, ilk marksist aydınların ya da grupların oluşması ve işçi sınıfına yönelmeleri ile işçi hareketi bilimsel sosyalizme bağlanır. İşçi sınıfı partisi bu sürecin belli bir evresinde, marksist teorinin ülke koşullarına uygulanmasının bir ürünü, program ve tüzüğün netleşmesine ve program ve tüzüğün etrafında, komünistlerin örgütlü birliğinin sağlanmasına bağlı olarak kurulur...” (Broşür, s.2021)

Bütünyle doğru ve de özlü bu bakış açısıyla “partimizin oluşum süreci”ne bir dönüp baksa ya Z. Ekrem! Bunu yapmak demek, bu doğru bakış açısı ile TDKP gerçeği arasındaki uçurumu görmek demektir. Z. Ekrem hem doğruyu hem yanlış, soyutta doğruyu somutta yanlış (TDKP anlayışı ve pratiğini) savunuyor. Bu ise onun tutarsızlığını ve gerçekte sorunu kavrayamadığını gösterir yalnızca. Zamanında TDKP teorisyenlerinde doğru kavrayış olsaydı eğer, onlar “yepyeni ve çürütülemez çizgi”leriyle gelip devrimci-demokrasinin en etkin, en kitlesel örgütlenmelerinden biriyle; 1978’de “on binleri hareketlendirebilmekte, yönlendirebilmekte” (*Parti Bayrağı*, sayı:8, s.7) olan küçükburjuva bir siyasal hareketle birleşmezlerdi. Dar bir marksist aydınlar grubu olarak, teorik-siyasal görüşlerinin işçiler arasında propagandasına, ileri işçileri komünizme kazanmaya ve işçi hareketine dönük genel siyasal ajitasyona girişirlerdi ve partiyi bu çaba içinde yaratırlardı. THKO’yu da kendi siyasal-sımsalsal konumu ve koşullarıyla baş başa bırakırlardı. Bu hiç de THKO’nun, yalnızca onun da değil, diğer küçükburjuva devrimci örgütlerin saflarında yer alan ve işçi sınıfına yönelişte dayanak olabilecek komünist potansiyel taşıyan unsurların ideolojik mücadele ile kazanılması çabasına engel değildi.

Bu, küçükburjuva devrimci demokrasiden proleter sosyalist bir kopuş olurdu. Fakat bunun olabilmesi için de, “yepyeni ve çürütülemez siyasal çizgi”nin proleter sosyalist bir platformun ifadesi olması gerekirdi. Küçükburjuva reformizminin tutarlı küçükburjuva devrimciliği doğrultusunda aşılması, böyle bir

köklü kopuş için asla yeterli değildi. Ve zaten bütün sorun da buradadır. Z. Ekrem'in bugün göremediği, görmek istemediği gerçek de budur. Z. Ekrem'in burada yayınlanan ek yazısının baş kısmı, "Partimizin Oluşum ve Gelişim Süreci" bölümü okunduğunda kolayca görülebileceği gibi, o aslında epeyce şey görüyor; ama bütün bunlardan çıkarılması gereken sonucu çıkaramıyor, ya da çıkarmak işine gelmiyor. Z. Ekrem bu yazıda, "küçükburjuva bir hareketin bağrında oluştuk" derken; "o dönemin koşullarında pek de küçümsenmeyecek **küçükburjuva sosyal temele sahip bir siyasal hareketi** yönettik ve **bu hareketin bağrında partimizi oluşturmayı üstlendik**" derken, aslında, sonraki broşüründe inkar etmeye çalıştığı gerçekleri itiraf ediyor. Büyük tespitlerden küçük sonuçlar çıkarmasıyla ünlü teorisyen Z. Ekrem'e sormak gerekiyor: İşçilere sosyalist fikirleri taşımak gibi hayati ve önemli, ayrıca da bir marksist için vazgeçilmez bir görev varken, "pek de küçümsenmeyecek küçükburjuva sosyal temele sahip bir siyasal hareketi yönetmek" ve komünist partisini "bu hareketin bağrında oluşturmak" zorunluluğu nereden geliyordu? Bu, *Gündem Önerisi* yazısında da belirtildiği gibi, gerçekte tam bir "garabet" değil miydi?

Tartışmanın bu yönünü bitirmeden önce, *Kongre Belgeleri*'nin bizzat Z. Ekrem'in kaleminden çıkmış bölümünden tartışmamızı aydınlatıcı bir aktarma yapacağız: "THKO'nun komünist bir örgüte dönüştüğü 1975'te, eski sınıf niteliğinin kaçınılmaz bir sonucu olarak onun kadrolarını ve yakın çeperini sınıfsal konum ve kökleri itibariyle küçükburjuva unsurlar oluşturuyordu. Özeleştirici kampanyasının ve buna bağlı olarak da THKO'nun marksist bir nitelik kazanmaya başladığı dönemde, geçmişinden devraldığı küçükburjuva sosyal temeli değiştirebilmesi, saflarının sınıf bileşimi ve kitlelerle olan bağları açısından proletaryaya dayanabilmesi için, işçi sınıfı içinde çalışmak üzere seferber etmesi gerekirdi. Ancak THKO var olan bu güçleri tümüyle işçi sınıfı içinde çalışmak üzere seferber edemediği gibi, daha da önemlisi, onları geliştirmeye ve ortaya çıkarmaya da gereken önemi vermedi. **Bu durum ise teorik tespitlerimize karşın** ki bir süre parti faaliyetine ilişkin teorik tespitlerimiz bugünkü

gibi net değildi **pratikte işçi sınıfı içinde çalışmaya gereken önemin verilmemesine yolaçtı.**”(s.8788, abç.)

Bu parçanın devamı da önemli. Fakat o kısmı bir başka vesileyle aktaracağız. Şimdilik aktardığımız kısım tartışmamız için yeterlidir. *Kongre Belgeleri*'nden yukarıya aktarılan ve Z. Ekrem'in kaleminden çıkan bu parça, bizim iddiamızın açık bir kanıtıdır. “Teorik tespitlere karşın... pratikte işçi sınıfı içinde çalışmaya gereken önemi vermemek” ile “parti yazınımızda zaman zaman sözü edilmiş olsa da, TDKP partiyi bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliği olarak ele alan bilimsel görüşten yoksundu” tespitleri, birincisinin muğlak ve popülist bir ifade tarzı olması gerçeği dışında, işaret ettikleri olgu açısından birbirinden çok farklı şeyler ifade etmiyorlar. Birinci tespitin sahibi, söylediklerinin ne anlama geldiğinden bütünüyle habersiz olsa bile”! “ İşçi sınıfı içinde çalışmaya önem vermemek”, köylülük ya da örneğin gençlik içinde çalışmaya önem vermemeye benzemez. İşçi sınıfı, marksist bir hareketin maddi zemini, sınıfsal temelidir. Bir hareket düşünün ki, pratik çabasının odağında işçi sınıfı yok, küçük-burjuvazi var, fakat bu hareket marksist! Bu bilime ve mantığa aykırıdır.

“Gerçek bir marksist yönelişin özünü ve esasını, proletaryanın tarihsel rolünü kavrayış oluşturur. Bu kavrayışa ulaşmış ve dolayısıyla marksist-leninist sıfatını hak etmiş bir hareket, teorik gelişiminin, siyasal faaliyetinin ve örgütsel şekillenişinin **odağına** yalnızca ve yalnızca işçi sınıfını koyar. Bütün teorik siyasal çabasını proletarya hareketinin sorunlarına, görevlerine ve bilinçli siyasal gelişimine hasreder. Bu kavrayışa ulaşmış bir hareket, her türlü bulanıklık ve muğlaklıktan bütünüyle uzak ve çok net olarak, parti sorununu, bilimsel sosyalizm ile proletarya hareketinin birliği olarak ele alır. Küçük-burjuvazinin bağrında, küçük-burjuvazinin ileri kesimlerini örgütleyerek, küçükburjuva örgütlerin bir toplamı olarak parti kurmak, bunu ciddi ciddi iddia etmek, böyle bir hareket için akıl ve mantık dışıdır...”(*Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış*,s.47)

Z. Ekrem'in *Kongre Belgeleri*'nin ilgili bölümünde ne anlama geldiğini bilmeden itiraf ettiği ve bugün ise inkar ettiği,

işte bu “akıl ve mantık dışı”lıktır.

Partimizin üç temel belgesinin “partimizin oluşum süreci”ni ele alışından giderek, parti konusunda marksist bilimsel görüşe sahip olup olmadıkları sorununu ele aldık. Şimdi ise aynı şeyi bu belgelerin soruna doğrudan yaklaşımlarından giderek ele alalım.

Bilindiği gibi, birinci belge, THKO'nun 1975 sonrası “bütünlüklü dönüşümü”nü incelemekte, “1978'den 1975'e ve sonrası gelişme dönemine” bakmakta ve “THKO'nun katettiği muazzam mesafeyi” ortaya koymaktadır. Bu belgenin öneminden daha önce de okuyucuya söz edilmişti. *Parti Bayrağı*, **tarihi önem taşıyan** bir belge niteliğinden başka, ön açıklamada şunları da söylemektedir: “Belgede... (THKO'nun) dünü, bugünü, geçirdiği değişiklikler, bugünkü ideolojik-siyasi çizgisi ve bugün ülkemiz sol hareketi içinde, devrimciler arasında en çok konuşulan konu olan, proletaryanın devrimci partisinin inşası konusundaki düşünceleri ve bu konuda tespit ettiği kendi yeri, **en yetkili ağızdan**, bizzat Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nun kaleminden anlatılmaktadır.” (sayı:8,s.7) Bu kalemin teorisyenlerimizin kolektif kalemi olduğunu da bu arada biz belirtelim.

Teorisyen Z. Ekrem, “bu bilimsel görüş özellikle 1978'den itibaren partimizin yayınlarında... sistemli bir biçimde işlenmiştir” dediğine ve elimizdeki belge *Parti Bayrağı* tarafından, “bugün ülkemiz sol hareketi içinde, devrimciler arasında en çok konuşulan konu, **proletaryanın devrimci partisinin inşası konusundaki düşünceler** ... en yetkili ağızdan ... anlatılmaktadır” şeklinde tanıtıldığına göre, bu durumda, bu belgenin, parti konusundaki marksist bilimsel görüşü ve kavrayışı çok net bir şekilde içermesi gerekir. Oysa hiç de öyle değil. “Proletaryanın devrimci partisinin inşası” sorunuyla ilgili olarak kaleme alınmış bu belgede, parti inşası sürecini “bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin birleşmesi süreci olarak ele alan marksist bilimsel görüş”ün zerresi bile yoktur. “Kurulduğunda en fazla yüzlerle sayılabilecek kişiyi yönetebilen örgütümüz, bugün on binleri hareketlendirebilmekte, yönlendirebilmektedir”, diyen ve övünerek bu iddiayı değişik vesilelerle tekrarlayan bu belgede her şey var, ama işçi hareketinden, işçi hareketine sosyalist bilinç taşımaktan,

işçi hareketinin sosyalist siyasal gelişimini sağlamaktan, işçi sınıfının ileri unsurlarını komünizme kazanmaktan, bu çaba içerisinde partiyi yaratmaktan, “proletaryanın en üst örgüt biçimi olarak parti”yi bu yolla inşa etmekten tek kelime (evet, tek kelime!) yok. Bunun yerine bol bol “kitleler”, “kitle mücadelesi”, “kitle hareketi” edebiyatı, demek oluyor ki, bütünüyle popülist bir terminoloji var. THKO'nun maceracı bir konumdan ve “öncü savaşı” anlayışından, kitlelere dayalı bir örgüt konumuna ve “devrim kitlelerin eseridir” anlayışına geçişinin izahı ve elbette, müstesna hasletleriyle bu geçişin “tayin edici etken”i olan “THKO militanları”nın övgüsü var. İşçi sınıfı içinde çalışmanın öneminden yalnızca bir yerde, fakat yazının kendisinde **değil**, *Yoldaş*’1’den bir başka amaçla yapılan bir alıntıda söz ediliyor (s.34). O kadar! Değerlendirme, parti konusunda ileri işçilere değil, “proleter devrimcilere” çağrıyla sona eriyor. Proletaryadan uzak “proleter” devrimcilere!

“Bu bilimsel görüş, özellikle 1978’den itibaren partimizin yayınlarında... sistemli bir biçimde işlenmiştir” diyen teorisyen Z. Ekrem, 1978 Ekim’inde yayınlanan ve **bizzat konuyla ilgili olan** bu temel belgede, “bu bilimsel görüş”ten eser olmamasını nasıl açıklayacaktır acaba?

Z. Ekrem soruyordu: “Eğer partimiz, bu görüşe sahip değildiyse, maoculuğu, Üç Dünyacı revizyonizmi ve halk savaşı stratejisini savunan akımları” nasıl eleştirdi (s.13). Yukarıdaki belgenin yayınlandığı tarihte ve bizzat bu belgenin kendisinde, henüz Mao Zedung’u, onun ÇKP’sini, “Marksist-Leninist Yeni Demokratik Devrim Tezi”ni ve halk savaşı stratejisini **savunuyordu** partimiz dersek, başkaca bir şey eklemeye gerek kalır mı acaba? (Bkz. *Parti Bayrağı*, sayı:8, s.9-11-12-23. vb.)

Diğer iki belgede (*Ekim Konferansı Belgeleri* ve *Kongre Belgeleri*) partiyi bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin birliği olarak gören bilimsel görüş, “sistemli bir şekilde” değilse de, iğreti bir lafız olarak var; ama kavrayış olarak maalesef yine yok.

Bunu daha yakından görelim. *Ekim Konferansı Belgeleri*’yle başlıyoruz.

Öncelikle, Z. Ekrem’in, “partimiz bu görüşe sahip değildiyse

Maoculuğu ... nasıl eleştirdi?" itirazının bu belge için de geçersiz olduğunu belirtelim. 1978 Ekim Konferansı, Mao'nun Uluslararası Komünist Hareketin saflarında tartışılmaya başlandığının ve AEP tarafından ise eleştirildiğinin bilindiği bir dönemde toplandı. Bu bilgi Konferans'ta da ele alındı. Mao konusunda belirli bir ihtiyatın gösterildiği bir dönemdi. Buna rağmen, *Ekim Konferansı Belgeleri*'ne bilinen maocu formülasyonlar ve "kitleler" edebiyatı hakimdir. Zaten Belgelerin yayımlandığı *Parti Bayrağı* sayısında ve "*Marksist-Leninist İdeolojik-Siyasi Çizgimizi Kavrayalım ve Derinleştirelim*" başlığı altında verilmiş eğitim programında da, en can alıcı konularla ilgili olarak, ("Demokratik Devrimde Proletaryanın Rolü ve Amaçları", "SosyoEkonomik Yapı ve Sınıflar Mevzilenmesi", "Çelişmeler Üzerine" vb.), Mao'nun *Seçme Eserleri* **kaynak olarak** önerilmiştir. (Bkz. *Parti Bayrağı*, sayı:9, s.9395101)

Ayrıca da, *Ekim Konferansı Belgeleri*'nde, başka tartışmalarımız için de bir hayli önem taşıyan samimi bir itiraf var: "Örgütümüz ve GMK, geçmiş 'sol' çizgisini terkederken ML'i kavramakta daha bir hayli geri ve tecrübesizdi. Bu durumu göz önüne alarak O, Uluslararası ML Hareketin genel çizgisini kendisine esas almayı ve bu çizgiyi kavrayarak onu süreç içinde ülkenin somut gerçeğiyle kaynaştırmayı kararlaştırdı." (*Parti Bayrağı*, sayı:9, s.25) Burada sözü edilen "genel çizgi"nin, maocu teori ve ÇKP çizgisi olduğu ise her türlü kuşkunun ötesindedir. Teorisyenlerimizin bunun gereğini fazlasıyla yaptıklarını da biz ekleyelim.

Ekim Konferansı Belgeleri'nin esasını Konferans'a sunulmuş GMK raporu (ki Z. Ekrem tarafından kaleme alınmıştır) oluşturuyor. Raporun ana fikri ve de konferansın ana gündemi şudur: "Devrimci Komünist Partisi'nin kurulması ve inşa edilmesinin acil görevimiz olduğu günümüz koşullarında, marksist-leninist ideolojik-siyasi çizgi teorik temelleriyle birlikte yaratıldığından, bütün görevlerimiz içinde kavranacak halka, marksist-leninist örgütsel çizginin inşa edilmesi ve bu çizgi doğrultusunda bir örgütsel yapının inşasına başlanması, çalışma tarzının düzeltilmesi ve marksist-leninist kadroların

yaratılmasıdır.”(*Parti Bayrağı*, sayı:9, s.30-31)

“Marksist-leninist ideolojik siyasi çizgi teorik temelleriyle birlikte yaratıldı”ğma göre; görev, bu fikirleri işçi hareketine taşımak, ileri işçileri bu fikirlere kazanmak, onlarla kadrolaşmak ve bu çaba içerisinde parti örgütlenmesini yaratmaktır herhalde, diye düşünülür. Ve Konferans Raporu’nun da, bu nedenle, işçi hareketinin durumunu, sorunlarını, sosyalist bir işçi hareketini yaratmaya girişmenin engellerini ve güçlüklerini, fabrika çalışmalarının sorunlarını vb., tartışıyor olması beklenir.

Fakat ne gezer! Bir önceki belgede olduğu gibi *Ekim Konferansı Belgeleri*’nde de, kitleler edebiyatı sınıf bakış açısını karartmış bulunuyor. Hep de “kitleler”! “Kitleler”in sınıflardan oluştuğu, işçi sınıfının bu sınıflardan yalnızca biri olduğu, bir komünist partisi kurmanın ilk adımında olduğumuza ve komünist partisi de işçi sınıfı partisi olduğuna göre, bizim için o dönemde aslolanın genel “kitleler” değil fakat işçi sınıfı olduğu perspektifi yok rapordaki değerlendirmelerde. Yalnızca en son bölümde, “Marksist-Leninist Partinin İnşasında İzlenecek Hat ve Örgütlenme İlkeleri” arabaşlığı altında, genel ve daha çok kitabi üslupla kaleme alınmış ve rapora bir eklenti olarak duran bölümde bu görüş var. Raporun esasını oluşturan bölümde ise, sadece bir yerde, “kadroların sınıf bileşimi sorunu”ndan söz edilirken, işçi sınıfının önemine değiniliyor. (s.36) Ötesi bütünüyle kitleler edebiyatı. Bu başlıklara bile yansımış: “Kitleleri Örgütlemeye ve Kitleler İçinde Çalışma Tarzında Ortaya Çıkan Hatalar” (s.39) TDKP’nin o günkü durumunda, sözü edilen bu “kitleler”in işçi sınıfı değil de, esas olarak kent ve kır küçük-burjuvazisinin değişik kesimleri ve katmanları olduğunu belirtmeye gerek bile yok. (İlgili bölümün okunmasıyla bu kolayca görülebilir). Oysa bu başlık “Sınıfı Örgütlemeye ve Fabrika Çalışmasında Ortaya Çıkan Hatalar” şeklinde de olabilirdi. Fakat bunun olabilmesi için, parti inşa sürecinin “küçük-burjuvazinin bağrında” değil de işçi sınıfının bağrında yaşanıyor olması gerekirdi. Bu sürecin işçi sınıfının bağrında yaşanabilmesi için de, partiyi “bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin birliği olarak ele alan marksist bilimsel görüş”e her türlü bulanıklıktan uzak, net bir şekilde

sahip olmak gerekirdi. Ve olmayan, olmadığı tarafımızdan iddia edilen de budur zaten.

Ekim Konferansı Belgeleri'nin tartışmamıza konu olan sorunla ilgili kavrayışımı tespit edebilmek için oldukça önemli bir başka örneğimiz var. Raporda bir 'Birleşik Cephe Üzerine' bölümü var. Bölümün girişinden aktarıyoruz: "Birleşik cepheden önce, cephe içinde proletaryanın önderliğini teminat altına alacak, cepheyi inşa edecek ve yönetecek proletarya partisinin kurulması meselesi hayati bir önem taşıyordu. Proletarya partisi inşa görevi asgari bir ölçüde halledilmeden cephe konusunda tutarlı, köklü ve kalıcı adımlar atılamazdı. Bugün, partinin inşasında ulaştığımız aşama, bize cephe meselesinde köklü adımlar atma görevini yüklemektedir." (s.41). Henüz sosyalist bir işçi hareketi yok, böyle bir işçi hareketini yaratmak için "köklü adımlar atma görevi" yok, TDKP'nin işçi sınıfı içinde kayda değer bir etkisi yok, ama "partinin inşasında ulaştığımız aşama, bize cephe meselesinde köklü adımlar atma görevini yüklemektedir"! Teorisyen Z. Ekrem'in kaleminden çıkmış bu maocu vaazlara yalnızca gülümsenir. "Cephe içinde proletaryanın önderliğinin teminatını", bağımsız sınıf hareketinin, aynı anlama gelmek üzere, sosyalist sınıf hareketinin varlığından ayrı düşünülen bir parti varlığında görmek, maocu ideolojik önderlik anlayışının en çıplak ifadesi değilse nedir? Bu örnek, teorisyenlerimizin marksist bilimsel parti görüşünden yoksunluğunun yalnızca ek bir kanıtıdır. ("Birleşik Cephe"nin kendisi de ayrıca incelenmesi gereken bir konudur.)

"Partimiz, ülkemiz komünistlerinin, işçilerinin, köylülerinin ve emekçi halkımızın emperyalizme, feodalizme, faşist diktatörlüğe karşı yürüttüğü uzun mücadelelerin bağrında doğmaktadır" diyen, yalnızca ileri işçileri değil, "toprak ve özgürlük mücadelesinin önder köylülerini" de, "saflarına, partinin kuruluşuna ve inşasına bizzat katılmaya" çağıran popülist hitabetin tipik bir örneği olan Konferans Bildirisi üzerinde ise durmaya bile değmez.

Şimdi de üçüncü temel belgeyi, *Kongre Belgeleri*'ni inceleyelim.

Kongre Belgeleri, partimizin en yetkin belgesidir. Uzun

yılları alan ideolojik-siyasal ve örgütsel gelişimin en özlü ifadesidir; partinin üzerinde yükseldiği temeldir. Ayrıca da, “Maoculuğu, Üç Dünyacı revizyonizmi, köylülüğün ya da kırların temel alınmasını içeren sözde halk savaşı stratejisini savunan akımları” eleştirdiğimiz dönemin sonrasına ait bir belgedir. Bu durumda, partiyi bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin birliği olarak ele alan marksist bilimsel görüşün, eğer partimiz bu görüşe sahiptiyse, *Kongre Belgeleri*’nde en açık, en net, en yalın şekliyle yer alması gerekir ve beklenir.

Gerçek durumun, bu beklentiden çok uzak olduğunu hemen belirtelim. Doğru ya da ileriye açık düşüncelerle, maocu popülist düşüncelerin içiçe yer aldığı, fakat bu ikincilerin esas içeriğini belirlediği eklektik bir belge olan *Kongre Belgeleri*, bu özelliğini tartışmamıza konu olan sorunda da yansıtıyor. Buna geçmeden şunu öncelikle ve bir kere daha belirtelim ki, *Kongre Belgeleri* herhangi bir belgeden çok farklıdır. O, bir partileşme çabası ve sürecinin muhasebesi, özeti ve tanımıdır. Ve bu temel üzerinde, bir partinin ilanıdır. Böyle olunca, esas gelişimini işçi hareketinin **uzağında** ve küçükburjuva devrimci demokratik hareketin **bağrında** yaşamış bir siyasal oluşumu, “Türkiye işçi sınıfının örgütlü öncü müfrezesi” olarak ilan etmenin kendisi bile, onun kavrayışının en özlü bir ifadesi ve göstergesidir.

Biz yine de soruna daha yakından bakalım.

Kongre Belgeleri’nde, tartışmamıza konu soruna açıklık getirecek dört ana bölüm var. Bunlar *Kongre Belgeleri*’nin ilk dört bölümüdür. 1) “Ülkemizde ‘Sol’ Hareketin Tarihi ve Partimizin Şekillenip Gelişmesi”; 2) “Partimiz, Marksist-Leninist Bir Partidir”; 3) “İşçi Sınıfı İçindeki Sendikal Faaliyetimiz”; 4) Günümüz Koşullarında Türkiye”. Konuyla ilgili bu dört bölümün yalnızca birinde, Z. Ekrem tarafından kaleme alınmış ikinci bölümde, fakat o da bulanık ve eklektik bir şekilde, bu görüş var. Diğer üçünde ise kesinlikle yok. (Z. Ekrem, geçmişte, partimiz içinde kavrayışı ileriye açık bir yoldaştı. Gericileşmenin ifadesi şu son broşürüne kadar da öyleydi. Fakat biz burada Z. Ekrem’in değil, bir siyasal partinin, TDKP’nin kavrayışını tartışıyor, TDKP’yi değerlendiriyoruz.)

Kongre Belgeleri'nin birinci bölümünü, daha önce tartışıldığı için, burada kısa geçmek gerekiyor. Yalnızca şunu vurguluyoruz: Türkiye'de işçi hareketinin sürekli büyüyüp yayıldığı bir dönemde, 1975-80 döneminde, girilmiş bu partileşme sürecini değerlendiren ve zaten bu nedenle de, "Partimizin Şekillenip Gelişmesi" başlığı taşıyan bu bölümde, işçi hareketinden, sosyalist bir siyasal işçi hareketi geliştirme çabasından, ileri işçileri komünizme kazanmak ve bunu örgütsel gelişimin eksenini yapmaktan tek kelime yok. Oysa, "Partimizin Şekillenip Gelişmesi" başlığı altında, eğer bu "şekillenip gelişme", ideolojik gelişim ile işçi hareketinin birleşmesi kavrayışını ve bu kavrayışa uygun yaşanmış bir süreci ifade ediyorduyorsa, başka ne değerlendirilebilirdi ki? Bir bölümüyle daha önce üzerinde uzun uzadıya durduğumuz "1971 Sol Hareketi, THKO ve Gelişmesi" yazısının özet bir tekrarı olan *Kongre Belgeleri*'nin bu bölümü, bir siyasal hareketin evrimini ve partileşmesini (kendi ifadesiyle "gelişip şekillenmesini") maddi sınıfsal koşullarından tamamen kopararak değerlendiriyor. Böylece metafizikidealist yöntemin de bir örneğini veriyor. Ve tabii bir kere daha belirtelim ki, bu onun partileşme sürecini bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliği olarak ele alan marksist bilimsel görüşten yoksunluğunun da açık bir göstergesi oluyor.

İkinci bölümü sona bırakıyoruz. Üçüncü bölüm, 1975-80 döneminde, yani "şekillenip geliştiği" dönemde, TDKP'nin çeşitli sınıf ve tabakalar içinde yürüttüğü faaliyetin değerlendirmesini içeriyor. Oluşumunun başlangıcındaki bir partinin, her şeyden önce kendi sınıfıyla birleşmesi gerekirken, faaliyetini tüm halk sınıf ve tabakalar içine yaymasının nasıl bir kavrayıştan kaynaklandığı, bunun neyi ifade ettiği sorunu üzerinde ayrıca duracağız. Tartıştığımız sorun açısından bakıldığında, bu bölümün işçi sınıfı içindeki faaliyetle ilgili arabaşlığı ve değerlendirmenin genel içeriği çok aydınlatıcı. Bu alt bölümün başlığı aynen şöyle: "İşçi Sınıfı İçindeki **Sendikal** Faaliyetimiz". Bu, işçi sınıfı içindeki genel faaliyetin bir arabaşlığı **değil**, işçi sınıfı içindeki genel faaliyetin başlığıdır. Bu bölümden alıntılar yaparak, partimizin işçi sınıfına sosyalist bir perspektifle gittiğini kanıtlamaya çalışan Z. Ekrem (Broşür, s.25), durup bu bölümün

başlığına bir baksaydı ve bunun ne anlam ifade ettiği üzerinde bir parça düşünseydi, çok daha yararlı bir iş yapmış olurdu. Bir komünist partisi düşünün ki, sınıf içindeki çalışmasını sendikal çalışma düzeyine indiriyor. Diğer sınıf ve tabakalar içindeki faaliyetinin genel **siyasal** bir değerlendirmesini yapıyorken, temsil ettiğini iddia ettiği sınıf içindeki faaliyetini **sendikal bir faaliyet** olarak ele alıp değerlendiriyor ve görevlerini de bu temelde saptıyor.

Oysa sendikal faaliyet, işçi sınıfı içindeki genel sosyalist faaliyetin bir parçası ve yalnızca bir yönüdür. İşçi sınıfı içinde siyasal faaliyet esastır; fabrikalar temel alınarak ve fabrika hücrelerine dayanılarak ya da böyle hücreler yaratılmaya çalışılarak yürütülür. Bu faaliyet elbette ki, sendikal faaliyetle kopmaz bağlar içindedir; fakat bu onun (sendikal faaliyetin) genel sosyalist çalışmanın bir yönü olarak görülmesi, böyle ele alınması anlamına gelir zaten. İşçi sınıfı içindeki faaliyetin sendikal faaliyete indirgenmesi ise, ekonomistsendikalist bir bakışı ifade ettiği gibi, bunun bir uzantısı olarak da, dikkatlerin fabrika çalışmasından işkolu çalışmasına kayması demektir. Oluşum sürecinin son biriki yılında işçi sınıfına belirli bir ilgi ve yöneliş içine giren TDKP'nin fabrika çalışmasında başarı sağlayamamasının da bir nedenidir bu. Çok iyi bilinmektedir ki, bizim sınıfa yönelişimiz, gerçekte, işçi sınıfına küçükburjuvaca bir bakışın ürünü olan DSM'lerde ifadesini bulan sendikal çalışmaya bir yöneliştir. Faaliyetimizin esasını da bu oluşturuyordu. Bu nedenle, *Kongre Belgeleri* gibi temel bir belgede, işçi sınıfı içindeki faaliyetimizin, yalnızca sendikal bir faaliyet olarak değerlendirilmesine şaşırılmaması gerekir.

İşçi sınıfına bu ekonomistsendikalist bakış, “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar”dan ötekinin, Yıldırım'ın yönetiminde çıkan dört yıllık *Devrimin Sesi* yayınında da (sayı:15-53) kendini çok açık ortaya koymaktadır. İşçi sınıfını konu alan hemen her yazıda yalnızca sendikaldemokratik haklar ve sendikal görevler tartışılıyor. Örneğin, diyelim 1982 Anayasası çeşitli sınıf ve tabakalar açısından yorumlanıyor. Bu soruna köylülük açısından bakılırken olayın siyasal yönü (köylülüğün toprak

ve özgürlük sorunu) tartışıldığı halde, aynı konu işçi sınıfı açısından yorumlandığında sorun yalnızca sendikal haklar olarak ele almıyor. (Bkz. *Devrimin Sesi*, sayı: 21, Ekim 1982). Ve bu, hep böyle.

Bir ikinci örnek vermekle yetinelim. Temmuz 1984 tarihli 37. sayıda “ İşçi Sınıfı Hareketleniyor” başlığı altında kaleme alınan ve işçi hareketinde yeni bir dönemin başlangıcına işaret eden yazıda, işçi sınıfının sorunları ve talepleri sendikal sorunlar ve taleplerle sınırlanıyor; işçi sınıfına ekonomiksendikal taleplerle sınırlı bir program öneriliyor. Yazıda tipik ekonomist bir bakış açısı var.

Yıllarca süren bu tutum hiç de tesadüfi değildir; tersine, *Kongre Belgeleri*'nin 3. bölümünde açık ifadesini bulan sınıfa ekonomist yaklaşımın bir uzantısıdır yalnızca. Sınıfa bu tür bir yaklaşım marksist bilimsel parti görüşünün neresiyle bağdaşabilir? Sosyalist bir siyasal işçi hareketi geliştirmek, bu bilimsel görüşün özünü oluşturur. Bu ise işçi sınıfına sendikalar penceresinden bakanların işi değildir.

Aynı şekilde, *Kongre Belgeleri*'nin (4.bölüm) *Günümüz Koşullarında Türkiye* başlıkla ara bölümü de doğrudan konumuzla ilgilidir. Ne var ki bu bölümde de, “işçi ve emekçi sınıflar üzerinde yoğunlaşan baskı ve sömürü” yinelemeleri ile karşı-devrim cephesindeki gelişmeler dışında bir şey yok. İşçi hareketinin durumu, sorunları, ihtiyaçları; partinin işçi hareketinin siyasal ve örgütsel gelişimi planında görevleri vb. açılardan sorunu ele alma ve tartışma perspektifi yok. Ya TDKP ve kitleler, ya da en fazla TDKP ve işçi ve emekçiler var: “Proletaryanın devrimci partisinin sadece bir propaganda örgütü olmadığını, onun kitleleri yöneten, seferber eden, bir öncü müfreze olduğunu unutmamalıyız. Bu özellikler ve bundan çıkan görevler ekonomik ve siyasi bunalımın derinleştiği, kitlelerde hoşnutsuzluğun ve öfkenin yükseldiği bugünkü koşullarda daha da önem taşımaktadır.” (*Kongre Belgeleri*, s.252)

Komünist partisi, elbette ki, işçi sınıfı dışındaki emekçi sınıf ve tabakalar içinde de çalışacak ve onları doğrudan kendi önderliği ve yönetimi altında birleştirmeye çalışacaktır. Fakat

bunu başarıyla ve doğru bir temelde yapması, yapabilmesi, her şeyden önce kendi sınıfıyla birleşmesi, onu kendisi için sağlam bir maddisınıfsal zemini haline getirmesi ve aynı anlama gelmek üzere, sosyalist bir işçi hareketini geliştirmesiyle mümkündür. Bunu daha sonra daha etraflı tartışacağız. Şimdilik şu kadarını söyleyelim ki, sorunun böyle kavranmaması, devrimci küçükburjuva popülizminin “ideolojik önderlik” anlayışının ince bir tezahürünü ifade eder. Sosyalist bir işçi hareketini geliştirmede daha ilk adım sayılabilecek düzeyde bile mesafe alınmamışken, küçükburjuva demokrasisiyle kurulacak blokları ve cepheleri tartışan *Kongre Belgeleri*, gerçekte tartıştığı şeyin küçükburjuva devrimci-demokrasinin kendi içinde bloklaşması ya da cepheleşmesi olduğunun farkında değildir.

Geriyse *Kongre Belgeleri*'nin daha önce sözü edilen 2. bölümü kalıyor. *Partimiz, Marksist-Leninist Bir Partidir* başlığını taşıyan bu bölüm, marksist-leninist bir partinin temel özelliklerinden giderek TDKP'nin içe (kendine) dönük sorunlarını ve görevlerini tartışıyor. Partiye dair marksist bilimsel düşünce olduğu kadarıyla yalnızca bu bölümde var; fakat hiç de bir kavrayış olarak değil, fakat yalnızca kitabi bir bilgi şeklinde. Ve bu bölüm, tıpkı konferans belgelerinin ilgili bölümü gibi, *Kongre Belgeleri*'ne bir eklenti olarak duruyor.

Bu bölüm, *Kongre Belgeleri*'nin bütünü ile bir eklektizm oluşturmasının yanı sıra, kendi içinde de eklektik, çelişkili ve bulanıktır: “Ülkemiz komünist hareketi, örgütümüz, partiyi başından beri işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin bir bileşimi olarak ele aldı. Bu leninist teze sadık kaldı ve onu uygulamaya çalıştı. Örgütümüz, Türkiye proletaryasının devrimci partisinin ancak işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin birleşmesinin damgasını bastığı bir süreçte kurulup inşa edilebileceğini vurguladı.” (*Kongre Belgeleri*, s.84) Bunları söyleyebilen *Kongre Belgeleri* ya “işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin bir bileşimi”nin ne anlama geldiğini bilmiyor, ya da gerçeği bile bile tahrif ediyor. Biz birinci ihtimali geçerli görüyoruz. Yukardaki sözlerin ne anlama geldiği bilinseydi eğer, “... örgütümüz, partiyi başından beri işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin bileşimi olarak ele aldı.

Bu leninist teze sadık kaldı.” diyebilmek için bir hayli yüzsüz olmak gerekirdi. Bu sözlerin anlamından habersiz olduğu, devamında söylenenlerden de anlaşılıyor. Normal olarak böyle bir girişin ardından bu sözlerin ifade ettiği anlama uygun bir tartışmanın gelmesi beklenir. Oysa öyle değil; bu sözlerin devamında teorik çizgimizin değeri ve kadroların teorik eğitimi tartışılıyor. Tıpkı Z. Ekrem’in broşürünün 20.sayfasında aynı konuda söylediği ve bizim daha önce aktardığımız doğru ve isabetli sözlerin, götürülüp isabetsiz bir şekilde “komünistlerin birliği” sorununa bağlanması gibi.

“Örgütümüz, partiyi başından beri işçi sınıfı hareketiyle sosyalizmin bir bileşimi olarak ele aldı. Bu Leninist teze sadık kaldı.” diyen Z. Ekrem, yalnızca üç sayfa sonra, “örgütümüzün” küçükburjuva sınıf zeminini aşmadığını, en iyi güçlerini işçi sınıfına yönelmediğini söylüyor ve ekliyor: “Bu durum ise teorik tespitlerimize karşın ki bir süre parti faaliyetine ilişkin teorik tespitlerimiz bugünkü gibi net değildi pratikte işçi sınıfı içinde çalışmaya gereken önemin verilmemesine yol açtı” (age., s.8788) Bu sözlerin nesnel ve mantıksal olarak tek bir anlamı vardır: “Örgütümüz” başlangıçta doğru bir görüşe sahip değildi; daha sonraları ise, bu tezi savunmakla birlikte hiç de “bu leninist teze sadık” kalmadı, pratikte işçi sınıfı içinde çalışmaya önem vermedi. Ve bu samimi itiraf ise, “parti yazınımızda zaman zaman sözü edilmiş olsa da, TDKP, partiyi bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliği olarak ele alan bilimsel görüşten yoksundur” değerlendirmesi ile aynı anlama çıkar.

Kongre Belgeleri'nin ikinci bölümü tartışmamıza konu olan sorunla ilgili net bir görüşe sahip olsaydı eğer, önce söylediğini üç sayfa sonra boşa çıkaran sözler söyleme durumuna düşmezdi. Aynı şekilde, eğer bu bölüm konuya ilişkin olarak açık ve berrak bir görüşe sahip olsaydı, TDKP'nin “işçi sınıfından veya yarıproleter unsurlardan çok öğrenci gençliğe ve şehrin küçükburjuva tabakalarına dayandı”ğımı (s.88), “modern sanayi işçileri arasında bizim durumumuz(un) pek de parlak ve iç açıcı olmadığını” (s.89), fabrikalarda “hücreler(imizin) yok denilebilecek kadar az” (s.97) olduğunu tespit ve ilan ettikten sonra, dönüp

buna rağmen sayfalar boyu şehir küçük-burjuvazisi ve köylülük içindeki çalışmanın gereğini ve önemini (“II. Enternasyonal Oportünizmi ve Troçkizm”in sözde eleştirisi adına!) günün görevi olarak vurgular mıydı (s.899-091)? Daha sonra tartışacağımız bu soruna tekrardan kaçınmak için burada girmiyoruz.

Partimizin Oluşum Süreci ve Partimizin Yayınları ana başlığı altında sürdürdüğümüz bu uzun tartışma neyi gösteriyor?

“Bu bilimsel görüş, özellikle 1978’den itibaren, partimizin yayımlarında, *Kongre Belgeleri*’nde, *Ekim Konferansı Belgeleri*’nde sistemli bir biçimde işlenmiştir.” “Saflarımızda partinin, daima işçi sınıfını, faaliyetinin merkezine alması egemen hale ... geldi” iddiasının (Z. Ekrem, Broşür) yanlışlığını;

“Parti yazınımızda zaman zaman sözü edilmiş olsa da, TDKP, partiyi, bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliği olarak ele alan marksist bilimsel görüşten yoksundur” iddiasının ise (H. Fırat, *Gündem Önerisi*) doğruluğunu.

Kavranıp uygulanması yönünden koparılarak ele alınırsa, ki böyle bir koparıma onun asıl değerini ortadan kaldırır, onu boş ve kitabi bir laf düzeyine indirger, özellikle maoculuğun eleştirisinden sonra, bilimsel parti görüşünü çeşitli yazılarda savduğumuz doğrudur. Ama hepsi bu! Son bir tanığımız, “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar”dan ötekidir, Yıldırım’dır. Şu ana kadar tartışmada kolaycılığa kaçmamak için değinmekten hep kaçındık. Şimdi ise yalnızca aktarmakla yetineceğiz. Zira aktaracağımız sözlerin kendi içinde hiçbir ek yoruma gerek bırakmayacak kadar açık ve net, tartışmamıza konu olan sorun için ise hayli aydınlatıcı olduğunu düşünüyoruz:

“Çok yazılıp çizilmesine rağmen, işçi sınıfının tarihi fonksiyonunun kavranmaması, Marksizm-Leninizm ile işçi sınıfı hareketinin kaynaşmasının işçi sınıfı devriminin vazgeçilmez baş görevi olduğunun kavranmaması, 12 Eylül öncesi hareketimizin en başta gelen zaafıydı.” (*Devrimin Sesi*, sayı:40, s.8, Ekim 1984)

”İşçi sınıfının tarihi fonksiyonunun kavranamaması”! Bunun kavranamadığı yerde her şey boş bir laf yığına dönüşür.

Teorisyen Yıldırım’ın bu açık yürekli sözlerini teorisyen Z. Ekrem’e ithaf ediyoruz!

C TDKP HANGİ HAREKETLE BİRLEŞME SÜRECİ İÇİNDE KURULDU?

TDKP'nin marksist bilimsel parti görüşüne sahip olduğunu iddia eden Z. Ekrem, ardından *Kongre Belgeleri*'nden aktardığı bazı rakamlarla, burjuva iktisatçıların anıştırır tarzda istatistik oyunlarına girişerek sözde bu iddiasını pratik dayanaklarla kanıtlıyor.

Gündem Önerisi'nden yaptığı aktarmaların ardından, Z. Ekrem şöyle devam ediyor: "H. Fırat yoldaş, partimizin işçi sınıfı hareketiyle değil, küçükburjuva devrimci-demokratik hareketle birleşme sürecinde kurulduğunu iddia ediyor. Bu iddia doğru mu? Doğru olup olmadığı, ancak kadrolarının sınıfsal bileşimi ve sınıfla bağları açısından, partimizin oluşum sürecinin başlangıcı ile Kuruluş Kongresi'nin toplandığı dönemi kıyasladığımızda saptanabilir. H. Fırat yoldaşın yapmadığını yapmak ve sınıf mücadelesinin amansız pratiğinden nasıl sonuç çıkarılacağını göstermek gerekiyor."(Broşür,s.14)

"Sınıf mücadelesinin amansız pratiğinden nasıl sonuç çıkarılacağını" nasıl gösteriyor Z. Ekrem? "Kongre'den önce örgütümüz üyelerinin sınıf kökenlerine göre dağılımını saptamak üzere, bir çalışma başlatıldı ve sonuçlandırıldı. Sonucu kongreye sunulan Merkez Komitesi raporunda belirtildi. Bu rapordan aktarıyorum:

"Saflarımızda proleter kökenli unsurların oranı yüzde 23,8'i sanayi proleterleri olmak üzere yüzde 27,4'tür." (s.15)

Ekliyor Z. Ekrem: "4,5 yıl öncesinde, sifıra yakın bir noktadan yüzde 30'a yakın bir gelişme sağlanıyor..." Ve ardından, tam "ahretlik" denilen türden bir soru: "Eğer, partimizin kuruluş sürecini, işçi sınıfıyla değil de, küçük-burjuvazinin değişik katmanlarıyla birleşme karakterize etseydi, saflarımızda işçilerin değil, küçükburjuva kökenlilerin oranının artması gerekmez miydi? H. Fırat yoldaş işçilerin oranının sifıra yakın bir noktadan yaklaşık yüzde 30'a yükselmesini nasıl açıklayacak?" (s.16)

Bu "ahretlik" sorudan önce ek bir kanıtı daha var Z. Ekrem'in:

“1979 sonlarına doğru toplanan il konferanslarında seçilen Adana, İzmir, Ankara ve İskenderun yönetici parti komitelerinin yarısını ya da yarısına yakını işçi kökenli yoldaşlar oluşturuyordu. Malatya, Kayseri gibi bir çok parti komitesinde işçi yoldaşlar bulunuyordu.” (s.15)

Bütün bunlarla Z. Ekrem, ne yazık ki, “sınıf mücadelesinin acımasız pratiğinden nasıl dersler çıkarılacağını” değil, fakat gerçeğe aykırı bir iddiayı kanıtlamaya çalışmanın kişiyi nasıl da gülünç ve acınası bir duruma düşürdüğünü göstermiş oluyor yalnızca.

1) Z. Ekrem'in verdiği gerçeklerden uzak bilgilere yalnızca tebessüm edilir. Z.Ekrem'in sözlerinin verdiği izlenimin aksine, parti üyelerinin sınıf kökenini saptamak için ciddi ve bilimsel kriterlere uygun bir çalışma yapılmış değil. Yapılan İK'lardan parti üyelerinin çeşitli özelliklerinin yanı sıra sınıf kökenleriyle ilgili bilgi istemekten ibaretti. Bu “saptama”da İK'larm girdiği zorlamaları, keyfilik ve abartmaları bugün en iyi bileceklerden biri bizzat Z. Ekrem'in kendisidir. Saflarımızdaki subjektivizmi, aşırı abartmacılığı, mikroskopla bulup büyüteçlerle yansıtmaya eğilimini diğer yazılarında hatırlayan Z. Ekrem, burada nedense unutuveriyor. *Kongre Belgeleri*'nde yer alan Merkez Komitesi raporu, ancak “şıracının şahidi bozacı” kabilinden bir kaynak olabilir. Aynı raporda yer alan, “burjuvagerici sendika merkezleri bir dağılma ve parçalanma sürecine girdi” (s.126); “örgütümüzün, sendikal eyleme önderlik götürebildiği her yerde DSM'ler kısa zamanda güçlendi, direnişler örgütledi; DSM'ler sendikal eyleme yeni bir ruh ve canlılık getirdi” (s.129) vb. türden iddialar ne ölçüde doğruysa, % 30'luk proleter köken iddiası da ancak o ölçüde doğrudur.

Z. Ekrem'in İK bileşimleriyle ilgili verdiği bilgiler ise, gerçek durumdan büsbütün uzaktır. Z. Ekrem'i bu ölçüde gerçeğe aykırı iddialara yöneltenin ne olduğunu anlamak gerçekten güç. Fabrikalarda bir elin beş parmağı kadar bile hücresi olmayan bir partinin, bu kadar çok işçi yöneticiyi hangi çalışmayla kazanıp, nerede örgütleyip eğittiği sorusunu cevaplamak da bu arada Z. Ekrem'in kendisine düşüyor.

2) % 30'luk oran ve bunun gelişen yönü ifade ettiği iddiası

bir an için doğru olsa bile, bu yine de Z. Ekrem'i haklı çıkarmaz. Zira Z. Ekrem bunu iddia etmekle, başlangıçta küçük-burjuvazinin demokratik hareketiyle birleştirmizi ve saflarımızı küçükburjuva demokratik hareketin ileri unsurlarıyla oluşturduğumuzu da itiraf etmiş oluyor. Aynı bölümün 17. sayfasında, "sınıf içindeki faaliyeti, kongreden kısa bir süre önce (1978'den itibaren) esas aldık" derken de, aynı itirafı daha net bir biçimde ifade ediyor. Esas gelişimini küçükburjuva demokratik harekete dayalı olarak yaşayıp, bu sürecin belirli bir aşamasında yanı sıra işçi sınıfına da yönelmek bu Marksizm değildir. Marksist fikirlerin başlangıçta, genellikle, burjuva ya da küçükburjuva kökenli aydın unsurlar arasında etki bulması ve ilk gruplaşmaların bu aydın unsurlar arasında olması başka bir şeydir; böyle bir aydın gruplaşması olma iddiasındaki bir hareketin, "1975 ortalarında başlattığı partinin oluşum sürecini" (Broşür, s.15), 1978'e kadar neredeyse tümüyle küçükburjuva demokratik harekete dayalı olarak yaşaması ve "sınıf içindeki faaliyeti ise (ancak) kongreden kısa bir süre önce esas alması" (Z. Ekrem) başka bir şey. Birincisi her ülkedeki marksist gelişmenin kaçınılmaz ilk adımını; ikincisi, devrimci küçükburjuva popülizmini ve onun ürünü küçükburjuva parti anlayışını ifade eder.

TDKP'nin 1978'den sonra sağladığı gelişmeyle saflarında işçi kökenli unsurların oranını "yaklaşık % 30'a" çıkardığıyla övünen Z. Ekrem'in, DevYol, Kurtuluş, Partizan vb. grupların da aynı dönemde işçi sınıfı içinde benzer bir gelişme yaşadıklarından bir kuşkusu var mıdır acaba? Ya tipik maocu bir grup olan bu sonuncusunun, Partizan'm, sınıf kökeni bakımından TDKP'den daha "proleter" olduğundan? Şu son söylenenin doğruluğunu ölçmek istiyorsa eğer Z. Ekrem, bunun için İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı savcılarının hazırladığı iddianamelere bakması yeterlidir. Dolayısıyla Z. Ekrem, sınıf kökeni oranıyla iddiasını kanıtlamaya çalışırken gerçekte sorunu daraltmaktadır da aynı zamanda. Bir marksist oluşumun ilk ve esas pratik çabası, sınıfa siyasal-sınıf bilinci taşımak ve bu yolla işçi hareketinin sosyalist gelişimini sağlamaktır. Böyle davrandığı sürece pratik siyasal faaliyetinin daha ilk evrelerinde, aydın kökenli unsurların sayıca azınlığa düşmesi, proleter kökenli unsurların çoğunluğu

sağlamaları mümkün, doğal ve kaçınılmaz olur. Dolayısıyla da, bu, işçi hareketinin sosyalist gelişiminin sonuçlarından biri olur yalnızca. Bu sorunu bu bölümde ayrıca tartışacağımız için burada bırakıyoruz.

3) 1978'e (gerçekte 1978 Ekim Konferansı'na) kadar işçi sınıfını esas almamış olmanın ne anlama geldiği gerçeği üzerinde hiç düşünmüş müdür Z. Ekrem? Bu, *Kongre Belgeleri*'nde Marksizm-Leninizm açısından zaferlerle dolu şanlı bir tarih (s.72) olarak nitelenen beş yıllık parti inşa döneminin, ilk üç yılının boşa çıkması demektir. Son iki yılının marksist bir yöneliş olabilmesi, ancak öncesinden köklü bir ideolojik-siyasal ve örgütsel kopuşun yaşanmasıyla mümkündür. Bu, proleter sosyalizminin küçükburjuva demokratik hareketin ürünü olan bir ideolojik ve örgütsel yapıdan kopması demek olacaktı. Böyle bir kopuşun olmadığı biliniyor. Marksizm'den ciddi bir etkilenmenin ürünü bir eklektizmi içinde taşısa da esas yönü ve karakteri itibariyle küçükburjuva demokratik harekete ideolojik-siyasal bir perspektif sunan "Niğde Çizgisi"yle de bu kopuş gerçekleşemezdi. Ancak reformcu adımlar atılabilirdi ki, bu da nitel bir değişimi ifade etmezdi. Esas niteliğini, küçükburjuva devrimci-demokratik kimliğini koruyan bir hareketin işçi sınıfına yönelimi olurdu.

1978'den itibaren ve esas olarak da Ekim Konferansı'ndan sonra, işçi sınıfına belirli bir yönelişe girildiği doğrudur. Bunun biri genel, öteki TDKP'ye özgü olan iki ana etkeni vardı. Genel etken yalnızca TDKP'yi değil, devrimci küçükburjuva popülizminin diğer tüm temsilcilerini de kapsıyordu. Bu, büyük kentlerin demokratik hareketinde, özellikle de gençlik hareketinde meydana gelen nispi bir durulma, buna karşılık işçi hareketindeki gelişme ve öne çıkmaydı. Gelişmesini sürdüren ve öne çıkan işçi hareketi, devrimci siyasal akımları adeta kendine çekti. Yalnızca TDKP değil, başta DevYol ve Kurtuluş olmak üzere birçok devrimci-demokrat grup işçi sınıfına yöneldi. Ve demokratik bir temelde hızlı bir etki sağladı. Yaşanan olayların etkisiyle, gerici ve revizyonist sendika yöneticilerinin işçiler nazarında güç ve itibar kaybetmeleri bunu kolaylaştırdı. Bu yöneliş daha çok örgütlerin taban unsurlarının inisiyatifine dayanıyor ve yönetimlerin yönlendiriciliğini aşıyordu.

TDKP ve TDKP'ye yakın diğer gruplara özgü olan ikinci etken ise, Maoculuğun eleştirisi ile birlikte popülist anlayışlarda meydana gelen yıpranma ve tersinden sınıf perspektifinde belirli bir ilerleme idi. Fakat bu hiç de popülizmin aşılması ve proleter sınıf perspektifine ulaşılmasını ifade etmiyordu. Bir önceki bölümde bu uzun uzun tartışıldı. Buna burada yalnızca yeni bir örnek vereceğiz. Bu örnek, sınıfa yönelimde TDKP yönetiminin tabanın gerisine düştüğünün de somut bir göstergesi oluyor. Ekim '78 Konferansı'ndan tam bir yıl sonra (1979 Ekim'i) yaptığı bir toplantıda örgütün durumunu ve faaliyetini değerlendiren Merkez Komitesi, değerlendirmeleriyle ilgili kaleme aldığı örgüt içi yazının 5. maddesinde şunları söylüyor: "Örgütümüz özellikle Ekim Konferansı'ndan sonra işçi sınıfına daha fazla ağırlık verdi ve kısa sürede küçümsemeyecek sonuçlar elde etti. Bu olumlu ve önemli bir gelişmedir. Ancak işçi sınıfı içinde çalışmaya önem ve ağırlık vermek, diğer sınıf ve tabakalar içinde çalışmayı bırakmak anlamına gelmez. Ekim Konferansı'ndan sonra geçen süre içinde, özellikle şehir küçük-burjuvazisi içindeki çalışmalara karşı bir ilgisizlik ve küçümsemenin geliştiğini tespit edebiliriz. Bu durum, bu alanlardaki gücümüzü zayıflatmakta, en azından gelişmemesine yol açmaktadır. Unutulmamalıdır ki, işçi sınıfı tek başına devrim yapamaz, müttefiklerini kazanmak zorundadır. Ayrıca işçi sınıfı bütün ezilen ve sömürülenleri kurtarmadan kendini kurtaramaz. Bu alanlara karşı küçümseme ve ilgisizlik terk edilmeli, her ilde gerektiği kadar önem verilmelidir. Son aylardaki olaylar bunların önemli bir mücadele potansiyeli taşıdığını göstermiştir."

1978'e kadar işçi sınıfını esas bile almayan, 1978 Ekim'inden itibaren işçi sınıfına ağırlık vermeye başlayan partileşme sürecindeki bir hareketin önderliği, hareketin işçi sınıfına yönelirken, küçük-burjuvazi içinde nispi bir gerileme içine girmesinden rahatsız oluyor ve örgütün dikkatini yeniden şehir küçük-burjuvazisine çekiyor. Gerekçe hep aynı (Bkz. *Kongre Belgeleri*, s.89-90-91): "İşçi sınıfı tek başına devrim yapamaz!" İyi de, işçi sınıfının sosyalist siyasal hareketi ve bu hareketi yaratma sürecinin ürünü komünist sınıf partisi olmadığı sürece de, işçi sınıfının damgasını vurduğu bir devrim olamaz. İşçi

sınıfının kendi müttefiklerini devrimci bir çizgide ve başarıyla genel devrim mücadelesine yöneltmesi, her şeyden önce, işçi sınıfı hareketi bağrında şekillenen kendi partisine kavuşması, ideolojik ve örgütsel bağımsızlığını kazanması ile mümkündür. Bunda adım atılmadan işçi sınıfının müttefiklerini kazanmaya yönelik her girişim, bu müttefikler tarafından kazanılmayla sonuçlanır. TDKP pratiğiyle de örneklendiği gibi...

4) Tasfiyecilik kavramını uluorta kullanan teorisyen Z. Ekrem'le bu kavramın ideolojik-sınıfsal içeriğini ayrıca tartışacağız. Şimdilik tartışmamızın şu anki konusuyla bağlantılı bir değinmeyle yetineceğiz. Lenin, yenilgi ve gericilik dönemindeki tasfiyeci eğilimin dayanağı olarak gördüğü "küçükburjuva Abbas yolcular"dan söz ederken şunları söylüyor: "İşin doğası gereği, bir kitlesel işçi partisinin hiçbir büyücek kanadı, burjuva devrimi döneminde, saflarına değişik eğilimlerden şu ya da bu kadar 'Abbas yolcu' almaktan sakınamaz. Burjuva devrimini tamamlamış ve hayli gelişmiş kapitalist ülkelerde bile bundan kaçınılamaz. Çünkü proletarya, her zaman, küçük-burjuvazinin çok değişik katlarıyla ilişki içindedir ve proletarya sürekli olarak onlarla tamamlanmaktadır. Eğer, proletaryanın partisi, bu yabancı öğeleri tam olarak emebilirse, onların denetimine girmez, ama onları denetimi altına alabilirse ve bu öğelerin bazısının gerçekten yabancı öğeler olduğunu tam zamanında görüp, belli koşullarda kendini onlardan ayırabilirse, o zaman bu ilişkilerde olağan olmayan dehşet verici bir şey yoktur." (*Tasfiyecilik Üzerine*, s.5253)

Sorun şudur: Bir sınıf olarak proletaryanın, küçükburjuva katmanlarla beslenmesi, proletaryanın siyasal hareketi saflarında ortaya çıkan sağ ya da 'sol' tasfiyeciliğin maddi sınıf zemini oluyor. Aynı fikri Stalin, "sağ oportünizmin maddi sınıfsal zemini işçi aristokrasisi, sol oportünizmin maddi sınıfsal zemini ise proletaryanın saflarına yeni katılmış küçükburjuva köylü unsurlardır", şeklinde dile getiriyor.

Soru şudur: Bu leninist sınıfsal kavrayışla yaklaşıldığında, Z. Ekrem'in verdiği rakam doğru bile olsa, % 30'luk oranı, koca bir küçükburjuva demokratik hareketin doğrudan ürünü % 70'lik küçükburjuva parti kitlesi karşısında ne ifade edebilir ki?

% 30, % 70'i emebilir mi? Emebildi mi? “Sınıf mücadelesinin acımasız pratiğinden bu konuda nasıl bir sonuç çıkarıyor acaba? % 30'un, TDKP'nin genel sağ teslimiyetçi ve tasfiyeci eğiliminden belirgin bir farklılığı olmuş mudur? ●mamışsa neden? Adana, Ankara, İzmir, İskenderun, Malatya, Kayseri yönetici komitelerinin yarısını oluşturdukları iddia edilen “işçi kökenli” parti yöneticileri aynı dönemde ne yapmış, nasıl davranmışlardır vb.? Bu soruları uzatmanın bir anlamı yok; Z. Ekrem, yalnızca kendini gülünç duruma düşürüyor.

Dört ana noktada topladığımız bu açıklamalarla teorisyen Z. Ekrem'in “ahretlik” sorusunu fazlasıyla cevapladığımızı sanıyoruz.

Kanıtlanamayacak bir iddiayı kanıtlama çabasındaki Z. Ekrem'in bir istatistik oyunu da, broşürünün 18. ve 19. sayfalarında yer alıyor. 12 Eylül dönemine ilişkin verilen ve üçlü oportünist MK'nın açık bir savunusunu içeren bir bölgeye ilişkin örnekle anlatılmak istenen; *Gündem Önerisi*'nde yer alan “yeni dönemde yönelimimiz yalnızca işçi sınıftadır” kararının yeni olmadığı, üçlü tarafından yıllar öncesinden alındığı ve hayata geçirildiğidir.

1- İlgili kararı üçlü MK değil, fakat Yıldırım'la ikimiz Nisan darbesinin hemen ardından ve bunun yarattığı **özel koşullar** nedeniyle aldık.

2- Üçlü MK bu kararı yalnızca değiştirdi. Buna, “diğer emekçi sınıf ve tabakalar içerisinde de çalışma örgütlemeye girilmelidir”i ekledi. (Bkz. Küçük Broşür, s.29) Hayata geçirmek için neler yaptığını tartışmak ise boşa vakit kaybından başka bir şey değildir.

3- Eski karar yalnızca Nisan darbesinin ardından doğan **özel koşullar** nedeniyle alınmıştı. ●ysa *Gündem Önerisi*'ndeki fikir, bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin birliğinin ifadesi olacak gerçek bir leninist sınıf partisi yaratma hedefinin gereği olarak savunuluyor. Z. Ekrem bu farkı anlamıyor, ya da anlamak istemiyor.

4- Z. Ekrem'in “bir bölge”ye ilişkin rakamları gerçeği hiç yansıtmıyor. Tanığımız yine Yıldırım'dır: “1984 sonuna gelindiğinde *Devrimin Sesi* ülkenin dokuz yerinde basılıp dağıtılabiliyordu. Baskı sayısı iki binin üstüne çıkabilmişti.”

Yıldırım, cezaevlerine yazdığı ve *Yoldaş*'m 31. sayısında

yayınlanan mektubunda, *Devrimin Sesi*'nin 1984 sonunda toplam dokuz ilde iki bin adet basıldığını söylüyor. Yıldırım'ın verdiği rakam bile abartılı. Eğer bunun 1500'ü Z. Ekrem'in örnek verdiği bölgede basılıp dağıtılmışsa, geriye kalan sekiz bölgede (ki bunlara İstanbul da dahildir!) ortalama altmışar tane basılıp dağıtılmış oluyor. Bütün bu hesaplara aslında hiç gerek yok. Kendi bölgelerinde 1500 basıp dağıttıklarını söyleyen aynı kaynağın, ülke geneli için on bin rakamını verdiğini söylersek, her şey anlaşılmış olur sanıyoruz. Abartmacılık saflarımızda hiç aşılmamış küçükburjuva bir eğilim olageldi.

Bütün bu pratik örneklerle Z. Ekrem'in kanıtlamaya çalıştığı neydi?

“Partimiz sınıf içinde yaratılmış örgütlerin değil, şehir ve kır küçük-burjuvazisinin değişik kesim ve katmanları içinde yaratılmış örgütlerin bir toplamı olarak kuruldu” (H. Fırat, *Gündem Önerisi*, Belgeler-2 içinde, s.22) görüşünün yanlışlığı;

“Partimiz işçi sınıfı hareketiyle birleşme süreci içinde kuruldu” (Z. Ekrem, Broşür, s.14 ve sonrası) görüşünün ise doğruluğu.

TDKP gerçeğini içinden yaşamış TDKP üye ve sempatanları ile TDKP gerçeğini yakından izlemiş devrimci kamuoyu önünde böylesine gerçek dışı bir iddiayı kanıtlamaya çalışma bahtsızlığı büyük teorisyen Z. Ekrem'e düştü. ●ysa 1986 Ağustos'u sonrasında TDKP'nin işçi sınıfı dışında bir örgütlenme olduğu gerçeği partide hemen herkes tarafından kabul görüyordu. Z. Ekrem bile buna aykırı açık bir şey söylemiyordu. Tersine Aralık 1986 tarihli yazısında, “o dönemin koşullarında pek de **küçümsenmeyecek küçükburjuva sosyal temele sahip** bir siyasi hareketi yönetme ve **bu hareketin bağrında partimizi oluşturma**” gerçeğinden söz ederek, sorunu en açık şekliyle tanımlamış oluyordu.

Aslında Z. Ekrem aynı gerçeği yıllar önce *Kongre Belgeleri*'nin ikinci bölümünde de dile getirmişti. TDKP'nin “işçi sınıfından veya yarıproleter unsurlardan çok **öğrenci gençliğe ve şehrin küçükburjuva tabaklarına dayanarak**” (s.88) kurulmuş olmasından söz etmiştir.

TDKP'nin diğer resmi belgeleri de bu gerçeği, kuşkusuz bunun ne anlama geldiğinin, hangi ideolojik sınıfsal konumu

ve tutumu ifade ettiğinin bilincinde olmayarak, sık sık dile getirmişlerdi.

Örneğin, Kuruluş Kongresi'nden yedi ay **sonra** yapılan II. MK toplantısına Yürütme Komitesi'nin sunduğu *Dünyada Durum ve Ülkemizde Yansımaları* başlıklı raporda, TDKP'nin işçi sınıfı hareketi karşısındaki durumu şöyle tespit ediliyordu: “●lumsuz durum; süren sınıf mücadelesinde partimizin duruma uygun bir konumunun olmaması, bu mücadelenin gerisinde kalması, hatta dışına düşmesinin sonucudur. **Özellikle işçi sınıfı içinde bu durum çok daha açık bir biçimde görülmektedir.** Yüz bin işçi grevde, biz bu grevlerin haberlerini bile toplayamıyoruz, sendikal mücadelede etkimiz yok denecek kadar sınırlı, işçi sınıfının grevleri erteleniyor, buna karşı pratikte tavrımız yok vb. Bu durumda işçi sınıfından partiye yeni yoldaşlar kazanmamız, bu alandaki mücadelede tecrübe kazanmamız tabii ki olmaz” (agy., s.4, abç.)

“Partimizin faaliyetinin, örgütlenmesinin, etkisinin **en zayıf olduğu alan işçi sınıfıdır.** Ekim Konferansı ve sonrasında bu konuyla ilgili alınan kararlardan sonra bu alandaki faaliyetimizde bir canlanma var gibi göründüyse de (göründüyse de!) elde edilen sonuçlar bu kararların hayata geçmediğini, ‘işçi sınıfına önem vermek’, ‘fabrikaları kaleler haline getirmek’in **kağıt üzerinde kalmış iyi örnekler olduğunu** gösteriyor...” (agy., s.6, vurgular bizim)

Bu değerlendirme, Kuruluş Kongresi'nden yedi ay sonra ve 12 Eylül askeri faşist darbesinden bir hafta önce yapılıyor. Demek oluyor ki, TDKP'nin 12 Eylül öncesi beş yıllık oluşum sürecinin en son haftasında!.. Şu halde *Gündem Önerisi'nde* öne sürülen görüşün, bundan daha açık, daha tam, daha kesin ve tartışmasız doğrulayıcı kanıtı ne olabilir? Teorisyen Z. Ekrem, burjuva iktisatçılarının istatistiklerle oynayarak giriştikleri “gelişme eğilimi” vb. türünden hokkabazlıklarla bu kadar açık olan bir gerçeği karartmaya çalışıyor. Düşünün ki, söz konusu olan, işçi sınıfının komünist öncüsü olma iddiasındaki bir partidir ve bu partinin oluşum süreci 1975 ortalarında başlıyor. İşte böyle bir parti, ancak 1978 Ekim'inden sonra “işçi sınıfına önem vermek” (bunun tam bir popülist ifade tarzı olduğunu da

burada belirtmek gerekiyor) kararı alıyor, ama aradan geçen iki sene bunun bile kağıt üzerinde kaldığını gösteriyor. Sonra da Z. Ekrem kalkıp, partimizin marksist bilimsel parti öğretisine ve buna uygun bir kuruluş sürecine sahip olduğunu iddia ediyor, edebiliyor. Z. Ekrem, aşılamazlık saplantısının da beslediği, tam bir gericileşme örneği sergiliyor.

1982 yılı başlarında, “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar”dan ötekisi olan Yıldırım tarafından kaleme alınan (üçlü oportünist MK’nın TDKP konusundaki tek değerlendirme girişimi) ve bazı sonuçları tespit etmekten öteye bir değer taşımayan “Küçük Broşür”de, TDKP’nin işçi sınıfı içindeki durumu şöyle tespit ediliyor: “Partinin örgütlenmesi hiçbir zaman işçiler içinde kurulu gizli hücreler temelinde yükselmedi.” “İşçi sınıfının yoğun olduğu bir ilde (söz konusu olan TDKPMK’nın yakın denetimi altında olan İstanbul’dur H. F.) işçiler içerisinde partinin hücreleri yoktur denildiğinde, “Nerede var ki, bizde olsun?” denebiliyordu.” (s.3)

Bu cevabı veren, çok büyük ihtimalle, MKYK’da yer alan ve İstanbul il örgütünü fiilen yöneten kişidir. Z. Ekrem, % 30 işçi kökenli üyeden ve işçilerden oluşan il komitelerinden söz ediyor. Ama Türkiye işçi sınıfının kalbi ve TDKPMK’nın ikametgahı İstanbul’da bir tek fabrika hücresi yok!

“Küçük Broşür” devam ediyor: “12 Eylül öncesi Türkiye’de 80 bine yaklaşan işçi greve gitmişti. Ne acı ki, parti bu grevlerle ilgili haberleri dahi toplayamıyordu. Burjuva ve revizyonist basından elde edilen veya kulaktan dolma bilgilerle legal gazetede grevlerle ilgili haber yayımlanıyordu. Parti Merkez Komitesi vilayetlerden grevlerle ilgili bilgi istediğinde, o vilayet, grevlere dışardan bir kaç gözlemci gönderiyor, sözde bilgi toplamaya çalışıyordu. Dışarıdan grev yerine gidenler orada buldukları birkaç işçiyle sohbet ederek veya çok geri taraftarımız işçileri bularak sözde gazeteye haber gönderiyorlardı. Ve böylece partiyle kitleler arasında bağ da kurulmuş oluyordu!” (s.5)

Teorisyen Yıldırım’m bu içtenlikli sözleri de teorisyen Z. Ekrem’e ithaf olunur!

D - PARTİLERİN KURULUŞ YILLARI VE SINIFLA İLİŞKİLERİ

TDKP'nin marksist bilimsel parti anlayışına sahip olduğunu, işçi sınıfına doğru yaklaştığını iddia eden, ardından bunu çeşitli sözde pratik kanıtlarla desteklemeye çalışan Z. Ekrem, bunların yeterli inandırıcılıkta olmadığını kendisi de düşünmüş olmalı ki, ek bir izaha sığınmıyor.

Z. Ekrem'i dinliyoruz: "Partimizin Kuruluş Kongresi toplandığında uluslararası komünist hareket içinde var olan ve partimizle kardeşlik ilişkileri içinde bulunan birçok marksist-leninist parti üye ve aday üyelerinin sınıf kökenleri ve sınıfla ilişkileri açısından çok daha geri bir noktadaydı. H. Fırat yoldaşın yaklaşımına göre bu partileri sınıf içindeki faaliyeti esas almayan, 'partiyi bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin bir bileşkesi olarak ele alan bilimsel görüşten yoksun partiler' olarak değerlendirmek gerekir. Kuruluşunun ilk yıllarında, Komintern üyesi birçok parti açısından, durumun farklı olmadığı görülür. Fazla uzağa gitmeye gerek yok. Kuruluş yıllarında, hatta devrimin zaferinden sonraki yıllarda, Arnavutluk Emek Partisi'nin saflarında işçi oranına bakıldığında, bu oranın çok yüksek olmadığı görülecektir". (Broşür, s.20)

Ardından bir genelleme: "Genellikle kuruluş yıllarında, işçi sınıfının siyasi partisi sınıfın küçük bir azınlığını kucaklar. Ve proleter kökenli unsurlar üyelerin azınlığını oluşturur." (s.21)

Ve çıkarılan sonuç: "Bu nedenle Kuruluş Kongresi toplanırken, partimiz saflarında proleter kökenli unsurların azınlığı oluşturması, sınıf içindeki etkimizin ve bağlarımızın zayıf olması, partimizin sınıf karakterini, teorik temelini tartışmalı kılmaz." (s.22)

Yalnız Z. Ekrem tarafından değil, küçükburjuva oportünist kanadın diğer sözcüleri tarafından da öne sürülen ve TDKP'nin sınıf içindeki zayıflığının izahına ana gerekçe olarak gösterilen bu "kuruluş yılları" faktörü üzerinde durmak gerekir. Zira burada, hem sorunun ideolojik ele alınışında popülist kavrayıştan gelen bir çarpıklık, hem diğer ülkelerin tarihsel tecrübesinin kaba bir tahriyatı ve hem de TDKP'nin kuruluş özelliklerinin

gizlenmesi çabası var.

Bu sonuncusundan başlayalım. Herkesçe bilinmektedir ki, TDKP, bir grup insanla ve kısa bir süre içinde değil, uzun yılların çabasıyla ve on binlerce insanı harekete geçirebilen bir siyasal örgüt olarak kuruldu. Daha uygun bir deyişle, parti olarak varlığını resmileştirerek kuruluşunu ilan etti. İzlenen siyasal taktikleri, bu taktiklerin isabetliliğini ve başarısını tartışırken bu gerçeği sık sık vurgulayan, TDKP'nin gücü, etkisi ve görkemiyle övünen Z. Ekrem, işçi sınıfı içindeki güçsüzlüğün izahına gelince, “yeni kurulmuş bir parti” gerekçesine sığınıyor.

17. sayısında *Kongre Belgeleri*'ni yayınlayan “TDKP Merkez Yayın Organı” *Yoldaş* dergisi, buna yazdığı sunuş yazısında, TDKP'nin kuruluş süreci ve bu sürecin özellikleriyle ilgili şunları söylüyor: “Başlangıçta devrimci-demokrat bir örgüt olarak kurulmuş bulunan THKO; daha sonra onun 1975 yılındaki köklü özeleştirisi ile Marksizm-Leninizme yönelmesi; 1978 Ekim Konferansı'nda THKO'nun TDKP İÖ adını alması ve nihayet bugün Türkiye'deki çeşitli milliyetlerden proletaryanın ve tüm komünistlerin tek gerçek partisi olarak TDKP'nin kuruluşu... Bu süreç, sayısız devrimci ve komünistin darağaçlarında, işkencehanelerde, pusularda, sokak gösterilerinde ve çeşitli direnişlerde kanını akıttığı, proletarya ve emekçilerin yüzbinlercesinin çeşitli mücadele biçimleriyle emperyalizme, egemen sınıflara ve onların faşist diktatörlüğüne karşı seferber edildiği zorlu bir mücadele sürecidir.” (*Kongre Belgeleri*, s.5)

Kongre Bildirisi'nde şunlar yazılı: “TDKP, işçi sınıfıyla ve diğer emekçi tabakalarla kurduğu ve sürekli gelişen canlı bağları, üretim birimleri temel alınarak kurulmuş ve kurulmakta olan hücreleri, çeşitli yayın organları ve yönettiği kitle örgütleri ile halkın bağrındadır. Nerede devrimci mücadele yükselirse orada TDKP'nin bayrağı dalgalanır, mücadele şiarları ortalığı sarar.” (*Kongre Belgeleri*, s.434-435)

Kongreden yedi ay sonra yapılan II. MK toplantısına sunulmuş *Dünyada Durum ve Ülkemize Yansımaları* başlıklı raporda şunlar yazılı: “Devrimin objektif koşulları giderek olgunlaşmaktadır... Bir çok ülkeden farklı olarak (buraya dikkat!)

ülkümüzde komünistlerin önemli bir gücü ve etkinliği vardır. Partimizin pratik içinde doğruluğu sınanmış bir çizgisi, aktif ve militan kadro ve taraftarları, harekete geçirebildiği geniş bir kitle vardır. Ne yapılması gerektiğini bilen, fakat bunları hayata geçirmesi mümkün olmayan etkisi sınırlı küçük bir parti durumunda değiliz.” (s.34)

Aynı toplantıda alınmış ve *Yoldaş* dergisinde yayınlanmış *MK 2. Toplantısı Kararları*'nda şunlar yazılı: “Devrimin objektif koşullarının giderek olgunlaştığı ülkemizde, partimiz sahip olduğu özelliklerle sadece teorik bakımdan değil, aynı zamanda pratik olarak da alternatiftir.” “Partimiz Halk Cephesi'nin kurulmasına önderlik edecek durumdadır.” (Daktilo yazı, s.12)

Bu aktarmaları daha fazla uzatmanın bir anlamı yok. Amacımız TDKP'nin (özellikle de önderliğinin ölçsüz abartmacılığını gözden kaçırmadan) hiç de yeni kurulmuş küçük bir parti **olmadığını** bizzat onun resmi belgelerinin tanıklığıyla da göstermektir. Z. Ekrem'in işine gelmediği yerde unuttuğu gerçek budur. “Sahip olduğu özelliklerle sadece teorik bakımdan değil, aynı zamanda pratik olarak da alternatif” olduğu belirtilen bu partinin, TDKP'nin, işçi sınıfı içinde çok zayıf olduğu, “işçi sınıfına önem vermek kararının kağıt üzerinde bir istek olarak kaldığı” da yine aynı belgelerde (II. Toplantı Belgeleri) belirtiliyor.

Demek ki sorun hiç de “kuruluş yılları”ndan kaynaklanmıyor. Çok daha ciddi başka nedenler olmalı.

“Bu nedenle eleştiri (1971 hareketinin eleştirisi H. F.), devrimci popülist hareketin sınıfsal konumuna ve ideolojik-felsefi yönüne vurmalıydı öncelikle. Bu, hareketi proletaryanın tarihsel rolünün teorik kavranışına ve toplumun en devrimci sınıf olarak işçi sınıfına yönelişe götürürdü. Kazandırdığı proleter sınıf perspektifi ile küçükburjuva sosyal zeminden koparır, işçi sınıfının o dönem sürekli gelişip güçlenen kendiliğinden sınıf hareketiyle ciddi ve organik bağlar kurmaya ve onu bağımsız siyasal sınıf hareketi düzeyine çıkarına çabalarına götürürdü.” (*Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı*, Eksen Yayıncılık, s.41-42)

İşte bütün sorun budur. TDKP’de sözkonusu olan, popülizmin aşılammaması, lafı çok edilmesine rağmen proletaryanın tarihsel rolünün gerçekte kavranamamasıdır. Marksist bilimsel parti anlayışından yoksunluk, tam da işçi sınıfının tarihsel rolünün kavranamaması gerçeğinin bir sonucudur. Bu, oluşum halindeki bir partinin, bu oluşumu işçi sınıfı hareketiyle birleşme sürecinde değil, fakat içinde işçi sınıfının da elbette yer aldığı genel halk hareketiyle birleşme süreci içinde yaşamasına yol açmıştır. *Ekim Konferansı Bildirisi*’nin, “toprak ve özgürlük mücadelesinin önder köylülerini partinin inşasına katılmaya” çağırması; *Kongre Bildirisi*’nin, “TDKP... halkın bağrındadır” demesi, bir tesadüf ya da dil sürçmesi değil, bir kavrayış ve bir olgunun dile getirilmesidir yalnızca. Sonuçta, “şanlı bir tarih” olarak nitelenen beş yıllık inşa sürecinin ardından kurulan parti, on binlerce kişiyi harekete geçirebilmektedir ama, “faaliyetinin, örgütlenmesinin, etkisinin en zayıf olduğu sınıf, işçi sınıfıdır.”

Teorisyen Z. Ekrem, işçi sınıfının komünist partisini inşa adına yaşanmış olan bu garabeti, Leninizm’in ve işçi hareketinin evrensel deneyiminin çarpıtılmasıyla mazur göstermeye çalışıyor.

İşçi sınıfı, kapitalist gelişmenin en ileri ürünü, kapitalist toplumun en devrimci sınıfıdır. Burjuvaziyi devirerek kapitalist toplumu yıkmaya, proletarya diktatörlüğü yoluyla sosyalist toplumu inşa etmeye, sınıfsız komünist toplumu gerçekleştirmeye muktedir tek sınıftır. Marksizm, işçi sınıfının devrimci ve bilimsel dünya görüşüdür; özü proletaryanın yukarıda tanımlanan tarihsel devrimci rolünün ve bunun nasıl gerçekleştirilebileceğinin izahıdır.

Marksizm bilimsel bir faaliyetin ürünü olduğu için, işçi hareketi dışında ortaya çıkar. İşçi sınıfı, kendiliğinden sınıf koşullarında, bir diğer anlatımla, siyasal sınıf bilincinden yoksunluk koşullarında, marksist fikirlerden habersizdir. Bu fikirlerin ona dışardan taşınması gerekir.

İşçi sınıfının kendiliğinden hareketi, onun burjuva hareketidir. Yani bu haliyle o kaçınılmaz olarak burjuvazinin ideolojik, siyasal ve örgütsel denetimi altındadır. Bu durumun değişmesi, kendiliğinden hareketin sosyalist sınıf hareketi haline gelebilmesi için, işçi sınıfına sosyalist sınıf bilinci taşımak gerekir.

Her toplumda Marksizmle ilk yüz yüze gelenler, onu benimseyip kavrayarak, “kendilerini tüm tarihsel hareketi teorik olarak kavrama düzeyine ulaştıran” ve bu yolla kendi sınıflarından kopanlar, burjuva ya da küçükburjuva aydınlardır. İlk marksist gruplaşmalar da genellikle bu aydınlardan oluşur. Bu marksist hareketin ilk oluşumu, “cenin” halindedir. Proletaryanın tarihsel rolünü teorik olarak kavrayan ve kendisini bu tarihsel rolün gerçekleştirilmesi davasına, proletarya davasına adanmış aydınlardan oluşan nüve halindeki bir marksist hareketin önünde, teorik ve pratik çalışmaların organik bütünü olan bir süreç durmaktadır. Bu proletaryanın komünist sınıf partisini inşa sürecidir. Zira proletaryanın tarihsel rolünü gerçekleştirebilmesi için, “eski dünyayı yıkıp yeni, sınıfsız bir toplum yaratabilmesi için, Marks ve Engels’in komünist partisi adını verdiği kendi işçi sınıfı partisine sahip olması gerekir.”(Lenin)

Komünist partisinin inşası süreci, Marksizm ile, öteki deyişle, bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin birleştirilmesi sürecidir. Kendini proletarya davasına adanmış marksist aydınlardan tarihsel misyonu, bu süreci başlatmak; marksist teorinin ışığında toplumun tarihsel, iktisadi, sosyal ve siyasal her açıdan bilimsel bir incelemesine, proletaryanın tarihsel ve güncel olarak kendini ifade eden görevlerinin tespitine girişmek; ve nihayet, bu teorik çalışmalarının sonuçlarını genel marksist fikirlerle birlikte işçiler arasında yaymak, işçi hareketine sosyalist sınıf bilincini taşımaktır. Bu onların, “**gerçek** toplumsal ve ekonomik gelişme yoluna çıkan fiili ve gerçek düşmanlarına karşı gerçek savaşımında proletaryanın ideolojik önderleri olma” görevlerinin de bir ifadesidir. Komünist partisi, bu süreç içinde, bu sürecin belirli bir evresinde, sınıfın ileri unsurlarının komünizme kazanılması, sınıf bilincine ulaşmış bu unsurların öncü müfreze halinde örgütlenmesi çabası içerisinde inşa edilir. Komünist partisini, bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin bir bileşkesi olması temel görüşü, tam da bunu ifade eder. Bu şekilde inşa edilmiş bir parti, yalnızca bilimsel teoriyle donanmış öncü bir müfreze değil; aynı zamanda, işçi sınıfının bir parçası, örgütlenmesinin en üst biçimi, örgütlü öncü müfrezesi olur. Bu şekilde oluşmuş

bir parti, gerçek bir leninist sınıf partisidir.

Komünist partisinin inşası sürecinde evrensel olan gelişim süreci budur. Ve bizde, TDKP’de olmayan da budur. Bizde bu, sınıf hareketiyle değil, fakat genel halk hareketiyle birleşme süreci olarak yaşanmıştır. Böyle bir sürecin ortaya çıkaracağı parti de, komünist sınıf partisi değil, fakat devrimci bir halk partisi olabilirdi ancak. Öyle de oldu.

Evrensel değil de özgül olan, her ülkeye özgü olan nedir? “Bütün ülkelerde, işçi hareketiyle sosyalizmin birbirinden ayrı bir biçimde var olduğu ve ayrı yollardan yürüdüğü bir dönem olmuştur ve bütün ülkelerde bu ayrılık, sosyalizmin ve işçi hareketinin zayıflaması sonucunu doğurmuştur; bütün ülkelerde ancak sosyalizmin işçi hareketi ile birleşmesi, her ikisi için sağlam bir taban yaratmıştır. Ama her ülkede sosyalizmin işçi hareketiyle olan bu birliği tarihsel biçimde olmuştur. Her ülkede bu birlik, yersel ve zamansal koşullara göre, özel bir yolda meydana gelmiştir. Rusya’da sosyalizmin işçi hareketiyle birleşmesi zorunluluğu teorik bakımdan çok zaman önce açıklanmış olmakla birlikte, bu birleşme ancak şimdi (1900H. F.) gerçekleşiyor.”(Lenin, *İşçi Sınıfı Partisi Üzerine*, s.172173)

“Emeğin Kurtuluşu” grubu Plehanov’un önderliğinde marksist bir aydın çevresiydi; yurtdışında oluşmuştu. Bütün enerjisini ve çabasını Marks ve Engels’in eserlerini Rusça’ya çevirmeye ve marksist öğretinin Rusya’da yayılmasına hasretmişti. Devrimci Rus aydınları arasında güçlü bir ideolojik etkinliği olan Narodnizm’e karşı açtığı ideolojik savaşta büyük başarı kazandı. Marksist harekete teorik bir temel hazırladı. Başlangıçta Rus işçi hareketinin bütünüyle dışındaydı; daha sonraları ise, ancak önemsiz bazı ilk adımlar atabildi. Fakat grubun dikkatinin odağında gelişmekte olan Rusya işçi sınıfı vardı; ve esas çabası, Narodnik ideoloji karşısında, işçi sınıfının tarihsel rolünü açıklayıp vurgulamaktı.

Rus marksistlerinin işçi hareketinin bütünüyle dışında propaganda çevreleri olmaktan çıkıp, bir siyasal harekete dönüşmeleri, işçi sınıfı hareketiyle bağ kurmak ve ona siyasal bakımdan önderlik etmek görevini üstlenmeleriyle, bu çabaya girişmeleriyle olmuştur. Bu, sosyalizmle işçi hareketini birleştirme

sürecidir. Bu sürecin ilk ürünlerinden olan Lenin'in önderliğindeki İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Petersburg Mücadele Birliği (1895), *Bolşevik Partisi Tarihi*'nde "Rusya'da sosyalizmi işçi sınıfı hareketiyle birleştirmeye başlayan ilk kuruluş" olarak tanımlanır.

Kendini proletaryaya davasına adanmış olan ve işçi sınıfının bağımsız sınıf örgütlenmesini yaratmak isteyen Marksistlerin teorik çalışmaları, tüm toplumu, tüm sınıfları kucaklar. Fakat bu, proletaryanın, söz konusu toplumun somut tarihsel koşullarında, tarihsel ve güncel olarak kendini ortaya koyan görevlerini tespit etmek ve bunu sınıf bilinci olarak proletaryaya taşıyabilmek, proletaryaya hareketinin siyasal gelişimini sağlayabilmek içindir. Zira başlangıçta bütün sorun, işçi sınıfının kendi bağımsız siyasal hareketini yaratmaktır. İşçi sınıfının toplumdaki öncü devrimci konumunu ve rolünü, ideolojik önderlikten öteye, siyasal sınıf önderliği olarak kavramanın biricik anlamı da budur. Yani bu davranış, bir dünya görüşünün, ideolojik-sınıfsal bir kavrayışın ifadesi ve ürünüdür. Rus marksistlerinin işçi hareketine pratik bir yöneliş içine girdikleri bir dönemde (1894) kaleme alınmış eserinde, Lenin, bunu şöyle ifade ediyor:

"Sosyaldemokratların siyasal faaliyeti, Rusya'daki işçi sınıfı hareketinin gelişme ve örgütlenmesini ilerletmek, bu hareketi, içinde bulunduğu yönlendirici bir fikirden yoksun, dağınık protesto, 'isyan' ve grev girişimleri durumundan çıkararak, TÜM Rusya işçi sınıfının, burjuva rejime karşı yöneltilmiş ve mülksüzleştirilenlerin mülksüzleştirilmesine ve çalışan halkın ezilmesine dayanan toplumsal sistemin kaldırılmasına çalışan örgütlü bir savaşıma dönüştürmektir. Bu faaliyetlerin altında yatan şey, marksistlerin, Rus işçisinin, Rusya'nın tüm çalışan ve sömürülen halkının tek ve doğal temsilcisi olduğuna ilişkin ortak kanıdır." ("*Halkın Dostları*" *Kimlerdir?*, s.195-196)

Bizim popülist teorisyenlerimizin, TDKP önderlerinin, kavrayamadığı da işte budur. Onlar bunu kavrasalardı eğer, sınıfın partisini kurmak hedefiyle yola çıktıkları halde, "ama işçi sınıfı tek başına devrim yapamaz ki" sözde gerekçesiyle, partileşme sürecini öğrenciler ve şehir küçük-burjuvazisinin bağrında yaşamazlardı. Ve elbette ki bu, proletaryanın tarihsel rolünü

kavrayamamakla eş anlamlıdır: "... Büyük ölçekli kapitalizm ise, tersine, tüm işçilerin, eski toplumla, belli bir yerle ve belirli bir sömürüyle olan bağlarını koparır; onları birleştirir, düşünmeye zorlar ve örgütlü bir savaşıma başlamalarını olanaklı kılan koşullar içine sokar. Bundan dolayı da, **sosyaldemokratlar tüm dikkatlerini ve tüm faaliyetlerini işçi sınıfı üzerinde yoğunlaştırırlar**. Onun ileri temsilcileri, bilimsel sosyalizm fikirlerini, Rus işçisinin tarihsel rolü fikrini iyice kavradıkları zaman, bu fikirler yaygınlaştığı zaman, ve işçilerin bugünkü dağınık ekonomik savaşını bilinçli sınıf savaşıma dönüştürmek üzere işçiler arasında sağlam örgütler kurulduğu zaman Rus İŞÇİSİ, tüm demokratik öğelerin başını çekerek mutlakiyeti devirecek ve RUSYA PROLETARYASINI (BÜTÜN ÜLKELERİN proletaryasıyla yan yana) açık siyasal savaşımın düz yolundan KOMÜNİST DEVRİMİN ZAFERİNE götürecektir." (a.g.e., s. 197-198, vurgular bizim)

Bolşevizm'i dünya işçi hareketinin en iyi örneği yapan ve görkemli Ekim Devrimi'ni hazırlayan temel fikir de işte budur. Türkiye işçi sınıfının sosyalist sınıf hareketini yaratarak, "işçiler arasında sağlam örgütler kurarak", "tüm demokratik öğelerin başını çekme" yerine, işe tersten başlayan, dolayısıyla da küçükburjuva popülist ufku aşamadıklarını ortaya koyan teorisyenlerimizin kavrayamadığı temel fikir de budur.

Teorisyen Z. Ekrem'in daha önce aktarılan genellemesi şöyleydi: "Genellikle kuruluş yıllarında, işçi sınıfının siyasi partisi sınıfın küçük bir azınlığını kucaklar. Ve proleter kökenli unsurlar, üyelerin azınlığını oluşturur." (s.21) Burada, birinci cümlelerin ifade ettiği durum ile ikincisinin ifade ettiği durum bütünüyle farklı şeylerdir. Z. Ekrem bunları bir arada, aynı gerçeğin iki yönüymüş gibi ele almakla, kurnazlık yapmıyorsa eğer, yalnızca kavrayış kıtlığını ortaya koyuyor. Bu ise, bir kere daha onun teorisyen şanına yakışmıyor.

Önce birinci cümle: "Genellikle kuruluş yıllarında, işçi sınıfının siyasi partisi sınıfın küçük bir azınlığını kucaklar." Doğru! Fakat bu hiç de Z.Ekrem'i haklı çıkarmaz. Yalnızca, TDKP yeni kurulmuş bir parti olmayıp uzun yılları alan bir

kuruluş süreci yaşadığı gerçeğinden dolayı değil. Çok daha önemlisi, bu süreci, genel yükselişin bir parçası olarak işçi hareketinin de dikkate değer bir yükseliş içinde olduğu bir dönemde yaşadığı halde, **işçi hareketi içinde bir varlık göstermezken, küçükburjuva demokratik hareket içinde önemli bir güç olmasından dolayı.** Anormal olan da budur. Biraz sonra göreceğimiz gibi, özellikle kuruluş yıllarında, işçi sınıfının siyasi partileri bütün dikkatlerini, pratik çalışmalarının hemen hemen tümünü, işçi sınıfı içinde yoğunlaştırırlar. Buna rağmen, işçi sınıfının ancak küçük bir azınlığını kucaklama durumunda kalabilirler. “Bu çok normaldir ve bunda şaşılacak bir şey yoktur.” Normal olmayan işçi sınıfının küçük bir azınlığını bile kucaklayamayan bir partinin, küçük-burjuvazinin önemli bir kesimini kucaklamasıdır. Z. Ekrem’in hasır altı ettiği ya da belki de anlamını kavrayamadığı ise işte bu anormalliktir.

Şimdi de ikinci cümle: “Ve proleter kökenli unsurlar, üyelerin azınlığını oluşturur!” Bir genelleme olarak, bütünüyle yanlış! Bir parti sınıfın çok küçük bir azınlığını kucakladığı halde, üyeleri arasında işçiler çoğunluğu, hatta belki de ezici çoğunluğu oluşturabilir. Z. Ekrem meseleyi sanki arada doğru bir orantı varmış gibi koyarak, gerçekte iki farklı şeyi birbirine karıştırıyor. Bir ülkede milyonlarla ifade edilebilen bir proletarya kitlesi olduğu halde, bir parti bunun ancak on binlercesini etkiliyor olabilir. Fakat buna rağmen sahip olduğu yüzlerce üyenin çoğunluğu yine de işçi kökenli olur. Normal olarak öyle de olması gerekir.

İşçi sınıfının komünist partisini yaratmayı hedefleyen marksistler bütün dikkatlerini işçi sınıfına verirler, pratik çalışmalarını bütünüyle işçi sınıfına yöneltirler. Popülist teorisyenlerimizin kavrayamadığı, komünist sınıf partisinin kuruluşunu hazırlamakla devrimi hazırlamak arasındaki farktır. Bundan dolayıdır ki, “ama işçi sınıfı tek başına devrim yapamaz ki” der ve bunu popülist parti anlayışlarına dayanak yaparlar.

1890’ların ikinci yarısında siyasal propaganda ve ajitasyon çalışmasına yönelen Rus marksistlerinin bu çabası yalnızca işçi sınıfına dönüktü. Yaratılan ilk örgütlenmeler işçi çevrelerinden

oluşuyordu. 1894'de, Rus marksistlerini "tüm dikkatlerini ve tüm faaliyetlerini işçi sınıfı üzerinde yoğunlaştırma"ya çağıran Lenin, 1897 sonlarında, *Rus SosyalDemokratlarının Görevleri* başlıklı ünlü broşüründe sorunu şöyle koyuyor: "Bizim çalışmamız her şeyden önce ve en başta, fabrikalarda ve atölyelerde çalışan işçilere, kentli işçilere yöneltilmiştir. Rus sosyaldemokrasisi güçlerini dağınık hale getirmemeli, çalışmasını, sosyaldemokrat görüşleri en çok kabul edecek kadar, ussal ve siyasal bakımdan en çok gelişmiş ve sayıca güçlülüğü ve ülkenin büyük siyasal merkezlerinde yoğunlaşmış olması dolayısıyla en önemli olan sanayi proletaryası üzerinde yoğunlaştırmalıdır. Bunun için kentlerde sağlam bir devrimci örgütün oluşturulması sosyaldemokrasinin ilk ve en ivedi görevidir, şu anda bu görevden başka yöne kaymak en büyük düşüncesizlik sayılır." (*İşçi Sınıfı Partisi Üzerine*, s.158)

Gelişmesinin başlangıç döneminde, Z. Ekrem'in deyiimiyle "kuruluş yıllarında", marksist hareketin önündeki ilk ve en acil görev, proletaryanın siyasal sınıf bağımsızlığını sağlamak, aynı anlama gelmek üzere sosyalist bir işçi hareketi geliştirmektir. Bu görevin gereği olarak, değil diğer halk sınıf ve tabakaları, proletaryanın geri katmanları bile ihmal edilebilir ve edilmelidir de. Zira, sosyalist bir işçi hareketi yaratmanın en kolay, en etkili, en başarılı ve bilimsel bakımdan da en doğru yolu, proletaryanın ileri kesimi olan modern sanayi proletaryasına yönelmek, siyasal faaliyeti ve parti örgütlenmesi için onu temel almaktır. Modern sosyalist düşünceye ve onun ürünü leninist parti örgütlenmesine en yatkın kesim, proletaryanın bu en gelişmiş ve oturmuş kesimidir. Kaldı ki, bu, proletaryanın daha geri konumdaki diğer katmanlarını (hizmet işçileri, küçük atelye ve tarım işçileri vb.) ve diğer emekçi tabakaları etkileyip sürüklemenin de isabetli ve etkili tek yoludur.*

* Reformist bir politikanın denetiminde olduğu halde esas örgütlenmesi sanayi işçileri içinde olan DİSK gibi bir sendikal örgütün, tabanın baskısıyla zaman zaman yapmak zorunda kaldığı siyasal çıkışlarında, içinde TDKP de olmak üzere bir çok siyasal hareketi ve küçük-burjuvazinin değişik katmanlarını ardından sürüklemesi bu açıdan çok öğretici değil midir?

“Kentli fabrika işçileri arasında yapılması gereken çok iş bulunduğuna sürece, el zanaatçılarına ve tarım işçilerine ajitatörler yollamak amaca aykırı düşer... Rus sosyaldemokrasisini, dar kafalı davrandığı ve fabrika işçileri yüzünden emekçi halk topluluğunu ihmal etmek istemeye eğilimli olma yolunda suçlayanlar ağır bir hata işlemektedirler. Tersine, proletaryanın ileri katmanları arasında ajitasyon (hareketin yaygınlaşması ölçüsünde) tüm Rus proletaryasını da sarsmak için en güvenli ve tek yoldur. Sosyalizmin ve sınıf savaşımı düşüncesinin kentli işçiler arasında yayılması, bu düşüncelerin daha küçük ve daha dallı budaklı kanallara da gitmesi sonucuna zorunlu olarak götürecektir. Bu amaçla, bu düşüncelerin daha iyi hazırlanmış bir toprakta daha derin kökler salması ve Rus işçi hareketiyle Rus devriminin öncülerine tam ve eksiksiz olarak işlemesi gereklidir.” (age., s.160-161)

Bir zamanlar, Rus marksistleri bütün çalışmalarını ve çabalarını fabrika işçilerine yönelttikleri için, “dar kafalı davranmak ve fabrika işçileri yüzünden emekçi halk topluluğunu ihmal etmek istemeye eğilimli olmak”la suçlanmışlardı. Şimdilerde ise popülist teorisyenlerimizden öteki, TDKP’nin küçükburjuva parti anlayışını ve uygulamasını eleştirdiğimiz, parti inşası sürecinin işçi hareketinin sosyalist siyasal gelişimi sorunundan ayrı düşünülemezliğini söylediğimiz ve leninist bir sınıf partisi yaratmanın en can alıcı sorun olduğu bugün tüm dikkatlerin işçi sınıfına yöneltilmesini istediğimiz için, bizi ekonomizmle suçluyor. Lenin’i popülist günahlarına alet ederek bunu yapmaya çalışan teorisyenimiz, aslında böyle yapmakla ekonomizmi ve Lenin’in ekonomistlere yönelik eleştirisini anlayamadığını ortaya koyuyor yalnızca.

Lenin’in ekonomistlerle tartışmasının konumuzla ilintili iki ana unsuru var. 1) İşçi sınıfının dikkatini kendi dar sorunlarıyla sınırlamamak, toplumun bütün sınıflarına ve sorunlarına yönelmek. 2) “Halkın bütün katları arasında propaganda ve ajitasyon” yapmak. Bu iki sorun birbiriyle ilintili olmakla birlikte, esasta çok farklı sorunlardır. Birincisi, işçi sınıfının toplumun öncü devrimci sınıfı olarak eğitilip hazırlanması anlamında,

bütünyle teoriksiyasal bir sorundur. Ve her zaman için geçerli ve doğrudur. İkincisi ise, marksist hareketin gelişimi ve işçi hareketi içinde mevzilenişiyle doğrudan ilişkili pratiksiyasal bir sorundur.

Popülist teorisyenlerimiz bu farkı anlamıyorlar, ya da anlamak istemiyorlar. Tıpkı, marksist hareketin başlangıçta tüm dikkatini işçi hareketine vermesi şeklindeki doğru leninist anlayış ile, işçi hareketinin dikkatini yalnızca işçilerin dar sorunları ve çıkarlarıyla sınırlama şeklindeki yanlış ekonomist anlayışın tümüyle farklı şeyler olduğunu anlayamamaları gibi.

Gelişen marksist hareket tüm dikkatini işçi sınıfına verir; ama bu tam da, kendiliğinden bir sınıf konumundayken dikkati yalnızca kendiyile sınırlı bir sınıf olan işçi sınıfının dikkatini tüm topluma, toplumun tüm sorunlarına ve sınıflarına çekmek içindir. İşçi hareketinin siyasal gelişimini sağlamak, onu sosyalist bir işçi hareketi düzeyine çıkarmak görevi başka neyi ifade eder ki? Bu bilinçte olan marksist hareketin pratik çalışması yalnızca fabrika işçileriyle sınırlı olsa bile, teoriksiyasal çalışması tüm toplumu kucaklar. Bu çalışmanın sonuçlarını işçi sınıfına taşımak, işçi sınıfına sosyalist bilinç taşımanın ta kendisidir. Lenin, bu sorunu, marksistlerin tüm pratiksiyasal çalışmalarını fabrika işçileri arasında yoğunlaştırmaları gerektiği sorunuyla bir arada, aynı makalede işler. (*Rus SosyalDemokratlarının Görevleri*)

Lenin, birinci sorunu şöyle ifade ediyor: “Eğer işçiler, **hangi sınıfları etkiliyor olursa olsun**, zorbalık, baskı, zor ve suistimalin **her türlüüne** karşı tepki göstermede eğitilmemişlerse, ve işçiler bunlara karşı, başka herhangi bir açıdan değil de, sosyaldemokrat açıdan tepki göstermede eğitilmemişlerse, işçi sınıfı bilinci, gerçek bir siyasal bilinç olamaz... Kim işçi sınıfının dikkatini, gözlemine ve bilincini tamamiyle ya da hatta esas olarak işçi sınıfı üzerinde yoğunlaştırıyorsa, böylesi, sosyaldemokrat değildir...” (*Ne Yapmalı?*, Sol Yayınları, s.89, vurgular orijinalinde)

Bu bilince sahip olunduğu içindir ki, Türkiye işçi sınıfının leninist sınıf partisini yaratmayı dönemin acil görevi olarak tespit eden *Gündem Önerisi*, şunları söylüyor: “Yeni

dönemdeki yönelişimiz işçi sınıfıdır... Fakat bu, toplumun tüm kesimlerindeki gelişmeleri izleyip inceleme siyasal açıdan değerlendirme ihtiyacını ortadan kaldırmaz. Aksine, işçi sınıfının politik eğitimi bunu zorunlu kılar.” (Belgeler-2, s.26)

İkinci soruna, komünistlerin diğer toplum katmanları içinde çalışma sorununa, marksist hareketin gelişim döneminde Lenin’in nasıl baktığını daha önce göstermiştik. Aynı soruna 1902’de, Rus marksist hareketinin **işçi sınıfı içinde etkin bir güç haline geldiği** ve Rusya’da genel bir yükselişin yaşandığı bir dönemde nasıl baktığına geçmeden önce, 1900 yılı arifesinde sorunun nasıl ele alındığını da görelim. *Rus SosyalDemokratlarının Bir Protestosu*’ndan aktarıyoruz: “Bugünkü bütün güçlerini fabrika ve maden işçileri arasındaki eyleme yoğunlaştırırken sosyaldemokratlar, hareketin yayılmasıyla, ev işçileri, zanaatkarlar, tarım emekçileri ve açlık ve sefalet içindeki milyonlarca köylünün, örgütlenmekte oldukları emekçi yığınlarının saflarına çekilmesi gerektiğini unutmamalıdır.” (Marks-Engels-Marksizm, Sol Yayınları, s.130-131)

Ve şimdi de 1902 dönemi, Rus marksistlerinin işçi hareketi içinde bir hayli mesafe aldıkları dönem: “Bütün toplumsal sınıflar arasında propaganda ajitasyonumuzu yürütebilmek için yeteri kadar gücümüz var mı? Elbette var. Sık sık bunu yadsımaya eğilim gösteren bizim ekonomistlerimiz, hareketimizin (aşağı yukarı) **1894’ten 1901’e kadar gösterdiği devasa ilerlemeyi** gözden geçiriyorlar. Gerçek ‘kuyrukçular’ gibi, onlar da hareketimizin çoktan tarihe karışmış olan başlangıçtaki aşamalarından sürdürüyorlar. **İlk dönemde, gerçekten çok az gücümüz vardı, ve o sıra kendimizi yalnız işçiler arasındaki eyleme adanmamız ve bu yoldan sapmalara karşı çıkmamız çok doğal ve yerindeydi. O sıra bütün görevimiz işçi sınıfı içinde durumumuzu pekiştirmektir. Ama şimdi harekete dev gibi güçler kazanılmış bulunmaktadır.**” (Ne Yapmalı?, s.109, vurgular bizim)

Ekonomizm üzerine bilir bilmez konuşan TDKP’nin popülist teorisyenleri ekonomizmin somut göstergelerini görmek istiyorlarsa eğer, işçi hareketini yalnızca “işçi sınıfı içindeki sendikal

faaliyetimiz” açısından inceleyen *Kongre Belgeleri*'nin ilgili bölümüne (s.122-141) baksınlar. Ya da örneğin, işçi sınıfına hitap eden her yazısında yalnızca sendikal demokratik haklardan söz eden, böylece işçi sınıfının dikkatini yalnızca kendi dar sorunları üzerinde tutan *Devrimin Sesi* gazetesine baksınlar.

Biz yeniden Z. Ekrem'in genellemesinin ikinci cümlesine dönüyoruz: “Genellikle kuruluş yıllarında... proleter kökenli unsurlar üyelerin azınlığını oluşturur.” Şu ana kadar yapılan açıklamalarla, bu iddianın leninist anlayış ve uygulamayı değil, fakat popülist anlayış ve uygulamayı ifade ettiğini göstermiş bulunuyoruz. Kuruluş yıllarında, bütün dikkatini fabrika çalışmasına yönelten ve “işçi sınıfı içinde durumunu pekiştirme”yi temel görev kabul eden bir partinin üyelerinin çoğunluğunun işçi kökenli olması değil midir asıl normal olan? Oysa bizde gelişim çok başka türlü olmuştur. 1978 Ekim Konferansı'na kadar hareket güçlerini işçi sınıfına değil fakat küçük-burjuvazinin değişik kesim ve katmanlarına yöneltmiştir. Marksizm'e büyük bir eğilim duyan devrimci gençlik hareketi içinden devşirilen güçler, işçi sınıfına değil, fakat kent ve kır küçük-burjuvazisine, fabrikalara değil okullara, semtlere, taşra kentlerine ve köyelerine yöneltmiştir. 1978 Ekim Konferansı'ndan sonra güya işçi sınıfı esas alınmış, ne var ki, Eylül 1980 tarihli MKYürütme Komitesi Raporu'nda da belirtildiği gibi, ciddi bir adım atılmamış, “işçi sınıfına önem vermek’, ‘fabrikaları kaleler haline getirmek’ kağıt üzerinde kalmış, iyi istekler” olmaktan öteye gidememiştir.

Böyle bir partide proleter kökenlilerin küçük bir azınlığı, küçükburjuva kökenlilerin ise ezici bir çoğunluğu oluşturmalarında şaşılacak bir şey yoktur. Fakat bu küçükburjuva pratiği genelleştirmek ve genellikle kuruluş yıllarında işçi sınıfı siyasi partilerinde böyle olur demek, popülist anlayışı ve uygulamayı savunup mazur göstermek olur yalnızca. Teorisyen Z. Ekrem bunu yapıyor. Bunu yapmakla da ileriye baktığını sanıyor. Tıpkı çözülmemiş sorunları çözülmüş, yaşanmamış süreçleri yaşanmış saymakla ileriye baktığını sandığı gibi. Ve tabii, bu durumda, popülist anlayışı ve pratiği eleştirmek de inkarcılık ve hareketi

geriye çekmek oluyor onun nazarında.

Buraya kadar olan incelememiz, Z. Ekrem'in bu konuyla ilgili diğer görüş ve iddialarını ele almayı gereksiz kılıyor aslında. Fakat biz okuyucuya onun belli başlı tüm görüş ve iddialarını teker teker cevaplama sözü vermiş bulunduğumuz için, aynı konuyla ilgili diğer görüş ve iddialarını da kısaca da olsa incelemeyi sürdürüyoruz:

“İşçi sınıfının marksist-leninist partileri kurulduğunda, onların saflarında proleter kökenli unsurların oranı ve sınıf içindeki etkinlik düzeyi kapitalizmin ve sınıf hareketinin gelişme düzeyi, komünist bir mirasın olup olmaması, ekonomik toplumsalsiyasal koşullar vb. gibi bir çok etkene bağlı olarak değişir.” (Broşür, s.21)

Bu görüş, TDKP'nin popülist bir anlayışın ürünü pratiğini mazur göstermek için ileri sürülüyor. Bu görüşü inceleyelim.

SBKP(B) Tarihi şöyle yazıyor: “Rusya'da kapitalizmin gelişmesi serfliğin kaldırılmasından sonra bir hayli hızlanmasına rağmen, gene de, Rusya'nın iktisadi gelişmesi diğer kapitalist ülkelerin epey gerisinde kalıyordu. Nüfusun büyük kesimi hala tarım kesiminde çalışmaktaydı. Lenin, *Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi* adlı ünlü eserinde, 1897 nüfus sayımına göre toplam nüfusun altıda beşinin tarım kesiminde ve sadece altıda birinin büyük ve küçük çaplı sanayide, ticarete, demir yollarında, su yollarında, inşaatlarda, kerestecilikte, vb. çalıştığını gösteren önemli rakamlar veriyordu.”

“Bütün bunlar, kapitalizmin gelişmekte olmasına rağmen, Rusya'nın hala iktisaden geri kalmış bir tarım ülkesi, bir küçükburjuva ülkesi olduğunu, yani küçük mülkiyete dayanan, üretkenliği düşük ferdi köylü çiftliğinin hala hakim olduğunu göstermekteydi.” (s.22)

1890'larda, Rus marksistlerinin komünist bir mirastan yoksun oldukları da biliniyor. Gerçi önlerinde Emeğin Kurtuluşu grubunun yarattığı bir teorik birikim vardı. Ama ne şanlı Ekim Devrimi'yle sonuçlanmış Bolşevizm deneyine, ne dünya işçi hareketinin 20. yüzyıl deneylerine, ve ne de emperyalizm ve proleter devrimleri çağının marksist yorumu olan Leninizm

teorisine sahiptiler henüz.

İşte böyle bir ülkede ve böylesi tarihi koşullarda, Rus proletaryasının komünist sınıf partisini örgütlemek için yola çıkan Rus marksistleri, başlangıçta bütün dikkatlerini işçi sınıfına verdiler. Onun bağırında mevzilenmeye, onun sosyalist sınıf hareketini yaratmaya çalıştılar. Zira onlar, işçi sınıfının tarihsel rolü konusunda berrak bir fikre, tam bir proleter sınıf bakış açısına sahiptiler.

Z. Ekrem, 1975 Türkiye'sinin kapitalist gelişme düzeyinin, 1895 Rusya'sının kapitalist gelişme düzeyinden çok çok ileri olduğundan kuşku duymuyordur herhalde. Aynı şekilde, Türkiye işçi sınıfının her açıdan daha çok gelişmiş olduğundan da... İşçi hareketini somut olarak kıyaslamıyoruz ama; 1975-80 döneminde, Türkiye'de, gelişip yayılan, etkisi tüm toplumda hissedilen dikkate değer bir işçi hareketi olduğu da her tür kuşkunun üzerindedir. İşte böyle bir toplumda, Türkiye proletaryasının komünist sınıf partisini örgütlemek üzere yola çıkanlar, 1978 Ekim'ine kadar işçi sınıfını esas bile almadılar. Zira marksist proleter değil, devrimci popülist bir bakış açısına sahiptiler. Proletaryanın tarihsel rolü konusunda açık ve kesin bir kavrayıştan yoksundular.

Z. Ekrem, feodal kalıntıları neden abarttığımız, Türkiye'nin kapitalist gelişme düzeyini, buna bağlı olarak işçi sınıfının gelişmişlik düzeyini neden küçümsediğimiz, küçükburjuva demokratik hareketin havasına kendimizi kaptırarak işçi sınıfı hareketine neden ilgisiz kaldığımız vb. üzerine hiç düşünmüş müdür acaba? Bu durumun, devrim ve parti kavrayışımızda kendini nasıl ifade ettiğini hiç irdelemiş midir? Eğer bunları yapmış olsaydı, bunu yapabilecek teorik kavrayışa sahip olabilseydi, kolaylıkla görecekti ki, ortada aynı popülist anlayışın her konuda kendini ifade edişinden oluşan "bütünlüklü bir çizgi" var. Bunu eleştirip aşmadan; devrimci popülist kavrayıştan, aynı anlama gelmek üzere, küçükburjuva devrimci-demokrasiden köklü bir kopuş yaşamadan, Türkiye işçi sınıfının sosyalist siyasal hareketi ve örgütlenmesi yaratılamaz. Z. Ekrem'in anlayamadığı budur. Bunu anlayamadığı için de ileriye baktığını sanırken, gerçekte geride ayak sürüyor. Sağından solundan

eleştirip düzeltmelerle ilerlenebileceğini sanıyor.

Z. Ekrem, TDKP'nin popülist pratiğini aklayıp mazur göstermek için bin dereden su taşıyor. Birer sayfa arayla birbirine bütün bütüne zıt kanıtlar gösterip teorisyen kişiliğini gülünç duruma düşürüyor. TDKP pratiğini savunmak için ileri sürdüğü “kapitalizmin ve sınıf hareketinin gelişme düzeyi” etkenini, bir sayfa önce yine bir kanıt olarak ileri sürdüğü AEP örneği sırasında nedense unutup. Kurtuluştan önce, Arnavutluk'taki kapitalist gelişme düzeyi neydi ki? AEP Tarihi, Arnavutluk'ta modern sanayi kuruluşları bulunmadığını, birkaç küçük maden işletmesi dışında, esas olarak manifaktür düzeyinde işletmeler olduğunu yazıyor. İşçi sınıfının çok cılız olduğu bu ülkede, parti saflarında işçi kökenli unsurların azlığı, bu partinin kavrayış sakatlığından değil, nesnel etkenlerden kaynaklanıyordu. (Bundan dolayıdır ki, başlangıçta “Komünist Partisi” olan ismi, “Emek Partisi” olarak değiştiriliyor. Ülkenin çok özgül olan nesnel koşullarına daha uygun düşer diye ve bizzat Stalin'in önerisiyle) böyle bir örneği bizim popülist pratiğimizi mazur göstermeye kanıt olarak kullanan Z. Ekrem, bunu yapmakla AEP'i de haksız bir durumla karşı karşıya bıraktığının farkında bile olmuyor.

Komintern partileri örneği de çok isabetsiz. Z. Ekrem'in “Komintern üyesi bir çok parti” sözüyle somut olarak hangilerini kastettiğini bilmiyoruz. Asya ve Latin Amerika partilerini kastediyorsa, büyük çoğunluğu 1920'lerde, yani bu ülkelerde kapitalist gelişmenin çok geri olduğu koşullarda kurulmuş bu partilerle, 1975 Türkiye'sindeki partileşmeyi kıyaslamak olanaklı değil. Zira bu, 1975 Türkiye'siyle 1920 Türkiye'sini kıyaslamak gibi bir şey olur. Ayrıca da, popülist oldukları tarihi tecrübeyle ortaya çıkmış ÇKP ve benzeri partiler dışında kalan ve daha çok Latin Amerika'da bulunan diğer geri ülke partilerinin, Z. Ekrem'in iddia ettiği gibi olup olmadıklarını da somut olarak bilmiyoruz. Özellikle Meksika (kuruluşu 1919), Arjantin (1918), Brezilya (1922), Şili (1922) vb. partiler için doğru olduğunu da doğrusu pek sanmıyoruz.

Komintern üyesi Avrupa ülkelerine gelince, bunların kuruluş yıllarında bize benzedikleri iddiası, ancak teorisyen Z. Ekrem'in

ölçüsüz ve dayanaksız bir uydurması olabilir. Bu partiler kuruluş yıllarında bize benziyor olamazdı, zira bu partilerin hemen tümü II. Enternasyonal partilerinden kopmalarla oluştu. II. Enternasyonal partilerinin merkez yöneticileri oportünistti ama, kendileri işçi sınıfı tabanına dayalı idiler. Bu sadece gelişmiş batı Avrupa ülkeleri partileri için değil, Macaristan, Çekoslovakya, Polonya ve Bulgaristan gibi Doğu Avrupa ve Balkan ülkeleri için de geçerliydi. Büyük çoğunluğu II. Enternasyonal partilerinden kopmalarla oluşan Komintern üyesi yeni partiler, işçi sınıfının en diri, en militan, en devrimci kesimine dayanıyorlardı. Bir çoğu daha kurulduğu anda işçi sınıfı içinde büyük bir güce sahipti. Spartakistler Almanya Komünist Partisi'ni 1919 Ocak'ta kurdular ve aynı ay Spartakist ayaklanmasını gerçekleştirdiler. Macaristan Komünist Partisi, 1918 Kasım sonunda kuruldu, 1919 Mart'ta Macar ayaklanmasını yönetti, kısa ömürlü Macaristan Sovyet Cumhuriyeti'ni ilan etti. Bulgaristan Komünist Partisi, başta Sofya olmak üzere işçi sınıfı içinde öylesine güçlüydü ki, parlamentoda grubu vardı ve 1923 Eylül'ünde, faşist darbeden yalnızca dört ay sonra, köylülüğe dayalı Çiftçi Birliği ile birlikte silahlı ayaklanma yönetti.

Belge Yayınları'nın çıkardığı, *III. Enternasyonal Belgeler* isimli derlemede, Komintern üyesi bazı partilerin, reorganizasyon sonrası durumları ile ilgili bilgiler var. Reorganizasyon, II. Enternasyonal döneminin bir kalıntısı olan ve reformistparlamentarist mücadele anlayışına denk düşen semt esasına (yerellik ilkesi) dayalı örgütlenmeden, fabrika esasına dayalı örgütlenmeye geçişi ifade ediyor. Yani leninistbolşevik esaslara dayalı yeniden örgütlenmeyi... Komintern Yürütme Kurulu/Örgütlenme Bürosu'nun 1926 tarihli raporunda yer alan ve 1925 yılına ait olan rakamlardan bazıları şöyle: 1920 yılında kurulan Fransız Komünist Partisi'nin, Mart 1925'te 75 bin üyesi vardı ve bunların % 80'i işçiydi. Yalnızca Paris bölgesinde 300 işyeri hücresi vardı. Kuruluş Kongresi'ni 1921'de toplayan Çekoslovakya Komünist Partisi'nin, 1925'te 1301 işyeri hücresi vardı. Yalnızca Prag çevresinde 181 işyeri hücresi vardı. 1921'de kurulan İsviçre Komünist Partisi'nin 1925'te 4000 üyesi ve yalnızca Basel çevresinde 29 işyeri

hücresi vardı. O tarihlerde geri bir ülke olan Romanya'da, 1921 yılında kurulan Komünist Partisi'nin, 1925'te 1500 üyesi ve reorganizasyonun henüz tamamlanmadığı bu tarihte 150 işyeri hücresi vardı. Bu listeyi daha fazla uzatmanın bir gereği yok (Almanya, Macaristan, Bulgaristan vb. partilerden daha önce söz edilmişti). Anlatmak istediğimiz, Komintern partilerinin kuruluş yıllarının bizimle kıyaslanamayacağıdır. Yalnızca yukarıda verilen rakamlarla TDKP gerçeği arasındaki uçurumdan değil bu; asıl önemlisi, bu partilerin kuruluşunun öznel ve nesnel koşullarındaki temel farklılıklardır. Unutmamak gerekir ki, bu partiler, 1917 Ekim Sosyalist Devrimi'nin ardından, onun itilimiyle ve onun coşkusu içinde kuruldular. Dört yıllık emperyalist savaşın perişan ettiği Avrupa işçi sınıfının gözleri Ekim Devrimi üzerindeydi. Dolayısıyla yeni kurulmuş komünist partilere işçi sınıfının hızlı akışı anlaşılır bir şeydir. Bizim buradaki amacımız yalnızca Z. Ekrem'in dayanaksız kıyaslamasını sergilemektir.

Bugünkü "kardeş partiler"e gelince, bu partilerin tümünü yakından tanımıyoruz. Oluşum biçimlerini, bu ülkelerdeki işçi hareketini, bu partilerin bu işçi hareketi karşısındaki tutumlarını iyi bilmiyoruz. Bildiğimiz, daha doğrusu tahmin ettiğimiz, çağdaş küçükburjuva popülizminin, onun ince bir biçimi olan Maoculuğun 1970'ler boyunca bu partileri de etkisi altında tuttuğu, proleter sınıf tutumunu ve proleter devrim ufkunu kararttığı gerçeğidir. Bu, hangi partide ne ölçüde tahribat yarattı, ya da hangisinin oluşumunu başından sakatladı, daha da önemlisi bu partilerden hangisi "bütünlüklü çizgimiz" aşkıyla Maoculuğun köklü eleştirisini gerçekleştiremedi vb., vb., bunları bilmiyoruz. Bildiklerimiz arasında, örneğin İspanya partisinin İspanya gibi gelişmiş bir ülkede hala demokratik antiemperyalist bir devrim programını savunduğu gerçeği var. Bu partilerden, şu veya bu kadarı oluşum ve gelişim süreçlerini, TDKP, gibi küçükburjuva demokratik harekete dayalı olarak yaşamışlarsa eğer, bu hiç de TDKP'yi aklamaz. Ünlü kuraldır; kötü örnek, örnek olmaz! Örneğimiz ve kılavuzumuz Leninizm teorisi ve bolşevizm deneyidir. Bunun ise TDKP'nin anlayış ve pratiğinden büsbütün başka bir şey olduğunu görmüş bulunuyoruz.

Z. Ekrem'in sorumluluğunu doğrudan taşıdığı, belki de bizzat kaleme aldığı 1980 tarihli raporda şunlar yazılı: "Birçok ülkeden farklı olarak ülkemizde komünistlerin önemli bir gücü ve etkinliği vardır. Partimizin pratik içinde doğruluğu sınanmış bir çizgisi, aktif ve militan kadro ve taraftarları, harekete geçirebildiği geniş bir kitle vardır. Ne yapılması gerektiğini bilen fakat bunları hayata geçirmesi mümkün olmayan etkisi sınırlı küçük bir parti durumunda değildir." (*Dünyada Durum ve Ülkemize Yansımaları*, s.34)

Küçükburjuva harekete dayalı olmanın gücüyle böbürlenirken, kendimizi diğer kardeş partilerden özenle ve ayrı bir yere koyuyorduk. İşçi hareketinden kopukluğumuzun izahına gelince nedense alçak gönüllülüğümüz tutuyor. Bunu bile "onlar bizden de geriydi" şeklinde yapıyoruz. (Z. Ekrem bunu somut olarak biliyor mu ki?)

Ne Leninizm teorisi, ne 1903 sonrasında Bolşevizm olarak yaşanmış Rus tarihsel deneyi, ne Komintern partileri örneği ve hatta ne de yeni kardeş partiler, Z. Ekrem'in umutsuzca savunduğu popülist anlayış ve uygulamayla, küçükburjuva demokratik hareketin bağrında sözde işçi sınıfının komünist partisini yaratmayla bağdaşmıyor, bağdaşamaz.

"Küçük-burjuvazinin bağrında komünist partisi inşa etmeye kalkmak, kesinlikle bir tesadüf, ya da basit bir yanılğı değildir. Bu, Marksizm-Leninizm'in özü demek olan proletaryanın tarihsel rolünü kavrayamamaktır. Ufku devrimci demokrasiyle sınırlı küçükburjuva sosyalizminin, diğer bir deyişle, popülist devrim görüşünün ürünü küçükburjuva bir parti anlayışıdır. Felsefiteorik dayanakları vardır. Bilimsel sosyalizmi maddi sınıf temeli olan proletaryadan koparmak, 'işçi sınıfının ideolojik önderliği' kavrayışını aşamamış olmayı da kapsamak üzere, felsefi idealizmden kaynaklanmaktadır." (*Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı*, Eksen Yayıncılık, s.48)

DÖRT

“SINIFA YÖNELİMDE PARTİMİZİN PERSPEKTİFİ” (POPÜLİZM VE SOSYALİZM)

Z. Ekrem'in broşüründe, “Sınıfa Yönelimde Partimizin Perspektifi” başlıklı bir kaç sayfalık ayrı bir bölüm var. Bu başlık altındaki tartışma şu ana kadar tartıştığımız konunun bir parçası, doğrudan bir uzantısı. Fakat biz de Z. Ekrem'e uyuyor ve onu ayrı bir bölüm halinde inceliyoruz.

Gündem Önerisi'nin tespiti şöyleydi: “TDKP, şehir ve kıyın küçükburjuva devrimci demokrat hareketiyle birleşerek kuruldu. TDKP'nin siyasal ve örgütsel faaliyetinin merkezinde hep küçük-burjuvazinin değişik katmanları esas yeri tutmuştur. Lafta söylenen ne olursa olsun, işçi sınıfının yeri ve önemi tali olmuştur. Olduğu kadarıyla da, işçi sınıfına sosyalizm perspektifiyle değil, küçükburjuva devrimci-demokrat bir perspektifle gidilmiştir.” (*Belgeler-2*, s.25)

Bu paragrafta özetlenen iki ana tespitten birincisi, Z. Ekrem'in yarattığı uygun tartışma fırsatı sayesinde, yazımızın şu

ana kadarki bölümünde yeterli açıklıkta incelenmiş bulunuyor. Son cümlede ifade edilen ikinci tespit ise, şimdiki incelememizin konusu.

Z. Ekrem broşürünün 18. sayfasında şunları yazıyordu: “Inkarıcı-tasfiyeci tutum sınıf içindeki faaliyetimizi yok saydığı için sınıf içindeki faaliyetimizin irdelenip gerekli sonuçların çıkarılmasını engeller.”

TDKP'nin özellikle Ekim Konferansı sonrasında giriştiği işçi sınıfı içindeki çalışmasını yok saymak mümkün değil. Bunun yok sayılmadığını *Gündem Önerisi*'nden aktarılan yukarıdaki parça açıkça gösteriyor; ve zaten Z. Ekrem de “Sınıfa Yönelimde Partimizin Perspektifi” ara başlığı altında giriştiği tartışmayla bunun yok sayılmadığını kabul etmiş oluyor.

Popülist olmak, hiç de işçi sınıfına büsbütün uzak kalmak demek değildir. Halk sınıf ve tabakalarından biri olarak, “halk”ın bir parçası olarak işçi sınıfının elbette ki bir yeri ve değeri olacaktır. Hele de Marksizm adına, proleter sosyalizmi adına hareket ediliyorsa, başka türlü bir davranış, işçi sınıfını hepten yok sayan bir davranış, aklın ve mantığın sınırlarını aşar.

Rus Narodnikleri marksist değillerdi. İşçi sınıfının tarihsel rolünü lafta bile kabul etmiyorlardı. Yalnızca köylülüğe dayanmak gerektiğini düşünüyorlardı. Fakat Rus toplumunun nesnel iktisadi gelişmesi, bu temel üzerinde Rus işçi hareketinin gelişip güçlenmesi ve Rus devriminin seyri Narodnik teorilerin tarihsel iflasını hazırladı. Bu nedenledir ki, yüzyılın başında o günkü Rusya’da Narodnik hareketin devamı olan Sosyalist Devrimciler, temel konularda Narodnik ideolojinin etkilerini hala taşıyor olmakla birlikte, iktisadi ve sosyal gelişmenin kaçınılmaz sonuçları karşısında işçi sınıfına, onun toplumsal gücüne artık eski Narodnikler gibi ilgisiz kalmıyorlardı.

Çağdaş popülizmde durum daha da farklıdır. Çağdaş popülist akımlarda, ne köylülüğe dayanan Asya türünde, ne de daha çok şehir küçük-burjuvazisine dayanan Latin Amerika türünde, işçi sınıfının tarihsel rolünün lafta inkarı söz konusu değildir. Tersine bu akımlar bizzat proletarya ve sosyalizm adına ve marksist bir görünümle ortaya çıkarlar. Bu akımların ülkemizdeki benzerleri

için de aynı şey geçerlidir. Ne M. Çayan, ne İ. Kaypakkaya işçi sınıfını, onun tarihsel rolünü yok saymışlardır yazılarında. Kim ki kalkar, İ. Kaypakkaya'nın yazılarında, yani kağıt üzerinde, işçi sınıfını, onun tarihsel rolünü, devrimde önderliğini, bu önderliğin yalnızca ideolojik değil, fakat aynı zamanda politik ve örgütsel bir önderlik olduğu fikrini lafta reddettiğini söylerse, Z. Ekrem'in öfkeli deyimleriyle, bu "tamamen klinik bir olay olur". Fakat bütün bunlar, İ. Kaypakkaya'nın teoriksiyasal görüşlerinin özünde popülizmin maocu türü olduğu gerçeğini de ortadan kaldırmaz.

Bildiğimiz kadarıyla, 19. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkmış olan Rus Narodizmi'nden sonra, modern tarihte işçi sınıfını yok sayan bir popülist akım görülmemiştir. Marksizm iddiası taşımayan Dr. Sun Yat Sen bile, ki Lenin onu bir popülist olarak niteler Çin'in bilinen o çok geri koşullarında işçi sınıfına kayıtsız kalmamıştır.

Bütün bu basit gerçekler niye tekrarlanıyor? Teorisyen Z. Ekrem, özellikle 1978 sonlarından itibaren, işçi sınıfına belirli bir yöneliş içine girmemizi, bu doğrultuda belirli bir faaliyet yürütmüş olmamızı çok büyük başarı sayıyor da ondan. Türkiye gibi bir ülkede, işçi sınıfının o gelişmişlik düzeyinde, 1975 sonrasında işçi sınıfı hareketinin o bilinen canlılığı koşullarında, üstelik Marksizm adına hareket edilirken, işçi sınıfını hepten yok saymak; bu olmayacak, düşünülemeyecek bir şeydir. Özellikle 1978 sonrasında, işçi hareketine ilgisiz kalmak şu veya bu grubun iradesini aşan bir şeydi. Bu nedendir ki, Partizan gibi kaba maocu bir akım bile işçi sınıfına ilgisiz kalmamış, en büyük etkinliğini de İstanbul İzmit'te ve bir bakıma işçiler arasında sağlamıştır. TDKP'nin yönelişini aynı nitelikte görmek, yani kendiliğindenci bir pratik davranışa indirgemek elbette doğru değil. Onun yönelişinde, özellikle Mao eleştirisi sonrası ideolojik ilerlemesinin de etkisi büyük. Fakat eski popülist ufkun gerçekte aşamadığı ve proleter sınıf kavrayışının kazanılamadığı da şimdiye kadarki tartışmalarla gösterilmiş bulunuyor.

Ekonomizm ve menşevizm, bizzat Rus işçi hareketi bünyesinden çıkmış iki ana sapmaydı. II. Enternasyonal'in

oportünist partileri esası itibarıyla işçi hareketine dayalı idiler. Liberal bir işçi politikası izleyen Şefik Hüsnü TKP'sinin esas çalışma alanı, çalışmadaki bütün darlığa rağmen yine de işçi sınıfıydı. Çağdaş modern revizyonist partilerin esas güç kaynakları bugün de işçi sendikalarıdır. Yerli revizyonist partilerimiz yıllardır işçi sınıfı içinde çalışıyorlar vb. Bütün bunlardan çıkan sonuç, işçi sınıfı içinde olmanın, işçi sınıfını temel çalışma alanı olarak seçmenin tek başına hiçbir şey ifade etmediği gerçeğidir. Sorun işçi sınıfı içinde marksist-leninist bir ideolojik-siyasi konumda olmak, proleter sosyalist bir platformu temsil etmek, proleter komünist sınıf bakış açısıyla işçi sınıfının sosyalist siyasal hareketini yaratma hedef ve çabasında olmaktır. Sorunun özü budur.

Sorunun özü bu iken, bizde hala işçi sınıfına gidilip gidilmediğinin, ne zaman ve ne ölçüde gidildiğinin küçükburjuva demokratik harekete nispetle işçi sınıfı içinde çalışmaya verilen önemin ne olduğunun vb. tartışılması, yalnızca devrimci hareketin geriliğini ve ilkelliğini gösterir. İşçi sınıfının komünist partisini inşa gibi bir iddiayla yola çıkmış, fakat ancak yıllar sonra işçi sınıfına yönelmiş bir hareketin teorisyeninin, yıllar sonra kalkıp işçi sınıfına **da** gidildiğini ispatlamaya çalışması bile, bu hareketin küçükburjuva popülist konumunun bir kanıtıdır. Elbette işçi sınıfına da gidilecekti; fakat bu kadarı popülist olmaya engel değil ki!

Marksizm adına hareket eden, bu iddiada olan bir partide, 20. yüzyılın son çeyreğinde hala bu konuların tartışılıyor olması ilk bakışta çok şaşırtıcı görünüyor. Fakat sorun belirli ulusal ve uluslararası tarihsel etkenlerin ışığında ele alındığında biraz olsun anlaşılır oluyor:

“Bizde TİPMDD ayrışmasının MDD kanadının bir varyasyonu olarak doğan devrimci küçükburjuva popülizmi, gerçekte çağdaş uluslararası bir akımdır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaygınlık kazanmıştır. Emperyalist sömürünün yıkıma uğrattığı küçükburjuvazinin ve köylülüğün devrimci başkaldırısının ifadesidir. Asya ve Afrika ülkelerinde daha çok köylülüğe dayalı ve ulusal kurtuluşçu niteliktedir. Latin Amerika ülkelerinde ise, daha çok

küçük-burjuvaziye dayalı antiemperyalist demokratik nitelik taşır. Fakat çağımızın proleter devrimler çağı olmasını belirleyen olgular, halkların sosyalizm isteği ve sosyalizmin halklar nezdinde özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası kazandığı büyük prestij, küçükburjuva popülizminin Marksizm ve sosyalizm adına ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Çin, Vietnam ve Küba devrimleri, bu çağdaş akıma özel bir güç ve itilim kazandırmıştır. Maoculuk, Kastroculuk, Gueveracılık bunun değişik biçimleri olmuşlardır. 1960'larda, modern revizyonizmin devrim düşmanı konumuna duyulan tepki ve ÇKP'nin modern revizyonizme karşı görünüşteki mücadelesi, küçükburjuva popülizminin maocu biçimine özellikle Asya ülkelerinde güç kazandırmıştır. Benzer gelişme, Küba devriminin etkisiyle de birleşerek, Latin Amerika ülkelerinde Kastroculuk, Gueveracılık açısından olmuştur.” (*Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı*, s.24-25)

Bu uluslararası tarihsel etkenler içinde, modern revizyonizmin dünya komünist ve işçi hareketi saflarında yarattığı ve hala da giderilememiş olan büyük ideolojik ve maddi tahribatı ve bunun çağdaş popülist akıma etki alanı sağladığı gerçeğinin önemini vurgulamak gerekiyor.

Salt ulusal etkenler arasında, sosyalist bir işçi hareketi geleneğinin olmamasının yanısıra, 1960'ların ve 1970'lerin ikinci yarılarında yaşanan devrimci yükseliş içinde şehir küçük-burjuvazinin tuttuğu özel ve etkin yer belirtilebilir.

Artık asıl konumuza, “Sınıfa Yönelimde Partimizin Perspektifi” sorununa geçebiliriz.

Şunu hemen belirtelim ki, bu sorun, başta devrim teorisi olmak üzere çok kapsamlı bir teorik tartışma ve bu temelde bir program tartışması konusudur. Bu ise bizim buradaki tartışmamızın boyutlarını ve amacını çok çok aşar. Biz sorunu yalnızca Z. Ekrem'in görüş ve iddiaları çerçevesinde ele alacağız. Daha kapsamlı bir tartışma için Z. Ekrem'in ve TDKP içinde veya dışında devrimci küçükburjuva popülizminin başka temsilcilerinin bize daha uygun yeni fırsatlar yaratacakları kesindir. Devrim kavrayışı sorunu, Türkiye'de, devrimci küçükburjuva popülizmiyle ideolojik hesaplaşmanın ve ondan köklü bir kopuşu

gerçekleştirmenin ana eksenidir.

Her zamanki gibi, konuyla ilgili önce Z. Ekrem'i dinliyoruz: "İşçi sınıfına sosyalizm perspektifiyle değil, küçükburjuva devrimci-demokratik perspektifle gidilmiştir. H.Fırat yoldaş böyle diyor, doğru mu?"

"Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki, perspektif sorunu her şeyden önce bir program sorunu, asgari ve azami program sorunu, iki program arasında kurulan ilişki sorunudur. Antiemperyalist demokratik devrim aşamasındaki ülkemizde, devrimci proletaryanın marksist-leninist partisinin demokratik ve sosyalist görevler arasında kurduğu ilişki sorunudur."

"Partimizin programı, biri asgari (demokratik) öteki azami (sosyalist) olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Birilerinin kalkıp da, partimizin programındaki amaçlarının, antiemperyalist demokratik devrimle sınırlı olduğunu ileri sürmesi durumunda, sorun siyasi-ideolojik bir sorun değil, tamamen klinik bir olay olur. Bu da partimizin değil tıbbın sorunudur." (Broşür, s.23)

Z. Ekrem, bu TDKP bünyesiyle sınırlı olsa da 10 yıllık teorisyen şanına sahiptir; ama bilimsel nitelikteki tartışmalarda her şeyden önce soğukkanlı olmak, sükuneti korumak gerektiği kuralından hala da habersizdir. Biz önce onu sükunete çağıralım, sonra da kendimiz sükunetle onun görüşlerini inceleyelim.

Gündem Önerisi'nde, TDKP'nin kağıt üzerindeki program amaçlarından değil, işçi sınıfına geç kalmış yönelişinde taşıdığı ve hayatın içinde sergilediği gerçek ideolojik-siyasi kavrayıştan, işçi sınıfına gerçekte nasıl bir bilinç taşıdığından söz ediliyor. Bu böyleyken, Z. Ekrem'in kalkıp "partimizin programındaki amaçlar"dan dem vurması ve inandırıcı olmayan bir öfke nöbeti içine girmesinin ne anlamı var ki? Z. Ekrem'in mantığından hareket edecek olursak, biz ne siyasal tarihte ve ne de bugünün dünyasında eleştirecek oportünist parti buluruz. Menşeviklerin ve II. Enternasyonal partilerinin "program amaçları"nda sosyalizm yok muydu? Mao Zedung ÇKP'sinin programı "biri asgari (demokratik) öteki azami (sosyalist) olmak üzere iki bölümden" oluşmuyor muydu? Sahip olduğu 1926 programı açık olarak sosyalizm hedefi öngördüğüne göre, eski TKP'nin sağ oportünist,

burjuva kuyrukçusu olduğu eleştirisinin anlamı nedir o halde? Peki demokratik ve sosyalist hedefleri birlikte öngören, demokratik devrimden sosyalist devrime kesintisiz geçişi savunan İ. Kaypakkaya'nın eleştirilmesi neden? Bugünün Türkiye'sinde var olan ve sosyalist etiketi ya da iddiası taşıyan hangi grubun ve partinin program ya da platform amaçları sosyalizmi öngörmüyor ki? Daha da ötesi, en pespaye revizyonistler hariç, bugünün Türkiye'sinde hangi marksist etiketli grup lafta proletarya diktatörlüğünü savunmuyor ki? vb., vb...

Z. Ekrem insanı bazen çocukça bir tartışma ve muhakeme alanına çekiyor. Yukarıda örnek olarak sıralanan partilerden biri, örneğin Mao Zedung ÇKP'si adına, "partimiz programı, biri asgari (demokratik) öteki azami (sosyalist) olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Birilerinin kalkıp da, **partimizin programındaki amaçlarının**, antiemperyalist demokratik devrimle sınırlı olduğunu ileri sürmesi durumunda, sorun siyasiideolojik bir sorun değil, tamamen klinik bir olay olur. Bu da partimizin değil tıbbın sorunudur" dense, kendi muhakeme mantığıyla Z. Ekrem'in diyecek ne sözü kalır?

Perspektif sorunu neden her şeyden önce kağıt üzerindeki program sorunu olsun ki? Eğer böyle olsaydı, "genel olarak bir partinin resmi programı, onun ne yaptığından daha az söz konusudur" (Engels) sözünün ne anlamı kalırdı? RSDİP'in II. Kongresinde en geniş birlik **resmi programın kabulü ve onayında** sağlanmıştı. Oysa en büyük ayrılık, gerçek ideolojik-siyasal kavrayışın ortaya çıktığı somut sorunlarda (işçi hareketine yaklaşım, liberal burjuvaziye yaklaşım, örgüt sorununa yaklaşım vb.) çıkmıştı. RSDİP içindeki büyük tarihsel bölünme de program amaçlarında değil, fakat bu somut sorunlar etrafında yaşanmıştı.

Şu ana kadar söylenenler, TDKP'nin resmi görüşü olan ve Z. Ekrem tarafından tekrarlanan "antiemperyalist demokratik devrim aşamasındaki ülkemiz" görüşünün doğruluğu varsayılarak söylendi. Bu varsayımı biraz daha koruyalım ve Z. Ekrem'in iddia ve görüşlerini incelemeyi sürdürelim: "Öte yandan partimiz, hiçbir zaman iki devrim arasında 'Çin Seddi' olduğu anlayışına sahip olmadı. Sosyalist görevleri, demokratik devrimden

sosyalist devrime kesintisiz geçişi savundu. Antiemperyalist demokratik devrim aşamasındaki sosyalist görevlere dikkat çekti. Bu görevler yerine getirilmedikçe sosyalist devrime kesintisiz geçişin sağlanamayacağını vurguladı.” (s.23)

Kuşkusuz akademik polemiklerde, Z. Ekrem ve diğer teorisyenlerimiz bu noktaları döne döne vurgulamışlardır. Fakat TDKP'nin üç temel siyasal belgesine dayanılarak, bütün açıklığıyla gösterildiği gibi, TDKP, sınıfa, sınıf hareketine ve parti sorununa yaklaşımda marksist değil, popülist bir konumdadır. Proletaryanın sosyalist siyasal hareketini yaratmak perspektifi ve çabasından uzaktır. Oysa “antiemperyalist demokratik devrim aşamasındaki sosyalist görevlerin” özü, esası budur. “Bu görevler yerine getirilmedikçe sosyalist devrime kesintisiz geçiş sağlanamayacağına” göre, bu, TDKP'nin, demokrasi ve bağımsızlıkla sınırlı devrim ufkunu ve dolayısıyla da devrimci demokrat siyasal özünü ortaya koyar.

Z. Ekrem bunun aksini *Kongre Belgeleri*'nin “İşçi Sınıfı İçindeki Sendikal Faaliyetimiz” başlıklı bölümden yapılan ve kapitalizmin teşhiri ve sosyalizm progandasının önemini vurgulayan alıntılarla kanıtlamaya çalışıyor. İşçi sınıfı içindeki faaliyeti **sendikal faaliyet** düzeyine indirgemenin ne anlama geldiği üzerinde daha önce duruldu. Z.Ekrem'in bu bölümden dayanak aramak durumunda kalması bile sorunu (ve onun kavrayışını) aydınlatmaya yetiyor.

İşçi sınıfı içindeki çalışmada “tipik ‘sol’ çocukluk hastalıkları” yaşandığını ve bunların bir kısmının *Kongre Belgeleri*'nde savunulduğunu (Z.Ekrem'in kendine dayanak ettiği o aynı bölümde!) söyleyen teorisyenimiz, bu tür hastalıkların sınıfa küçükburjuva yaklaşımdan kaynaklandığını düşünmüyor mu? Sözde sınıfa sosyalist bir perspektifle gidildiğinin kanıtı olan bölüm, aynı zamanda sınıfa küçükburjuvaca yaklaşımın en kaba ve en keskin örneklerinin de yansıdığı bölüm değil midir? Sınıfa küçükburjuva yaklaşım, sınıfa devrimci demokrasi perspektifiyle gitmenin öteki yüzü değil midir?

Bir ülke antiemperyalist demokratik devrim aşamasında olsa bile, bu olgu, iki ayrı toplumsal gücün (proletarya ve köylülük)

niteliği ve amaçları farklı iki ayrı mücadelesi (proletaryanın sosyalist, köylülüğün demokratik mücadelesi) gerçeğini ortadan kaldırmaz. Devrimci proletarya, bir an olsun, ayrı bir sınıf olduğunu, kendi sınıf amacının, burjuvaziye devirerek kendi sınıf iktidarını kurmak ve sosyalizmi gerçekleştirmek olduğunu unutmaz. Demokrasi mücadelesi içinde tutarlıca yer alması, bu mücadelenin başını çekmesi, bu demokratik mücadelesinde köylülüğe önderlik etmesi de, yalnızca kendi asıl sınıf amaçlarını gerçekleştirmek içindir. Tartışma konumuz açısından sorunun en can alıcı yanı, proletaryanın, kendi sınıf amaçları temelinde, sosyalist bir temelde eğitildiği ölçüde, demokrasi mücadelesinin tutarlı ve önder bir gücü haline gelebileceği ve bu mücadeleyi kendi siyasal sınıf iktidarını kurma mücadelesine vardırabileceği gerçeğidir. İşçilere demokrasi bilinci sosyalist bilinç temelinde verilmeli ve demokrasinin onlar için sosyalizme giden yolu açma aracı olduğu öğretilmelidir.

TDKP'nin sınıf içindeki siyasal faaliyetinde bu perspektifle hareket ettiğini iddia etmek gerçeği çarpıtmak olur. TDKP işçilere sosyalizm, burjuvaziyle savaş bilinci değil, demokrasi bilinci taşıdı esas olarak. Kendi sosyalist sınıf amaçlarından kopuk bir demokrasi bilincinin, işçi sınıfını, en fazladan küçükburjuva devrimci demokrasinin bir uzantısı yapacağı kaçınılmaz olgusunu göremedi. İşçilere "İşçilerin, Köylülerin Bağımsız ve Demokratik Türkiye için İleri!" mutlaklaştırılmış hedefini gösterdi. Sosyalizm hedefi bu Çin Seddi'nin öte yanında kaldı, sisli bir geleceğin sorunu olarak görüldü. Proleter sınıf mücadelesinin iki biçimi arasındaki temel ayrım, sosyalist mücadele ile genel demokratik mücadele arasındaki fark karartıldı. İşçi hareketi genel demokratik hareketin bir bileşeni olarak görüldü; işçi sınıfının burjuvaziye karşı sosyalizmi hedeflemesi gereken mücadelesi, genel demokratik mücadeleye feda edildi. Bir ülke demokratik devrim aşamasında olsa bile, proletaryanın burjuvaziye karşı sosyalizm için giriştiği mücadelenin bugünden var olduğu, siyasal demokrasinin, sosyalist nitelikteki bu mücadele için yalnızca daha elverişli, daha olgunlaşmış koşullar yaratacağı, yolunu açacağı gerçeği kavranamadı.

Belirtmeye gerek yok ki, resmi program amaçlarından değil, sınıfa yönelik faaliyetin somut ve gerçek içeriğinden, bu içeriğin ifade ettiği perspektiften söz ediyoruz. Varsın Z. Ekrem, bu faaliyeti içinden yaşamış partililerin önünde durumun başka türlü olduğunu iddia etsin.

Daha önce de hatırlatıldığı gibi, şu ana kadar söylenenler, Z. Ekrem'in, "antiemperyalist demokratik devrim aşamasındaki ülkemiz" görüşü doğru varsayılarak söylendi.

Sloganlaştırılıp fetiş haline getirilmiş ve daha düne kadar TDKP'nin alameti farikası olarak kullanılmış isimlendirmeyi değiştirerek de olsa ("Ulusal Demokratik Halk Devrimi" yerine, "antiemperyalist demokratik devrim"), Z. Ekrem TDKP'nin bilinen resmi görüşünü tekrarlıyor. (Yalnızca ismini değiştirmek, bir şeyi değiştirmiyor!) Bu resmi görüş özet olarak şöyleydi: "Türkiye, kompradortekelci kapitalizmin ve feodal kalıntıların hüküm sürdüğü, emperyalizmin egemenliği altında yarısömürge, yarıfeodal geri bir tarım ülkesidir. Bu durum, ülkemizin hala demokratik devrim süreci içinde bulunmasını belirlemektedir." (*Kongre Belgeleri*, s.222)

"Türkiye bugün demokratik devrim (Ulusal Demokratik Halk Devrimi) aşamasındadır. Bu devrim emperyalizm ve feodalizm ile ezilen halk kitleleri arasındaki temel çelişme (çelişmeler) üzerinde yükselmektedir. Ulusal Demokratik Halk Devrimi için proletaryanın önderliğinde komprador kapitalizm ve feodalizmi hedef alan, emperyalist sömürü ve soyguna ve kompradorfeodal ilişkilerin varlığına son verecek bir devrimdir. O, böylece emperyalizmin, komprador kapitalizmin ve feodalizmin gelişmesini önlediği emeksermaye çekişmesinin derinleşip, çözülmek üzere gündeme gelmesine yolaçacak; bu temelde de, şimdiden taşıdığı sosyalist unsurların gelişmesiyle kesintisiz olarak sosyalizme doğru ilerleyecektir." (age., s.229)

Devamla, emperyalizm çağında demokratik devrimin kapsamının genişlediği, fakat özünün değişmediği belirtildikten sonra, şunlar söyleniyor: "O köylütoprak devrimi olmaya devam eder. Çünkü emperyalist egemenliğin temeli feodalizm olmaya devam ettiği gibi, yarıfeodal bir ülkede emperyalizme karşı

yürütülen mücadele de bir köylü toprak mücadelesi olabilir.” (age., s.230)

Teorisyen Z. Ekrem broşürünün bir yerinde, “H.Fırat yoldaş, partimizin taktiklerini, siyasal ve örgütsel pratiğini, onun ‘asil topuğu’ (doğrusu ‘Aşıl’ olacak!) sanıyor” (s.55) diyor ve ekliyor: “Yanılyor”. Oysa TDKP’ye “Aşıl topuğu” aranacaksa eğer, bu tam da teorisyenimizin geliştirdiği ve yukarıda özeti sunulan sosyoekonomik yapı ve devrim teorisidir. Bu teorisinin en olgun ifadesi Mao eleştirisi sonrasında temel belgesi olan *Kongre Belgeleri* olduğu için, özet özellikle bu belgelerden aktarıldı. Mao eleştirisi sonrasında temel maocu formülasyonların aynen korunduğunu yukardaki aktarmalardan daha iyi ne gösterebilirdi? Türkiye yarısömürge yarıfeodal geri bir tarım ülkesidir; temel çelişme emperyalizm ve feodalizmle halk arasındadır; ülkedeki emperyalist egemenliğin temeli feodalizmdir; ülke demokratik devrim aşamasındadır; bu devrimin özü köylü toprak devrimidir; yarıfeodal bir ülke olan Türkiye’de emperyalizme karşı yürütülen mücadele bir köylü toprak mücadelesidir vb. vb.

Peki bu teoride özgün olan ne? Bu formülasyonların tümü ünlü Çin formülasyonları değil midir?

“Partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar”ın gerçekte geliştirdiği bir şey yoktur. Onlar marksist teoriyi özümseyip, marksistmateryalist yöntemle Türkiye toplumunun nesnel gelişme düzeyini ve sınıf ilişkilerini tahlil edip, Türkiye proletaryasının tarihsel ve güncel görevlerini bu temelde saptayacaklarına, Maocu kalıpları Türkiye toplumuna adapte etmeye kalktılar ve bununla yetindiler. Türkiye toplumuna geriden, 1930’lar Çin’inden baktılar. Fakat Türkiye toplumu, 1930’ların Çin’iyle kıyaslanmayacak ölçüde kapitalist ilişkilerin geliştiği bir toplumdur. Çin kalıpları böyle bir toplumun bünyesine uymuyordu. İşte teorisyenlerimiz özgünlüklerini bu noktada gösterdiler, bu kalıpları Türkiye toplumuna uydurabilmek için gerçekleri kaba bir şekilde zorladılar. “En gelişmiş kapitalist işletmelerde ya da kapitalizmin en çok geliştiği tarımsal yörelerde mikroskopla feodal ilişkiler aradı”lar; “bulduğunda da aynalarla büyütüp yansıttı”lar. “Bu feodal ilişkilerin ekonomik toplumsal yapıdaki

gücünün ya da yerinin abartılmasına, kapitalist işletmelerin niteliğinin bile tartışılmasına yol açtı.” (Bkz. Z. Ekrem’in ekte yayınlanan yazısı)

Görüldüğü gibi, teorisyenlerimizin biricik özgünlüğünü, maddi gerçeğe karşı direnmek ve marksist bilimsel yöntemi toprağa gömmek oluşturuyor. Geriye kalanı, maocu formülasyonların kaba bir tekrarından ibarettir. Bu ise, kişiyi belki özgün yapar ama, asla teorisyen yapmaz. Biz yine de onları “teorisyen” olarak görmeye sürdürelim ve teorisyen Z. Ekrem’i dinleyelim: “Aydınlık revizyonistleri ve tüm ‘Üç Dünya’ teorisyenleri, Mao Zedung’un çağımızın en büyük Marksist-Leninisti olduğunu söyleyip, ‘Üç Dünya Teorisi’nin Mao Zedung tarafından ortaya konulduğunu ileri sürerlerken, Stalin ve onun önderliğindeki Komintern tarafından saptanan tezleri ve **bu tezlerin Mao Zedung tarafından Çin devriminin pratiğiyle birleştirilerek yaratıcı bir şekilde geliştirilmesiyle ortaya konan sömürge ve yarıömürge ülkelerin ekonomik yapısına, sınıf ilişkilerine ve bu ülkelerin emperyalizmle olan bağlarına ilişkin tahlilleri** bir yana itiyorlar. Sudan kaçan kuduz köpekler gibi, Marksizm-Leninizm’in sömürge ve yarıömürgelelere ilişkin tezlerinden, **Mao Zedung’un bu tezlerden kalkılarak, ancak onları yaratıcı bir şekilde geliştirerek yaptığı tahlillerden** kaçıyorlar.” (Z. Ekrem, *Oportünist ‘Üç Dünya Teorisi’ ve ‘Üç Dünyacı’ Aydınlık Revizyonizmi*, s.35, vurgular bizim)

Z. Ekrem’in bu kitabı, Üç Dünya Teorisi’nin eleştirisinin ileri bir safhasında, Mao’ya karşı ciddi tereddüt ve kuşkuların yaşandığı bir dönemde, 1978’de yayınlandı. Yukarıdaki pasaj, teorisyenlerimizin teori ve tahlillerinin kaynağını net bir şekilde gösteriyor. Sosyoekonomik yapı ve sınıf tahlillerinde, buna bağlı olarak da temel çelişme tahlilinde (“emperyalizm ve feodalizm ile halk arasındaki çelişme”) maocu formülasyonlar esas alınır, bunun üzerine ancak maocupopülist devrim teorisi oturtulur.

Topluma geriden bakmak, toplumsal gelişme düzeyini ve sınıf ilişkilerini geriden tespit etmek demek, proletaryayı geri görevlere mahkum etmek, dolayısıyla, kaçınılmaz ve nesnel olarak, onu reformist burjuvazinin yedeği ya da küçükburjuva demokrasisinin

eklentisi durumuna düşürmek demektir. Önümüzdeki dönemde ideolojik tartışmaların odağını oluşturacak popülist teori ve tahlillerin, onun bir parçası olarak da TDKP teori ve tahlillerinin 'Aşıl topuğu' işte asıl buradadır. İşçi sınıfı hareketine ve parti sorununa popülist yaklaşımlar da asıl buradan kaynaklanmaktadır. TDKP'nin sosyoekonomik yapı ve devrim sorununa yaklaşımıyla sınıfa ve parti sorunlarına yaklaşımı arasında doğrudan bir ilişki vardır. Popülist teori ve tahliller, içinde eklettizmi taşısa da, zincirlemedir. "Komprador kapitalizm feodalizmi çözer ama tasfiye etmez" yarıNarodnik görüşü, feodal kalıntıların aşırı abartılmasına; tersinden ise, kapitalist gelişmenin, onun ürünü modern kapitalist sınıf ilişkilerinin ve bu arada işçi sınıfının küçümsenmesine yol açtı. Bu aynı abartma ve küçümseme; burjuvazinin tartışmasız iktidar sahibi bulunduğu, emeksermaye çelişkinin temel çelişme olduğu ve topluma damgasını vurduğu bir ülkede, temel çelişmeyi, emperyalizm ve feodalizm ile halk arasındaki çelişme olarak tespit etmeye yol açtı. Bundan da devrim teorisi ve ünlü Ulusal Demokratik Halk Devrimi tahlilleri doğdu. Feodal kalıntıların abartılmasının doğrudan bir sonucu ve ifadesi olarak, devrimin özü toprak devrimi, temel dayanağı da köylülük oldu. ("Yarıfeodal bir ülkede emperyalizme karşı yürütülen mücadele de bir köylütoprak mücadelesi olabilir", *Kongre Belgeleri*, s.230)

1930'larm Çin'i yarıfeodal geri bir tarım toplumdurdu. Mao Zedung, bu toplumun iktisadi gelişme düzeyini, sınıf ilişkilerini ve içinde bulunduğu devrim aşamasını doğru tespit etti. Marksistlerin büyük bir devrimci olan Mao'ya olan eleştirisi bu noktalardan değildir. Onun bir marksist, bir proletarya sosyalisti olarak görülmemesinin nedeni; Çin toplumunun önündeki tarihsel görevlere proletaryanın sınıf bakış açısıyla ve proletaryanın sınıf çıkarları temelinde değil de, fakat küçükburjuva halkçı bir görüş açısıyla ve küçükburjuva sınıf çıkarları temelinde yaklaşmış olması gerçeğidir. Temel tez ve tahlillerini Mao'dan alan teorisyenlerimizin düştüğü hata ise çok daha vahimdir. Çin formülasyonlarının taklidi, onları, toplumun nesnel gelişme düzeyini, nesnel sınıf ilişkilerini ve toplumun nesnel gelişme

ihtiyacını bile doğru tespit edememeye götürdü.

Platform Taslağı'mızın “*Türkiye Devriminin Karakteri*” arabaşlıklı bölümü şöyle başlıyor: “Bu soru cevabını, ülkenin somut tarihsel koşullarında, iktisadi ve toplumsal gelişmenin düzeyinde, sınıf ilişkilerinde, proletaryanın gelişme ve örgüt düzeyinde ve bütün bunların uluslararası koşullarla birlikte ele alınmasında bulur.” (*Yakın Geçmişe Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı*, Eksen Yayıncılık, s.73)

Türkiye toplumunun iktisadi ve toplumsal gelişme düzeyini ve onun belirlediği bir dizi diğer etkeni doğru tespit edemeyen TDKP teorisyenlerinin, Türkiye devriminin karakterini doğru tahlil etmeleri ve bu çerçevede Türkiye işçi sınıfının önündeki tarihsel görevleri doğru tespit etmeleri zaten beklenemezdi. Toplumun geriden bakan, devrim sorununa da geriden bakacaktır.

Devrimin Sesi'nin ilk 13 sayısı, başta Z. Ekrem olmak üzere “partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar” tarafından çıkarıldı. 12. sayıda “*Yeni Bir ‘Arayış’ mı?*” başlıklı temel bir yazı var. Yazı Ecevit’e karşı yazılmış; burjuva reformizmine karşı TDKP’nin tutumunu ortaya koyuyor. 12 Eylül’den önce burjuva reformizmine karşı devrimci bir konumda bulunan, reformizmin faşizmin koltuk değneği olduğu tespitiyle küçükburjuva demokrasisinin en ileri, reformist burjuvaziden en bağımsızlaşmış temsilcisi olan TDKP, bu yazıyla büyük bir geri adım atıyor. Kendini, nesnel olarak, burjuva reformizminin yedeği durumuna düşürüyor. Bu geri adımı daha sonra öteki teorisyen Yıldırım DSP broşürüyle tamamlıyor ve sonuçlarına götürüyor.

Burada bizi yazının devrim sorununa yaklaşımı ilgilendiriyor. Yazının bu yönü, TDKP’nin genel devrim teorisinin somut bir siyasal soruna uygulanışının somut bir örneği oluyor. Bu nedenle de, TDKP’nin devrim sorununa yaklaşımdaki gerçek kavrayışının da bir yansıması oluyor. *Kongre Belgeleri*’nde; “proletarya önderliğinde Ulusal Demokratik Halk Devrimi, burjuva karakterde bir devrim olmaya devam eder; ama o kapitalizmin sınırlarına sıkışıp kalmaz, kesintisiz olarak sosyalist devrime dönüşür... Bu devrim, burjuva diktatörlüğünü amaçlamaz. O, özgül biçimlerinden geçilerek proletarya diktatörlüğünün

kurulmasını hedef alır” (s.230231) diyen bu aynı teorisyenler, bakınız “*Yeni Bir ‘Arayış’ mı?*” yazısında neler söylüyorlar:

“Bu nedenle demokrasiye ihtiyacımız var. Ve sınıf karakteri olmayan demokrasi olmaz. **Bu karakter itibariyle Avrupa’daki gibi bir burjuva demokrasisi olacaktır.** Orada hedef feodalizmdir. Bizde demokrasinin düşmanı toprak ağalarının yanı sıra emperyalizm ve komprodor burjuvazidir. Bu, komünizm değildir, proleter demokrasisi de olmayacaktır. Avrupa’da burjuva demokrasisi çağını doldurdu, orada ‘Arayış’ın tespit ettiği sancılar, sosyalizmin sancılarıdır. Ama **Türkiye’de hala gerekli olan burjuva demokrasisidir. Burjuvazili ya da burjuvazisiz, ama burjuva karakteriyle bir demokrasiye ülkemiz mutlaka ulaşacaktır.** Avrupa’da gerçekleşmesinden farklı olarak bu demokrasinin işçi ve köylülerin devrimci atılımına ve esas olarak bu atılıma dayanacağı kesindir. Genel olarak kapitalizm şartlarının olduğu gibi ülkemizdeki tüm gelişmelerde işçi sınıfını öne çıkarmakta, işçiköylü ittifakının önemini artırmaktadır. ‘Arayış’ın yapması gereken bu ittifakın oluşumu içinde yer almaktır.” (*Devrimin Sesi*, sayı:2, s.16, vurgular bizim)

Bundan sonraki paragrafın girişinde ise, başka yazılarda sürekli proletarya demokrasisinin bir biçimi olarak tanımlanan “halk demokrasisi”nin, meğerse burjuva demokrasisinin bir biçimi olduğunu öğreniyoruz.

Yukarıya aktarılan pasaj, TDKP’nin devrim teorisinin maocumenşevik özünün en açık bir ifadesidir. Ve proletaryanın nasıl reformist burjuvazinin bir eklentisi, bir yedeği durumuna düşürüldüğünün resmidir. Bizlere tasfiyeci diyen teorisyenimizin ve teorisinin, proletaryanın ideolojik-sınıfsal bağımsızlığının ifadesi bir sosyalist platformun yaratılmasının önünde duran ne tür bir tasfiyeci engel olduğunun da iyi bir göstergesidir. Bu aynı zamanda, TDKP’nin küçükburjuva devrimciliğinden küçükburjuva reformizmine evrimi ve tasfiyesinin hiç de Yıldırım ve üçlü MK döneminde değil, fakat tam da 12 Eylül’den hemen sonra, ve bizzat Z. Ekrem döneminde, onun yönetiminde başladığının da çarpıcı bir göstergesidir. Yıldırım yalnızca tutulan yolun sadık bir izleyicisi olmuştur, o kadar.

Yukarıya aktarılan pasaj çok zengin bir içerik taşıyor. Üzerine devrim sorununu eksen alan koca bir kitap bile yazılabilir. Başka tartışmalarda bir hayli işimize de yarayacak. Fakat bizim şimdiki konumumuz farklı. Biz, Türkiye gibi bir toplumda, “antiemperyalist demokratik devrim aşamasındaki ülkemiz” diyen teorisyenimizin, böyle bir devrim kavrayışıyla işçi sınıfına nasıl bir bilinç taşıyabileceğini göstermeye çalışıyoruz yalnızca. Tamamlanmamış burjuva devrim görevleri olsa da, burjuvazinin ve burjuva ilişkilerin egemen olduğu, burjuvaziproletarya çelişkisinin temel çelişki haline geldiği bir toplumda, proletaryayı proleter karakterde bir devrime yöneltme yerine burjuva karakterde bir devrimle oyalamanın, gerçekte onu devrimci-demokrasi konumuna çekmek demek olduğu yeterince anlaşılmış olmalı. Yukarıya aktarılan pasaj, karşı devrim koşullarında bundan bile geriye düşüldüğünü, proletaryanın burjuva reformizminin yedeği durumuna düşürüldüğünü gösteriyor.

Bir dizi etkeni sıraladıktan sonra, “Türkiye proletaryasının hedefi iktidardaki gerici burjuvazinin egemenliğini yıkmak, uluslararası mali sermayenin cephesini Türkiye’de yarıp dışına çıkarmaktır” diyen *Platform Taslağı*, şöyle devam ediyor:

“Bütün bunlar, devrimimizin **proleter** karakterini, onun bir **proleter devrim** olması gerektiğini ortaya koyar. Tarihsel olarak çözümlenmemiş demokratik görevler siyasi özgürlük, ulusal sorun, yarıfeodal kalıntıların temizlenmesi vb. doğrudan sermayenin egemenliğinin, büyük burjuvazinin iktidarının yıkılması sorununa bağlanmıştır. Bizde siyasal gericilik, faşizm, ulusal baskı ve yarıfeodal kalıntıların tasfiyesi kapitalist (sermaye) egemenliğin, diğer bir deyişle, büyük burjuvazinin iktidarının tasfiyesi sorunuyla çakışmış, üst üste binmiştir. Yani demokratik görevler sosyalist görevlerle iç içe geçmiştir. Devrimimiz, tamamlanmamış demokratik görevleri de yerine getiren bir **proleter devrimi** olacaktır. Bu, devrimimizin, sosyalist ve demokratik mücadelenin **birlikte** ve **aynı anda** yürütüldüğü, demokratik görevlerin sosyalist görevlere bağlandığı **tek** ve **aynı** süreç olduğunu anlatır.” (*Yakın Geçmişe Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı*, s.74-75)

Türkiye toplumunun nesnel gelişme düzeyinden ve onun belirlediği bir dizi temel etkenden hareketle, Türkiye işçi sınıfının önündeki devrimci görevlerin biricik doğru tanımını ancak böyle yapılabilir. Bunun gerisindeki bir kavrayış, somutta TDKP teorisyeninin kavrayışı, popülizmin, proletaryayı küçükburjuva bir konuma çekmenin ifadesidir. Böyle bir kavrayış, proleter sınıf konumundan bakıldığında tasfiyecidir; ve tasfiye edilmelidir.

Bu bölümü burada noktalamadan önce, teorisyenimizin, bu kitapta ek olarak yayınlanan yazısının bu tartışmayla ilgili yönü üzerine de bir kaç şey söylemeliyiz.

Bilindiği gibi, geçmişte TDKP teorisyenlerinin sosyoekonomik yapı ve devrim konusunda en hararetli tartışmaları **Devrimci Halkın Birliği** ile olmuştur. Teorisyen Z. Ekrem yıllar sonra bu tartışmalar hakkında şunları söylüyor: “DHB ile polemiğimizde, DHB ülkemizde Prusya tipi gelişme sürecinin yaşandığını belirterek süreci doğru tahlil etmiyordu. Ancak bu hatadan doğru bir sonuca varıyordu. Biz süreci doğru tahlil ediyor, ancak bu tahlili mantıki kaçınılmaz sonucuna götürmüyor, hatalı bir sonuca varıyorduk.”

Sürecin hatalı tahlili ama doğru sonuç, sürecin doğru tahlili ama yanlış sonuç! Yüreksizlik ve omurgasızlık, Z. Ekrem’i gülünç duruma düşürüyor.

Nisan 1979’da, yani Mao’nun resmen ve kamuoyu önünde eleştirilmesinden yalnızca bir ay önce, *Parti Bayrağı* DHB’yi eleştiren temel bir makalesinde şunları yazıyordu:

“Tartışmanın odak noktasını en kısa şu şekilde özetleyebiliriz: *Parti Bayrağı*, kapitalizmin sınırları içinde feodalizmi tasfiye edebilecek yegane sermaye ve kapitalizm türünün, sanayi sermayesi (kapitalizmi) olduğunu, finans kapitalin ise taşıdığı özellikler nedeniyle feodalizmi bir ölçüde çözsün ve sanayii bir ölçüde geliştirse bile esas olarak her türden feodalizmin kalıntısı ile ittifak kurduğunu, bunları yaşatmaya çalıştığını ve ülkenin gerçek bir sanayileşmesinin önünde engel teşkil ettiğini; onun klasik anlamıyla ne banka, ne de sanayi sermayesi değil, ama bunların içiçe geçerek kaynaşmaları sonucu doğmuş bulunan, yeni bir tür sermaye (tekelci sermaye ve kapitalizm) olduğunu;

bu yüzden ülkemizde finans kapitale bağılı olarak gelişen komprador tekelci kapitalizmin feodalizmi tasfiye etme görevini yerine getiremediğini ve getiremeyeceğini, bunun sonucu olarak da, ülkemizin yarısömürge, yarıfeodal bir nitelik taşıdığını ve bu durumdan kurtulmanın tek yolunun bulunduğunu, onun da, proletarya önderliğinde, özü itibariyle antifeodal köylü toprak devrimi olan, ulusal ve demokratik halk devrimini gerçekleştirmek olduğunu savunuyor.” (Sayı: 13-14, s.59-60)

Parti Bayrağı’nm kendi görüşleriyle ilgili bu özeti, TDKP teorisinin özü ve esasıdır. Bu teoriyi geliştirmiş olmakla övünen Z. Ekrem, yıllar sonra, sıradan bir hatayı eleştiriyormuşçasına şunları yazıyor:

“Bir yandan emperyalizmin sömürge ve yarısömürge ülkelerde mevcut düzenin egemen sınıflarıyla ittifaka girmesine karşın, sermaye ihracı vb. yollarla kapitalizmi geliştirdiğini, kapitalizm öncesi üretim biçimlerini zayıflattığını kabul edip öte yandan teorik olarak bu ülkelerde demokratik devrim zafere ulaşmadıkça feodal, yarıfeodal ilişkilerin devrimin özünü, devrim aşamasını belirleyecek kadar varlığını sürdüreceğini, tasfiye edilemeyeceğini savunmak bir paradokstu. Teorik olarak, demokratik devrim zafere ulaşmadan, bir toprak devrimiyle feodal ilişkiler tasfiye edilmeden de feodalizmin tasfiyesi ya da feodal kalıntıların devrimin karakterini, devrimin özünü belirlemeyecek kadar zayıflaması mümkündür.”

“Devrimle feodal kalıntılar tasfiye edilmeden de sürecin feodalizmin tasfiyesine ve bunun üst yapıda yansımalarına bağılı olarak sömürge ve yarısömürgelerin sosyalist devrim ya da demokratik görevleri olan sosyalist devrim aşamasına girmeleri mümkündür.” (Bkz. Z. Ekrem’in bu kitaba ek yazısı)

Z. Ekrem’in bu yazdıkları, kendi bilincinde olmasa da, TDKP’nin teorisinin iflasının ilanıdır. Onun “bir paradokstu” diye tanımladığı görüş, TDKP teorisinin en “özgün” ve en iddialı yanıydı. TDKP’nin sosyoekonomik yapı tahlili ve devrim görüşü işte bu “paradoks” üzerine oturuyordu. Yukarıya *Kongre Belgeleri* ile *Parti Bayrağı*’ndan aktarılan özetler bunu bütün açıklığıyla göstermektedir.

Z. Ekrem, eski teorik yaklaşımı eleştiriyor ama, bunun sosyoekonomik yapı, sınıf ilişkileri ve temel çelişme tahlillerinde ve bunlar üzerine oturan devrim anlayışında nelere yolaçtığı üzerine bir an durup düşünmüyor bile. Feodal kalıntıların abartıldığından söz ediyor ama, bu abartmanın ünlü UDHD tezinin temel dayanağı olduğunu düşünemiyor. “Tarımsal sektörde sınıf farklılaşmasının olgunlaşma düzeyini küçümsemek; devrimin zaferinden sonra kollektifleştirilebilecek toprakların bir kısmını köylülüğe dağıtılabilecek topraklar arasında ele almak” diyerek, sorunu alabildiğine daraltıyor. Tarımsal sektörde sınıf farklılaşmasını küçümsemenin; kent proletaryasının kırdaki sosyalist müttefiklerini görememek, kır proletaryasını kır burjuvazisinin bir eklentisi durumuna düşürmek, bunların bir ifadesi ve antifeodal demokratik mücadelenin abartılmasının bir sonucu olarak da, proleter karakterdeki devrimimizin kırsal dayanaklarını görememek demek olduğunu düşünmek Z. Ekrem’in maocu popülist ufkunu aşıyor. Aynı popülist ufuk, köylülüğün mülkiyet duygusunu okşamanın (toprak dağıtımını) popülizmin evrensel bir özelliği olduğunu; dolayısıyla, çok önemli bir ideolojik tutumun ifadesi olan bir davranıştan, teknik bir hataymışçasına söz edilemeyeceğini düşünmeyi de doğal olarak engelliyor.

Eleştirdiği teorik yaklaşımlardan gerekli sonuçları çıkarmış olsaydı eğer, Z. Ekrem kendini aşmış olurdu. Bunu yapamayan ve daha da önemlisi, son broşüründe “antiemperyalist demokratik devrim aşamasındaki ülkemiz” görüşüyle eskiye iman tazeleyen Z. Ekrem, TDKP teorisinin iflasına kendi kişisel iflasını da eklemiştir.

**TDKP'NİN TAKTİK SORUNUNA İLİŞKİN
KAVRAYIŞI VE BAZI TAKTİK SORUNLAR**

Z. Ekrem, 68 sayfalık küçük boy broşürünün neredeyse yarısını taktikler sorununa ya da bununla ilişkili sorunlara ayırmış. “H. Fırat yoldaş, partimizin taktiklerini, siyasal ve örgütsel pratiğini, onun ‘asil (Aşil!) topuğu’ sanıyor” yanılığından olmalı bu. Biz yargımızı daha önce belirttik; TDKP’ye “Aşil topuğu” aranacaksa, bu onun popülizmle Marksizmin eklektik bir ifadesi olan teorik çizgisidir. Ne var ki, biz bu “Aşil topuğu” benzetmesine katılmıyoruz. Zira topuğu Aşil’in biricik zayıf yanı idi. Oysa TDKP yalnızca teorik çizgisiyle değil, taktik çizgisiyle de içler acısı bir durumdadır. Z. Ekrem’in savunma çabası, yalnızca bu durumun daha kolay görülüp anlaşılmasına hizmet ediyor.

A BİR KERE DAHA YANLIŞ KIYASLAMALAR

Z.Ekrem, TDKP'nin küçükburjuva siyasal ve örgütsel

konumunu aklamak ya da mazur göstermek için sık sık yersiz ve dayanaksız kıyaslamalar yapıyor, isabetsiz paralellikler kuruyor. Daha önce bunu TDKP'nin sınıf bileşimi ve sınıf zemini vesilesiyle yapmıştı. Şimdi ise aynı şeyi TDKP'nin 12 Eylül sonrası evrimi için yapıyor. Bu bir tür oportünist yöntemdir. Böyle bir yöntemle diğer ülkeler proletaryasının tarihsel deneylerine "dayanılmış" olmaz, yalnızca onlara "yaslanılmış" olur. Z. Ekrem, bir teorisyen olarak, ancak nesnel ve öznel açıdan benzer olan koşulların ve kuruluşların kıyaslanabileceğini artık öğrenmelidir. Biliyor da görmezlikten geliyorsa eğer, bu durumda okuyucuların bilgi ve kavrayış düzeylerini küçümsemekten vazgeçmelidir. Zira bu yalnızca kendisinin küçümsemesi sonucunu yaratır.

Z. Ekrem'i dinliyoruz: "Partimizin ağır darbeler yemesinden ve bugün bilinen bunalımın içine girmesinden hareketle mi, taktiklerimizin, siyasal ve örgütsel pratiğimizin başarısız olduğu ileri sürülüyor? H. Fırat yoldaşın hareket noktalarından birinin bu olduğu kesin... Bu yaklaşıma sahip olan yoldaşlar, sanıyor ki bir parti, marksist-leninist bir teorik temele, siyasal-ideolojik-örgütsel çizgiye sahip olur ve doğru taktikler izlerse ağır darbeler yemez ve bunalıma düşmez." (s.27-28)

Biz böyle sanmıyoruz ama, bizi böyle sanıyor göstermek teorisyenimizin işine geliyor. Zira bu ona, bazı genel doğruları sıralamanın yanısıra, Bolşevik Partisi ve Almanya Komünist Partisi'yle dayanaksız kıyaslamalar yapma fırsatı yaratıyor. Böylece TDKP'nin yaşadığı kolay yıkım ve dağılmanın gerçek nedenleri karartılmış oluyor, ya da daha doğrusu, öyle sanılıyor. Söylenmemiş şeyleri söyletme ve bunun üstüne eleştiri oturtma, TDKP teorisyenlerinin eski bir yöntemidir.

Z. Ekrem devam ediyor: "Bir parti, marksist-leninist bir teorik temele, marksist-leninist siyasi-ideolojik-örgütsel çizgiye sahip olmasına, doğru taktikler izlemesine ve önemli hatalar yapınamasına karşın, ağır darbeler yiyebilir, ağır bir bunalımla karşı karşıya kalabilir." (s.28) Elbette! Tek başına darbe yemiş olma ya da bir dönem bunalımla karşı karşıya kalma faktörü, bir partiyi marksist-leninist olmaktan çıkarmaz. Her partinin karşı karşıya kaldığı sorunlar, bu partinin içinde yer aldığı nesnel ve kendi öznel koşullarıyla değerlendirilmelidir. Yalnızca

darbe yemiş olmak bir partinin marksist-leninist olmadığıнын yeterli kanıtı olamayacağı gibi, yalnızca darbe yememiş olmak ve bir bunalım yaşamamış olmak da bir partinin marksist-leninist olduğunun yeterli kanıtı olamaz. Sorunun bu son ifade edilişi, TDKP teorisyeninin bize mal ettiği düz ve kaba mantığın yanlışlığını göstermek açısından ilkinde göre daha çarpıcıdır. ÇKP, genel olarak bakıldığında, siyasal ve örgütsel pratiği açısından başarılı bir partiydi. Fakat tarihsel tecrübe, onun marksist-leninist bir parti olmadığını gösterdi. Sandinist hareketi, bir öncü savaşı olarak başlatıldı; kırıları ve sürekli silahlı mücadeleyi temel aldı. Nikaragua Devrimi, Sandinist hareketi önderliğinde başarıya ulaştı. Fakat bu, Sandinist hareketinin marksist-leninist olmadığını olduğu kadar, Nikaragua devriminin de kesintisiz olarak sosyalizme varacak bir devrim olmadığı gerçeğini ortadan kaldırmıyor. Filipinler Komünist Partisi, Marcos'un keyfi diktatörlüğü döneminde başarılı bir mücadele yürüttü, hızla gelişip güçlendi. Bugün bütün dünya bu partiyi tartışıyor. Ne var ki, kendi iddiasına göre, bu parti "Mao Zedung Düşüncesi"ne dayanıyor.

Örnekleri uzatmak gereksiz. Devrimci bir partinin başarısı ya da başarısızlığı, ideolojik ve sınıfsal temelden koparılarak ele alınmaz. Proleter sınıf bakış açısı yitirildi mi, kör bir kargaşa doğar. Teorisyenimiz bu bakış açısından yoksun olduğu içindir ki, tam bir kargaşayı yaşıyor. Leninist taktik kavramını ele alırken ve çeşitli taktik sorunları tartışırken bunun örneklerini fazlasıyla göreceğiz.

Z. Ekrem sürdürüyor: "Yenen darbelerin, verilen kayıpların boyutlarına göre partimizin taktiklerinin, teorisinin ve pratiğinin doğru ya da yanlış, başarılı ya da başarısız veya kısmen başarılı olduğu saptanamaz." (s.30) Yenen darbenin boyutlarından gidilerek teori ya da taktikler hakkında bir hükme varıldığı yalnızca teorisyenimizin bir yakıştırması. Eleştirdiği iki yazıdan tek kelimelik bir kanıt bile gösteremez buna. Yazılarda siyasal taktiklerin yanlışlığı, yenilen darbenin boyutlarından bağımsız bir yargı olarak belirtiliyor. TDKP'nin teorisini hakkında ise, birinci bölümde bütün açıklığıyla gösterildiği gibi, gerçekte bir yargı belirtilmiyor, yalnızca bu teorik temelin tartışılması

talep ediliyor. İlgili yazılar eleştirinin odağına yenilen darbenin örgütsel boyutlarını değil, proleter sınıf hareketinin uzağında, küçükburjuva demokratik hareketin bağrında oluşup gelişmiş olmayı koymaktadırlar. TDKP'nin siyasal sınıf pratiği de herşeyden önce bu açıdan mahkum ediliyor. "Proleter sınıf hareketinin dışında, küçükburjuva katmanlar arasında siyasal ve örgütsel faaliyete girişerek, sözde komünist sınıf partisinin teorik, taktik ve örgütsel sorunlarını çözme garabeti, TDKP'nin acı gerçeğidir" (*Gündem Önerisi*) yargısı, bunu yeterli açıklıkta göstermiyor mu?

Gündem Önerisi ve *Ciddiyet Bunalımı* yazıları, yenilen darbeden ve verilen kayıplardan hareketle teorik ve taktik çizgi hakkında bir hükme varmıyor. Ne var ki bu, TDKP'nin yaşadığı hızlı ve kolay çöküşün ideolojik ve sınıfsal nedenlerini ortadan kaldırmıyor. 1905 yenilgisi ve AKP'yi bize örnek veren TDKP teorisyeni, savaşılarak yenilmek ile diz çökerek, boyun eğerek, kaçışarak yenilmek arasındaki nitelik farkını burada niye unutuyor ki? Oysa 30 Aralık (1986) yazısında hatırlıyordu; "devrim savaşmadan yenildi, savaşmadan yenilme, yenilginin sonuçlarını daha da tahrip edici kıldı", diyordu. Demek ki gericilik kişiye bildiklerini unutturabiliyor. TDKP teorisyeni aynı yazısında, "parti oluşum sürecinin başlamasından bu yana ilk ciddi sınavla 12 Eylül darbesinden sonra karşı karşıya kaldı. **Yönetimi, örgütleri, kadroları ve faaliyetiyle parti bir bütün olarak iyi bir sınav veremedi**", diyordu. Oysa Lenin, 1905 yenilgisinin ardından çok başka şeyler söylüyordu. Devrimin tüm seyrinin Bolşevik Partisi'nin teorik ve taktik çizgisini bütünüyle doğruladığını, parti örgütlerinin ve Bolşevik militanların kendilerine düşenin azamisini yaptıklarını, ama buna rağmen yenildiklerini belirtiyordu. Böyle verilmiş kayıplar ile, örneğin TDKPMK'nın her şeyi düşman çizmesinin altına sermesiyle verilmiş kayıplar arasında zımnî paralellikler kurmak, Z. Ekrem'i vicdanen rahatsız etmiyor mu?

Almanya Komünist Partisi Hitler faşizmi döneminde yenildi ve dağıldı. Ama AKP, bütün hata ve zaafalarına rağmen, Alman proletaryasının gerçek öncüsüydü. Onun bağrından çıkmıştı. Bu parti yenildi; ama Komintern 7. Kongresi'nde, Dimitrov,

“bu kürsüden, Alman proletaryasının önderi ve kongremizin fahri başkanı Thaelmann yoldaşı selamlarız” dediği zaman, tüm delegeler hapisteki Thaelmann’ı ayakta alkışlıyorlardı. Zira Thaelmann, yalnızca o da değil, Alman proletaryasının diğer önderleri, John Scherr, Fiete Schultze, August Lütgens gibileri, faşist cellatların elinde Alman proletaryasını onurla temsil ettiler ve başı dik öldüler. Ülkesinde mücadele etme olanağı bulamayan binlerce AKP militanı, İspanya İç Savaşı’nda kahramanca savaşmış öldüler. Böyle bir deneyimin TDKP’nin pratiği ile ne gibi bir benzerliği olabilir?

Tekrar 1905 yenilgisine dönüyoruz. Lenin’in partisi bir bunalımla karşı karşıya kalmıştı ama, Lenin, bu bunalımın, devrimin yükselişi döneminde işçilerin partisi saflarına katılmış küçükburjuva unsurlardan kaynaklandığını söylüyordu. Z. Ekrem, TDKP’de yıllardır süren, sürekli derinleşen ve bir türlü aşılamayan bunalımın sınıfsal kaynağı üzerine hiç düşünmüş müdür acaba? TDKP teorisyenine, ancak benzer şeylerin kıyaslanabileceğini; bir marksiste yakışanın, diğer ülkeler proletaryasının deneylerine yaslanmak değil, onlardan öğrenmek olduğunu bir kere daha hatırlatmak gerekiyor.

B ‘71 HAREKETİNİN TAKTİK SORUNUNA İLİŞKİN TEMEL KAVRAYIŞI AŞILABİLDİ Mİ?

Dayanaksız kıyaslamalarıyla sorunu bulanıklaştıran TDKP teorisyenini, ardından bazı gözlemlerde bulunuyor: “Ülkemizde 1970’li yılların ortalarına kadar, örgütümüzün de yer aldığı devrimci-demokratik hareketin saflarında stratejik ve taktik sorunlara yaklaşımda Maocu, GueveracıKastrocu, antiMarksist-Leninist kavrayışlar egemendi. 1970’lerde bunlara ‘üç dünya teorisi’ eklendi.” (Broşür, s.31)

Cevaplanması gereken soru, çağdaş devrimci küçükburjuva popülizminin taktik sorunundaki bu egemen kavrayışının felsefi kökleriyle aşılmış aşılamadığıdır. Bu başlık altındaki tartışmamızın odak noktasını bu sorun oluşturacak. TDKP teorisyenini bu kavrayışın aşıldığını düşünüyor: “Özeleştirici sürecinin

başlamamasından sonra saflarımızda stratejik ve taktik sorunlarda bir belirsizlik ve bulanıklık egemendi. Bazı yoldaşların (Z. Ekrem ve Yıldırım olmalı!) doğru düşüncelere sahip olması bu durumu değiştirmiyordu. Üç Dünya Teorisi'nin eleştirisiyle birlikte marksist-leninist teorinin eskidiği gerekçesiyle bir yana itilen strateji ve taktiğe ilişkin tezler örgütümüz tarafından gün ışığına çıkarıldı. Maoculuğun ve küçükburjuva devrimciliğinin eleştirildiği yayınlarımızda, bu tutum ayrıntılara inilerek sürdürüldü. Leninist strateji ve taktik kavrayışı, ülkemiz somutuna uygulanmak üzere, ele alındı:" (s.3132)

Ama bütün sorun da işte bu "ülkemiz somutuna uygulanmak üzere ele alıştır"tır. Genel kitabi bilgiler, çeviri kitaplarında daha açık, daha derli toplu yer almaktadır. Kuşkusuz kaba çarpıtmalara karşı bu bilgileri yeniden vurgulamak iyidir. Ama bilgi edinmekle kavrayışı edinmek özdeş şeyler değildir. Bir kavrayışın edinildiğinin en iyi göstergesi, ülke somutuna uygulanışmdadır. Marks ve Engels'in proletarya hareketinin taktik sorunlarına ilişkin dahiyane görüşleri, II. Enternasyonalin oportünist teorisyenleri tarafından hasır altı edilmişti. Lenin onları "gün ışığına çıkardı"; ama bunu, onları cansız, kuru kitabi bilgiler olarak tekrarlayarak değil, Rusya ve dünya proletaryasının sınıf eyleminin sorunlarına uygulayıp geliştirerek, zenginleştirerek yaptı. Oportünizme karşı marksist taktik ilkelerin savunulması, tam da proletarya hareketinin taktik sorunlarının marksist çözümleri ortaya konularak yapıldı.

"Gün ışığına çıkarmak" böyle olur. TDKP teorisyenleri, sözde gün ışığına çıkarma çabasını üstelik "ayrıntılara" inerek sürdürüyorlar ama, temel taktik sorunlarda en kaba yanlışlar yapmaktan da kurtulamıyorlar. Şunları Z. Ekrem'in kendisi söylüyor: "Örgütümüz, özellikle 1978'den itibaren, doğru stratejik ve taktik kavrayışa sahip olmakla birlikte, bu kavrayışı uygulamakta, taktik sorunları çözmede hatalar yaptı." (s.32)

Kavrayış (teori) doğru, ama uygulama (pratik) yanlış bu TDKP teorisyenlerinin çok sık başvurdukları bir açıklama yöntemidir. Ne var ki, TDKP taktiklerini savunmayı esas alan açıklamalarında, Z.Ekrem bile sorunun bu oportünist izahla geçiştirilemeyecek boyutlarda olduğunu fark ediyor olmalı ki,

ileriki sayfalarda yeniden TDKP'nin taktik sorunundaki kavrayışına dönmek ihtiyacı duyuyor ve "kaba materyalist anlayış" tespiti yapıyor. Aynı tespiti daha önce, 30 Aralık yazısında da yapmıştı: "Partimizin yayınlarında çelişen görüşler olmakla birlikte, kitle mücadelesinin gelişim doğrultusu, izlenecek taktik hat saptanırken determinizm, kaba materyalizm hareket noktası oldu."

Hem taktiğe ilişkin marksist-leninist tezler gün ışığına çıkarılıyor, her türlü sapmaya karşı "ayrıntılara" dek işleniyor, "özellikle 1978'den itibaren", doğru bir taktik kavrayışa sahip olunuyor; ama hem de, "izlenecek taktik hat saptanırken determinizm, kaba materyalizm hareket noktası oluyor." Peki bu ikisi birlikte nasıl oluyor, olabiliyor? Teorisyenimizde ne ararsan var; popülizm minaresine kılıf uydurmak çabası ona her şeyi söyletiyor.

Gerçek olan şu ki, '71 Hareketinin popülist teorik ufkunu ve sınıf temelini aşamayan TDKP, onun taktik kavrayışını da aşamamıştır. Bunu ele almadan önce, TDKP teorisyenini son bir kez dinleyelim:

"Bu kaba materyalist anlayış, '71'in küçükburjuva devrimciliğinin iradeciliği eleştirilirken, iradeciliğin karşıtı olarak saflarımızda uç verdi... Bu görüş eleştirilirken üstyapı altyapı arasındaki ilişkide birincinin değil, ikincinin belirleyici olduğu ve ekonominin, insan iradesinden bağımsız yasaları olduğu, ekonominin, bu yasalara göre geliştiği vurgulanıyordu. Son tahlilde, belirleyici ve temel etkenin tartışılıyor olması, tabi olanının ya da diğer etkenlerin irdelenmemesine yol açtı. Oysa ekonomi, altyapı, son tahlilde belirleyici olmasına karşın üstyapı pasif bir etken değildir." (s.41-42)

Kaba materyalizmi '71 hareketinin iradeciliğiyle karşı karşıya koyarak Z. Ekrem, yalnızca sorunu anlayamadığını ortaya koyuyor. Bu, geçmiş kavrayışın gerçekte aşılamadığının da bir göstergesi oluyor.

"Üstyapı ile altyapı arasındaki ilişkide birincinin değil, ikincinin belirleyici olduğu ve ekonominin, insan iradesinden bağımsız yasaları olduğu, ekonominin bu yasalara göre geliştiği" gerçeğini, küçükburjuva ihtilalcileri kabul etmeye her zaman hazırdırlar. '71 Hareketinin bu genel çerçeveyi reddettiği

iddia edilemez. Ama yalnızca bu kadarını kabul etmek, kişiyi yalnızca kaba materyalist yapar. Bu anlamda, '71 Hareketi de kaba materyalist bir konumdadır. Sorun, bu ekonomik temel üzerinde yükselen sınıflar mücadelesinin, bu mücadelenin insan iradesinden bağımsız nesnel yasalarının ele alınışında, bu mücadeleyi bilinçli olarak etkileyip yönlendirme alanlarında ortaya çıkmaktadır. '71 Hareketinin idealist iradeciliği de, işte bu alandadır.

Toplumsal hareketin nesnel yönü, yalnızca onun ekonomik temeli değildir. Toplumda süren sınıf çatışmaları, proletaryanın ve diğer emekçi sınıfların kendiliğinden hareketleri vb., bunlar da hareketin insan iradesinden bağımsız, belirli yasalara göre gelişen nesnel yanını oluştururlar. Marksistlerle küçükburjuva ihtilalcileri arasında, yalnızca onlarla da değil, Marksizm'in revizyonist, liberal, reformist her tür tahrifatçısı arasındaki ayrılıklar, işte bu alanda ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla da, teorisyenlerimiz ekonomik altyapının belirleyiciliğini ve onun insan iradesinden bağımsızlığını vurgulamış olmakla fazla bir mesafe almış, '71 Hareketinin felsefi temelini aşmış olmazlar. Yalnızca bununla sınırlı bir vurgu, aynı felsefi temel üzerinde pekala başka biçimlerde sapmaları, örneğin reformizmi ve kendiliğindenciliği besler. Aynı kaba materyalist temel üzerinde, hareketin kendiliğinden yönünün abartılması, ekonomizme ve reformizme; küçümsenmesi, terörizme ve maceracılığa yolaçar. Bu iki eğilimin birbirlerine, daha doğrusu, genellikle maceracılığın reformizme kolaylıkla dönüşmesi de bu aynı kaba materyalist ortak felsefi temele sahip olmalarından dolayıdır.

'71 Hareketinin felsefi idealizminin şu anki tartışmamız (taktik sorunu) açısından özel bir önem taşıyan iki temel belirleş biçimi vardır. Birincisi, sosyalizm davasını maddi sınıf temeli olan proletaryadan koparmak, dolayısıyla da, mücadele ve örgütlenme sorunlarını proletaryanın devrimci sınıf mücadelesinin taktik sorunları olarak ele almamaktadır. Bu, Maoçuluk'tan Guevaracılığa kadar çağdaş küçükburjuva popülizminin tüm biçimlerinin ortak özelliğidir. İkincisi ise, ekonomik temelle kopmaz bağlar içinde olsa ve bu temel üzerine yükselse de, sınıflar mücadelesinin kendine özgü nesnel yasaları olduğu, insan iradesinin bu

mücadeleyi olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebileceği ama belirleyemeyeceği gerçeğini kavrayamamaktadır. ‘71 Hareketi, iradenin rolünün abartılmasından öte, onun bir avuç insanın, “öncü savaşçı”nm iradesine indirgenmesinin ifadesi oldu. Onun maceracı mücadele ve örgütlenme çizgisi buradan doğdu. Bu ikinci özellik, çağdaş popülizmin daha çok Latin Amerika kökenli biçimlerinde görülmektedir. Fakat Maoculuğun biçimleri olan Lin Biaoculuk ve Çaru Mazumdarçılık, ülkemizde ise İ. Kaypakkaya çizgisi, bu iradeci eğilimin küçükburjuva popülizmin evrensel bir ortak eğilimi olduğunu gösteriyor. Soru şudur: TDKP, ‘71 Hareketinin bu popülist ve iradeci kavrayışlarını gerçekten aştı mı? Bilindiği gibi, teorisyenimiz aşıldığı iddiasındadır. Biz ise, özellikle sorunun felsefi ve sınıfsal temeline yeterince imlemediğinden dolayı, eleştiriyle sağlanan ilerlemeye rağmen, bu kavrayışların son tahlilde aşılamadığı düşüncesindeyiz.

Taktik kavramı **sınıfsal** bir içerik taşır. Leninist taktiğin sınıfsal içeriği, **proleter** sınıf hareketini esas alması, onun çıkarlarına dayanmasıdır. Leninist taktiğin temel ilkelerinden birincisi, leninist taktiğin olmazsa olmaz koşulu, proletaryanın tarihsel rolünü ve bu temel üzerinde, onun toplumda süren eylemini esas almasıdır. Stalin’in tanımı bu açıdan çok açık ve vurucudur: “Proletaryanın sınıf mücadelesinin önderlik bilimi olarak strateji ve taktik.” Popülist teorisyenlerin çok tekrarladıkları, ama pek az kavradıkları şey, tam da bu “proletaryanın sınıf mücadelesi” sorunudur. Proletaryanın tarihsel rolünün doğru kavranmadığı, proletaryanın damgasını vuracağı bir devrimin biricik teminatı olan proletarya hareketinin sosyalist gelişimi sorununun tüm çabaların eksenine oturmadığı bir partide, leninist proleter sınıf taktikleri de izlenemez. Başarılı taktikler izlenebilir; ama bu, kendi başına onların proleter sınıf taktikleri olduğunu göstermez. Bunun aksini düşünmek bilinci maddeden, politikayı sınıf temelinden koparmak olur. Halkçı teorisyenlerin kavrayamadıkları, bugün hala ekonomizm suçlamalarıyla karartmaya çalıştıkları sorun da budur. Bu, çağdaş popülizmin tipik ideolojik öğelerinden biri olan “işçi sınıfının ideolojik önderliği” tezi ve anlayışının bir ifadesidir. Bu anlayış, doğal olarak, kendini sınıf mücadelesinin taktik sorunlarında da ifade

etmektedir. Örneğin teorisyen Z. Ekrem'in, TDKP'nin başarılı taktiklerine verdiği örneklerin başında, DY, Kurtuluş vb. gruplarla kurulmuş eylem birlikleri vardır. Z. Ekrem'in kavrayamadığı, bu iddiası doğru olsa bile, bu birliğin küçükburjuva demokratik hareketin farklı kesimlerinin bir birliği olduğu; oysa birlik sorununun sınıfsal temelinden koparılamayacağı, leninist bir taktiğin, küçükburjuva demokratik hareketi proletaryanın sosyalist hareketinin yedeği haline getirmeyi esas alacağı, bu tür birliğe hizmet eden bir taktiğin leninist proleter bir taktik olduğu gerçeğidir. Çin ve Vietnam devrimleri başarılı birlik taktikleriyle doludur. Mao Zedung, bir taktik ustasıdır. Ama proleter sınıf kavrayışı kaybedildi mi, leninist taktikten geriye ne kalır ki?

Çağdaş popülizmin, özellikle de maoculuğun tarihsel etkinliği, leninist taktiğin bu en temel ilkesini; yani onun, proletaryanın tarihsel rolünün kavranışı temelinde, proletaryanın sınıf eyleminin sorunlarını (mücadele ve örgütlenme sorunları) esas alması gerektiği ilkesini kararttı. Popülizmin maceracı türünden kurtulmaya çalışırken onun maocu türünün ideolojik etki alanına giren, bu etki altında şekillenen TDKP, Mao eleştirisi dönemde belirli bir mesafe almakla birlikte, bu kavrayışı köklü bir şekilde aşamadı. Bunun en iyi ve en yeni kanıtı, TDKP'nin bir numaralı teorisyeni olan Z. Ekrem'in Aralık 1986 tarihli yazısı ile son broşüründe taktik sorunları ele alırken ortaya koyduğu kavrayıştır. Z. Ekrem, proleter sınıf kavrayışının, proletarya hareketinin sorunlarına sistematik bir bakışın çok uzağındadır. İşçi hareketinin siyasal gelişimi doğrultusunda daha bir arpa boyu bile yol alınamamışken, bundan doğru dürüst söz etmeyen Z. Ekrem, şehir küçük-burjuvazisinin silahlı direniş eylemlerine önderlik edememiş olmaktan, "halk milisi" doğrultusunda ciddi adımlar atamamış olmaktan yakınıyor. Z. Ekrem'in yapamamaktan yakındığı işleri, örneğin Nikaragua'da Sandinistler çok iyi yaptılar ve devrimi başarıya ulaştırdılar. El Salvador'da bu iş çok iyi yapılıyor, devrimci bir zaferle taçlanabilir. Aynı şey Filipinler için de geçerli. Bu devrimlerin ya da devrimci mücadelelerin her biri insanlık tarihinin, dünya devrimci sürecinin şanlı birer sayfasıdır. Fakat bu devrimler ya da devrim mücadeleleri, bilinçli proletaryanın damgasını taşıyor.

Oysa devrimci komünizmin devrimci popülizmden farklı amacı, farklı misyonu, farklı hedefi tam da bu değil midir? Z. Ekrem'in gözden kaçırdığı ise bütün bunlardır. "Partimiz, sınıf içindeki çalışmayı esas almakla birlikte" (s.35) kaydını öne düşmek hiç de bu kavrayışın yokluğu gerçeğini ortadan kaldırmıyor. Önemli olan bu kaydın gerekleri doğrultusunda, ne yapıp yapılmadığını görebilmektir. TDKP'nin 12 Eylül öncesi silahlı direniş eylemlerinin uzağında kalması, çabasını ve zamanını işçi sınıfına hasretmesinden değil, sağcı ve pasifist zaafılandı. 12 Eylül sonrası, bu gerçeği daha açık bir biçimde gösterdi.

Şimdi de '71 Hareketinin taktik sorunundaki ikinci temel zaafına ve TDKP'nin bu zaafı aşıp aşmadığına geliyoruz.

Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış başlıklı değerlendirmemiz, şu yargıyı dile getiriyor: "Bilimsel esaslara dayalı marksist-leninist bir teorik temel ve kavrayış olmadan, marksist-leninist taktikler de izlenemez. Hele de hareket küçük-burjuvaziye dayalı ise. Bu, üç gruptan oluşan hareketin taktik çizgisiyle de kanıtlandı. İzlenen taktikler kimi zaman sağ, daha çok da keskinlik eğiliminin ürünü 'sol' oportünist nitelikteydi. İradeci, keyfi ve subjektivistti. Sendikalar (DSM), seçim ve parlamento, kitle örgütleri, modern revizyonist partilere karşı tavır (sosyalfaşizm tezi), Ant-ifaşist ittifaklar, reformist burjuvaziye karşı tavır, bir dönem korsan mitinglerde ifadesini bulan eylem çizgisi, vb. vb. ile örneklenebilir bu durum. (*Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı*, Eksen Yayıncılık s.52)

Burada sözü edilen iradecilik, '71 Hareketinin iradeciliğinin farklı koşullarda (kitleleşme ortamı), farklı düzeylerde ve farklı biçimlerde devam ettirilmesinden başka bir şey değildir. Aynı kaba materyalist anlayış, aynı nitelikte fakat farklı düzeylerde ve biçimlerde bir iradeciliği yeniden üretiyordu.

Toplumsal hareket, tek tek grupların, partilerin ve sınıfların iradesinden bağımsız nesnel süreçler bütünüdür. Toplumsal hareketi oluşturan nesnel süreçler, yalnızca iktisadi süreçlere indirgenemez. Nesnel etken olarak, yalnızca iktisadi etken görülemez. Bu iktisadi temel üzerinde oluşan sınıf mücadeleleri, siyasal süreçler, kendiliğinden sınıf hareketleri vb. de, tek tek grupların, partilerin ve tek tek sınıfların iradesinden bağımsız nesnel

süreçlerdir. Tartışma konumuz açısından (taktik sorunu) önemli olan, bu noktayı doğru kavrayabilmektir. Zira “proletaryanın sınıf mücadelesinin önderlik bilimi olarak strateji ve taktik”in uygulama alanı, bu nesnel süreçlerin proletaryanın bilincinde yansımaları alanıdır. Yani proletarya hareketinin öznel, bilinçli yanısıdır. Strateji ve taktik bütünüyle iradi bir işleve sahiptir. Bu işlev, proletarya hareketini bilinçsiz (nesnel) sürecin bilinçli ögesi haline getirmeyi, toplumsal hareketin nesnel seyrine bilinçli katılmayı ve onu etkilemeyi ifade eder. “Hareketin hızlandırılması ya da yavaşlatılması, kolaylaştırılması ya da zorlaştırılması; siyasal strateji ve taktiğin alanı ve uygulama kapsamı işte budur.” (Stalin)

Kendiliğinden anlaşılır ki, bu iradi işlevin başarıyla yerine getirilmesi, her şeyden önce, toplumsal hareketin nesnel etkenlerini hesaba katmayı, onlardan hareket etmeyi, bu hareketin yasalarının bilgisine sahip olmayı gerektirir. Nesnel etkenleri hiçe saymak idealizmdir; fakat bu etkenleri iktisadi etkene indirgemek de bir tür kaba materyalizmdir. Z. Ekrem’in, ekonomik altyapı-siyasal üstyapı çerçevesinde ve bu ikisinin karşılıklı ilişkileri noktasında kaba materyalizme yönelttiği eleştiri elbette yerinde ve doğrudur. Fakat bizim tartışma konumuz açısından pek az aydınlatıcıdır. Z. Ekrem’in kaba materyalizmi TDKP somutunda iradeciliğin karşıtı olarak görmesi, dolayısıyla, taktik sorunlarda TDKP’nin temel zaafını (iradecilik) anlayamaması da bunun göstergesidir. Devrimci siyasal mücadelede iradecilik, toplumsal hareketin nesnel etkenlerini iktisadi etkene indirgeyen kaba materyalist anlayıştan da doğar. Zira bu takdirde, yalnızca ekonomik hareket ve onun bağımsız yasaları olduğu gerçeği görülür ve bununla yetinilir. Bu ekonomik hareketle sıkı sıkıya ilişkili olan ve son tahlilde onun tarafından belirlenen sınıf mücadeleleri ve bunun kendine özgü yasaları olduğu gerçeği ise bu arada unutulur. Sınıf mücadelesi alanı bütünüyle iradeye tabi olarak ele alınır. Ekonomik koşullar elverişliyse, örneğin ekonomik kriz varsa, tek noksanlık olarak subjektif etken görülür. Böyle bir durumda ise, bu subjektif etkeni gerçekleştirme yolu olarak, maceracı ya da kitlesel yöntemleri tercih etmek, siyasal davranış biçimi bakımından değil elbet, fakat felsefi kavrayış açısından bir

farklılık ifade etmez. İ. Kaypakkaya'nın, 12 Mart döneminde, milli kriz tespitinden hareket ederek öncü savaşıyla "tutuşmaya hazır bozkır"ı tutuşturma girişimiyle, TDKP'nin, 12 Eylül döneminde, ekonomik kriz derinleşiyor tespitinden hareket ederek belirli bir propaganda ajitasyonla, "işçi ve emekçi yığınları üretimi durdurmaya" çağırması arasında, iradecilik açısından önemli bir nitelik farkı yoktur.

'71'in devrimcileri, "suni denge" gibi özel orijinaliteler bir yana bırakılırsa, ülkede bir milli kriz olduğu; bunun ise, yığınların harekete geçirilmesi için çok elverişli koşullar yarattığı; bu durumda yapılması gerekenin öncünün silahlı propagandasıyla kitleleri harekete geçirmek olduğu kavrayışına sahiptirler. Sınıflar mücadelesinin genel seyri, siyasal koşullar, kitle hareketlerinin durumu gibi nesnel etkenleri göz ardı eden, kitlelerin sabırla ve kendi öz tecrübeleri temelinde eğitilmesi ve örgütlenmesi görevini hiçe sayan iradecimaceracı eylem çizgisi buradan kaynaklanıyordu.

TDKP, '71 Hareketine bu açıdan birçok isabetli eleştiri yöneltti. "Sürekli milli kriz" tezinden maceracı eylem çizgisine kadar birçok temel yanlış eleştirdi. Fakat ekonomik kriz ile kitle mücadelesi arasında düz ve mekanik bir ilişki kuran, nesnel etkenleri yalnızca ekonomik etkenlere indirgeyen, sınıflar mücadelesinin kendi bağımsız nesnel seyrini gözetmeyen aynı mantık, aynı kaba materyalist anlayış, TDKP'de de yaşamaya devam etti. Denebilir ki '71 Hareketi, "sürekli milli kriz" kavramı (bu tamamiyle subjektivizmin ifadesi olsa da) siyasal kriz unsurunu da içerdiği için, bir yere kadar kendi içinde daha tutarlıydı.

Bilindiği gibi Z. Ekrem, geçmişin iradeciliğinin aşıldığını, fakat "iradeciliğin karşıtı olarak", bu kez kaba materyalist anlayışlara düşüldüğünü söylüyor. Bunu söylerken de, TDKP'nin, 12 Eylül'le başlayan dönemi tahlil edişinde ve hareket tarzını buna uygun saptayışında düştüğü hatalardan hareket ediyor.

1980 Eylül'ünde, yani 12 Eylül darbesi sonrasında, TDKPMK Sekreteryasını "partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar" oluşturuyordu. Teorisyen ekibin darbeyi ve sonrasını değerlendiren temel örgütsel belgesi, MKSekreteryası imzası taşıyan Eylül 1980

tarihli 9 sayfalık genelgedir. Bu genelgeden okuyoruz: “Darbe bütün sınıfları değişik biçimlerde etkiledi. Gericilik silah zoruyla birleştirildi. Ara sınıflar tarafsızlaştırıldı, hareketsiz hale getirildi, hatta bir kısmının da desteği sağlandı. İşçi sınıfının mücadelesi genel olarak durdurulabildi. Ancak bütün bu sonuçlar çok kısa bir süre içinde değişmek durumundadır; çünkü mücadeledeki bu duraklama objektif durumdaki bir değişiklikten değil, sadece ve sadece subjektif etkenlerden kaynaklanmaktadır. Ekonomik kriz istikrar yönünde bir değişiklik içinde değildir, tersine kriz derinleşmektedir.” (s.2)

Görüldüğü gibi, nesnel etkenler, ekonomik etkene indirgeniyor. Unutulmamalı ki, bu çerçeve siyasal taktiğin, hareket tarzının belirlenmesi için çiziliyor. Z. Ekrem’in ekonomik altyapı-siyasal üstyapı ikilemi içinde tartışarak anlayamadığını ortaya koyduğu toplumsal hareketin nesnel yönünün kapsamı sorunu, teorisyen ekibin ortak ürünü genelgede de kavranamamıştır. Siyasal taktiğin genel çerçevesi için iktisadi etkenin tahlili yeterli görülmüştür. Siyasal taktiklerin saptanmasındaki subjektivizm ve iradecilik işte bu kavrayışsızlığın ürünüdür. Nitekim bu, genelgenin devamında da görülmektedir. “Bu objektif durum izleyeceğimiz taktiklerin ne olması gerektiğini ortaya koymaktadır. Partimiz, eskiden olduğu gibi bugün de, kitle mücadelesini yükseltme çizgisi izleyecektir” (s.3)

Z. Ekrem bu hatalı tutumu eleştirip kaba materyalist olarak niteliyor. Ne var ki, bunun iradeciliğin karşıtı olarak gösteriyor. Oysa TDKP en aşırı iradeciliği, tam da bu kaba materyalist değerlendirmenin bir sonucu olarak yaşadı. Ekonomik kriz sürdüğüne göre, eksik olanın propagandaajitasyon faaliyeti olduğunu, bu faaliyeti yürütmenin kitle mücadelesini kısa zamanda yeniden yükseltmeye yeteceğini sandı. Nesnel siyasal koşullar, sınıfların genel durumu, güç ilişkileri, karşı-devrim kampındaki durum, karşı-devrimin maddi ve ideolojik olanakları ve avantajları, sağlanan ara sınıf desteğinin yaratacağı sonuçlar, işçi ve emekçi hareketinin genel durumu, özellikle ordu konusunda varolan ve salt propagandaajitasyonla giderilemeyecek köklü ön yargılar, öznel bir etken olarak proletaryanın bilinç ve örgütlenme düzeyi vb. vb. gözetilmedi.

Ekonomik krizin sürüyor olması taktik çizginin genel çerçevesi için yeterli görüldü. Taktik çizgi buna uygun saptandı. 12 Eylül öncesinin mücadele çizgisi korundu. Aynı çalışma tarzı, aynı mücadele ve örgütlenme biçim ve yöntemleri esasta devam ettirildi. Gündeme getirilen yeni biçim ve yöntemler (örneğin işçi komiteleri, illegal sendikalar vb.), kitlelerin o günkü mücadele düzey ve biçimine denk düşen değil, yalnızca iradi zorlamaların ifadesi ve ürünüydüler. Bu aynı kaba ve iradi mantık, faşist askeri darbenin daha ilk aylarında, azgın bir terörün kol gezdiği, karşı-devrimin gücünü tahkim ettiği, kitlelerin örgütsüz, dağınık, şaşkın ve durgun olduğu koşullarda, 1981 1 Mayıs'ı öncesinde kendini gösterdi. En aşırı bir subjektivizm ve iradeciliğin ürünü olarak, "TDKP, Türkiye İşçi Sınıfı ve Emekçi Halkını 1 Mayıs 1981'de Üretimi Durdurmaya" çağırdı. Z. Ekrem şimdi bu çağrı için, "ancak mizah konusu olabilecek bir saçmalık" diyor. Ama onun anlayamadığı, bu çağrının ve 12 Eylül sonrası diğer tutumların, kaba materyalizm diye nitelediği anlayışın karşıtı değil, tersine doğal sonucu bir iradeciliğin ifadesi olduğu gerçeğidir.

İradeciliği aşabilmek için, yalnızca ekonomik hareketi değil, bu temel üzerinde yükselse de, kendine özgü yasaları olan sınıf hareketlerini, sınıf mücadelelerini, bunların da proletarya hareketinin **nesnel yönü** olduğu gerçeğini kavramak gerekiyor. '71 Hareketi, örneğin M. Çayan eleştirilirken, Lenin ve Stalin'den uzun alıntılarla sık sık vurgulanan bu gerçek, akademik tartışmalardan sınıf mücadelesinin gerçek ve canlı sorunlarına geçişte unutuluyor teorisyenlerimiz tarafından. Zira onlar anlayıp kavramak yerine, ezberleyip aktarıyorlar yalnızca. Ekonomik krizin sürüyor olması veri kabul edilerek kısa sürede yeni bir yükseliş bekleniyor ve daha altı ay geçmeden üretimi durdurma çağrısı yapılıyor. Üstelik bunun koşulları olmadığına dair yapılan açık eleştiri ve uyarılara rağmen (ki bu eleştiri ve uyarılar teorisyenimize bizzat iletilmiştir).

Ne tek başına ekonomik kriz, ne de bunun varlığında tek başına propagandaajitasyon, devrimci bir yükseliş için yeterli değildir. Devrimci yükseliş, nesnel ve öznel çok karmaşık bir dizi etkenin karşılıklı etkileşiminin sonucu olarak, tek tek

grupların, partilerin ve sınıfların iradesinden bağımsız olarak meydana gelir. Ekonomik krizi bunun için yeterli saymak, '71 Hareketinin kaba materyalistiradeci anlayışının karşıtı değil, ta kendisidir. Ama bu iradecilik, aynı kaba materyalist temel üzerinde kolaylıkla "elleri böğründe beklemeye", en sağcısından bir edilgenliğe dönüşebilir; "sol"culuktan reformizme, keskinlikten teslimiyete yol alabilir. TDKP'nin kendi Nisan 1981 sonrası evrimiyle de yeterli açıklıkta örneklemediği gibi.

Z. Ekrem'in anlayamadığı budur. Aralık (1986) yazısında şu gözlemi yapıyor: "Parti ve çevresi uzun sürecek bir dinginliğe hazırlanmadı. Kitle mücadelesinin tekrar yükseleceği beklentisinin gerçekleşmemesi moral bozukluğuna, yılgınlığa yol açan etkenlerden biri oldu." Yani keskinlik teslimiyete, iradecilik edilgenliğe dönüştü. Aslında TDKP teorisini fena bir gözlemci değil; zira o, daha sonra yılgınlığa yol açan tespitlerde, başlangıçta yılgınlığın önünü almak gibi bir kaygının da rol oynadığını, doğru bir şekilde gözlemliyor. (Broşür, s.41) Onun kusuru, belirli bir sistematik kavrayıştan ve proleter sınıf bakış açısından yoksunluğudur. Bu kusur, yerinde gözlemlerden gerekli ideolojik ve sınıfsal sonuçları çıkarmasını engelliyor.

Devrimci taktik, stratejik hedefe ve çıkarılara bağımlılık ilkesi temelinde ve devrimci hareketlerin tarihsel ve güncel tecrübeleri de hesaba katılarak, tüm nesnel ve öznel etkenlerin titiz bir nesnel değerlendirmesine dayandırılmalıdır. Lenin, devrimci taktiğin "ciddi ve katı bir nesnellikle" saptanmasını özellikle vurgular. Bu vurguyu, "Rusya'da uzun, çetin ve kanlı bir devrim"ın sonuçlarına dayandırır: "Taktik, söz konusu devletteki bütün sınıf güçlerinin ciddi ve katı bir nesnel değerlendirilmesine olduğu kadar (ülkenin çevresindeki devletlerin ve dünya ölçüsündeki devletlerin içindeki güçlerini de hesaba katarak), devrimci hareketlerin deneyimine de dayandırılmalıdır." "Bilim, ikinci olarak, isteklere ve görüşlere uygun tarzda, tek bir grubun, ya da tek bir partinin savaşım hazırlıklarına ve bilinç derecesine göre siyaseti belirleme yerine, ülkedeki bütün grupların, partilerin, sınıfların ve yığınların hesaba katılmasını emreder." ('Sol' Komünizm... , Sol Yayınları, s.66 ve 8990)

Bu "ciddi ve katı bir nesnellik" kuralına uymayan her

taktik, doğallıkla subjektivist ve iradecidir. TDKP'nin mücadele ve örgütlenme taktiklerine bakıldığında, öne çıkan yönün determinizm değil, kuyrukçuluğu ve edilgenliği de içinde taşıyan bir subjektivizm ve iradecilik olduğu görülür. Bu, '71 Hareketinin küçükburjuva iradeci kavrayışını aşamamış olmaktan gelmektedir.

TDKP '71 Hareketinin subjektivizimini ve iradeciliğini köklü bir şekilde aşamamıştır. Tıpkı onun proletaryayı odağına almayan küçükburjuva sınıf kavrayışını da aşamamış olduğu gibi. Bunlar TDKP'nin taktik sorununa ilişkin iki temel zaafının da ifadesidirler.

Biz burada sorunu genel ele alınışı açısından tartıştığımız için, stratejik hedefi yanlış saptamanın (demokrasi hedefi) taktik planda neyi ifade ettiği hayati sorunu üzerinde durmuyoruz. Fakat taktik sorunuyla ilgili bir başka noktayı belirtmeden geçmek önemli bir eksiklik olacaktır:

“Siyasal taktiklerdeki isabetsizlik yalnızca teoriksınıfsal konumdan değil, aynı zamanda, lider kadronun siyasal olayları izlemedeki yetersizlik ve yeteneksizliğinden de geliyordu. Liderler, zamanla toplumdaki sınıf mücadelesinden, nesnel olaylardan ve gerçeklerden koptular...”

“... Bu aynı zamanda önderlik konumuna ve görevine yabancılaşmak demektir. Bu durum, siyasal mücadeleye önderlik yerine örgütlere hükmetmeyi ve bürokratlaşmayı besleyip geliştirdi. Giderek, küçükburjuva zemin üzerinde, yozlaşmayı yarattı. Siyasal ciddiyet ve siyasal sorumluluk bilinci alabildiğine zayıfladı. Nisan 1981 darbesi sonrasında TDKP bünyesinde şok ve devrimci saflarda şaşkınlık yaratan TDKPMK'nın kolay siyasal çöküşü, ancak bu temelde anlaşılıp kavranabilir.” (*Yakın Geçmişe Genel Bir Bakış*)

C - TDKP VE GEÇMİŞİN BAZI TAKTİK SORUNLARI

Biz, TDKP'nin devrimci taktiğe ilişkin genel kavrayışını ve somut sorunlardaki taktik tutumunu, Marksizm-Leninizm ve

devrimci proletaryanın sınıf tutumu açısından eleştiriyoruz. TDKP taktiklerinin, siyasal ve örgütsel pratiğinin yanlışlığıdoğruluğu, başarısızbaşarısızlığı bundan koparılarak ele alındığında sorun ve tartışma anlamsızlaşır. Z. Ekrem böyle bir tutum içerisinde.

İdeolojiksınıfsal yönü saklı tutulduğunda TDKP'nin genel devrimci mücadele içindeki yeri ve önemini, Türkiye devrimci hareketine katkısını kim, nasıl inkar edebilir? TDKP, devrimci-demokrasinin ideolojik açıdan en ileri, politik bakımdan en tutarlı kesiminin, en kitlesel ve etkin temsilcisi olmuştur. Bu gerçek yadsınabilir mi? Fakat sorunumuz ve tartışmamız bu değildir. Biz sorunu proleter sosyalizmi açısından tartışıyoruz. Bu unutuldu mu, sonuçta her şey karmakarışık hale gelir; taktik alanda, hiç mi doğru söylemedik, hiç mi doğru yapmadık, feveranı başlar.

TDKP, örneğin gençlik hareketine önem vermiş, içinde etkin bir şekilde yer almış ve önemli katkılarda bulunmuştur. Genel devrimci ölçüler içinde, bunu TDKP'nin bir başarısı saymak, onun olumluluk hanesine yazmak mümkündür. Fakat aynı TDKP'nin, bu işi, Türkiye işçi sınıfının sınıf partisini yaratma iddiasıyla yola çıktığı bir dönemde ve uzun bir süre işçi sınıfı hareketini bir yana bırakacak şekilde yaptığı düşünüldüğünde, bu aynı başarıyı TDKP'nin bir kusuru saymak da mümkündür.

Bir başka örnek, CHP'nin şahsında reformizme karşı tutumdur. Denilebilir ki, 12 Mart sonrası esen ve esintisi 12 Eylül günlerine kadar süren reformizm rüzgarına karşı açık, net ve kararlı bir tutum alanların başında TDKP geliyordu. TDKP, devrimci-demokratik hareketi ve yığınları reformizm konusunda sürekli uyardı; reformizmin faşizmin alternatifi değil, koltuk değneği olduğunu vurguladı. Fakat aynı TDKP'nin; yılların reformist ideoloji ve politikalarının yığınları faşizmin saldırıları karşısında örgütsüz ve dağınık bıraktığı, CHP Merkez Yönetimi'nin cuntanın işini kolaylaştırmak üzere kararlar alarak ihanetlerine yeni bir halka ekledikleri bir dönemde, 12 Eylül'ün hemen sonrasında, Ecevit'in demagojik girişim ve şovlarını ciddiye alması, onu "işçiköylü ittifakı içinde yer almaya" çağırarak reformist hayaller yayması, proletaryanın devrimci tutumunun değil, küçük-burjuvazinin teslimiyet eğiliminin ifadesiydi. Bu, TDKP'nin, reformizme karşı 12 Eylül öncesinde aldığı devrimci

tavrın ideolojik-sımsal içeriğini tartışmalı kılıyor. Nitekim bu tartışma yapıldığında görülmektedir ki, gerek genel devrim kavrayışı, gerekse orta burjuvazi tahlili, bu istikrarsızlığın temel nedenidir. Üçüncü bir örnek olarak, daha önce başka vesilelerle sözü edilen devrimci-demokrasinin diğer güçleriyle birlik sorunu verilebilir.

Taktik sorunlarda doğru ve başarılı oluşun bu sınıfsal niteliği ve göreceliği teorisyenimizi pek ilgilendirmiyor. O her şeyi karmakarışık ediyor. Seçtiği ve kendince TDKP'nin taktik çizgisinin başarılı örnekleri olarak gördüğü çeşitli sorunları heyecanla tartışıyor. Biraz da eski görkemli günleri hatırlıyor olmanın verdiği bu heyecanla, ölçsüz abartmalara, yer yer çarpıtmalara girişiyor. Bu, ona Aralık 1986 tarihli yazısında ifade ettiği bir takım gerçekleri bile unutturabiliyor. Fakat tüm bunlara rağmen bir sürü yanlış ve saçma şey yapıldığını da görmemezlikten gelemiyor. Dönüp bunun ideolojik-sımsal nedenlerini araştıracağına, seçmeci bir mantıkla ve ÇKP'nin "uç yanlış beş doğru" tekerlemeleri türünden, şu şu konularda doğru, şu şu konularda yanlışlık vb. açıklamalara girişiyor.

Z. Ekrem'in ele aldığı örnekleri yakından görelim. "Örgütümüz, bu dönemde (CHP hükümeti dönemi H. F.) kitle mücadelesindeki durgunluğun geçici olduğunu, CHP reformizminin yoğunlaşan sivil faşist terörün ve sıkıyönetimin, derinleşen ekonomik ve siyasi kriz koşullarında, kitle mücadelelerinin tekrar yükselmesinin engellenemeyeceğini saptadı. Ve buna uygun bir taktik izledi... Sınıf mücadelesinin pratiği neyi gösterdi? Kısa bir durgunluktan sonra kitle mücadelesinin yükseldiğini..." (Broşür, s.3233)

Z. Ekrem haklıdır; gelişmeler TDKP'nin tahmin ettiği gibi gerçekleşti. Fakat bunu, TDKP'nin taktik kavrayışının doğruluğuna bir kanıt göstermek tartışma götürür. Bir değerlendirmenin, sonuçları itibarıyla doğru çıkması, isabet kaydetmesi, her zaman onun temelindeki kavrayışın doğruluğuna kanıt olmaz. TDKP, aynı ekonomik kriz sürüyor mantığıyla, bir önceki bölümde ele aldığımız değerlendirmeyi de (12 Eylül sonrası) yapmıştır. Ama gelişmeler çok başka türlü olmuştur. Sıkıyönetim ilan edildiğinde, "sıkıyönetim sökmeyecek" denmiş, gelişmeler bunu doğrulamıştır.

12 Eylül'den sonra ise, "cunta da sökmeyecek" denmiş, yığınların kısa sürede yeniden hareketleneceği vurgulanmış, ek olarak şunlar söylenmişti: "Hakim sınıfların kendi içlerindeki çatışmalar da son bulmayacak, krize bağlı olarak keskinleşecektir. Bugünkü birlik görünümü kısa sürede değişecek, parlamentoya yansıyan çelişmeler cunta ve ordu içinde sürecek, cunta içinde bölünmeler, çatışmalar yaratacaktır." (Eylül 1980 tarihli Sekretarya Genelgesi, s.34)

Bütün bu kesinlemelerin tek dayanağı, ekonomik krizin sürüyor olmasıydı. Sıkıyönetim ilanı dönemindeki (1979 başı) mantık da esasında buydu. Z. Ekrem, Aralık '86 tarihli yazısında bu mantığı ne de güzel tanımlıyordu: "Partimiz yayınlarında çelişen görüşler olmakla birlikte, determinizm ya da kaba materyalizm açıkça savunulmamakla (açıkça da savunulamaz ki!) birlikte, kitle mücadelesinin gelişim doğrultusu, izlenecek taktik hat saptanırken determinizm, kaba materyalizm hareket noktası oldu. Bu taktik planda yapılan hataların ana kaynaklarından biriydi. Ekonomik krizin gelişme doğrultusuyla kitle mücadelesinin gelişme doğrultusu arasında doğrudan bir bağ kurularak, kriz derinleştiği oranda kitle mücadelesinin yükseleceği, taktik hattımızı saptarken egemen anlayış oldu."

Gerçek budur. Dolayısıyla, Z. Ekrem gelişmeler partimizi doğruladı diye gururlanırken haksızdır. Z. Ekrem Aralık '86'da da ileride değildi, ama hiç değilse ileriye bakıyordu. Kendisinden önde olanları görünce yüzünü geriye çevirdi, geriledi. Gerileyen, gericileşir de. Aralık '86 yazısı ile yeni broşür arasındaki fark bunun bir göstergesi ve kanıtı oluyor.

Z. Ekrem'in örneklerini izlemeyi sürdürüyoruz. "Başta DY olmak üzere, devrimci demokratik hareketler, revizyonizm ve reformizmden uzaklaşma sürecine girdi. Revizyonistreformist cepheye karşı, omurgasını partimiz ve DY'nin oluşturduğu güçlü bir devrimci alternatif ortaya çıktı. (Başarılar tartışıldı mı, "alternatif" olduğumuza dair şişiniyoruz; ama kusurlar tartışıldı mı dönüp "kuruluş yılları" edebiyatı yapıyoruz!) Yıllarca revizyonizmle kol kola yürüyen Kurtuluş, 1980'e doğru yalpalamaya ve devrimci alternatifine doğru yaklaşmaya başladı. 1980'de DevSol partimizin ve DY'nin oluşturduğu platformda

yer aldı.” (Broşür, s.33)

Bu birlik çabalarının işçi hareketi üzerinde egemenlik kurmuş reformistrevizyonist bloka karşı küçükburjuva demokrasisinin kendi bloklaşması çabası olduğunu, dolayısıyla küçükburjuva demokratik hareketi sosyalist işçi hareketinin yedeği haline getirme temel görev ve hedefi açısından bir önem taşımadığı gerçeğini burada geçiyoruz.

Sorumuz şu: Z. Ekrem’in iddiaları ne ölçüde gerçeği yansıtıyor? TDKP, Devrimci Yol ile devrimci bir çizgide ve devrimci bir alternatif olacak şekilde birleşebildi mi gerçekten? Diğer gruplar (Kurtuluş, DevSol) da belirgin bir şekilde bu eğilime uydular mı?

Z. Ekrem, 1978 1 Mayıs’ında son anda gelişen eylem birliği ile söze başlıyor, 24 Aralık 1979 ve 2930 Nisan 1980 eylemleri ile devam ediyor.

Biz ise, Haziran 1979 tarihli *Parti Bayrağı* ile başlıyoruz: “Devrimci Yol, saflarına bir sürü reformisti doldurmuş durumdadır. Devrimci Yol maskesi ardında hareket eden bu reformistler, ülkenin çeşitli yerlerinde faşizme, sıkıyönetime ve reformist CHP hükümetine karşı mücadeleyi başta zor olmak üzere her türlü yöntemle bastırmaya yeltenmektedirler. Ve kitlelerin direnişini söndürmeye, onları pasifize etmeye çalışmaktadırlar... Devrimci Yol ise, ‘bizden olsun çamurdan olsun’ hesabıyla epeyce yekün tutan reformistleri, devrim kaçkınlarını saflarında barındırıyor, bunlara göz yumuyor... Devrimci Yol dergisinde çeşitli siyasi tespitlerde reformist etkiler giderek güçlenmektedir. Öyle ki o, son sayısında sancağa saygı ve sıkıyönetim komutanlarını halkın yanında mücadele etmeye çağırarak kadar ileri gidebilmektedir. Bu durum öylesine belirginleşmiştir ki, TİP’li revizyonistler dahi Devrimci Yol’u soldan eleştirerek parsa toplama hesabı yapıyor.” (*Parti Bayrağı*, sayı:16, s.86)

Bu değerlendirme herhangi bir yerde değil, TDKP’nin aylık teorik organında, teorik içerikli ciddi bir yazıda yapılıyor. “1980’e doğru... devrimci alternatife yaklaşmaya başladığı” iddia edilen Kurtuluş için ise şunlar söyleniyor aynı yazıda ve 1980’e yalnızca altı ay kala: “Mücadeleyi TKP’nin reformist platformuna çekmeye çalışan Kurtuluş’un Devrimci Yol’a karşı

estirdiği sağcı rüzgar Devrimci Yol'u etkilemekte ve içindeki reformistlerin tasfiyesine engel olmaktadır.” (agd., s.87)

Ekim 1979'a geliyoruz. 1980'e iki ay var. Daha önce sözü edilen GMK Genelgesi'nden okuyoruz: “Önemli bir kitle gücüne sahip olan DY ve KSD hareketleriyle ittifakı sağlamaya ve güçlendirmeye çalışmalıyız... **Bugün Devrimci Yol ile merkezi ittifaklar gerçekleşmiyor**, ancak bölgeler planında mümkün oluyor... Kurtuluş ile bugün ancak birkaç bölgede ittifak yapabiliyoruz ve **önderliği bugün buna kesin olarak karşı olmasına rağmen**, Kurtuluş tabanında revizyonizmin etkisini kırdığımız oranda bu hareketle de daha geniş ittifaklar gerçekleşebilir.” (s.3, vurgular bize ait)

Devrimci Yol önderliğinin bilinen oportünizmi ve pragmatizminden dolayı ancak yerel düzeyde sınırlı eylem birlikleri var. Demek ki hiç de birlikte “omurgasını” oluşturduğumuz “güçlü” bir devrimci alternatif yok ortada.

Kronolojik olarak devam ediyoruz. 1980 yılı başlarında TDKP Kuruluş Kongresi sonrasındayiz. Elimizde MKSekretaryası'nın genel grevle ilgili 4 No'lu genelgesi var. İkinci maddeden okuyoruz: “Revizyonistler, reformistler ve **bunlarla birlikte hareket eden Devrimci Yol, Kurtuluş gibi orta yolcu akımlar** kitleleri, gerçek kurtuluş yolu için mücadeleden caydırmak amacıyla, sahte Ant-ifaşist, reformist platformlar oluşturmaya yeltenmektedirler... Revizyonistlerin, reformist sendika ağalarının ve **bunların peşine takılan Devrimci Yol, Kurtuluş gibi küçükburjuva akımların birlikte oluşturmaya çalıştıkları reformist blok**, önüne görev olarak, artan faşist saldırılara karşı elde olanı korumayı koymuşlardır.” (s.5)

Z. Ekrem yıllar sonra hayal görüyor; “Lakin, arşiv unutmuyor”! Z.Ekrem'in omurgasını TDKP ve Devrimci Yol'un oluşturduğu devrimci bloktan sözettiği dönem (1980) hakkında, belki de bizzat kendi kaleminden çıkmış arşiv belgeleri “revizyonistlerin, reformist sendika ağalarının ve bunların peşine takılmış D. Yol, Kurtuluş gibi küçükburjuva akımların birlikte oluşturmaya çalıştıkları reformist blok”tan sözediyorlar.

Nihayet MKYürütme Komitesi'nin 2930 Nisan direnişini (1980) değerlendiren uzun yazısına geliyoruz. 1980 Haziran

tarihli bu değerlendirmede, “orta yolcu gruplar”a, yılgınlıktan teslimiyete, direniş kırıncılığında revizyonizmin kuyrukçuluğuna, yöneltilmedik suçlama bırakılmıyor. Yalnızca bir paragrafını okuyoruz: “Son günlerde gittikçe daha fazla revizyonizmin peşi sıra mücadele etme ve mücadeleyi geri çekme tutumu izlemeye yönelen, buna, mücadele eden güçleri, dönemin ve mücadelenin sorunlarını doğru olarak çözümleyemediği, emekçi halka ve onun yükseltmek için şartları elverişli olan mücadelesine değil, CHP reformizmine, gericiler arası çelişme ve çatışmalara bel bağladığı için başvurarak, örneğin gözünü cumhurbaşkanlığı seçimine diken orta yolculara ve özellikle Devrimci Yol’a karşı tutumumuzu gözden geçirmeliyiz. 1 Mayıs kutlamaları (2930 Nisan Direnişi H. F.) sırasında onların bu yönelimleri çok açık bir şekilde ortaya çıktı.” (s.10)

Kendine yakın gruplara karşı katı, sekte ve grupçu olan, fakat “orta yolcu” gruplara karşı alabildiğine esnek ve yumuşak davranabilen TDKP’nin MKYürütme Komitesi, 1980 Haziran’ında bu değerlendirmeyi yapıyor. Aynı organın mensubu teorisyenimiz, yıllar sonra aynı dönem için, “omurgasını partimiz ve Devrimci Yol’un oluşturduğu güçlü bir devrimci alternatif”ten söz edebiliyor. Yani düpedüz “uyduruyor”! Abartma olur ama, bu kadar da olmaz ki!

Teorisyenimizin sanrısı sürüyor: “1979, 1980 yıllarında işçi sınıfı hareketinin giderek öne çıktığı ve gelişen mücadeleye damgasını bastığı ve partimizin sınıfın mücadelelerine özel bir dikkat gösterip yakından izlediği, onu geliştirmeye çalıştığı yadsınabilir mi?” (s.33-34)

Bu cümlelerin birinci bölümü, 1979-80’de işçi hareketinin öne çıktığı ve gelişen mücadeleye damgasını bastığı yadsınmaz. Yalnızca bu kadar da değil, işçi hareketinin bu dönemde, TDKP de içinde olmak üzere, tüm küçükburjuva popülist akımları kendiliğinden kendine çektiği de yadsınamaz. Peki ya cümlelerin ikinci bölümü? Yanıtını Yürütme Komitesi’nin MK II. Toplantısına (Eylül 1980) sunduğu rapordan okuyoruz: “Yüzbin işçi grevde biz bu grevlerin haberlerini bile toplayamıyoruz, sendikal mücadelede etkimiz yok denecek kadar sınırlı, işçi sınıfının grevleri erteleniyor, buna karşı pratikte tavrımız yok vb.” (s.4)

Partinin işçi sınıfı içindeki gerçek durumu işte bu! TDKP sempatanlarının kendi inisiyatifleriyle katıldıkları mücadeleleri (örneğin Tariş direnişi) “partimiz önderlik etti” biçiminde sunmak yazık ki katı gerçeği değiştirmiyor.

Bütün bu sanrıların ardından, bakın teorisyenimiz daha neler söylüyor: “12 Eylül ve sonuçları bazıları için tam bir şok oldu. şoklar bazılarına bazı şeyleri unutturuyor. Hatırlatmak gerekiyor.” (s.34)

Doğru söze ne denir! İsteğe uyup, unutmayan arşiv belgeleriyle hatırlatmanın dışında!..

Ne var ki, “şok” dönemlerinde kusur yalnızca “unutmak” şeklinde ortaya çıkmıyor. Bu, biçimlerden yalnızca biridir. Bir ötekisi, olanlara “inanmamak”, eskinin o güzel, o tatlı, o heyecan verici hayal aleminden kopmamak şeklinde yaşanıyor. Karşılaşılan katı gerçekler böylelerine inanılması gelmiyor. Skandal taciri şaşkın bir adam (Yılmaz), bunun ne de güzel bir örneği! Bir diğeri bizzat Z. Ekrem’in kendisi. Teorisyen kişiliğin zenginliğini yansıtıyor olmalı; “unutmak” ve “inanmamak” birarada, iç içe yaşanıyor.

12 Eylül “şok”uyla birilerinin ayakları biraz olsun yere ermişti. şimdi aradan zaman geçti, bu birileri yeniden gerçeklerden kopup göklere, bulutların üstüne yükseldiler; “şanlı TDKP’imiz” ve “bütünlüklü çizgimiz”in o yüce katına. Onları yeniden yeryüzüne indirmek gerekiyor. Burada, bu yapılmaya çalışılıyor.

Z. Ekrem, TDKP’nin yalnızca taktik başarılarını değil, taktik hatalarını da ele alıyor: “12 Eylül’e kadar olan dönemde partimiz taktik sorunlarda hata yapmadı mı? Yaptı.”

Z. Ekrem, TDKP’nin taktik hatalarını değerlendiriyor: “Partimiz 12 Eylül’e kadar olan dönemde mücadelenin gelişeceğini ve geliştiğini saptadı; buna uygun bir taktik izlemesi doğruydu. Ancak partimiz bu mücadelenin eriştiği düzeyi abarttı. Daha doğrusu, kitlelerin mücadelesinin eriştiği düzeyi “geçiş dönemi” olarak değerlendirmesi hataydı. İşçi sınıfının ve diğer emekçilerin bilinç ve örgütlenme düzeyi ile, kitle mücadelesinin yöneldiği hedefler göz önüne alındığında bu iki sloganı, özellikle de “tekeller üzerinde denetim” sloganını atmamak gerekiyordu.” (Broşur, s.35)

Mücadelenin geliştiğini tespit etmek, fazla bir başarı sayılmaz. Bu en nihayet taktiğin genel çerçevesini verir. Fakat başarılı bir taktik için önemli olan, mücadelenin hızını, düzeyini ve kapsamını doğru saptayabilmektir. Taktik önderliğin gücü ve başarısı buradadır. Bir mücadele biçiminden ötekine, bir slogandan bir başka slogana, zamanında ve doğru bir şekilde geçebilmek, ancak hareketin hızını, düzeyini ve kapsamını doğru değerlendirmekle mümkündür. Bu doğru değerlendirilemedi mi, ya olayların ardından sürüklenilir, ya da “sol” bir tutumla kitlelerden kopulur.

TDKP'nin mücadelenin düzeyini abartması, onun subjektivizminin bir ifadesidir. Bu abartmacılık kendini birçok alanda göstermiştir. İradeci tutum ve davranışlar bu abartmacılıktan doğmuştur.

“Komünist partileri devrimci bir durumun varlığını gerektiren ve uygun olmayan bir zamanda kullanıldıkları takdirde, kapitalist örgütler sistemi içinde erimeyi savunan sloganlar haline gelen **geçiş dönemine özgü sloganları** (örneğin üretimin denetlenmesi sloganı) atmamalıdır” (*Komintern Programı*).

“Geçiş dönemi” değerlendirilmesini ve “tekeller üzerinde denetim” sloganını eleştirirken, teorisyenimizin işte asıl bu can alıcı noktayı vurgulaması gerekirdi. Oysa o bize hatanın kaynakları ve sonuçları üzerine hiçbir şey öğretmeyen bir doğruyanlışı ayırımı sunuyor: Mücadelenin yükseldiğini tespit etmek doğruydü; bunu “geçiş dönemi” olarak değerlendirmek yanlıştı!

Geçiş dönemi sloganlarıyla oynanmaz. TDKP, 12 Eylül öncesinde bu hafifliği göstermiştir. Tek başına bu bile, TDKP'nin taktik çizgisi konusunda çok şey anlatıyor. Z. Ekrem teorisyendir ama; gerek broşüründe, gerek Aralık yazısında “geçiş dönemi” tespiti ve “tekeller üzerinde denetim” temel taktik hatasının gerçek niteliğini ve kapsamını hiçbir biçimde anlamadığını ortaya koyuyor. TDKP, 12 Eylül öncesinde bir “devrimci durum” tespiti yapmış değildi. Yalnızca, kitle mücadelesinin gelişim seyrinin ve diğer koşulların oraya doğru yol aldığı söylüyordu. Sözü edilen “geçiş dönemi”, **devrimci duruma geçiş** anlamındaydı. Oysa marksist “geçiş dönemi” kavramı, devrimci

durumun var olduğu ve burjuva devletine cepheden saldırmanın gündemde olduğu koşullardan, silahlı bir ayaklanmayla iktidarın ele geçirilişine geçişi anlatır. Üretimin denetlenmesi sorunu ve sloganının, tam da, işçi sovyetlerinin ve topraklara el koyacak köylü komitelerinin kurulması, burjuvazinin silahsızlandırılması ve proletaryanın silahlandırılması sorunu ve sloganıyla birlikte gündeme getirilmesi de bundan dolaydır. Devrimci durum tespitinin bile yapılmadığı koşullarda “geçiş dönemi” sloganlarının gündeme getirilmesi, hatanın vahametini artırıyor.

Elimizde *Devrimin Sesi*'nin Aralık 1983 tarihli 31. sayısı var. Teorisyen Yıldırım'ın bu sayıya yazdığı “*Askeri Faşist Diktatörlük Yüzüne ‘Demokrasi’ Maskesi Taktı*” başlıklı başyazıdan aktarıyoruz.

“Özal, fiyatların düşürülmesinin formülünü bilmiyorsa ona şunu söyleriz: İlk önce tüm fabrikalarda çıkan mallar işçilerin denetimine verilmeli, işçilerin ve çalışanların ücretleri ve maaşları yükseltilmeli. Fabrikalar işçilerin denetimine girdiğinde karaborsanın eline mal geçmesi önlenir. (Dönem 12 Eylül dönemi, fabrikalar işçilerin denetimine!) Ve bunun yanısıra işçiler ve çalışanlar için tüketim kooperatifleri kurulur, komprador burjuvaların kârları ortadan kaldırıldığında (Dikkat! Kapitalizm sürüyor, ama kapitalistlerin kârları ortadan kaldırılıyor!) işçiler ve emekçiler kendi ürettikleri malları, kendi denetimleri altında en ucuz ve yaşamlarını düzeltebilecek şekilde satın alabilirler. O zaman piyasada fiyat yükselmesi diye bir şey söz konusu olamaz (Özal'a alternatif enflasyonu engelleme politikası!). İşçi ve emekçi tüketim kooperatiflerinin ucuz mal satması karşısında tüccarlar ve vurguncular ellerindeki malı hiç kimseye yüksek fiyatla satabilme olanağına sahip olamazlar. Bunlar üzerindeki vergiler daha da artırıldığında (ünlü fabian sosyalizmi!) ya dükkanlarını kapayıp giderler ya da kısa dönemde vurgunculukla çok kâr elde edip köşeyi dönme sevdalarından vazgeçerler (böylece de toplumsal barış ve sosyal refah sağlanmış olur herhalde!). Özal'ın böylesi bir programı uygulamasının imkanı yoktur. (Neden peki?) Çünkü o, ömrü boyunca kompradorlardan aldığı yüksek maaşlarla onlara hizmet etmiş bir faşisttir. (Ecevit gibi bir sosyaldemokrat uygular herhalde!) (*Devrimin Sesi*,

sayı:31, s.3)

İşte böyle! Biz bu bölümü, TDKP teorisyenlerinin üretimin denetlenmesinden ne anladıklarını ortaya koymak için aktardık. Fakat bu parça o kadar kapsamlıdır ki! Bir ucu ünlü İngiliz Fabian sosyalizminde, öteki ucu onun bir uygulama biçimi olan “İsveç sosyalizmi”nde. Bir taraftan kapitalizm koşullarında kapitalist kâr yok ediliyor, öte yandan, enflasyon sorunu halledilip fiyat artışları tümünden engelleniyor. Yanı sıra, vergilendirme yoluyla, sosyal refahın dağılım dengesi düzenleniyor. Bütün bunları teorisyen Yıldırım yazıyor ve Özal’a alternatif bir program olarak öneriyor. TDKP teorisyenleri, üretimin denetlenmesi adı altında, Fabian sosyalizminin teorisini ve propagandasını yapma durumuna düşebiliyorlar. Böylece de, Komintern Programı’nın “kapitalist örgütler sistemi içinde erime” dediği durumun iyi bir örneğini sunuyorlar bize.

Teorisyen Z. Ekrem’e dönüyoruz ve doğru yanlış cetvelinden bir başka örneğe geçiyoruz: “İşçi sınıfı açısından dönemin temel kitle örgütü biçimi olarak sendikaları almamız, grev komiteleri örgütlemeye çalışmamız, reformcu revizyonist sendikal akımlar, sendika ağaları ile aramıza net sınır çizgileri çekmeye çalışmamız ve sınıf sendikacılığını savunmamız **doğruyd**. DİSK’le Türklüş’in aynı olduğunu, onların dağılıma sürecine girdiklerini ileri sürmemiz, işçilere sendikaları terkedip DSM’de örgütlenme çağrılarını yapmamız ve DSM’lerin alternatif sendikal örgütler olduğunu ileri sürmemiz **hatalıyd**.” (Broşür, s.3637)

Z. Ekrem’in sözünü ettiği yanlışlar (“hatalar”) öylesine yanlışlardır ki, yapılan doğruların hiçbir anlamı kalmıyor bunların yanında. İşçileri sendikaları terketmeye ve sözde sınıf sendikaları olan DSM’lerde toplanmaya çağırma yanlışının yanında, temel kitle örgütü biçimi olarak sendikaları alma doğrusunun içi boşalmaz mı? Bizimki, en az Alman “sol” komünistleri kadar vahim bir saçmalıktı. Üstelik bizim elimizde, Alman “sol”larından farklı olarak, yalnızca “*Sol Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı*” gibi temel bir kılavuz değil, yanı sıra dünya işçi sınıfının o günden bugüne kadarki yeni tarihi tecrübeleri vardı. Üstelik bütün bu yanlışlar, teorisyenimizin pek övündüğü o ünlü *Kongre Belgeleri*’nde yapılmıştı.

Daha sonra MK'nın bu yanlışları eleştirmesi elbette olumlu bir adımdı. Fakat hatanın ne ölçüde kavrandığının en iyi göstergesi, teorisyen Yıldırım'ın bütün bir 12 Eylül dönemi boyunca "Yeni Biçimde Sendikalar Örgütleyelim" sloganıyla işçileri sözde sınıf sendikaları olan "işçi komiteleri"nde örgütlemeye çağırması, Türklüş gibi büyük bir sendikal örgütü yok saymasıdır. (Bkz. *Devrimin Sesi*, sayı:16, 17, 18, 19, 29, 31, 32, 33, 34 ve sonraki sayılar) Birçok sayısında, örneğin 29. sayısında, "her fabrikada 'sendika komiteleri' için ileri!" direktifini veren, sorunu hep pratik bir uygulama olarak ele alan *Devrimin Sesi*, 31. sayısında "sendika komitesi"nin bir propaganda sloganı olduğunu söyleyebiliyor. Fakat ardından sorunu yine bütünüyle pratik bir uygulama olarak ele alıyor. Örneğin iki sayı sonra: "Bugün sendikalar bizlerden çok uzaktalar. Faşist generaller ve kompradorlar bize sendika olarak Türklüş'i sunuyorlar. Oysa bizler Türklüş'in hainliğini, hiçbir zaman işçi sınıfının çıkarlarının savunucusu olamayacağını çok iyi biliyoruz... Bugün için yapmamız gereken, düşüncesi, ideolojisi, cinsiyeti, milliyeti ne olursa olsun hain patron uşaklarının dışındaki tüm işçiler olarak bir araya gelmek, kendi öz sendikalarımızı, işyeri sendika komitelerimizi yaratmak... olmalıdır." (*Devrimin Sesi*, sayı:33, s.6, Mart 1984)

Hayat DSM'leri iflas ettirmişti. TDKPMK, bu saçmalığı eleştirmek durumunda kaldı. Fakat hatanın hiç kavranmadığının en iyi göstergesi, yukarıdaki satırlardır. Şunu da eklemek gerekir ki, Yıldırım, sendikal örgütlenme alanındaki bu en "sol" taktiğe, mücadele programı olarak en bayağısından bir ekonomizmi temel yapmıştır. (Örnek için, *Devrimin Sesi*, sayı:37, s.4'e bakılabilir.)

Z. Ekrem devam ediyor: "Sınıf içindeki çalışmada bir başka hatamız, işçi kooperatifleri karşısında kayıtsız kalmmasıydı." (s.37) Öteki teorisyenimiz Yıldırım'ın, bu sorunu, Özal'a alternatif olarak sunduğu program önerisinde, Olaf Palme ekonomi nişanını hak edecek kadar kapsamlı bir çerçevede ele alıp çözdüğünü görmüş bulunuyoruz.

Z. Ekrem'in doğruyanlış cetveli başka örneklerle sürüyor. Fakat biz bunları atlıyor, özel önem taşıyan son bir tanesini ele almakla yetiniyoruz: 12 Eylül darbesini önceden görememek!

TDKP teorisyeni Aralık yazısında faşist askeri darbeyi önceden görememeyi “siyasal miyopluk” olarak tanımlamıştı. “Siyasal körlük” deseydi, herhalde gerçeği daha doğru tanımlamış olurdu. Aynı hata üzerine broşüründe şunlar yazılı: “12 Eylül öncesi partimizin yaptığı en önemli hatalardan biri, askeri darbeyi önceden görememesi, buna bağlı olarak da partiyi, kitleleri darbeye ve darbeye birlikte başlayacak saldırı kampanyasına hazırlayamamasıdır.” (s.38)

Ağır ve acı sonuçlar yaratmış bu türden hataların, yıllar sonra nedenleri tartışılır. Hatalardan sonuçlar çıkarmak, faturası ağır, benzer hataları gelecekte tekrarlamamak, sınıfa ve yığınlara güven vermek bununla mümkündür. Oysa teorisyenimiz nedenlerden çok sonuçları tartışıyor, acılı pratiğin herkesin gözleri önüne kendiliğinden ve yıllar öncesinden serdiği sonuçları.

Z. Ekrem’in saydığı birinci neden, “partimizin tezlerini geliştiren yoldaşların da, pratikörgütsel faaliyet içine çekilmesi ve onların da günlük, kısır faaliyet içinde boğulması”dır. Burada, kendiliğindenciliğin, olayların ardından sürüklenmenin itirafı vardır; ve hiç kuşkusuz, bu önemli bir nedendir. Fakat sorun bu kadarla geçiştirilmeli miydi? Z. Ekrem bunu yapmakla kalmıyor, tam bir hafiflik örneği olarak ve yukardaki biricik nedeni de boşa çıkaracak tarzda, şunları yazıyor: “Marksist-Leninistler kahin değildir ve marksist-leninist yöntem kendi başına günlük basının izlenmesi çerçevesinde askeri darbenin **hangi gün** yapılacağına bilinmesini sağlayamaz.” (s.38)

Elbette askeri darbenin 1980 yılının Eylül ayının 12. günü yapılacağını öğrenmenin, ordu üst kademeleri içinde istihbarata sahip olmaktan başka bir yolu yoktu! Z. Ekrem öylesine bir ciddiyetsizlik ve hafiflik içindedir ki, faşist bir askeri darbe beklemek gibi genel siyasal bir sorunu, “darbenin hangi gün yapılacağını bilinmesi” gibi, bütünüyle özel teknik bir sorunla karıştırabiliyor. Belki de çapsız ve yeteneksiz önderlerimizi mazur göstermek için bunu kasten yapıyor.

1980 Türkiye’inde askeri darbe beklemek, bunu ciddi bir ihtimal olarak hesaba katmak için ne “kahin” olmak, ne de marksist-leninist olmak gerekiyordu. Türkiye’de yaşamak, genel siyasal olayları izlemek ve tabii biraz da ayakları yere basıyor

olmak yeterliydi bunun için.

12 Eylül askeri darbesinin ekonomik ve siyasi, ulusal ve uluslararası nedenleri bir bütün oluşturmaktadır. Sınıflar mücadelesinin gelişim seyrini bu bütünlük içinde izleyen ve olayların bilgisine hakim olan bir marksist önderlik, Türkiye'nin o günkü koşullarında, sermaye sınıfının son silahı ve sömürü düzeninin sadık bekçisi ordunun bütün olanaklarıyla devreye sokulmasının bir zorunluluk olduğunu düşünmekte çok güçlük çekmezdi.

Ekonomik ve siyasi, ulusal ve uluslararası etkenleri bir bütünlük içinde değerlendiremeyen çeşitli burjuvareformist ya da küçükburjuva ilerici şahsiyetler bile, 12 Eylül'den çok önce bir askeri darbe ihtimali üzerinde konuşabilmişlerdir. Korkut Boratav politikacı değil, ilerici politik eğilime sahip bir iktisatçıdır yalnızca. Daha 1979 yazında *Cumhuriyet* gazetesinde çıkan bir röportajında, o gün IMF tarafından hazırlanan ve Ecevit hükümetine dayatılan "Ekonomik İstikrar Tedbirleri"ni kastederek, bu tedbirler yalnızca ve yalnızca bir askeri rejim koşullarında uygulanabilir, demişti. Bilindiği gibi, bu tedbirler, Ecevit hükümeti döneminde değil, Demirel hükümeti döneminde ve 24 Ocak Kararları olarak uygulamaya sokulmuştu. Bunun hemen ardından Ecevit gibi bir gerici politikacı bile, bu parlamenter rejimin sonudur, bu Latin Amerika modelidir, bu tedbirler askeri rejimi gerekli kılar, diye bas bas bağırmıştı. Kuşkusuz bunlar olayların yalnızca ekonomik boyutlarıdır. Oysa 12 Eylül, ekonomik etkenlerin çok ötesinde, bir dizi ulusal ve uluslararası temel etkenin bir ürünüdür. Dolayısıyla da askeri darbeyi muhtemel bir gelişme olarak öngörmek için birçok neden vardı. Yürütme Komitesi'nin, "Dünyadaki Durum ve Ülkemizdeki Yansımaları" başlığı ile hazırladığı ve 12 Eylül'den yalnızca bir kaç gün önce yapılan Merkez Komitesi toplantısına sunulan rapor, bu etkenlerin bir çoğunu isabetle tespit ediyor. Fakat tam bir siyasal körlükle bundan çıkarılması gereken sonuçları çıkaramıyor. Bu raporda bir çok şey öngörülüyor, ama bir askeri darbe, uzak bir ihtimal olarak bile öngörülüyor. Askeri bir darbenin, güncel bir sorun olarak, sokaktaki vatandaşın bile diline düştüğü bir dönemde üstelik.

YK Raporu yazıyor: “ABD bloku içinde yer alan, İran Devrimi ve Afganistan’ın işgalinden sonra önemi daha da artan Türkiye’de son aylarda emperyalist planlar hızlı bir biçimde hayata geçirildi... Ayrıca ABD, Orta Doğu’daki gerici planlarının uygulanmasında Türkiye’yi kullanmaktadır.. Uşaklarına bütün isteklerini kabul ettiren ABD’nin önünde bir engel var. Bütün bu anlaşma ve planların hayata geçmesi ancak işçi sınıfı ve emekçi halkımızın faşist diktatörlüğe karşı verdiği mücadelenin bastırılmasıyla mümkündür. Ve bugün, ABD, ülkemizdeki sınıf mücadelesinin bastırılmasıyla her zamankinden daha fazla ilgileniyor, gerici planların, taktiklerin hazırlanmasına bizzat katılıyor.. Dünya gericiliğinin devrime ve halka karşı uygulamalarının ‘zengin’ deneylerine sahip ABD ülkemizde hakm mücadelesinin bastırılması için uşaklarıyla ortak çalışıyor.” (s.1)

Buraya kadarki gözlemler, çok isabetli ve yerinde gözlemlerdir. Fakat bunlardan çıkarılan sonuç ve öngörülen gelişmeler neler? Asıl önemli olan budur, önderlik yeteneği asıl bu alanda gösterilebilmeliydi. TDKP önderliği işte tam da bu alanda bütün yeteneksizliğini ve basiretsizliğini ortaya koyuyor. Zaman zaman yaptığı isabetli gözlemlerden küçük sonuçlar çıkarmakla maluldür, bu önderlik. Z. Ekrem şimdilerde bu özelliğin yeni örneklerini veriyor.

YK Raporu’ndan izliyoruz: “CIA, MIT, Genelkurmay ve Hükümetin birlikte hazırladığı, ordu, polis, sivil faşist çeteler, burjuva basını ve TRT’nin koordineli bir biçimde kullanıldığı ve bütün güçlerin tek merkezden yönetildiği **yeni taktiğin** birinci unsuru, devrimcilerin etkinliğinde bulunan ve faşist diktatörlüğe karşı mücadele merkezleri haline gelen şehir, mahalle, köylere toptan saldırmak halkı katletmek ve sindirmektir. Çorum, Fatsa ve Pertek’te yapılan budur.. Taktiğin ikinci hedefi Ant-ifaşist mücadele potansiyeli taşıyan CHP’li kitlelerin sindirilmesidir... **Taktiğin üçüncü parçası, MHP’nin bir alternatif olarak öne sürülmesidir.**” (s.2, vurgular bizim)

Daha önceki isabetli gözlemlerden, TDKP yönetiminin çıkardığı sonuçlar işte bunlar. Siyasal gelişmeler, yalnızca birkaç gün sonra, bu belge daha yayınlanmadan bu sonuçları boşa çıkarmıştır. TDKP yönetimi düzenin sorunlarını, sermayenin

ihtiyaçlarını, emperyalizmin bölgedeki taktik çıkarlarını ve stratejik hedeflerini küçümsemiş, bir bakıma gözden kaçırmıştır. ABD'nin "zengin" deneylerinden sözetmiştir, fakat bu deneyleri hiç anlamadığını, onları çok küçümsediğini de ortaya koymuştur. Devrimci-demokratik örgütler karşısında bile acze düşen, ancak resmi kuvvetlere yedeklik edebilen ve 1980 Türkiye'sinde, siyasal açıdan "astarı yüzünden pahalıya gelen" faşist MHP, karşı-devrim için "alternatif" çözüm olarak düşünülebilmştir. Böyle bir alternatifin bir şey çözmek bir yana, yalnızca kutuplaşmayı artıracığı ve çatışmayı derinleştireceği, örneğin Çorum'da olduğu gibi yığınların silahlı direnişlerine yol açacağı görülememiştir. Fatsa'daki muhbir olayı gibi bazı sıradan göstergelerden "büyük sonuçlar çıkarılmış, MHP'nin alternatif olarak öne çıkarıldığı keşfedilmiştir. Oysa MHP alternatifi, Türkiye'nin o günkü koşullarında sermaye sınıfı için bir macera, ağır bir fatura olmaz mıydı? TDKP önderliği, emperyalizmin ve sermaye sınıfının bilincini, yüzyıllardan kök alan tecrübesini küçümsemiştir. MHP nasıl alternatif olabilirdi? 12 Eylül öncesinde defalarca ordu müdahalesine çağrı çıkaran, kanlı terörüyle bunun önünü açmaya çalışan bizzat MHP değil miydi? MHP'nin orduya müdahale çağrısı, sınıf mücadelesinin o günkü koşullarında, sermaye düzeninin ihtiyaçları bakımından askeri darbenin bir zorunluluk olduğunu görebildiğini ortaya koyuyor. Bu, MHP yönetiminin TDKP yönetiminden daha gerçekçi olduğunu gösteriyor.

TDKP önderliği, devrimci mücadeleyi abartmış, ama tersinden, bu mücadelenin düzen için yarattığı sorunları küçümsemiştir. Sermayenin gerçek ihtiyaçlarını olduğu kadar, mücadelenin önünü kesmedeki güç ve olanaklarını, yanı sıra, bilinç ve tecrübelerini gereğince değerlendirememiştir. Başka durumlarda ekonomik etkeni aşırı abartmış, ama somut ve güncel bir ekonomik politika olan 24 Ocak Kararları'nın siyasal sonuçlarını değerlendirememiş, onu sıradan bir IMF reçetesi sanmıştır. Benzer tedbirlerin sonuçları konusunda ulusal ve uluslararası tecrübeyi gözden kaçırmıştır. Emperyalizmin bölgedeki ve ülkedeki çıkarlarına, ülkedeki sınıf mücadelesine ilgisini görmüş, fakat bu ilginin kapsamını ve sonuçlarını küçümsemiştir. Kısacası, TDKP yönetimi, sınıf mücadelesinin yasalarına ve olayların bilgisine

hakim olamamanın ve ulusal dar görüşlülük içinde olmanın bir sonucu olarak, askeri darbeyi önceden görememiştir. Buna, “yardımların kesilmesinden korkup askeri müdahaleye cesaret edemezler” türü çarpık önyargılardan, “ordu geniş yığınlar nezdinde teşhir olmuştur, bir askeri müdahale destek bulamaz” subjektivizmine kadar başka bazı yan etkenler eklenebilir.

TDKP Sekreteryası, darbeden sonra yayınladığı 9 sayfalık değerlendirmesinde, “çıkart yol” APMHP koalisyonuydu, bunun için erken seçim gerekiyordu, erken seçim kararı alınamayınca, geriye tek çare olan askeri müdahale kaldı, diyor ve ekliyor: “Darbeyi kaçınılmaz kılan şartlar çok kısa bir sürede oluşmuş”tur. (s.2)

Bu değerlendirme, darbeyi önceden göremeyenlerin, onu sonradan da anlayamadıklarını; sorunu, iç politikanın, o gün yalnızca görünürde önem taşıyan bazı etkenlerinin bir sonucu olarak ele aldıklarını gösteriyor.

Sonrası mı? Sonrası şu: Darbeyi önceden öngöremeyenler, darbenin ardından onu hazırlayan gerçek koşulları anlayamayanlar; bir önceki alt başlık altında ayrıntılı olarak tartıştığımız gibi, darbenin ardından da ekonomik krizin sürüyor olmasından kalkarak mücadelenin kısa zamanda yeniden yükseleceğini ve cuntanın bölünüp parçalanacağını iddia ettiler. Böylece darbenin muhtemel sonuçlarını da doğru değerlendiremediler. Yani darbe öncesinde darbeye karşı partiyi ve kitleleri hazırlamayanlar, darbe sonrasında da, bu kez yaydıkları dayanaksız hayallerle partiyi ve kitleleri karşı-devrim karşısında savunmasız bıraktılar. Böyleleri önder değil, ardçı bile olamazlar. Olamadıklarını fazlasıyla gösterdiler. TDKP teorisyeni işte böyle bir önderliği, onun önderlik çizgisini ve bu çizginin ürünü ve ifadesi taktikleri savunmaya çalışıyor. Savunmadığı yerlerde ise, hatayı hafifletmeye, mazur göstermeye çalışıyor.

TDKP'nin taktik çizgisini tartışan ve savunan Z. Ekrem, taktik çizginin temel sorunlarından biri olan, legal mücadele biçim ve yöntemleriyle illegal mücadele biçim ve yöntemlerini doğru bir temelde ve başarıyla birleştirebilme sorununa hiç değinmiyor. TDKP, bu alanda, illegal sendikalar türünden “sol” keskinlik ile parti örgütlenmesinde legalizm türünden sağ hataları iç içe ve bir arada yaşamış, başarısızlık ve beceriksizlik örneği olmuştur.

Z. Ekrem taktik sorunlara ayırdığı bölümün devamında, Nisan 1981 sonrasında bazı sorunlarını tartışıyor ve yumuşak ve dikkatli bir üslupla (örneğin; “bu bir gerçektir ve yadsınmaya kalkılmamalıdır” türünden yakarmalarla) güya üçlü MK’yı eleştiriyor.

Yargısını, “Geçmiş irdelenirken, sorun ileriye mi geriye mi gittiğimiz sorunu değildir. Nisan darbesinden sonra elbette olumlu adımlar atıldı. Sorun partimizin potansiyeline uygun bir ilerleme sağlayıp, sağlayamadığıdır” (s.49) şeklinde veriyor. Böylece yıllardır süren tasfiye, yıkım, yozlaşma, içten içe çürüme ve bugün artık sınıf mücadelesinin dışına düşme sürecini, bu sürecin şahsında üçlü MK’yı, ve tabii teorisyen dostu Yıldırım’ı, aklıyor.

D TDKP’NİN TEMEL SİYASAL VE ÖRGÜTSEL TAKTİKLERİNİ KİM YÖNETTİ?

Z. Ekrem’in broşüründe, “Temel Siyasal ve Örgütsel Taktiklerimizi, Teorimizi Geliştiren Yoldaşlar mı Yönetti?” başlığı altında ayrı bir bölüm var. Konu bu bölümde incelediğimiz taktik sorunlarla doğrudan ilişkili. Fakat teorisyenimizi izlemeyi prensip edindiğimizden, biz de bu birkaç sayfalık bölüme ayrı bir başlık ayırıyoruz.

Gündem Önerisi’nde şunlar söyleniyordu: “Marksist-leninist bir teorik kavrayış olmadan marksist-leninist taktikler izlemek olanaksızdır. Temel siyasal ve örgütsel taktiklerimizin teorimizi geliştiren yoldaşlar tarafından tespit edildiği ve hayata geçirilmesi çabasının bizzat bu yoldaşlar tarafından yönetildiği gözönüne alınırsa, ortaya tartışılması büyük önem taşıyan bir başka olgu çıkar. Lenin teoriiyi, taktiği ve örgüt kavrayışını hep bir bütünlük içinde ele alır. Zaten teori ve pratiğin diyalektik birliği ve bütünlüğü de bunu şart koşar.” (*Belgeler-2*, s.25)

Z. Ekrem ise, bu sözleri hedef alarak şunları söylüyor: “H. Fırat yoldaş, partimizin oluşum sürecinin başlamasından bugüne kadar geçen süre içinde, herhangi bir aynım yapmaksızın

‘tüm siyasal ve örgütsel taktiklerimizin, partimizin teorisini geliştiren yoldaşlar tarafından yönetildiği’ni yazıyor.” (s.58)

Bununla gerçeği çarpıttığımızı ve TDKP teorik temeline güvensizlik yaymayı amaçladığımızı da ekliyor Z. Ekrem.

Oysa gerçeği çarpıtan ve bununla sorumluluktan kaçmaya çalışan teorisyenimizin kendisidir. Çarpıtmaya, sözlerimizin sunuluşuyla başlıyor. *Gündem Önerisi*, TDKP’nin oluşum sürecini bir ayrıma tabi tutmamış olsaydı eğer, Z. Ekrem’in broşüründe ayrı bir bölüm olarak ele aldığı “oportünist uzlaşma”dan söz etmezdi. Bu ayrım, Z. Ekrem’in hedef aldığı paragrafın hemen öncesinde yer alıyor. Ama görmezlikten gelmek Z. Ekrem’in işine geliyor. Kaldı ki, aynı ayrım *Gündem Önerisi*’nin girişinde de var: “İlk örgütsel temelleri sağ oportünistreforinist bir ideolojik siyasal çizginin gereklerine uygun atılmış, bunun sonucu olarak, legalist bir örgüt olarak oluşmuş partimiz, sonraki dönemlerde harcanan belirli çabalara rağmen, bu örgütsel niteliğini değiştirmemiş, 12 Eylül askeri cunta dönemine bu özellikleriyle girmiştir.” (*Belgeler-2*, s.22)

Dahası, Z. Ekrem’in broşüründen önce yayınlanmış *Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış* değerlendirmesinin bir bölümü, “197880 farklı bir evredir” cümlesiyle başlıyor. (s.19)

TDKP’nin oluşum sürecinin bir ayrıma tabi tutulmadığı, Z. Ekrem’in sözlerimizi sunarken yaptığı tek çarpıtma değildir. Bir ikincisi, bizzat sözlerimizin tahrif edilmesi, ama buna rağmen tırnak içinde verilmesidir. Girişte yapılan aktarma ile Z. Ekrem’in tırnak içinde verdiği sözler birbirinden farklıdır. *Gündem Önerisi* “temel siyasal ve örgütsel taktikler” diyor; Z. Ekrem, bunu “tüm siyasal ve örgütsel taktikler” olarak çarpıtıyor. *Gündem Önerisi*, tespit etmek ve yönetmekten söz ediyor; Z.Ekrem, yalnızca yönetmek olarak çarpıtıyor. Z. Ekrem, siyasal dürüstlüğün gereklerine uygun davranmıyor.

Onun bu tutumu, yalnızca hedef aldığı sözlerin sunuluşunda değil, çok daha önemli olarak, TDKP’nin oluşum sürecindeki yerini ve sorumluluğunu hafifletmesiyle de kendini gösteriyor. Z. Ekrem, TDKP’nin siyasal önderi olarak bilinir. Bir önder, konununun gereklerine uygun davranabilmeli, hatasıyla sevabıyla bütün geçmişin sorumluluğunu üstlenebilmelidir.

Oysa Z. Ekrem nalıncı keseri misali, bütün sevapları TDKP teorisyenlerine, bütün günahları oportünist GMK'ya sayıyor. TDKP'nin öteki teorisyeni de (Yıldırım) koltuğunu kaybedeli beri aynı şeyi yapıyor. TDKP teorisyenleri birbirlerine ne de çok benziyorlar.

Biz, kamuoyuna sunulmuş tüm yazılarımızda TDKP'nin oluşum sürecini iki ana evre olarak ele aldık. Bu sorun, burada da, özellikle üçüncü bölümün ikinci ara başlığı altında, yine böyle ele alındı. Fakat önemli olan şu ki, bizim tartışıp değerlendirdiğimiz, proletaryanın sosyalist sınıf platformu açısından eleştirip mahkum ettiğimiz dönem, genelin içinde özellikle 197880 dönemidir. Gerek teorik, gerekse taktik sorunlar açısından bu böyledir. Ve bu dönem bütünüyle teorisyenlerimizin sorumluluğundadır. 1978 öncesi ise, üzerinde özel bir ciddiyetle durmayı gerektirmiyor. Siyasal önderliğin esası, gündelik pratik faaliyeti yürütmek değilse eğer, 1977 sonundan itibaren TDKP'nin teorik ve taktik çizgisinin esas sorumluluğu bu çizginin teorisyenlerine aittir.

Z. Ekrem'in, biz teorik çalışma ve mücadelede yoğunlaştık, taktik ve örgütsel sorunlara yeterli ilgiyi gösteremedik demesi (s.59), broşünün 66. sayfasında bunu "zorunlu bir işbölümü" olarak nitelemesi, yalnızca onun teorik çalışmaya aydınca yaklaşımını ele verir. Teorik çalışma soyut kavramlarla aydınca gevezelikler yapmak değil, marksist dünya görüşü ışığında toplumu incelemek, proletaryanın tarihsel ve güncel görevlerini açıklığa kavuşturmak ve bu görevlerin gerçekleştirilmesinde proletarya hareketine yol göstermektir. Teorik çalışma ile pratik çalışmayı karşı karşıya koyanlarla alay eden Lenin, "teorik çalışmanın yalnızca pratik çalışmanın öne sürdüğü sorunlara yanıt sağladığı" nı vurguluyordu.

Lenin'in bütün temel eserleri, teorik sorunları taktik sorunlarla iç içe işler. Örneğin, *Emperyalizm* kitabı, kapitalizmin tekelci aşaması üzerine yüksek bir teorik soyutlamadır ama, emperyalizm döneminde işçi aristokrasisine dayalı oportünizmin ve o günün emperyalist savaş koşullarında oportünizmin ortaya çıkış biçimi olan sosyalşovenizmin maddi varlık koşullarının çözülmesi amaçlanır ve bu gerici akım karşısında,

proletaryanın devrimci tutum ve taktiğinin belirlenmesi somut sorununa gider bağlanır. Oportünizme karşı mücadele edilmedikçe emperyalizme karşı gerçek bir mücadelenin verilemeyeceği temel düşüncesini ortaya çıkarır. ve böylece. teorik çalışmanın sosyal pratiğin somut sorunlarını yanıtlamasının aydınlatıcı bir örneği olur. Oysa teorisyenimiz. siyasal sorumluluktan kaçmak için. “teorik sorunlarda yoğunlaştık” bahanesine sığınır.

Bu elbette teorisyenlerimizin yürüttüğü teorik çalışmanın akademik niteliğinin bir itirafıdır. Ama yine de. onların 1978 sonrası siyasal sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. 1978 sonrasının tüm temel siyasal belgeleri teorisyenlerimize aittir. Onlar. “yepyeni ve çürütülemez çizgi”leriyle gelip TDKP’nin siyasal önderlik konumuna yerleşmişlerdir. *Yoldaş12`de (Parti Bayrağı, sayı:8)* 197578 dönemini onlar değerlendirmiş. süreci ve dolayısıyla sağ oportünist GMK’yı onlar olumlayıp aklamışlardır. Şu sözler onlara aittir: “Şimdi önümüzde yeni bir görev var. Marksist-leninist ilkeler ışığında örgütlenmemizi sağlamlaştırmak ve devrimin kabaran dalgasının her gün daha fazla devrim saflarına ittiği milyonlarca emekçiyi yönlendirecek yeni örgütlenmeler yaratmak. Bugün kavrayacağımız halka. örgütsel inşadır. Bu faaliyeti esas olarak tamamladığımız gün. proletarya partisinin yalnız ideolojik-siyasi değil. aynı zamanda da örgütsel temellerini yaratmış olacağız.” (*Parti Bayrağı, sayı:8, s.51*)

Sözü edilen halkayı teorisyenlerimiz “kavradı”; 1978’den itibaren temel siyasal ve örgütsel sorunları ve görevleri onlar belirledi. Örneğin bütünüyle taktik ve örgütsel sorunlara dönük olan *Ekim 1978 Konferansı Belgeleri*’nin esas bölümünü Z. Ekrem kaleme aldı. Yönetmek siyasal bir kavramsa eğer. siyasal ve örgütsel faaliyeti onlar yönetti. 1979 Haziran’ından itibaren ise. bu yönetme gündelik pratik faaliyet boyutunu da kapsadı. Ama Z. Ekrem’in itirazı var: “Bu 22 aylık sürenin. önemli bir bölümü kongre hazırlıklarıyla. kongrenin toplanmasıyla geçti.” (Broşür, s.61) Bu itiraz. taktik ve örgütsel sorunların neden çözülemediğine dönüktür. Oysa kongre hazırlıkları. taktik ve örgütsel sorunların çözümlenmesi görevinden başka neydi ki? *Ekim 1978 Konferansı Belgeleri*’nde baştan başa vurgulanan

görev buydu. Dolayısıyla bunun yapılıp yapılmamasının esas sorumluluğu da teorisyenlerimize aittir.

1979 Haziran öncesinin sorumluluğunu “teoride yoğunlaştık” gerekçesiyle üzerinden atan teorisyenimiz, ayın tarihin sonrasını ise “pratikte boğulduk” diye izah ediyor (s.66-67). Bu olgu, teorik birikimleriyle övünen teorisyenimizin ve diğer TDKP teorisyenlerinin gerçek çapını veriyor. “Pratikte boğulduk” itirafıyla dile getirilen, teorik ufuksuzluktan başka nedir ki? Z. Ekrem ve benzerleri akademisyen değil de gerçek teorisyenler olsalardı, gündelik mücadelenin kuyruğuna takılıp, pratikte boğulmazlardı. Z. Ekrem’lerde eksik ve zayıf olan yalnızca “pratik örgütsel birikim” değil, daha önemli olarak, devrimci teoriksiyasal birikim ve kavrayıştır. Zira pratikte boğulmayı, daima teoriksiyasal sıklık yaratır. Teoriye akademik yaklaşım ile kör pratikçilik aynı anlayışın iki beliriş biçimidir. Bunlar teori-pratik ilişkisini marksist diyalektiğin ışığında ele alamamanın kaçınılmaz sonuçlarıdır.

Teorisyenimiz teori-pratik ilişkisi üzerine bilgiçlik taşıyor: “ince espri” merakı uğruna Engels’in bilimsel önermelerini karikatürize ediyor. Ama yıllar sonra dönüp geriye baktığında, “Türkiye’de şimdiye kadar hiçbir zaman, hiçbir akım ve kişi tarafından ortaya konulmamış... yepyeni ve çürütülemez bir çizgi” ortaya koyan sözde teorisyenlerimizin, nasıl olup da gündelik pratik faaliyet içinde boğuldukları somut olgusu üzerinde durup bir an bile düşünmüyor. Teori-pratik ilişkisi üzerine bilgiççe laflar etmek daha cazip geliyor ona.

Teorisyenimiz sık sık teoride öngörülen örgütsel yapı ve işleyiş ile pratikte varolan yapı ve işleyiş arasındaki çelişmeden söz ediyor. Bu çelişmenin esasa ilişkin olmadığı, gelip bu örgütlenmenin tepesine istekle oturmaktan belli. Bu sorun üçüncü bölümde tartışıldı. Burada yalnızca, *Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış* yazısında yer alan yargımızı tekrarlamakla yetiniyoruz:

“TDKPIÖ, Ekim 1978 Konferansıyla devraldığı önderliği, kadroları, örgütsel yapıyı, çalışma tarzını, sınıfsal koşulları, esasa ilişkin olmayan düzeltme ve değişiklikler dışında tutulursa, aynen korudu. Örgütün bürokratik legalist yapısı ve küçükburjuva

sınıf niteliği ve zemin değişmedi. Yeni teorik temel ve siyasi çizgi bu değişimi yaratamazdı da. Zira bu yeni teorik temel ve siyasal çizgi küçükburjuva devrimci demokrasisinin tutarlı bir ifadesiydi yalnızca. Küçükburjuva demokratik harekete dayalı bir örgüte kolayca oturması da bundandı. Kendiliğindencilik ve bunun ürünü küçükburjuva reformizmi, küçükburjuva devrimciliği doğrultusunda aşılmıştı. Ancak ideolojik-sınıfsal öz değişmediği için, Ekim Konferansı'yla devralınan örgütsel yapıda da esaslı bir değişim olamazdı.” (Eksen Yayıncılık, s.51)

Teorisyenimizin bin dereden su getirerek karartmaya çalıştığı sorunun özü işte budur.

Bu konuyu bitirmeden bir kaç şey daha söylemek gerekiyor. Bunlar Z. Ekrem'in siyasal kişiliği ve siyasal sorumluluk bilinci açısından aydınlatıcı olacaktır.

Z. Ekrem diyor ki, “biz teorisyenler merkezi yayın organının legal olarak çıkmasına başından itibaren karşı çıktık” (s.60). Olabilir! Fakat şöyle bir sorun var: *Kongre Belgeleri*'nin 57. sayfasında bu legal merkezi yayın organının çıkışı ve işlevi değerlendiriliyor. Bütünüyle olumlu ve yüceltici bir değerlendirme. Bu değerlendirme, örneğin şunları da içeriyor: “Kitle yayın organı sadece kolektif bir propagandacı ve ajitator olmakla kalmadı; aynı zamanda iyi bir örgütçü de oldu. Örgütümüzün ulaşamadığı birçok yerde sempatizanlar geliştirdi, kazandı, örgütledi, seferber etti”.

Bu legal çevrelerden sözde illegal parti örgütleri yaratıldığı biliniyor. Soru şudur: *Kongre Belgeleri*'nde yer alan bu değerlendirmeye Z. Ekrem'in bir itirazı olmuş mudur, olmamış mıdır? Böyle bir itirazın olmadığı biliniyor. Bu durumda en iyimser yorumla, Z. Ekrem doğru ile yanlış birlikte savunmuştur. Fakat bu yanlışın sorumluluğunu taşımayı ortadan kaldırmaz ki!

Sendikal siyaset konusunda söylediklerinde ise Z. Ekrem bütünüyle samimiyetsizdir. Sendikal taktiklerdeki yanlışın esası Metalîş kolunda ayrı sendika kurup kurmamak değildir. DSM'lerde ifadesini bulan anlayışın kendisidir. Bu anlayış ve sonuçları da *Kongre Belgeleri*'nin üçüncü bölümünde (s.122-141) göklere çıkarılmıştır. Ve Z.Ekrem bu anlayış ve uygulamanın sorumluluğunu doğrudan taşımaktadır. Ne var

ki. teorisyenimiz bütün iyi şeyleri kendinden, kötü şeyleri ise başkasından görme kibirliliği içindedir. DSM anlayışı ve uygulamasının kongre sonrasında eleştirildiği doğrudur, ama bunun onuru niye yalnızca teorisyenlerimizin tekelindedir ki? (Bu eleştirinin sınırlarına ise daha önce değinmiş bulunuyoruz.)

Son bir örnek. Sınıfa hangi perspektifle gidildiği tartışılırken, *Kongre Belgeleri*'nin sendikalar bölümünden kendine dayanaklar bulan Z. Ekrem, aynı bölümde yer alan "DİSK, Türkiş ve DSM'ye ilişkin" yanlış tespitler sözkonusu olduğunda olayı kendi dışında görüyor.

Elde nalıncı keseri oldu mu, başka türlü davranılamıyor demek. Fakat elde nalıncı keseri tutularak da siyasal önder olunamıyor ne yazık ki!

ALTI

TASFIYECİLİK VE İNKARCILIK

Bilindiği gibi, teorisyenimiz bizleri “inkarcı-tasfiyeci eğilim” olarak niteliyor. Bu nitelemesini broşürüne başlık olarak seçerek, bu eğilimin önemini vurgulamış oluyor. Fakat bu kavramların, devrimci hareket ve TDKP koşullarında somut ideolojik-sınıfsal içeriklerini çözümleme zahmetine girişmiyor. “Yenilgi ve gericilik yılları” alışılmış ifadesiyle başlayan hamasi vaazların buna yettiğini sanarak, teorisyen şanını bir kez daha gölgeliyor.

Tasfiyecilik ve inkarcılık; bunlar bilimsel kavramlardır. ideolojik-sınıfsal bir içerik taşırlar. Hamasi nutuklar değil, somut çözümleme gerektirirler.

Proletarya hareketi içinde bir sapma olarak tasfiyecilik, proletarya üzerinde burjuva etkiyi ifade eder; proletarya hareketi saflarına katılmış küçükburjuva unsurların şahsında ortaya çıkar; sosyalist proletarya hareketinin teorik ve taktik temellerine, örgütsel kurumlarına ve devrimci mücadelenin

devrimci kazanımlarına, burjuva etki doğrultusunda bir saldırı şeklinde kendini ortaya koyar. Sağ ya da sol biçimler olabilir; liberal ya da anarşist eğilimli olabilir. Fakat her halükarda, proletarya hareketi saflarına, işçilerin partisi saflarına, özellikle de devrimin yükseliş dönemlerinde ve kolay devrim hayalleriyle katılmış aydın, küçükburjuva ya da belirgin bir sınıfa mensup olmayan, “sınıf dışı” unsurların şahsında ortaya çıkar.

Teorisyenimiz boş ve dayanıksız sözlerle başkalarını uluorta tasfiyecilikle suçlamadan önce, “Şanlı TDKP”sinin sınıf bilinçli işçilerin partisi, işçi hareketinin örgütlü öncü müfrezesi olduğunu ortaya koyabilmeli, “yepyeni ve çürütülemez” tezlerden oluşan “bütünlüklü çizgi”sinin, sosyalist proletarya hareketinin teorik ve taktik temellerinin ifadesi olduğunu gösterebilmelidir. Bununla da yetinmemeli, “yenilgi ve gericilik yıllarında”, başta önderliğin şahsında olmak üzere, TDKP saflarında yaşanan ideolojik ve moral yıkınun, sağcı, teslimiyetçi ve tasfiyeci anlayış ve davranışların, genel küçükburjuva yozlaşma ve çürümenin nesnel sınıfsal bir tahlilini yapabilmeli, toplumsal mantığını temelini tanımlayabilmelidir. Küçükburjuva demokratik hareketin bir kesimine dayanan ve ezici çoğunluğu ile küçükburjuva unsurlardan oluşan TDKP’de tasfiyecilik nasıl yaşanmıştır? teorisyenimiz sorunu işte bu temelde tartışmalı, kendi tasfiyecilik tespitinin sınıfsal dayanaklarını, toplumsal içeriğini buna göre tanımlamalıdır.

Fakat o her meselede olduğu gibi, tasfiyecilik sorununda da sınıf bakış açısından, sınıf ölçütlerinden yoksundur. Böyle olunca da, onun nazarında tasfiyecilik, ya kötü niyetli, şeytanca tasarımları olan bazı bireylerin ürünü olur. (“Böylece uzun bir süredir edindiğimiz bilgilerin ve bazı yoldaşların endişelerinin doğru olduğu kanıtlanmış olmaktadır.”, Broşür, s.5); ya da bazı bireylerin “gerekli teorikpratik birikimden yoksunluğu” ile izah edilir. (Bkz. Broşür, s.4)

TDKP teorisyeninin bu bakış açısını Lenin’in şu sözleriyle karşılaştırınız: “Bu nedenle, proletarya üzerinde, burjuvazinin, tasfiyeciliğe (...) ve otzovizme (...) yol açan etkisi, bir rastlantı, şeytanca bir tasarım, ya da bazı bireylerin aptallığı ya da yanılgısı değildir, söz konusu nesnel koşulların işleyişinden ve

bugünkü Rusya’da tüm işçi hareketinin, ‘temel’den ayrılması olanaksız üstyapısının kaçınılmaz sonuçlarıdır.” (*Tasfiyecilik Üzerine*, s.102)

Aynı materyalist sınıf bakış açısıyla Lenin şunları söyler: “Tasfiyecilik, kökü derinlerde olan **toplumsal bir olgudur**, liberal burjuvazinin karşı-devrimci ruh haliyle, demokratik küçük-burjuvazideki dağılma ve parçalanmayla ayrılmaz biçimde bağlıdır.(age., s.68)

Soyut gerçek yoktur, gerçek her zaman somuttur. Teorisyenimiz, somut ve keyfi tanımlamaları bir yana bırakıp da devrimci hareketin ve TDKP’nin 12 Eylül sonrası somut evriminin ideolojik-sınıfsal çözümlemesini yapabilse, görecektir ki, tasfiyecilik kavramı, bu dönem için, başka örneklerin yanı sıra örneğin TDKP’nin somut evrimine de çok iyi oturmaktadır. Bu evrim, “demokratik küçük-burjuvazideki dağılma ve parçalanma” (Lenin) denilen olgunun somut ifadesi değil de nedir? TDKP somutunda, bu dağılma ve parçalanma öncelikle ve özellikle önderliğin şahsında yaşanmış, önderlikten örgüte yayılmıştır. Öylesine ki, başlangıçtaki mücadeleci ve dirençli tutumlarıyla TDKP’nin yüz akı durumundaki parti üyelerinin önemli bir kısmı, bir süre sonra, örgütteki genel gerileme ve dağılmanın da etkisiyle, mücadele saflarını terketmiş, kişisel gelecek, sıcak yuva, ya da “vatan borcu” ödemek kaygısına düşmüşlerdir. Bu bir sınıfsal olgudur, bir tür küçükburjuva kaçıştır. Küçükburjuva sınıf tutarsızlığının, ufuksuzluğunun, soluksuzluğunun çarpıcı bir yansımasıdır.

Hatırlanacağı gibi teorisyenimiz, Aralık 1986 tarihli yazısında, “Yönetimi, örgütleri, kadroları ve faaliyetiyle TDKP bir bütün olarak iyi bir sınav veremedi... Son 56 yılda işlevine uygun bir faaliyet ve atılım gösteremedi...”, diyordu. Z.Ekrem’in ideolojik-sınıfsal köklerine inmekten kaçındığı bu durumun kendisi, “demokratik küçük-burjuvazideki dağılma ve parçalanma”nın ifadesi tasfiyeci bir süreçti. İlk adımları, karşı-devrimin azgın saldırıları karşısında kararsızlığa ve tutarsızlığa düşülüp burjuva reformizmüne el uzatılarak atılmıştı (Bkz. “*Yeni Bir ‘Arayış’ mı?*” makalesi). Nisan darbesiyle yaşanan ideolojik, moral ve örgütsel yıkım, buna büyük boyutlar kazandırdı.

Ardından, mücadeleden geri durma, içe kapanma, pasifizm ve teslimiyet, bizzat üçlü MK tarafından teorileştirildi. Bu sağcı ve teslimiyetçi teorileştirme, legal olanakları faşizmin kötü niyetli tuzağı olarak görme (Küçük Broşür, s.19), legal sendikaların reddi vb. türden “sol”cu otzovist teori ve taktiklerle iç içe oldu. 1984 sonunda yayınlanan DSP Broşürü ise, “Yeni Bir ‘Arayış’ mı” makalesindeki reformist eğilimin daha kapsamlı ve açık yeni bir ifadesi oldu. Böylece TDKP’nin 12 Eylül öncesinde burjuvareformizmi karşısında kazandığı devrimci ideolojik-siyasal mevziler kaybedildi. Bu sürecin pratikörgütsel boyutları biliniyor; TDKP örgütsel bir tasfiye yaşadı ve sınıf mücadelesi alanının kıyısına düştü. Küçükburjuva yozlaşma ve çürüme, bir küçükburjuva yok oluşa dönüştü.

Tasfiyecilik sorununu, bugün artık kendi sempatizan çeperi nezdinde bile önemini ve ciddiyetini yitirmiş TDKP açısından değil, Türkiye işçi sınıfının bağımsız sosyalist sınıf platformu sorunu açısından tartışmak gerekir.

Proletarya üzerinde burjuva etkinin ifadesi olarak yaşanan tasfiyeciliğin özü, proletaryanın ideolojik ve örgütsel bağımsızlığını zayıflatmak ve yok etmek, proletaryayı burjuva reformizminin, küçükburjuva demokrasisinin eklentisi durumuna düşürmektir.

Proletaryanın ideolojik ve örgütsel bağımsızlığına kavuştuğu koşullarda, tasfiyecilik, bu bağımsızlığı kemirmeye ve yok etmeye yönelir. Fakat böyle bir bağımsızlığın henüz kazanılmamış olduğu koşullarda ise, tasfiyecilik, bizzat bu bağımsızlığı kazanma sürecinin önünü tıkar, engelleyici faktör olarak rol oynar.

Bugün Türkiye işçi sınıfı hala sınıfsal bağımsızlığından yoksundur ve böyle bir bağımsızlığın kazanılmasını engelleme anlamında, çok yönlü bir tasfiyeci baskının altındadır. Bu tasfiyeci baskı, genel burjuva baskının değişik nitelikte yansımaları olan üç ana kaynaktan gelmektedir. 1 Burjuva reformizmi. 2 Modern revizyonizm. 3 Küçükburjuva popülizmi.

Türkiye proletaryasını siyasal sınıf bağımsızlığına kavuşturma, bugünün temel sorunudur. Bu sorunun çözümü reformizme, revizyonizme ve popülizme karşı köklü bir ideolojik

mücadeleden ve işçi sınıfı üzerinde bu akımların ideolojik ve örgütsel etkinliğini kırmaktan geçer. Bu da bir tasfiye süreci olacaktır; tasfiyeci akımların tasfiyesi süreci...

Bu, bütünüyle olumlu anlam yüklü bir tasfiye sürecidir. Narodnizm inkar ve tasfiye edilmemeseydi, Rus marksist hareketi doğup gelişemezdi. Çürümüş ve burjuvazinin dümen suyuna giriniş II. Enternasyonal ve partileri tasfiye edilmemeseydi, leninist-bolşevik tipte yeni partiler ve onların uluslararası birliği olan III. Enternasyonal doğup gelişemezdi. Uzun yıllar Türkiye sol hareketini egemenliği altına alan Kemalizm kuyrukçusu, sınıf işbirlikçisi tasfiyeci reformist çizginin tasfiyesi çabasına girilmemeseydi, küçükburjuva demokrasisinin ihtilalci çizgisi ve bunun ifadesi akımlar ve gruplar gelişip güçlenemezdi vb.

Teorisyenimizin gözden kaçırdığı da bütün bunlardır.

Devrimci küçükburjuva popülizmi, 1968'lar Türkiye'sinden kök almaktadır. Çıkışı, pratikte işçi sınıfından uzaklaşmayı ifade etse de, burjuva reformizminden bir kopuş ve düzene karşı ihtilalci bir yöneliş olması anlamında, devrimci bir önem taşımaktadır. Bu gerçek, *Yakın Geçmişe Genel Bir Bakış*'ta şöyle ifade edilmiştir: "Devrimci küçükburjuva popülizmi, TİP'in burjuva liberal, Mihri Belli'nin darbeci-reformist MDD Hareketi karşısında, küçükburjuva ihtilalciliğini temsil etmek açısından ileri ve olumlu bir hareketti kuşkusuz." (Eksen Yayıncılık, s.29)

1968'lerden kök alan bu hareket, 12 Mart yenilgisini yaşadı; bu yenilgi onu ayrıştırdı, değişik bir evrime soktu. Hareketin THKO, THKPC/ML Hareketi ve TKP/ML Hareketi'nden oluşan kesimi, bu evrimi değişik ve karmaşık bir süreç olarak yaşadı. Bu karmaşık süreç, devrimci küçükburjuva popülizminin bu kesimini, 1980'e gelindiğinde, devrimci-demokrasinin en ileri, siyasal açıdan en tutarlı, Marksizme ve proletaryaya en yakın kesimi konumuna ulaştırdı.

Gerçek sonuçlarına varamanuş bir Mao eleştirisiyle ulaşılmış bu konum, üç gruptan oluşan bu hareketin evriminin sınıryıydı da aynı zamanda. Devrimci küçükburjuva popülizmi ileriye doğru gelişmesinin tüm olanaklarını kullanmış, ulaşabileceği en son sınıra varmış ve tıkanmıştı. 12 Eylül tam da bu

koşullarda geldi. Tıkanıklık ve çözümsüzlük, karşı-devrimin azgın saldırısıyla da birleşince, kısa zamanda küçükburjuva bir çözülme, dağılma, parçalanma, ihtilalci konumdan uzaklaşma ve teslimiyet çizgisine dönuştü. Bu bir tasfiye süreci, gerileme, küçükburjuva yozlaşma ve yok oluş süreciydi. TDKP'nin şahsında özellikle belirgin biçimde yaşandı.

12 Eylül'de yenilen Marksizm-Leninizm ve devrim davası değil, bir kere daha küçükburjuva devrimciliği idi. İflas eden proletaryanın değil, küçük-burjuvazinin devrim, mücadele ve örgütlenme anlayışı idi. Bunun bilince çıkması, hareketin ve özel olarak da TDKP'nin içindeki yol ayrımının temeli oldu.

“12 Eylül sonrasının karşı-devrim koşulları, hareketin küçükburjuva siyasal sınıf yapısını ayrıştırıp farklılaştırdı. Başlangıçta bir bakıma kendiliğinden yaşanan ve kendini teslimiyet ve mücadele eğilimleri olarak ifade eden bu ayrışma, yenilginin ve yıkımın sonuçlarına oportünist ve devrimci yaklaşımlarda ilk bilinçli ifadelerini kazandı. Geline yerde teorik, siyasal ve sınıfsal sonuçlarına varma, her yönüyle bilinçli ifadeler kazanma sancıları yaşanmakta. Bu ayrışma ve çatışma, proleter sosyalizmi ile, popülizmin liberal ve radikal küçükburjuva tonları arasındadır.” (*Yakın Geçmişe Genel Bir Bakış*, s.57)

1970'li yılların ikinci yarısı, TDKP ve benzeri devrimci küçükburjuva gruplar için gelişip serpilme dönemi olmuştu. Genel olarak bakıldığında, bu gruplar bu dönemde, olumlu ve devrimci bir rol oynadılar. Burjuva reformizmiyle aralarına belirgin bir çizgi çektiler ve devrimci radikal bir çizgide mücadele ettiler. Burjuva reformizmine ve modern revizyonizme karşı kazanılan ideolojik siyasi mevziler, devrimci sınıf mücadelesinde proletarya hareketine yakınlaşma, devrimci mücadele içinde biriktirilen ihtilalcimoral değerler, bu dönemin temel kazançlarıydı.

1980'li yıllar, tıkanma, çözümsüzlük içinde bocalama, kitlelerden kopma, gerileme, yozlaşma ve bütün bunların bir ifadesi olarak, bir küçükburjuva tasfiye ve yok oluş dönemi oldu. Burjuva reformizmine karşı kazanılan ideolojik-siyasi mevzilerden ve bağımsız konumdan gerileme yaşandı, teslimiyet

eğilimi güçlendi. Geçmişin mücadelesiyle biriktirilen devrimci moral değerler, özellikle TDKP önderliği eliyle, tahrip edildi.

Bu bir tasfiye süreci idi. Teorisyen Z. Ekrem hem böyle bir tasfiye sürecinin unsuru, hem de üçlü MK'nın şahsında savunucusu olduğu için, kendisi tasfiyeci bir konumdadır. Kişisel skandal sorunlardan tutun da bir bölgede ne kadar gazetebildiri dağıtıldığına kadar her konuda kaynak kullanıp fikir belirten Z. Ekrem, DSP Broşürüyle ortaya konan reformist teori ve tahliller hakkında bugüne kadar tek kelime etmemiştir. Bu onun tasfiyeciliğin ideolojik boyutlarıyla çelişmediğini göstermektedir. Onun sorumluluğunda çıkmış “*Yeni Bir ‘Arayış’ mı?*” türünden makaleler göz önüne alındığında, bu bütünüyle anlaşılır bir durum olmaktadır.

Z. Ekrem, popülizmden kopuş ve proleter sosyalizmine yöneliş eğilimi karşısında gösterdiği gerici dirençle, tasfiyeci konumuna yeni boyutlar katmış, onu pekiştirmiştir.

* * *

Bir de inkarcılık sorunu var.

Aslında bu sorun, I. bölümün son sayfalarında ve asıl olarak da Dühring'in anımsandığı ikinci bölümde yeterince tartışıldı. Orada da gösterildiği gibi, Z.Ekrem'in de içinde yer aldığı “THKO militanları”, Türkiye sol hareketinin en inkarcı unsurlarından olmuşlardır. Onlar, “THKO Militanları”nın eşi benzeri bulunmaz hasletleri ile *Türkiye Devriminin Yolu* broşürünün “kitleler”den söz eden birkaç cümlesi dışında, fazlaca bir şeye dayanmak, bir şeyin mirasçısı olmak gereğini duymamışlardır. Oysa ‘71’in THKO’suna kıskançlıkla sahip çıkıp da aynı dönemin diğer devrimci gruplarına sahip çıkmamanın, küçükburjuva grupçuluğu ve inkarcılığı dışında, hiçbir bilimsel açıklaması ve mantığı yoktur.

“THKO Militanları” bu inkarcı tutumu hep sürdürmüşlerdir. Onlar, küçük-burjuvazinin dar, kısımcı, bireyci, bencil, kibirli ve dünyayı kendinden ibaret görme anlayışının bir ifadesi olarak, TDKP sınırlarının ötesine, çoğu kere ve çoğu durumda gözlerini kapamışlardır. Devrim mücadelesinin TDKP dışındaki

kazanımları, onları fazlaca ilgilendirinemiştir. Osman Yoldaşcan, M.Fatih Öktülmüş, Adil Can, Süleyman Cihan, Abdullah Meral gibi yüzlerce devrimci şehit, salt TDKP'li olmadıkları için, onlar tarafından görmezlikten gelinmiş, anma sütunlarında yalnızca TDKP üye ve sempatanlarından söz edilmiştir. Çıkardıkları binlerce sayfalık yayınlarda, Nazım Hikmet, Enver Gökçe, Ruhi Su, Yılmaz Güney vb. gibi ilericidevrimci sanat ve kültür adamları üzerine sahiplenici birkaç satır yazma gereği duymamışlardır. Geçmiş TKP'nin sağ oportünist ideolojik-siyasi mirası haklı olarak reddedilmiş, ama, bu partinin tabanında, bu partiden çok, Dünya Komünist Hareketinin ve sosyalist Sovyetler Birliği'nin varlığından güç alarak devrim ve sosyalizm ideali uğruna mücadele etmiş, emek vermiş, acı çekmiş insanların devrimci mirasına dönülüp bakılmamıştır bile.

Daha nicesi sayılabilir. Fakat bu kadarı bile, TDKP önderliğinin, proletaryanın kendinden önceki tüm ilerici, demokrat, devrimci maddi ve manevi kazanımlarının mirasçısı, savunucusu ve yaşatıcısı olduğu şeklindeki marksist perspektiften yoksun olduğunu göstermeye yeterlidir. Bu onun küçükburjuva ideolojik-sınıfsal konumu ve tutumunun bir başka ifadesi ve göstergesidir.

İnkarcılık, bir küçükburjuva sınıf tavrıdır. Nihilizm, anarşizm vb. gibi insanlığa, kültüre, insanlığın ortak kazanımı olan maddimanevi değerlere karşı inkarcı olan akımlar, temelde küçükburjuva sınıf niteliğine sahiptirler. Oysa proletarya, burjuvazinin de dahil olmak üzere, tüm ilerici insanlık tarihinin mirasçısı ve sürdürücüsüdür.

Küçükburjuva inkarcılığından biz yalnızca nefret ediyoruz. O halde, gerçekte kendisi inkarcı olan teorisyenimiz, bizi neden inkarcılıkla suçluyor? TDKP'nin popülist teori ve pratiğini eleştirip "inkar ettiğimiz" için! Oysa bu tümüyle başka bir şeydir.

İnkarcılık bir küçükburjuva sınıf eğilimidir; oysa inkar kavramı çok farklı bir içerik taşır. İnkâr, hareket yasasıdır; ilerleme, gelişme koşuludur. İdeolojik ve sınıfsal özü küçükburjuva olan bir teori ve pratik, ancak bilimsel temelde eleştirilip "inkar" edilerek aşılır. Nitelik değişimine, nitelik

olarak farklı bir ideolojik-sınıfsal öze ve temele ancak böyle ulaşılır. Bu, geçmişin ideolojik-siyasi, maddi, manevi her türlü olumlu ve devrimci kazanımına sahip çıkıp geleceğe aktarmayla çelişmez. Bu tür bir “inkar”ı reddetmek, diyalektik gelişmeyi inkar etmekle aynı anlama gelir.

Geçmişin ileriye dönük devrimci kazanımlarının 12 Eylül sonrasında tahribi ve terkedilişi anlamında bir küçükburjuva inkarcılığı ise, bizzat Z. Ekrem’in de içinde yer aldığı TDKP önderliği ile Z. Ekrem’in koruyucusu kesildiği üçlü MK’nın şahsında yaşandı.

Küçükburjuva önderler, kendi kazanımlarını bile koruyamadılar.

“Devrimci bir siyasal harekette çürüyüp çöken yana değil, gelişip ilerleyen yana bakılır. Geçmişte olumlu ve devrimci olanın gerçek mirasçısı da, çürüyüp çöken, ya da yıllar öncesine takılıp kalan yan değil, gelişip ilerleyen yandır. Bugün TDKP’de gelişip ilerleme çizgisi, proleter komünist bir hareket haline gelmek, böyle bir gelişmenin nesnel ihtiyaçlarına cevap verebilmek demektir. TDKP’de, geçmişte devrimci olanın gerçek temsilcileri, TDKP’deki bugünkü gelişme ihtiyacına cevap verebilenlerdir. Bunun gerisinde kalanların, TDKP’nin geçmiş konumu ve platformu üzerine döktükleri gözyaşları timsah gözyaşlarıdır. Yaşanan sürece ve sosyal pratiğin ortaya çıkardığı derslere rağmen yıllar öncesini bugün sürdürmeye kalkanlar, tutucu bile değil, düpedüz gericidirler. Ve zaten parti sorunlarının her açıdan tartışılmasının karşısında gösterilen tepki, bütün kişisel kaygı ve zaaflardan arındırılarak ele alındığında, devrimci proleter gelişme karşısında basbayağı bir küçükburjuva gerici ayak diremedir.” (*Ciddiyet Bunalımı, Belgeler-2*, s.39)

Temmuz 1987

EKLER

Ayrışma Sürecinin Bazı Belgeleri

GÜNDEM ÖNERİSİ ÜZERİNE

(TDKP Konferansı delegelerine sunulmuştur)

Ekteki “Konferans Gündem Önerisi” üzerine bir kaç kısa şey söylemek gerekiyor.

Hangi gündemle, nasıl bir konferans sorusuna doğru bir cevap, ancak, hangi gelişmelerin örgütü böyle bir konferans yapma acil göreviyle karşı karşıya getirdiği sorusunu cevaplamakla mümkündür. Aksi takdirde, yüzeysel muhakemelerle, kolayca yanılıya düşülür, özellikle tarihten çeşitli örneklerle başvurularak, “böylesine ağır gündemli bir konferans nerede görülmüştür” yersiz tartışması yapılır. Aynı şekilde, örgütün hangi koşullarında, ne durumdaki bir örgütle konferans sorusuna doğru bir cevap verilmediği takdirde, “dünyanın neresinde önce konferansın yapıldığı, sonra meselelerin tartışıldığı bir konferans yapılmıştır” şeklinde, gerçekte son beş yıllık tasfiye sürecini ve örgütün bugünkü yıkım halini niyetlerden bağımsız olarak gizleyen yersiz ve gereksiz tartışmalara girilir.

On yılı aşan bir siyasal geçmişe sahibiz. Partimiz uzun

yılların çabasıyla, büyük iddia ve umutlarla kuruldu. Kuruluşu için yıllarca çaba harcadığı, kurulduğunda on binlerle ifade edilen bir kitlesel etkinliğe sahip olduğu halde, Kuruluş Kongresi'ni topladığında, işçi sınıfı içinde siyasal ve örgütsel bir varlığı hemen hemen yoktu. Partimiz sınıf içinde yaratılmış örgütlerin değil, şehir ve kırsal küçük-burjuvazisinin değişik kesim ve katmanları içinde yaratılmış örgütlerin bir toplamı olarak kuruldu. İşçi sınıfının siyasal partisini inşa etmek iddiasıyla ve yılların çabasıyla kurulan partimizin bu özelliği çarpıcı bir olgudur.

İlk örgütsel temelleri sağ oportünistreformist bir ideolojik-siyasal çizginin gereklerine uygun atılmış, bunun sonucu olarak, legalist bir örgüt olarak oluşmuş partimiz, sonraki dönemlerde harcanan belirli çabalara rağmen, bu örgütsel niteliğini değiştirememiş, 12 Eylül askeri cunta dönemine bu özellikleriyle girmiştir. Ve bunun doğal ve kaçınılmaz bir sonucu olarak faşizmin saldırıları karşısında tutunamamış, kısa zamanda peşpeşe darbeler yiyerek, Nisan 1981'de MK'yı da kapsayan yaygın tutuklamalarla birlikte örgütsel yok oluşun eşiğine gelmiştir.

Partimiz gerçeği açısından tipik ve çarpıcı başka bir olgu yine bu dönemde yaşanmış, parti önderliği düşman karşısında teslimiyete ve ihanete düşmüş, parti, devrim ve komünizm davasını savunma gücü ve iradesini gösterememiştir.

'81 Nisan'ı partimiz açısından gerçek bir yıkımdı. Karşı-devrimin saldırılarıyla örgüt kısa zamanda tasfiyeyle yüz yüze kalmış ve parti önderliği sınıf mücadelesi pratiğiyle iflas etmişti. Bu gerçekler, işçi sınıfı partisi olmak iddiasıyla kurulduğu halde, küçükburjuva sınıf temeline dayalı ve küçükburjuva sınıf bileşimine sahip parti gerçeğimiz ile de birleştirilmeli, geçmiş bu temelde derinlemesine ve bütün boyutlarıyla değerlendirilmeliydi.

Böyle olmadığını, bunun yapılmadığını biliyoruz. Bu yapılmadığı için, partimiz geçmişinden gelen bütün zaafalarını korudu, karşı-devrim yılları bu zaafalara yenilerini kattı, parti ileriye değil sürekli geriye giderek bugünkü yıkım ve dağılma noktasına geldi. Bu gerçek, parti önderliğinin dışarda kalan

bölümünün de iflasını sergiliyor. Ki zaten bu önderliğin bir bölümü. Ağustos Kararları üzerine partiden kopmuş, burjuvaliberal bir çizgide açık tasfiyeci bir faaliyete girişmiştir.

Ağustos Kararları, biçimsel görüntü ne olursa olsun, gerçekte parti örgütünün hemen hemen tasfiye olduğu bir dönemde alındı. Bugünkü bilgilerimiz, örgütün Ağustos Belgeleri'nde tanımlanandan da çok daha kötü bir durumda olduğunu gösteriyor.

Özetlersek, biz; işçi sınıfı partisi iddiasıyla ama işçi sınıfı dışında, küçük-burjuvaziye dayalı bürokratik-legalist bir örgüt olarak kurulmuş; karşı-devrimin saldırılarıyla kısa zamanda tasfiyeyle yüz yüze kalmış; yenilginin çarpıcı ve öğretici derslerine ve aradan geçen uzun yıllara rağmen kendini aşma gücü, iradesi ve dinamizmini gösterememiş; önderliğinin bir bölümü içerde, kalanı dışarda iflas etmiş, büyük ölçüde sınıf mücadelesinden elenmiş; ve Ağustos '86'da, en kötü durumda olup en ağır bunalımını yaşayan bir partinin konferansını topluyoruz. Bu konferans, olağan bir sürecin belirli bir evresinde, belirli bazı özel sorunları tartışmak için değil, on yılı aşmış siyasal geçmişine rağmen, bugün bütünüyle işçi sınıfı dışında ve örgütsel yıkım halinde bir partinin konferansı olarak toplanmaktadır.

Bu gerçek unutulmamalı, konferansın konumuna, misyonuna ve dolayısıyla gündemine bu gerçeğin ışığında bakılmalıdır. Konferans ve partinin bugünkü sorunları üzerine, bu gerçeği gözetmeden yapılacak her tartışma, ayakları havada, sahte ve demagojik olacaktır.

Konferans gündemi önerisi, yukarıdaki gerçekler gözetilerek hazırlanmıştır. **Ana hareket noktası, bir bakıma özü şudur:** Genel çizgileriyle de olsa, Türkiye Devrimci Hareketi ve TDKP gerçeği üzerine bir değerlendirme yapılmadan ve bu değerlendirme esas alınmadan, yeni dönemde hiçbir ciddi siyasal ve örgütsel adım atılamaz. Bu yapılmadan alınacak kararlar, tespit edilecek görevler ve atılacak adımlar kısa zamanda yeni sorunlar, yeni çıkmazlar yaratır. Ve yine bu yapılmadan, TDKP, değil kendi dışında, kendi tabanında bile ciddi ve inandırıcı görülemez.

Ağustos Kararları, partideki geriye gidişi durdurdu ve partili komünistleri partide etkin kılıp harekete geçirerek, yeni bir dönemin ilk adımını attı. Parti saflarında belirli bir kargaşa ve moral bozukluğu yaratan ve gerçek nedenleri henüz tam olarak anlaşılamayan son gelişmeler, yukarıdaki gerçeği karartmamalıdır. Ne var ki, geçmişte köklerine işaret etse de, Ağustos Değerlendirmeleri, bir bakıma, yalnızca son beş yılı tanımlıyor.

Bugünün, dolayısıyla konferansın görevi, partinin bugünkü gerçeğini, bütün bir geçmiş sürecini, hiç olmazsa genel çizgileriyle değerlendirerek, hem partide bir iç tartışma platformu oluşturmak, hem de, yeni dönemin siyasal ve örgütsel görevlerini bu değerlendirmenin ışığında tespit etmektir.

TDKP'nin bugünkü nesnel ihtiyacı budur. Bu ihtiyaca cevap verilmediği takdirde, TDKP, yılların beklentisini boşa çıkarmış olacak, kendi içinde ve kendi dışında iddia ve inandırıcılığını hepten kaybedecektir. Partideki geriye gidişe dur denilişinin ardından, partinin üyeleri, parti sempatizanları, dışımızdaki devrimciler, büyük bir ilgiyle, parti konferansının partinin dünü, bugünü ve yarını üzerinde ne diyeceğini beklemektedir. Çok daha önemli olanı ise, partinin dünü ve bugünü üzerinde belli bir değerlendirme yapılmadan ve yapılmadığı sürece, yarına dönük hiçbir ciddi adım atılamayacağı gerçeğidir. TDKP, ya köklü bir değişimi gündemine alacak, ya da bugüne kadar lafta kalan iddiasını hepten yitirecek, yaşamını bir dönem daha sürdürse bile, sınıflar mücadelesinin gerçek alanının kıyısında kalacaktır.

Sınıfa yönelişin ve işçi sınıfın bağrında partiyi yeniden örgütlemenin genel bir eğilim olduğu bir dönemde, TDKP, kendi gerçeğini doğru tespit etmeden, ne sınıfa yöneliş doğrultusunda ciddi bir adım atabilir, ne de sınıfın ileri kesimleri tarafından ciddiye alınabilir. Sınıfa yöneliş niyeti yıllardır var, fakat bir türlü gerçekleşmiyor. TDKP, bütün bir geçmişini ve bugünkü gerçeğini doğru değerlendirip tanımlayamadan, kendisini hep küçük-burjuvazi içine hapseden ideolojik-siyasi ve örgütsel engelleri doğru tespit edip, tartışıp aşmadan, sınıfa da yönelemez. İşçi sınıfı tarafından ciddiye alınmaz. Bu, uzun yılları alan

TDKP pratiğinin tartışmasız olarak gösterdiği basit bir gerçektir.

*

Gündem Önerisi'nin birinci maddesi, "Türkiye Devrimci Hareketi ve TDKP Üzerine Değerlendirme", ikinci maddesi, "Leninist Bir Sınıf Partisi Yaratmanın Sorunları" başlığını taşıyor. Aynı ayrı ifade edilmiş olsa da, gerçekte bu iki madde iç içedir. Şöyle ki, ikinci gündem maddesi, konferans delegelerindeki eğilimlerden hareketle, birincisinin belli sonuçları varsayılarak tespit edilmiştir. Yine bu ikinci madde, Ağustos Belgeleri'nin, "TDKP Leninist bir sınıf partisi olamadı" tespitine, parti üyelerinden karşı bir düşüncenin bugüne kadar gelmemiş olmasından hareketle, bu tespitin parti saflarında yaygın bir görüşün ifadesi olduğunu da varsayarak tespit edilmiştir.

TDKP, tarihi bir dönemecten geçiyor ve konferans böyle bir anda toplanıyor. Bugünün sorunu TDKP'nin Türkiye işçi sınıfının marksist-leninist partisi olup olmadığını tartışmak değildir. Zira, bir bakıma, sınıf mücadelesinin acımasız pratiği bu tartışmayı çözmüş, TDKP gerçeğini gözler önüne sermiştir. Bugünün sorunu, TDKP'nin, bütün iyi niyet ve çabalarına rağmen, neden leninist bir parti olamadığı ve Türkiye işçi sınıfının leninist sınıf partisinin nasıl yaratılacağıdır.

Sonuçları tespit etmek zor değildir. TDKP'nin, proletaryanın marksist-leninist partisi olamadığı gerçeği bugün yalnızca bir sonuçtur. Ve geçmişin kaba, grupçu ve subjektif önyargılarından kurtulamamış, sınıf mücadelesinin acı ama o ölçüde öğretici pratiğinin ortaya çıkardığı çıplak gerçekler üzerine düşünme olanağını henüz bulamamış pek az insan hariç, bu basit sonucu tespit etmek, gelinen yerde hiç de zor değildir. Önemli olan, TDKP'nin bugünkü durumunu tespit etmek değil, bunun nedenlerini çözümlenektir. Bugünün cevaplanması gereken can alıcı sorusu, bütün niyet, iddia ve on yılı aşkın çabalarına rağmen, TDKP'nin neden işçi sınıfının siyasal hareketi ve siyasal örgütü olamadığıdır.

Konferans bu sorunu tartışıp, kendi düzeyi ve birikimi ölçüsünde ortaya bir değerlendirme koyup, bunu yeni dönemde partideki tartışmaların zemini haline getirmeden, TDKP, ileriye doğru tek bir ciddi adım bile atamaz. Bu perspektiften

yoksun her “yeni” adım yalnızca yeni çıkmazlar ve yeni düş kırıklıkları yaratacaktır.

TDKP'nin geçmişi 1971'in küçükburjuva devrimciliğine dayanıyor. Bu geçmişi ve hatta onun öncesini, 1960'ları, genel çizgileriyle değerlendirmeden, TDKP'nin doğuşunu bu sürecin içine oturtmadan, TDKP'nin sonraki evrimini anlayıp değerlendirmek mümkün değildir. Konferans soruna bu perspektifle yaklaşmalı, tartışma ve değerlendirmelerinde açık, cesur ve sorumlu davranmalıdır. Ve sorumluluğun, yalnızca Marksizm-Leninizm'e, devrim ve sosyalizm davasına ve Türkiye işçi sınıfına karşı olduğu unutulmamalıdır.

Gündemin ikinci maddesinde “Leninist Partinin Teorik ve Taktik Temeli” olarak ifade edilmiş bir ara madde var. Konferans bugünkü hazırlık düzeyi ile bu sorunu kapsamlı biçimde tartışmada yetersiz kalabilir. Fakat en azından yeni dönemde, üzerinde özellikle inceleme ve tartışma yapması gereken ana noktaları tespit edebilir ki, bu bile çok önemlidir. Bugüne kadar, bazı zayıf noktaları belirtilse de, partimizin teorisi genel olarak doğru kabul edildi, partideki sorunlar yalnızca oportünist uzlaşmanın kötü sonuçları sayıldı. Ne var ki, oportünist uzlaşma yalnızca bir sonuçtur; her sorunda olduğu gibi, bu uzlaşma sorununda da asıl önemli olan, bu sonucu yaratan nedenleri araştırıp tartışmaktır. Bu doğrultudaki ilk çabalar, partimizin teorik temelini sanıldığı sağlamlıkta olmadığını gösteriyor. Sorun bu yönüyle mutlaka tartışılmalıdır. Sorunu böyle tartışmamak oportünizm olacaktır.

Bu tartışmada şu olgulardan hareket edilebilir. TDKP'nin uzun yılları bulan siyasal ve örgütsel yaşamı küçükburjuva bir siyasal ve örgütsel pratiğin ifadesidir. Teori ve pratik arasındaki kopmaz diyalektik ilişki göz önüne alındığında, on yıllık bir süreçte, teorisi doğru, yalnızca pratiği yanlış bir siyasal hareket tasavvur bile edilemez.

Bilindiği gibi, *Yoldaş*'m 12. sayısında (*Parti Bayrağı*, sayı:8) teorileştirilmiş ifadesini, Ekim '78 Konferansında (*Parti Bayrağı*, sayı:9) resmileştirilmiş ifadesini bulan ünlü oportünist uzlaşma, bütünüyle gönüllü bir uzlaşmadır. Tarafları bu uzlaşmaya hiçbir ciddi neden zorlamamıştır. Ve bu uzlaşmanın teorisini,

sağ oportünist GMK değil, partimizin teorisini geliştiren bu yoldaşlar yapmışlardır. Gerek *Parti Bayrağı*'nın 8. sayısındaki yazıyı, gerekse Ekim Konferansı'nın ana belgelerini, teorimizi geliştiren yoldaşlar hazırlamıştır. Bu basit bir olgu değildir. Bu yoldaşları buna yönelten, besbelli ki, ideolojik-siyasi kavrayışlarındaki çarpıklık ve zayıflıktır. Bunun ne olduğu sorunu, bugüne kadar partide tartışılmamıştır. Bu tartışılmadan, ne oportünist uzlaşma ve ne de TDKP'nin sonraki siyasal ve örgütsel evrimi anlaşılabilir. Ve bu tartışılmadan, TDKP sınıfın siyasal hareketini ve örgütünü geliştirme tarihi görevi karşısında yine aciz, yine başarısız kalacaktır.

Bir başka olgu, TDKP'nin siyasal taktikler alanında hep başarısız oluşu gerçeğidir. Teori yığınlara mal olmadan maddi bir güç haline gelemez. Teorinin yığınlara mal edilmesi ise, doğru devrimci taktikler aracılığıyla olur. Marksist-leninist bir teorik kavrayış olmadan marksist-leninist taktikler izlemek olanaksızdır. Temel siyasal ve örgütsel taktiklerimizin, teorimizi geliştiren yoldaşlar tarafından tespit edildiği ve hayata geçirilmesi çabasının bizzat bu yoldaşlar tarafından yönetildiği göz önüne alınırsa, ortaya tartışılması büyük önem taşıyan bir başka olgu çıkar. Lenin teorii, taktiği ve örgüt kavrayışını hep bir bütünlük içinde ele alır. Zaten teori ve pratiğin diyalektik birliği ve bütünlüğü de bunu şart koşar. Oysa bizim teorimiz hep doğru sayılmış, ne ki, sınıf mücadelesinin acımasız pratiği taktiklerimizin, siyasal ve örgütsel pratiğimizin yanlış olduğunu göstermiştir. Oportünist uzlaşmayı tespit etmek, fakat bunun nedenleri üzerinde düşünmemek ya da düşünmemek, kendi gerçeğimizi değerlendirip algılamada ufkumuzu daraltmış, ve geçmişin değerlendirilmesinde bizleri çözümsüzlüğe itmiştir.

Diğerleriyle ilişkili fakat büyük önem taşıyan bir başka olgu ise şudur: Parti yazınımızda zaman zaman sözü edilmiş olsa da, TDKP partiyi, bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliği olarak ele alan marksist bilimsel görüşten yoksundur. Bu kavrayış olsaydı, hiç kuşku olmasın, oportünist uzlaşma kesinlikle gerçekleşmezdi. Komünist partisi işçi sınıfının partisidir. Onun bağrında, onun ileri, sınıf bilinçli üyelerini kucaklayarak oluşup gelişir. Komünist partisinin siyasal

faaliyetinin ve örgütlenmesinin merkezinde her zaman işçi sınıfı vardır. Çarlık Rusyası'nda sayısı iki milyonu ancak bulan Rus işçi sınıfının bağrında doğup gelişmiştir Bolşevik Partisi.

Oysa TDKP, şehir ve kırın küçükburjuva devrimci-demokrat hareketiyle birleşerek kuruldu. TDKP'nin siyasal ve örgütsel faaliyetinin merkezinde hep küçük-burjuvazinin değişik katmanları esas yeri tutmuştur. Lafta söylenen ne olursa olsun, işçi sınıfının yeri ve önemi tali olmuştur. Olduğu kadarıyla da, işçi sınıfına sosyalizm perspektifiyle değil, küçükburjuva devrimci demokrat bir perspektifle gidilmiştir.

Bu ve benzeri olgulardan hareketle ki, bunlar çok çarpıcıdır, sorunun özüyle ilgilidir TDKP'nin geçmişi her açıdan tartışılmalı, bugünün tanımı bu temel üzerine oturtulmalı ve Türkiye işçi sınıfının devrimci sınıf partisini yaratmanın sorunları buna bağlı olarak tartışılıp tespit edilmelidir.

Gündemin üçüncü maddesi, dönemin siyasal özelliklerinin tahlili temelinde, proletaryanın devrimci taktiğinin sorunlarını tartışıp belirli ilk değerlendirmeleri yapmayı amaçlamaktadır.

TDKP gerçeğini tartışmak, küçükburjuva siyasal ve örgütsel pratiğini aşma sürecine girmek, içe kapanarak ya da aydınca akademik inceleme ve tartışmalar yaparak gerçekleşemez. Bu kısırlaşma ve yozlaşmaya yol açar. Dönem, teoride, siyasette, örgütte ve pratik mücadelede proleter bir siyasal-sınıfsal konum kazanma, leninistbolşevik bir siyasal akım haline gelme ve bu temelde partileşme dönemidir. Bu, işçi sınıfı hareketini izlemeden, onun sorunlarını inceleyip tartışmadan ve daha önemlisi de işçi sınıfının kendiliğinden hareketini bağımsız siyasal bir hareket haline getirmek çabasına girmeden, bu çabadan kopuk olarak gerçekleşemez.

Proleter sınıf hareketinin dışında, küçükburjuva katmanlar arasında siyasal ve örgütsel faaliyete girilerek, sözde komünist sınıf partisinin teorik, taktik ve örgütsel sorunlarını çözme garabeti, TDKP'nin acı gerçeğidir. Bu aşılmalıdır. Leninist bir sınıf partisi yaratmanın sorunlarının tartışıldığı bir dönem, sınıfın kendiliğinden hareketiyle bağ kurmaya, onu bilinçli bir siyasal hareket düzeyine çıkarmaya çalışıldığı bir dönem olmalıdır aynı zamanda. TDKP'nin yeniden örgütlenmesi sorunu

da bu temelde ele alınmalıdır.

Yeni dönemdeki yönelişimiz işçi sınıfıdır. Gençlik hariç tutulursa, diğer devrimci sınıf ve katmanları bir dönem için belki de tümüyle ihmal edeceğiz. Fakat bu, toplumun bütün kesimlerindeki gelişmeleri izleyip inceleme ve siyasal açıdan değerlendirme ihtiyacını ortadan kaldırmaz. Aksine, işçi sınıfının politik eğitimi bunu zorunlu kılar.

Konferans, proletaryanın devrimci taktiğinin genel çerçevesini belirleme, ve burjuva reformist harekete karşı tavır sorununa özel bir ağırlık vermelidir. Burjuva reformist harekete karşı tavır sorunu, proletaryanın bağımsız sınıf hareketini yaratma sorunuyla doğrudan ilişkilidir ve parti içinde proletaryanın devrimci teorisi ve taktiği üzerine ciddi tartışmalara yol açacak, büyük ihtimalle parti içi saflaşmada belirleyici eksenlerden biri olacaktır.

Sözü edilmişken, şu gerçeği tespit etmek gerekiyor. TDKP içinde ayrışma ve saflaşma bitmemiştir. Aksine bir yönüyle yeni başlıyor. Bugüne kadarki ayrışma, büyük ölçüde karşı-devrim baskısıyla ve kendiliğinden oldu. TDKP'nin küçükburjuva sosyal temeli ve sınıf bileşimi ile bu temelden kaynaklanan küçükburjuva siyasal ve örgütsel yapısı, sınıf mücadelesinin ve yenilgi yıllarının baskısıyla farklılaşma sürecine girdi. Belirli bir kesim özellikle de önderliğin bir bölümü liberal sol bir çizgiye kaydı. Açık tasfiyecilik bu kesimin bir bölümü tarafından yürütüldü. Şimdi TDKP, proleter bir siyasal akım olma çabası içinde. Büyük ihtimalle, buna partinin bütün unsurları uyum sağlamayacak, bu yeni ayrışma ve saflaşmalara yol açacaktır. Bu ayrışma ve saflaşmalar, devrimci proleter eğilim ile devrimci küçükburjuva eğilim arasında olacaktır. Bireylerinin niyet ve iradesinden bağımsız olarak, TDKP'nin mevcut ideolojik-siyasi yapısı ve sınıfsal karakteri böyle bir saflaşma ve ayrışmaya müsaittir. Bundan korkmamalı, tersine, açık bir tartışma ve ilkeli bir mücadele ile böyle bir ayrışma süreci bilinçli hale getirilmelidir.

28 Ocak 1987

H. Fırat

TDKP KONFERANSINA GÜNDEM ÖNERİSİ

A TÜRKİYE DEVRİMCİ HAREKETİ VE TDKP ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

- 1- Sınıf hareketi, devrimci hareket ve TDKP
- 2- Partileşme süreci Ekim konferansı 1.Kongre
- 3- Nisan darbesi, sonuçları ve son beş yıl
- 4- Partinin bugünkü durumu

B LENİNİST BİR SINIF PARTİSİ YARATMANIN SORUNLARI

- 1- Leninist partinin teorik ve taktik temeli (program sorunu)
- 2- Leninist partinin örgütsel temelleri (örgütsel çizgişekilleniş)
- 3- Sınıfa ve sınıf hareketine yaklaşımı
- 4- Tüm komünistlerin tek partide birliği

C DÖNEMİN SİYASAL ÖZELLİKLERİ, PROLETER YANIN DEVRİMCİ TAKTİĞİ VE GÖREVLER

- 1- Sınıf hareketi ve sendikal hareket
- 2- Gençlik hareketi
- 3- Kürt ulusal hareketi
- 4- Genel devrimci hareket
- 5- Burjuva reformist hareket
- 6- İlegalite gizlilik ve legal olanaklar sorunu

D KARAR TASLAKLARI

(...)

(...)

- MK hakkında karar
- Tasfiyecilerin ihracı
- Çözülenler hakkında

(...)

(...)

CİDDİYET BUNALIMI

(TDKP Konferansı delegelerine sunulmuştur)

“Gündem Önerisi” üzerine yapılan son tartışmalarda, bazı delegelerin takındığı tutum ve dile getirdiği görüşler, ortada bir **ciddiyet** bunalımı olduğunu gösteriyor.

Toplantının hemen ardından ve değişik yoldaşlar aracılığıyla talep etmeme rağmen, ve aradan iki haftayı aşkın bir süre geçtiği halde, bu tartışmanın tutanakları henüz hazırlanıp iletilmiş değil. Bu durumda, zorunlu olarak, toplantıda dile getirilen görüşlerle ilgili tutulan kişisel notlardan ve toplantı sonrası gelişmelerden hareketle, partinin yaşadığı ideolojik-siyasi ve örgütsel bunalıma ibretle seyredilen yeni bir halka olarak eklenen ciddiyet bunalımı üzerine bazı şeyler söylemek gerekiyor.

“Parti, ağır bir bunalım yaşamaktadır” cümlesiyle başlıyordu

*Ağustos Belgeleri**. O güne kadar binbir şaklabanlıkla üstü örtülmeye çalışılmış olsa da, bu tespit, çıplak ve yalın bir gerçeğin açık yüreklilikle dile getirilmesi idi yalnızca; ve bu nedenle de, herkes tarafından paylaşılmış, genel bir kabul görmüştü.

Devrimci bir siyasal hareket, devrimci bir parti, ağır bir bunalım yaşıyorsa, bu siyasal hareketin, bu partinin vazgeçilmez ve ertelenemez görevi, yaşadığı bunalımın gerçek nedenlerini incelemek, kavramak ve bu temel üzerinde bunalımı aşma sürecine girmektir. Siyasal yaşamını sürdürmenin ve ileriye gitmenin vazgeçilmez koşuludur bu. Dahası, siyasal ciddiyetin “en önemli ve en güvenilir ölçütlerinden biridir” bu.

Ağustos Belgeleri, yaşadığımız derin bunalımın çözümü sorununda bu leninist proleter tutuma uygun davranmış, geçmişin kapsamlı bir muhasebesini parti gündeminin odağına koymuştur. Bu yönüyle devrimci bir konumdadır ve ileriye bakmaktadır.

Fakat aynı *Ağustos Belgeleri*, yaşadığımız bunalımın gerçek nedenleri konusundaki değerlendirmelerinde aceleci, tutucu bir konumdadır ve geriye bakmaktadır.

* *Ağustos Belgeleri*, tasfiyeci bir dağılma süreci içinde bulunan TDKP'ye, 1986 Ağustos'unda, sonradan TDKP-Leninist Kanat'ı (daha sonra EKİM) oluşturan kadroların yaptığı 12 Eylül sonrası ilk devrimci müdahalenin ürünleriydi. TDKP'nin geçmiş devrimci mücadele mirası ve değerleri ile 12 Eylül öncesinde reformizme karşı kazanılan (fakat sonrasında terkedilen) ideolojik mevzileri savunan *Belgeler*, 1981 Nisan operasyonu sonrasında TDKP yönetimine çöreklenmiş liberal tasfiyeci ögelerin tasfiyesine de dayanak oluşturdu.

12 Eylül sonrasındaki tasfiyeci dağılmaya yapılan bir ilk müdahalenin olduğu kadar, yaşanan dağılmanın nedenlerini derinlemesine sorgulamanın devrimci bir örneği olan *Belgeler*, sonraki ayrışmanın ilk çıkış noktalarını içermek bakımından da ayrı bir öneme sahiptirler.

H Fırat tarafından kaleme alınan ve TDKP'nin o zamanki geçici yönetimi (GMO) tarafından onaylanan *Belgeler*, TDKP'nin iç yayın organı *Yoldaş* dergisinin 29. sayısında (Ekim 1986) *Değerlendirme ve Kararlar* başlığı altında yayımlandılar. Ayrışma sonrasında, yeni TDKP yönetimi bu *Değerlendirme ve Kararlar*'ı partiye saldırı olarak değerlendirdi ve geçersiz saydığını ilan etti.

Bu durum, *Ağustos Belgeleri*'nin eklektizmi ve dolayısıyla zayıflığıdır.

Ağustos Belgeleri, partinin küçükburjuva siyasal sınıf yapısını tespit etmekte ve saldırmaktadır: “Parti, işçi sınıfı hareketiyle birleşememenin; sınıfın içinde ve sınıfın ileri unsurlarını kazanarak örgütlenememiş olmanın; faaliyetinde ve örgütlenmesinde küçükburjuva sosyal temeli aşamamış olmanın bunalımını yaşıyor.” (*Yoldaş*, sayı:29, s.42)

Bir parti, “işçi sınıfı hareketiyle birleşmemiş” ise (**bunun yerine**, küçükburjuva devrimci-demokrat hareketle birleşmişse); bir parti, “sınıfın içinde ve sınıfın ileri unsurlarını kazanarak örgütlenmemiş” ise (“**bunun yerine**, küçük-burjuvazinin içinde ve küçük-burjuvazinin ileri unsurlarını kazanarak örgütlenmişse); bir parti, “**faaliyetinde ve örgütlenmesinde** (buna dikkat edilsin!) küçükburjuva sosyal temeli aşamamış” ise (yani faaliyeti ve örgütlenmesi ile küçükburjuva bir sosyal zeminde kalmışsa); bütün bunlar, bu partinin ideolojik-siyasalörgütsel ve sınıfsal her anlamda leninist bir parti olup olmadığını tartışmalı kılar. Zira bütün bunlar sıradan olgular değil, bir siyasal partinin siyasal sınıf konumunu ve niteliğini tespit etmede can alıcı göstergelerdir ve dönülüp **bu partinin teorik temeline bakmayı gerektirir**. Bu çarpıcı durumun ideolojik-teorik kaynaklarını araştırmayı, bulup tespit etmeyi gerektirir. Leninist tutum bunu şart koşar ve gerçekte *Ağustos Belgeleri* buna açıktır da. Bu gereklilik birçok tartışmada hep söylendi, hep vurgulandı.

Ne ki, aynı *Ağustos Belgeleri*, yukarıda aktarılan değerlendirmenin hemen sonrasındaki paragrafta tutarsızlığa, eklektizme düşüyor, partinin teorik temelini peşin peşin marksist-leninist ilan ediyor. Bunun öznel ve nesnel çok değişik nedenleri var. O günkü kavrayış ve hazırlık düzeyinden tutun da, parti tarihinde yaşanmış ve **aslında bir sonuç olan** oportünist uzlaşmayı her şeyin nedeni olarak görmeye kadar, bir dizi neden sayılabilir. Bunlar ayrıca tartışılacaktır. Şimdilik şu nokta vurgulanmalıdır ki, yukarıda tanımlanan eklektizm ve tutarsızlık, bizleri, kısa bir süre için de olsa, son beş yılda, karşı-devrimin yarattığı elverişli koşullarda gelişip

olgunlaşan küçükburjuva teslimiyetçi konum karşısında. Nisan (1981) öncesinin küçükburjuva radikal mücadeleciler konumunu savunmaya itmiştir. Bu gerçek bugün görülmeseydi. 1978 Ekim Konferansı'nda yaşanan olay yeniden yaşanacak. yeni gelişme küçükburjuva devrimci siyasal sınıf konumuyla sınırlı kalacak. Türkiye işçi sınıfının proleter komünist siyasal hareketi ve partisi haline gelmek hedefi yine havada kalacaktı. İyi niyetle harcanacak yoğun çabalar ne olursa olsun!

Ağustos Belgeleri'nin, yaşadığımız bunalımın nedenleriyle ilgili tespitleri, bugün artık aşılmuştur. Bu çok doğal, çok normal bir sonuçtur; anlaşılmaz bir yanı da yoktur. Zira asıl yönelimi geçmişin her açıdan kapsamlı bir değerlendirmesini yapmak olan bir gelişme, bu sonucu zaten yaratırdı. Nitekim can alıcı sorun olan oportünist uzlaşmanın nedenlerini araştırmaya dönük çabalar, sorunun gerçek ve derindeki asıl köklerine inme olanağını yaratmıştır.

Kaldı ki, *Ağustos Belgeleri*, yaşadığımız bunalımın nedenleriyle ilgili tespitlerinde zaten fazla bir iddia taşımamakta. sorunu, yani bunalımın kavranılması ve aşılması sorununu, konferansın ve konferansın başlatacağı sürecin bir sorunu olarak ele almaktadır. Sonraki tartışmalarda (TDKP Konferansı oturumlarında Red) birçok kez altı çizilerek belirtildiği gibi. Ağustos müdahalesi ile, partideki geriye gidişe yalnızca bir dur denmiş; partideki devrimci yönelişin önünü tıkayan MK bir yana itilmiş; o güne kadar üstü örtülen, gizli tutulan parti gerçekleri ve çözüm bekleyen sorunlar, o günkü bilgi ve kavrayış ölçüsünde, tespit edilip tüm partiye açıklanmış ve bütün bunların bir ifadesi ve sonucu olarak da, sorunların gerçek çözümünün, partinin devrimci ilerlemesinin olmazsa olmaz ön koşulları yaratılmıştır.

Ağustostaki gelişmede kalıcı olan budur; Ağustos müdahalesinin devrimci anlamı da burada yatmaktadır. Ötesinin fazlaca bir önemi yoktur. Zira, partinin teorik temeli ve siyasal program ile ilgili yapılan tanımlamalar ne olursa olsun, *Ağustos Belgeleri*'nde, sorunların üzerine cesaretle ve sorumlucu gitme, partinin bütün bir geçmişini her açıdan, ideolojik-siyasal, sınıfsal ve örgütsel tüm açılardan ve tüm boyutlarıyla değerlendirme

ruhu ve isteği vardır. Üçlü oportünist MK'ya en ağır eleştiriler de, tam da bu noktadan, bu hayati görevin aradan geçen uzun yıllara rağmen yerine getirilmemesi açısından yöneltilmiştir. Ağustos Kararları'nın eklektizmine rağmen canlı özü, devrimci dinamiklerini buradadır. Yıldırım'ın son toplantıdaki (konferans oturumundaki Red) tartışmalarda, **kuşkusuz bütünüyle başka bir anlamda**, fakat isabetle belirttiği gibi, bu canlı öz, bu devrimci dinamiklerini kaçınılmaz sonuçlarına varmıştır bugün. Partideki ağır bunalımın gerçek nedenlerine, partide kangren haline gelmiş sorunların gerçek kaynaklarına inilebilmiştir.

Bu sevinç ve umut vericidir. Partideki devrimci proleter eğilim işte şimdi gerçek gelişme ve ilerleme zeminine oturmuştur. Kör kargaşa, yapay ve kısır çekişme, sağlıklı olmayan saf tutma dönemi işte şimdi geride kalmış, partide, partinin küçükburjuva siyasal sınıf yapısının kaçınılmaz kıldığı saflaşma ve ayrışmanın uygun koşulları doğmuştur.

Partide gelenek haline gelmiş oportünist uzlaşmaların artık son bulmasını; kör kargaşa ve kısır çekişmelerin geride kalmasını; gerçek bir arınma ve ayrışmanın yaşanmasını; TDKP'nin yaşadığı ağır bunalımın devrimci ve kalıcı bir çözümünün gerçekleşmesini isteyen, bunu yürekten arzulayan herkesin, TDKP'nin Türkiye işçi sınıfının gerçek leninist partisinin yaratılmasında üstüne düşeni yapmasını isteyen, Türkiye işçi sınıfına karşı devrimci bir sorumluluk duyan herkesin, bundan büyük bir sevinç duyması gerekirdi.

Oysa böyle olmadı. Parti konferansının ulaştığı tartışma düzeyi, bir kısım delegeyi, **her birinin farklı gerekçe ve görüşleri olsa da**, bir hayli rahatsız etti.

Bu yoldaşlarda ortak olan bir görüş var: Parti konferansı partinin ideolojik-siyasi çizgisini tartışamaz! Neden sorusuna her birinin verdiği cevap farklı. Kimi yoldaşlar, "konferansın buna hazırlığı yeterli değil" diyorlar. Bu kanılarını paylaşmamakla birlikte, bu yoldaşların bu kaygılarının samimiyetinden bir kuşumuz yok. Bu gerekçe üzerinde ayrıca duracağız.

Öncelikle ve özellikle üzerinde duracağımız ve ne samimi ne de ciddi bulduğumuz diğer bir gerekçe, konferansın böyle bir tartışma yapamayacağı, "bu bir TDKP Konferansı olacaksa"

eğer, TDKP'nin ideolojik-siyasi temelini tartışamayacağı şeklinde olanıdır.

İlk elden belirtelim ki, burda bir kafa karışıklığı var. Zira, sanki partinin sorunlarının ideolojik-siyasi boyutlarda tartışılmasını istemek yeni bir gelişmeymiş gibi yaklaşıyor soruna. Oysa bu yaklaşım, Ağustos'tan beri hep vardı. Yeni olan, bir kısım yoldaşın, bu yaklaşımın gereklerine uygun davranarak, belirli bir çaba göstermeleri ve belirli sonuçlara varmalarıdır yalnızca. Bu da çok normaldir.

Ağustos Belgeleri, geçmişin her açıdan ve kapsamlı bir değerlendirmesini yapmanın, parti için bir yaşam ve ilerleme şartı olduğunu defalarca vurguluyordu. İşte örnekler:

“Parti, ağır bir bunalım yaşamaktadır. Bu bunalımın kökleri ve nedenleri, partinin kuruluş öncesine dayanmaktadır. Kuruluş dönemine dayanan yanlışlar ve zaafılar, ‘81 darbesinin uyarıcı ve öğretici sonuçlarına rağmen aşılammış; aşılacak bir yana, ağırlaşarak partiyi bugünkü derin bunalıma sürüklemiştir.”

“Parti, 12 Eylül sonrasında yenilen ağır darbenin köklü ve ilerletici bir değerlendirmesini **hala yapamamış olmanın**, böyle bir değerlendirme temelinde kendini aşıp yenileyememiş olmanın bunalımını yaşıyor.” (*Yoldaş*, sayı:29, s.42)

“Nisan darbesinin ardından **partinin önündeki vazgeçilmez görev**, yaşanan acılı tecrübenin ışığında **geçmişin her açıdan köklü bir değerlendirmesini yapmak**, gerekli dersleri çıkararak, düşman darbesiyle tasfiye noktasına gelmiş partiyi yeniden örgütlemektir.” (agd., s.47)

Ağustos Belgeleri, yıllardır yapılmayanı yapmayı, partinin **en acil görevi** olarak görüyordu.

GMO'nun* görev ve yetkilerini devrettiği toplantı (konferans oturumları Red) Aralık 1986 başında yapıldı. Toplantının ana konusu, konferansın gündemiydi. Tutanaklar henüz hazırlanıp sunulmuş değil. Fakat tüm delegeler çok iyi bilmektedirler ki, iki gün süren bu toplantıda yapılan uzun tartışmaların özü,

* GMO, Geçici Merkez Organ, üçlü oportünist MK'nın 1986 Nisan'ında çeşitli bölge temsilcileriyle kendisini genişleterek oluşturduğu yeni geçici yönetim. Ağustos müdahalesi ile üçlü MK yönetiminden atıldı.

özeti iki ana cümlede ifade edilebilir.

1- Konferans, parti sorunlarını son beş yılla sınırlayarak **değil, bütün bir geçmişini** ele alıp irdeleyerek tartışmalı ve sonuçlara varmalıdır.

2- Konferans, parti sorunlarını **her açıdan**, ideolojik-siyasi ve örgütsel açılardan tartışmalıdır. Parti sorunlarını, salt örgütsel yönleriyle tartışmak, *Küçük Broşür*'ü tekrarlamak olur.

Ardından, Yılmaz yoldaştan kaynaklanan sorunlar gündeme geldi. Bununla ilgili yapılan tartışmalarda da, partideki bunalımın ideolojik-siyasal, örgütsel, çok boyutlu bir bunalım olduğu, partide irade birliğinin kaybolduğu, konferansın bu çok boyutlu bunalıma çözüm getirmeye, böyle bir süreci başlatmaya çalıştığı belirtildi. Ve bu gerçeğin Yılmaz yoldaşa yazılan mektupta yer alması istendi ve nitekim öyle de oldu.

Başka örneklerle çoğaltılabilecek bütün bu gerçekler ortada ve açıkken, parti sorunlarının ideolojik-siyasal boyutlarıyla tartışılmasına karşı gösterilen şaşkınlık ve tepki neden? Burada yeni olan ne var ki?

Yoksa, bu söz konusu yoldaşlar, parti sorunlarının ideolojik-siyasi açıdan tartışılmasının ne demek olduğu konusunda açık değiller mi? İnsanı sıkıyor ama, biz yine de belirtelim ki, bir partinin sorunlarını ideolojik-siyasi açıdan tartışmak demek, o partinin teorik temelini, siyasal çizgisini sorgulamak demektir. Böyle bir sorgulama ise, şu veya bu sonucu doğurabilir. Bu sorgulamaya evet demek, fakat varılabilecek belirli muhtemel sonuçlara peşinen ipotek koymak, oportünizmin dik alâsıdır ve gülünçtür.

Sorunun özü şudur: Bu konferans partinin sorunlarını tartışacak mı, tartışmayacak mı? Eğer tartışacaksa, bunun bütün bir geçmişi ve ideolojik, siyasal, örgütsel tüm boyutları kapsamasından daha doğal ne olabilir? Ve zaten düne kadar bu konuda herkes hemfikir değil miydi?

Eğer ilgili yoldaşların tepkisi, bizim ulaştığımız sonuçlara karşıysa, bu başka bir şeydir. Bu durumda yapılması gereken, "bu konferans sorunları bu düzeyde tartışamaz" demek değil, oturup kendi yaklaşımını, kendi görüşlerini ortaya koymaktır. Ötesi acizliktir, yeteneksizliktir, siyasal cesaret ve ciddiyetten

yoksunluktur. Bu aynı yoldaşların, parti konferansının buna hakkı ve yetkisi yoktur şeklinde de bir gerekçeleri var. Her şey bir yana, bu gerekçede zerrece bir samimiyet yoktur. Düne kadar parti sorunlarının hak, hukuk, yetki sorunlarının dar çerçevesini çoktan aştığını, ideolojik-siyasal nitelikte ağır sorunlarımızın, ideolojik-siyasal çözümler gerektirdiğini, özellikle içerdeki yoldaşlarımıza dönük olarak hepimiz söylüyorduk. Şimdi ne oldu ki?

GMO tartışmalı bir organdı. Bu nedenle de görev ve yetkilerini acil olarak toplanacak bir konferansa devretme kararı almıştı. Nitekim öyle de yaptı. Fakat bu aynı GMO'nun imzasıyla yayınlanan *Ağustos Belgeleri*'nde, TDKP'nin leninist bir sınıf partisi **olmadığı** tespit ve ilan edilmişti. Oysa, 2 Şubat 1980'de toplanan TDKP 1. Kuruluş Kongresi, TDKP'yi tarihi olarak nitelediği bir kararla, Türkiye işçi sınıfının marksist-leninist sınıf partisi ilan etmişti. GMO gibi tartışmalı geçici bir organ bu tarihi kararı geçersiz ilan ettiğinde, konferansın şimdiki delegelerinden **tek itiraz gelmemiş**, bu yargı **genel olarak** paylaşılmış, kimse hangi hakla ve hangi yetkiyle dememişti. GMO üzerine kuşkusuz tartışmalar vardı; ne ki, bunlar, onun "TDKP leninist bir sınıf partisi değildir" tespitine ilişkin değildir.

Şimdi, bir konferans platformu var. Partinin aktif durumdaki güçlerinin büyük çoğunluğunu kapsıyor bu konferans. (Düne kadar bu yargıyı **tüm** delegeler paylaşıyordu. Her ne olduysa, birileri bu konuda şimdi tereddüte düştü.) Derin bir ideolojik-siyasal bunalımın ve gerçek bir örgütsel yıkımın üzerinde toplanıyor bu konferans. TDKP'nin neden komünist bir sınıf partisi olmadığını ve Türkiye işçi sınıfının leninist sınıf partisinin nasıl yaratılacağını tartışmayacak da, neyi tartışacak? Bunu tartışmayan bir TDKP konferansının anlamı ve ciddiyeti ne olabilir ki? Kimileri diyorlar ki, örgütsel sorunları ve bazı taktik yanlışlarını tartışın! Bu kapsamda bir tartışma *Küçük Broşür*'ü tekrarlamaktan öte ne sonuç verebilir sorusu üzerine bu yoldaşlar hiç düşünmüşler midir acaba? Bu kapsamda bir tartışma, sorunlarımızın çözümüne en azından başlangıç olsaydı, bu başlangıcın tarihi beş yıl öncesine giderdi. Kimileri

diyorlar ki, konferans partinin ideolojik boşluklarını ve siyasal taktiklerindeki yanlışlarını tartışsın, bundan ötesine hakkı yok! Bundan ötesine hakkı yoksa, bu kadarına da hakkı yok. Yok eğer sorun hak hukuk sorunu değil de, TDKP'nin neden leninist bir sınıf partisi olamadığı ve Türkiye işçi sınıfının leninist partisini yaratmak sorunu ise, bu yoldaşlar varsın sorunu ideolojik boşluklar ve siyasal taktik yanlışları sınırları içinde tartışsınlar. Fakat başkalarının sorunu daha ileri boyutlarda tartışmasına da saygı gösterebilirler.

Kaygısı duyulan şey, konferansın parti içi bir tartışma sürecinin bir üst platformu olmadığı ve bu nedenle de partililerin iradesini bağlayamayacağı gerçeği ise, buna kimsenin zaten bir şey dediği yok. Konferansın bağlayıcı değerlendirmeler yapmasını zaten kimse talep etmedi, edemez de. İdeolojik-siyasal bunalım, örgütsel yıkım, otorite boşluğu ve birçok parti üyesinin başına buyrukluğu koşullarında, konferans, değerlendirme ve kararlarını bağlayıcı ilan etse bile, bu ne ifade eder ki? Dönemin belirli düşünce ve değerlendirmeler temelinde partide otoriteyi yeniden kurmak dönemi olduğunu, yeri geldiğinde hep birlikte tartışmadık mı?

“*Gündem Önerisi*”nin gerekçesinde şunlar söyleniyor: “Bugünün, dolayısıyla konferansın görevi, partinin bugünkü gerçeğini, bütün bir geçmiş sürecini, hiç olmazsa genel çizgileriyle değerlendirerek, hem partide bir iç tartışma platformu oluşturmak, hem de yeni dönemin siyasal ve örgütsel görevlerini bu değerlendirmenin ışığında tespit etmektir.”

“TDKP'nin bugünkü nesnel ihtiyacı budur. Bu ihtiyaca cevap verilmediği takdirde, TDKP, yılların beklentisini boşa çıkarmış olacak, kendi içinde ve kendi dışında iddia ve inandırıcılığını hepten yitirecektir.”

Bugünün sorunu ve ihtiyacı başka türlü nasıl ifade edilir, bilemiyorum. Sorunu böyle görmeyenler, nasıl görüyorlarsa bir an önce kendi gündem önerileriyle birlikte ortaya koysunlar. Bu, ortalıkta gezinip, sağlıksız ve umutsuz girişimlerle kendini boş yere yormaktan çok daha iyi ve yararlıdır.

Kaldı ki, yukarıda aktarılan bakış açısı, yakın zamana kadar herkes tarafından paylaşılıyordu. Bu bakış açısını şimdi

paylaşmayanlar, son haftalarda nelerin değiştiğini ortaya koysunlar.

Değişen, eğer parti sorunlarının tartışılmasında ulaşılan düzey ise, bunun gerisinde kalanların yakınmaya hakları yok. Yapacakları şey, yalnızca bu tartışma düzeyine, parti çizgisini savunarak veya eleştirerek ki bu, kişilerin kendi görüş ve yaklaşımlarıyla ilgili bir sorundur intibak etmeye çalışmak, bunun için yoğun bir çalışma içine girmektir. Yedi yıl önce yapılmış bir kongrenin ardından, ağır ideolojik-siyasi ve örgütsel bunalım koşullarında, gerçek bir otorite boşluğunda, ve en önemlisi de, Türkiye işçi sınıfının iktisadi nedenlerle giriştiği eylemlerin bile hızla siyasi bir nitelik kazandığı ve tüm toplumda yankılandığı bir zamanda, toplanan bir parti konferansının delegelerine yakışan da, bu delegelerden beklenen de budur.

Politik mücadelede ileriye bakılır, geriye değil. Birilerinin hazırlığı yetersiz diye, şu veya bu sorunun tartışılmasından geri durulamaz. Doğaldır ki, tartışmanın düzeyini hazırlıksız olanlar belirleyemez. Aynı şekilde, politik bir hareketin tartışma gündemini, kişilerin subjektif hazırlık düzeyi değil, sınıflar mücadelesinin ve bu temel üzerinde söz konusu politik hareketin nesnel ihtiyaçları belirler. Dolayısıyla gerçek bir yol ayrımında toplanan TDKP konferansının gündemini, TDKP'nin nesnel ihtiyaçları belirler, bazı delegelerin hazırlıksızlığı değil.

Eğer, parti çizgisini savunanlar hazırlıksızken, gündeme bu çizginin tartışılması getiriliyor diye düşünülüyorsa, bu hem gülünçtür, hem de anlamsız bir kaygıdır.

Gülünçtür; zira parti çizgisinin on yıllık bir geçmişi var, ve delegelerin her biri de en az on yıllık parti üyesidir. Bu durumda parti çizgisini savunmada hazırlıksızlık gülünç olmaz da ne olur? Anlamsız bir kaygıdır; zira partinin çizgisi binlerce sayfalık kitap, dergi ve gazetede işlenmiştir. Allaha şükür ki, bu çizgiyi inşa eden yoldaşlardan biri (Yıldırım Red) bizzat konferans delegesidir. Dolayısıyla bu çizginin her bakımdan savunulmasının koşulları vardır. En önemlisi de, partinin teorik temellerinde ve siyasal tespitlerinde olumlu ya da ileriye açık olan her fikri, bizzat bizler sahiplenip savunacağız. "Parti

çizgisi tartışılmaz!” diyerek samimiyetten uzak bir çizgi savunulduğu hassasiyeti gösterenlerin bundan kuşkusu olmasın!

Delegelerden birinin bir dizi gerekçesi var ki, her biri birer akıldanelik örneği. Tutanaklar geldiğinde bunlar üzerinde ayrıca durulabilir. Fakat içlerinden birine değinilmeden geçilemez. Deniliyor ki, “bu konferans TDKP konferansı olacaksa, onun çizgisi tartışılmaz!” Demek isteniyor ki, bunu tartışanlar TDKP’li olamaz. TDKP’den ayrılıp gitmeleri gerekir! Burada tam bir demagoji var. Bu yoldaş, partinin sorunların partinin ideolojik siyasal çizgisinin tartışılması temelinde tartışmayı öneren ve savunan yoldaşlara dönüp şöyle bir bakarsa, bu yoldaşlardan hiçbirinin, bütün siyasal yaşamları boyunca, tek bir gününü bile TDKP dışında geçirmediklerini ve her adımda bir TDKP üyesi olmanın gereklerini yerine getirdiklerini kolaylıkla görebilir. Bu yoldaşlar, bugünkü yıkım ve dağılmanın, yıllardır süren gerileyip yozlaşmanın nedenlerini, yıllarını TDKP’ye vermiş komünistler olarak tartışmayacaklar da kim tartışacak?

Devrimci bir siyasal harekette çürüyüp çöken yana değil, gelişip ilerleyen yana bakılır. Geçmişte olumlu ve devrimci olanın gerçek mirasçısı da çürüyüp çöken, ya da yıllar öncesinde takılıp kalan yan değil, gelişip ilerleyen yandır. Bugün TDKP’de gelişip ilerleme çizgisi, proleter komünist bir hareket haline gelmek, böyle bir gelişmenin nesnel ihtiyaçlarına cevap verebilmek demektir. TDKP’de, geçmişte devrimci olanın gerçek temsilcileri, TDKP’deki bugünkü gelişme ihtiyacına cevap verebilenlerdir. Bunun gerisinde kalanların, TDKP’nin geçmiş konumu ve platformu üzerine döktükleri gözyaşları timsah gözyaşlarıdır. Yaşanan sürece ve sosyal pratiğin ortaya çıkardığı derslere rağmen, yıllar öncesini bugün sürdürmeye kalkanlar, tutucu bile değil, düpedüz gericidirler. Ve zaten parti sorunlarının her açıdan tartışılmasının karşısında gösterilen tepki, bütün kişisel kaygı ve zaaflardan arındırılarak ele alındığında, devrimci proleter gelişme karşısında basbayağı bir küçükburjuva gerici ayak diremedir.

Bu arada, bir parantez açıp, *Yoldaş* dergisinin çıkarılması sorununa değinmek gerekiyor. Bu sorun *Devrimin Sesi*’nin çıkartılması sorunuyla birlikte, Yıldırım’ın öteden beri demagoji

konusu ettiği bir sorundur. *Devrimin Sesi*'nin neden ve hangi gerekçelerle durdurulduğu sorunu konferansta tartişılacak. *Yoldaş* dergisinin çıkarılması sorunu üzerine, son zamanlarda Yıldırım'la aynı platforma kayıp, aynı demagojik malzemeden yarar umanlar çıktığı için, burada birkaç şey söylemek gerekiyor.

Ağustos Belgeleri'nin, partinin uğradığı örgütsel yıkım ve dağınıklığın boyutlarını anlatmada çok yetersiz kaldığı gerçeği, “parti örgütleri”nden gelmiş yeni delege yoldaşların verdiği bilgilerle bugün daha iyi anlaşılmıştır. Bugün, ve bu durumda, hangi örgütlü yapıyla örgüt Yurtdışı Örgütü'nden ibaret değilse eğer!, hangi tartişmayı sürdürebilirdik sorununu tartişacağız konferansta. Ekim ayında çıkan *Yoldaş29*'u hangi güçlüklerle, hangi özel olanaklarla iletebildiğimizi de. Dahası, istendiği ve bu istek kimi partililere birkaç kez tekrarlandığı halde, “parti örgütleri”nden *Yoldaş29*'a ilişkin henüz tek satırlık yazı gelmediği gerçeğini ve bunun nedenlerini de. Partide yeni örgütlü bir iç tartişma dönemini, ancak **konferansla birlikte ve konferansın ardından başlatabileceğimizi**, ötesinin demagoji olduğu gerçeğini de vb., vb.

Bunları ve daha birçok şeyi tartişacağız. Örneğin, bundan on yıl önce, 1520 sayfalık uyduruk bir “*Halkın Kurtuluşu Çıkarken*” platformuyla, tam bir ideolojik-siyasi belirsizlik ortamında çıkarılan haftalık gazetenin, kendiliğindenciliği nasıl körüklediğini ve bunun ne sonuçlara yol açtığını da tartişacağız. şimdiki ideolojik-siyasi belirsizlik ve kargaşa ortamında, konferans platformu aracılığıyla geçmişle ilgili iyi kötü bir değerlendirme yapmadan, ideolojik-siyasal ve örgütsel görevleri buna uygun tespit edip netleştirmeden sürdürülecek bir yayın faaliyetinin, yeni bir kendiliğindenciliği nasıl kaçınılmaz olarak körükleyeceğini, *Devrimin Sesi*'nin son dört yıllık yayınından da giderek, özellikle Ağustos sonrasıyla ilgili “kendiliğindencilik” demagojisi yapanlarla tartişacağız...

Yoldaş29 çıkarıldıktan sonra ortaya çıkan durum, en acil adım olan konferansı yapmak ve yeni sayıyı konferanstan sonra çıkarmak kararına götürdü GMO'yu. Fakat konferans gecikti. Gecikmeyi tartişmak isteyenler dönüp asıl nedenlere baksınlar. Dün içerdeki yoldaşların ne dediğine bile dönüp

bakmadan konferansın hemen yapılmasını hararetle savunanların (G.Tufan Red), bugün aynı yoldaşları sahte bir bayrak yapıp konferansı durdurmaya çalışmaları ibretle seyrediliyor ve zamanı geldiğinde ibretle tartışılacak. (Dün tüzük tartışmasıdır. Şenol yoldaş (Z.Ekrem Red) partiye dilekçeyle yeniden başvurmalıdır diyenlerin, bugün Şenol'u bayrak yapmaları da!..)

Konferans gecikti ve bu, tek tek partililerde, aylardır süren boğucu sessizliğin yarattığı belirsiz bekleyişi had safhaya vardırdı. Uzun bir mektupla gelişmeleri, ve konferansın gecikmesinin genel ve özel nedenlerini tüm partiye açıklama talebimizi de, bugün 'parti içi aleniyet' demagojisi yapanlar engelledi. Partililere gelişmeleri bir mektupla ve özel olanaklarla iletmek gibi özel bir sorunu, partide örgütlü iç tartışma dönemi başlatmak gibi genel bir sorunla kasıtlı bir şekilde karıştırıp, biri yapılabilirse, öteki de yapılabilir denilerek...

G. Tufan'ın yazısında şöyle deniliyor: "Hiçbir tüzük hükmü ya da pratik disiplin uygulamaları parti içi aleniyetin yerini tutamaz. Konferans delegeleri kendilerine tanıdıkları sorunları tartışma hakkını tüm partiye tanınmalıdır. Parti sorunlarının çözümünün tartışılmasına tüm parti üyelerini katmalıdırlar. Bu hak bütün TDKP üyelerine aittir. Bunu hiçbir neden engelleyemez."

Yıllardır, TDKP üyelerinin en temel hakları çiğnenirken, herhangi bir duyarlılık göstermeyen G. Tufan, sahte bir "üyelerin hakları gasp ediliyor" tartışması yaratmak istiyordu bu sözleriyle. Partinin içinde bulunduğu durumu bildiği halde ucuz bir demagojiye itibar eden bu yoldaşa, son toplantıda, "buyurun, çıkarıp dağıtın *Yoldaş* dergisini!" denildiğinde, önerisini, henüz kimse tarafından anlaşılmayan nedenlerle **geri çekmiştir.**

Bütün bunları elbette yeri geldikçe tartışacağız. **Şimdilik tüm delegelerden talebim şudur:** Teknik ve örgütsel yönünün hiçbir görev ve sorumluluğu bana ait olmamak kaydıyla, *Yoldaş* dergisi derhal çıkarılmalı, "parti içi aleniyetin" gereklerine uygun olarak, başta, son dönemde genel bir kargaşaya yol açan mektup ve belgeler olmak ("Üç Kardeşler" in "Açık Mektup"ları Red) üzere, her şey partililere açıklanmalıdır.

Özellikle de, partiyi her şeyiyle reddettiği YDK çerçevesinde spekülasyon konusu edilen *Gündem Önerisi* ve gerekçesi. (*Gündem Önerisi Üzerine* -Red)

Evet, tüm partililer her şeyi bilmelidirler! “Bu hak bütün TDKP üyelerine aittir. Bunu hiçbir neden engelleyemez!

*

Gündem Önerisi üzerine yazılmış yazının sonunda, TDKP içinde bir ayrışmanın ve arınmanın her türlü niyetten bağımsız olarak kaçınılmaz olduğu üzerine söylenmiş sözler de pek hoş karşılanmamışa benziyor. Oysa bu yalın bir gerçeğin dile getirilmesi idi ve **proleter komünist bir sınıf hareketi haline gelme yönelişi temelinde**, en geniş birlik çabasıyla da kesinlikle çelişmez. Böyle bir birlik perspektifi olmasaydı eğer, sorunu kendimizden de öteye vardırarak, tüm komünistlerin leninist bir sınıf partisinde birleştirilmesini hedeflemek nasıl mümkün olabilirdi? (Ki bu perspektif, ilgili öneride gündem maddesi olarak da dile getirilmiştir.)

Bu “ayrışma” sorununu hoşnutsuzlukla karşılamayan yoldaşların, bunu partinin en geniş birliği samimi arzusuyla yaptıkları düşünülebilir. Fakat burada bir tutarsızlık yok mudur? Partimiz halihazırda gerçek bir birlikten zaten yoksundur. Otorite boşluğu, irade birliği yokluğu, ideolojik-siyasi ve örgütsel bunalım vb. gerçekler, gerçek bir birlikten yoksunluğun göstergeleri değilse nedir? Partinin ne pahasına olursa olsun birliğini değil de, gerçek devrimci birliğini arzulayan yoldaşlar, bunun biricik yolunun, parti sorunlarının en geniş kapsamda tartışılmasından geçtiği basit gerçeğini niye unutuyorlar ki? Partinin gerçek ve kalıcı birliği mi arzuluyor? Bunu arzulayan herkesin, konferansta sorunların ideolojik-siyasi çizgi temelinde tartışılmasını ve ortaya çıkacak sonuçların parti içi bir tartışma platformu haline getirilmesini kararlıca savunmaları gerekiyor. TDKP'nin bugünkü koşullarında birliğe giden başkaca bir yol yoktur. “İki konferansa karşıyız, bu partiyi böler” laflarıyla, TDKP'nin ileriye gitme doğrultusundaki son şansı olan mevcut konferansı engellemeye çalışanlar, gerçekte, TDKP'yi gerçek bir dağılma ve çöküşe itmeye çalışıyorlar. Bilerek ya da bilmeyerek, işin bu yanının fazlaca bir önemi yok. (Ortada iki değil, yalnızca

bir konferans bulunduğu. ötesinin demagoji ve spekülasyon olduğu gerçeği üzerinde ise, durmaya bile değmez.)

Birlik güzel bir sözdür, kişide daima iyi duygular uyandırır. Ne var ki, bu ayın sözün bin türlü ikiyüzlülüğe sığmak olabildiği ise, bilinen bir gerçektir. Birlik konusunda gerçekten samimi olanlar, birlik ve ayrılık noktalarının belirginleşmesini isterler. “Konferans siyasal çizgiyi tartışamaz” gerici ayak diremesini bir yana bırakırlar. Birlik çabaları için bu yanını kapsamayanların dilindeki “birlik” sözü, boş bir laftır; samimiyetine inanmak için de bir neden yoktur.

Üçlü MK'nın müsebbibi olduğu örgütsel dağınıklığın olduğu kadar, parti saflarındaki küçükburjuva yozlaşma ve çürümenin de yansıma ve göstergeleri olan yapay, biçimsel, kişisel sorunları “tatlı” bir sona bağlayarak, böylece birlik sağlayacaklarını sananlar, yalnızca kendilerini gülünç duruma düşürüyorlar.

Örgütümüzün on iki yıllık siyasal geçmişi kendi içinde bir tarihtir ve bu tarih oportünist uzlaşmalar dizisiyle doludur. Oportünist uzlaşmaların bu partiye pahalıya mal olduğu bugünün yaygın düşüncesidir. Fakat bilinmelidir ki, oportünist bir uzlaşma, kişinin ya da kişilerin kişi ya da kişilerle uzlaşması değildir. Her oportünist uzlaşmanın ideolojik-siyasal bir içeriği vardır, işin esası budur. Kişiler arası ilişkiler yalnızca bir sonuçtur.

Geçmişteki bütün kötülükleri oportünist uzlaşmalarla izah edenlerin, bugün, apaçık bir ideolojik-siyasal kargaşa ortanunda, sorunların ideolojik-siyasal açıdan tartışılmasında isteksizlik göstermeleri, fakat diğer yandan, bugünkü koşullarda en geniş birliği amaç haline getirmeleri tutarsızlık olmuyor mu? Tutarsızlık bir yana, hayalcilik olmuyor mu? O halde, böyle bir hayale karşı, partinin siyasal ve sınıfsal yapısı ve son beş yılda uğradığı yıkım veri gösterilerek dile getirilmiş bir “ayrışma ve arınma” düşüncesini hoşnutsuzlukla karşılamak da ne demek oluyor? Parti saflarındaki diri, devrimci, mücadelecii, devrimci proleter yöneliše açık tüm güçlerle birleşmek, bu güçlerin birliği için çalışmak, her sorumlu komünistin görevidir. Fakat bugünkü koşullarda bunun bir tek yolu vardır. Partiyi bugünkü bunalımdan çıkarmak! Bunun için de, geçmişin her

açıdan kapsamlı ve ilerletici bir değerlendirmesini konferans gündemine almak.

Şu defalarca tartışıldı ve **ortak bir düşünce** olarak her seferinde dile getirildi: Konferans, partideki sorunların çözümünün, bir diğer deyişle bunalımdan çıkışın, yalnızca bir ilk adımdır. Sorunlar, konferansın ardından başlayacak süreçte, tüm partinin katıldığı tartışmalar olarak sürdürülecektir. Buna paralel olarak yürütülecek olan sınıfa yönelik siyasal ve örgütsel faaliyet de, sorunlarının kavranması ve çözümünde ayrıca olumlu bir etken, uygun bir zemin oluşturacaktır. Ayrışma ve arınma da asıl bu süreçte yaşanacaktır.

Düne kadar paylaşılan bu düşünce her nedense birileri tarafından unutulmuşa benziyor. Konferans her şeyin sonu olarak görülüyor ve konferansın gerçekleşmesinden duyulan tedirginlik biraz da bundan kaynaklanıyor.

Böyle düşünenler, koca bir siyasal geçmişin değerlendirilmesini ve leninist bir sınıf partisini yaratmanın sorunlarını pek hafife alıyor olmalılar.

Kendi geçmişimizi, devrimci hareketin genel geçmişi, özellikle son yirmi yıllık dönem içinde ele alarak doğru ve sağlıklı bir şekilde değerlendirebiliriz. Zira bir siyasal hareket tarihsel, sınıfsal ve ideolojik koşulların diyalektik birliği içinde ele alınıp kavranabilir ancak. Bunun ise, konferansta sonuçlandırılacağını, bizim bunu hedeflediğimizi sananlar, fena yanılıyorlar. Konferans olsa olsa, bunun ancak bir ilk adımını atabilir. Atmalıdır da.

*

“Bir siyasal partinin kendi yanılırları karşısındaki tutumu, bu partinin ciddi olup olmadığını, **kendi sınıfına karşı** ve emekçi **yığınlara** karşı görevlerini yerine **gerçekten** getirip getirmediğini saptayabilmemiz için, en önemli ve en güvenilir ölçütlerden biridir. Yanılığını içtenlikle kabul etmek, nedenlerini araştırıp bulmak, bu yanılığa yol açan koşulları tahlil etmek, yanılığın doğrultma yollarını dikkatle incelemek; işte ciddi bir partinin belirtileri bunlardır. Bu ciddi bir parti için görevlerini yerine getirmek, **sınıfı** ve ardından da **yığınları** eğitmek ve bilinçlendirmek demektir.” (Lenin)

Üçlü MK döneminde ideolojik-siyasal ve örgütsel bunalımın yanı sıra, siyasal ciddiyet bunalımı da vardı. Partinin gerçek durumu, sorunları, zafları yıllarca yok sayılmış, üstü örtülmüş, perdelenmişti. Üçlü oportünist MK'dan, başka türlü de beklenemezdi. Sınıfa ve yığınlara karşı görev ve sorumluluklarını bir yana itenlerden, leninist siyasal ciddiyet zaten beklenemezdi. Ağustos müdahalesi, parti sorunlarını çözemedi ama, onları bütün yönleriyle apaçık ortaya koydu. Bütün gerçekleri partiye açıkladı. Yılların ciddiyetsizliğine bir son vermek, leninist siyasal ciddiyetin ruhuna uygun davranmaktı bu.

Oysa şimdi, bu devrimci gelişmenin ürünü olan parti konferansı bünyesinde, bir ciddiyet bunalımı yaratılıyor. Parti sorunlarının bütün boyutlarıyla tartışılması engellenmeye çalışılıyor. Hatta hatta, konferansın bizzat kendisi engellenmeye çalışılıyor.

Bu ciddiyetsizliğe ve sorumsuzluğa bir son verilmelidir. Uzun yıllar süren bir yıkım ve dağılmanın ardından toplanan TDKP konferansı, devrimci hareket, sınıf hareketi ve TDKP konusunda, genel çizgileriyle de olsa, bir değerlendirme yapmadan dağılırsa, değil NETAŞ'ın DERBY'nin yiğit işçileri tarafından, eski taraftar tabanı tarafından bile ciddiye alınmaz. Ve bu, bir anlamda TDKP'nin sonu demektir.

Bugünün sorunu, TDKP içindeki herkesi uzlaştırıp, tatmin edecek bir "ara çözüme" ulaşmak değil, siyasal sınıf mücadelesinin ve işçi sınıfı hareketinin gerçek ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir yönelişe girmektir.

Tüm delegeler bunu böyle bilmeli, bunun ciddiyetine ve sorumluluğuna uygun davranmalıdırlar.

22 Şubat 1987

H. Fırat

TDKP-LENİNİST KANAT BİLDİRİSİ

(Nisan 1987)

TDKP Üyelerine, Taraftarlarına ve Devrimci Kamuoyuna

Bizler, Türkiye Devrimci Komünist Partisi Olağanüstü Konferansı'nın bir grup delegeşi olarak, aşağıdaki hususları, başta TDKP üyeleri ve taraftarları olmak üzere, tüm devrimci kamuoyuna açıklamayı görev sayarız.

Partimizin yaşadığı derin bunalım herkesçe bilinmektedir. Bu bunalımın kökleri, partimizin on iki yılı bulan siyasal geçmişinde yatmaktadır.

Türkiye Devrimci Komünist Partisi, uzun yıllar süren bir çabayla, büyük iddia ve umutlarla kuruldu. 2 Şubat 1980 tarihinde toplanan TDKP 1. (Kuruluş) Kongresi, tarihi olarak nitelediği bir kararla, TDKP'yi, Türkiye işçi sınıfının komünist partisi ilan etti. Türkiye işçi sınıfının, TDKP'nin şahsında siyasal ve örgütsel bağımsızlığına kavuştuğunu iddia etti.

Bu iddia, samimi ve içten bir inancın dile getirilişiydi. Ne var ki, nesnel gerçeği ifade etmekten tamamiyle uzaktı. Partimiz, komünist partisini, bilimsel sosyalizm ile işçi hareketinin birliği olarak ele alan marksist bilimsel görüşten ve kavrayıştan yoksun bir siyasal ve örgütsel pratiğin ürünü olarak doğdu. Partimiz şehir ve kırsal küçükburjuva devrimci-demokrat hareketi ile birleşerek kuruldu. Siyasal ve örgütsel faaliyetinin merkezinde hep, küçük-burjuvazinin değişik katmanları esas yeri tuttu. Lafta söylenen ne olursa olsun, işçi sınıfının yeri ve önemi hep tali oldu. Olduğu kadarıyla da, işçi sınıfına proleter devrim ve sosyalizm perspektifiyle değil, devrimci demokrasi perspektifiyle gidildi. Kuruluşu için uzun yılları alan bir çaba harcandığı ve kurulduğunda on binlerce kişiyi seferber edebilecek bir siyasal etkinliğe sahip olduğu halde, partimiz, kuruluş kongresini topladığında, işçi sınıfı içinde siyasal ve örgütsel bir varlığa hemen hiç sahip değildi. Partimiz, işçi sınıfı içinde, onun ileri unsurlarından oluşan komünist çekirdeklerin organik bir toplamı olarak değil, şehir ve kırsal küçük-burjuvazisinin değişik kesimleri içinde yaratılmış örgütlerin bir toplamı olarak kuruldu. Dahası, bundan pek de rahatsız olmadı.

Bu durum, şehir ve kırsal küçük-burjuvazisini temel alan siyasal ve örgütsel pratiğin doğal, mantıklı ve kaçınılmaz bir ürünü ve sonucuydu. Teorik ufku, programı ve taktiğiyle de uyumluydu. Partimizin, proletaryayı odağına almayan, proleter devrimi ufkunu karartan, sosyalizmi uzak bir geleceğin sorunu olarak gören, özünde demokrasi ve bağımsızlık hedefiyle sınırlı teorik siyasal kavrayışı, küçükburjuva siyasal sınıf koşullarının hem nedeni hem sonucuydu.

Bütün bunlar niyetlerden öteye sonuçlardır. Niyetler hep olumlu, devrimci ve soylucuydu. Yürekler hep işçi sınıfı ve sosyalizm davası için çarpıyordu. Fakat aslolan siyasal-sınıfsal pratik, yani sonuçlar, işçi sınıfı ve sosyalizm sorunundan çok uzak kaldı. Bu gerçek, partimizin 12 Eylül sonrası evrimiyle de apaçık ortaya çıktı.

12 Eylül askeri faşist darbesinden kısa bir süre sonra, partimiz hızlı ve kolay bir yıkım yaşadı ve örgütsel tasfiye ile

yüz yüze kaldı. Pek az istisnayla başta parti önderliği olmak üzere, parti kadrolarının önemli bir bölümü, faşizmin saldırıları karşısında proleter komünist sağlamlık gösteremedi. Devrim ve komünizm davasını savunma güç ve iradesini gösteremeyerek dökülüp elendi. Bu, partimizin küçükburjuva siyasal sınıf yapısının bir sonucuydu ve karşı-devrim koşullarında, kendini küçükburjuva teslimiyeti olarak ifade ediyordu.

Parti önderliğinin dışarıda kalan bölümü, sosyal pratiğin ortaya çıkardığı bu acı gerçeğe gözlerini kapadı. Gerçekleri partililerden, kitlelerden ve devrimci kamuoyundan gizleme yolunu tuttu. İşçi sınıfının proleter komünist sınıf partisi iddiasıyla kurulduğu halde, ufku küçük-burjuvazinin devrimci siyasal ufku ile sınırlı, küçükburjuva sınıf temeline dayalı, küçükburjuva siyasal sınıf yapısına sahip parti gerçeğimiz üzerine gitme gücünü, kararlılığını ve sorumluluğunu göstermedi. Bunun doğal sonucu olarak, partimiz, geçmişinden gelen bütün zaafalarını korudu; karşı-devrim yılları bu zaafalara yenilerini kattı, eskileri geliştirdi. Partimiz, ileriye değil, sürekli geriye giderek, bugünkü yıkım ve dağılma noktasına geldi. Değil sınıfa ve yığımlara, kendi sempatizan çeperine bile önderlik edemez duruma düştü.

Partiyi yıkıma, dağılmaya, içten içe çürümeye terkeden parti yönetimi hakkında alınan Ağustos Kararları, bu süreci tersine çevirmeyi, partiyi yaşadığı derin bunalımdan çıkarmayı amaçlıyordu. Bütün gerçeklerin partiye açıklanması, geçmişin köklü ve kapsamlı bir muhasebesinin parti gündeminin odağına konması ve bunun ilk adımını atması düşünülen Parti Konferansı kararı, bunun ifadesi idi.

TDKP Olağanüstü Konferansı, Kuruluş Kongresi'nden beri geçen 7 yıllık aradan sonra toplanan ilk en üst parti platformuydu. Olağan bir sürecin ürünü değildi. Yıllardır süren bir yıkım ve tasfiye, gerçek bir örgütsel dağılma ve derin bir ideolojik-siyasi bunalım koşullarında toplanıyordu. Bütün bunlar Konferans'a tarihi bir misyon yükliyordu. Vazgeçilmez ve ertelenmez görevi, TDKP'nin bugünkü gerçeğini bütün bir geçmiş süreci temelinde değerlendirmek, yeni dönemin görevlerini ve yönelimini bu değerlendirme temelinde ele

almaktı. Bu yaşam ve ilerlemenin olmazsa olmaz koşuluymdu ve bu nedenle de, Konferans, TDKP'nin son şansıydı. Bu yapılmadığı takdirde, TDKP, yılların beklentisini boşa çıkarmış olacak, değil kendi dışında, kendi içinde ve tabanı nezdinde bile iddia ve inandırıcılığını hepten yitirecekti.

Bizler, soruna bu bilinç ve sorumlulukla yaklaştık. Ve üstümüze düşeni yapmaya çalıştık. Ne var ki, örgütsel yıkımın olduğu kadar, parti saflarındaki küçükburjuva yozlaşma ve çürümenin ürünü ve göstergeleri olan yapay, biçimsel ve kişisel sorunlarla, bu devrimci çabanın karşısına çıkıldı. Bütün sabır ve iyi niyetimize rağmen, belgelerini tüm TDKP üye ve taraftarlarına ayrıca sunacağımız bu sorunları aşamadık ve konferansımız, kendi kendini tartışma konusu etme noktasına gelerek dağılıştını hazırladı.

Konferansı engellemeye dönük çabalar, görünürdeki bütün nedenlerden arındırıldığında, gerçekte, TDKP'nin, bugüne kadar hep havada kalmış iddia ve idealleri doğrultusunda proleter komünist bir yönelişe girme çabalarına karşı gösterilen küçükburjuva bir ayak diremenin ifadesiydi. Türkiye devriminin ve partinin gerçek sorunlarını tartışmayı, küçükburjuva siyasal ve örgütsel pratiği aşma sürecine girmeyi engellemek amacındaydı. Doğrusu, bunda bir ölçüde başarılı da olundu. Fakat bilinmelidir ki, devrimimizin ve TDKP'nin sorunları herşeye rağmen tartışılacak, TDKP bünyesinde diri, devrimci, mücadeleci, proleter komünist yönelişe açık tüm güçlerin aynı saflarda birliği için çalışılacaktır.

İnancımız odur ki, bugünün sorunu, TDKP içindeki çeşitli grupları tatmin edecek bir "ara çözüm"e ulaşmak değil, Türkiye işçi sınıfının siyasal sınıf mücadelesinin gerçek ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir yönelişe girmektir. Bu ise, TDKP içinde gerici uzlaşmalara dayalı sahte bir birliği değil, tersine, proleter eğilim ile küçükburjuva eğilimin ayrışmasını zorunlu kılar. Bu bir yol ayrımıdır.

Dönemin acil ve can alıcı görevi, teoride, taktikte, örgütte ve pratik mücadelede işçi sınıfının proleter sosyalist siyasal hareketini yaratmaktır.

Bu amaç doğrultusunda, tüm enerji ve kararlılığımızla

kendi bağımsız çabalarımızı sürdüreceğimizi. TDKP üye ve taraftarlarına ve devrimci kamuoyuna bildiririz.

TDKP-LENİNİST KANAT

Nisan 1987

Belgeler-1'e Sunuş

Elinizdeki belgeleri yayınlamak zorundaydık. Zira bunların bir kısmı, Yılmaz'a ait olanları, özel basılmış halde, aylardır, partililer ve taraftarlar arasında dolaştırılıyor. Yine bir süredir, belki kendileri değil ama, içeriği yurtdışında birileri tarafından kullanılıyor. Aylardır bu belgeler üzerinde spekülatif bir kampanya yürütülüyor; sözde politika yapılıyor. Bu, birinci nokta. İkincisi, incelenince görülecektir ki, bu belgelere konu yapay, biçimsel, kişisel sorunlar aylarca partiyi meşgul etti; fiilen toplantı halinde olan konferans, bu belgelere konu olayların da etkisiyle resmi oturumlara geçmeden dağılmak durumunda kaldı. Üçüncüsü, bu belgelerin başkahramanı kişi, Yılmaz, mektuplarının gizlendiğini, partiye iletilmediğini, elinizdeki belgelerde defalarca tekrarlıyor.

Bu üç ana nedenden dolayı, bu belgeleri yayınlamak durumundayız. Bir kısmı utanç verici ve umut kırıcı olsa da, bu belgeleri yayınlamak zorundayız. Bu partililere ve

taraftrlara karşı bir görevdir. Herkes gerçeği olduğu gibi bilmelidir. Kburjuva yozlaşma ve çürümenin ifadesi olan kişisel ve spekulatif kampanyaların bir ölçüde olsun açığa vurulması açısından da gereklidir bu.

Çok iyi biliyoruz ki, yoldaşlarınızın, taraftarlarımızın, uzun zamandır bizden bekledikleri asıl Şey, parti içi didişmelerin belgeleri değildir. Fakat aylardır, bir delinin yetmiş akıllıyı esir alması gibi, yarattığı sorunlarla partiyi adım atamaz hale getiren başkahramanın marifetleri belgeleriyle sergilenmeden de, aylardır neyi beklediğimiz, neden beklediğimiz tam anlaşılamaz.

Bu belgeleri yayınlayarak, bu faslı kapatıyoruz. Artık bizi, kburjuva yozlaşmanın ürünü sorunlar ilgilendirmiyor. Türkiye gibi, sınıf mücadelesinin önem ve ciddiyetinin, tüm siyasal-sınıf güçleri tarafından, her gün her an duyulup hissedildiği bir toplumda, bu sorunlarla daha fazla uğraşmak gerçek bir gaflettir. Hele de bunu, kendine komünist işçi sınıfı devrimcisi diyenler yapıyorlarsa, gafletten öte ihanettir.

Bu bilinçte olan bizler, bu belgelerin yayını esnasında söylediklerimiz dışında, bu konuya yeniden dönmemek kararındayız. İdeolojik-siyasal nitelikte sorunların ötesi, artık bizleri ilgilendirmiyor.

TDKP-Leninist Kanat

Mayıs 1987

Z. EKREM'İN ARALIK 1986 TARİHLİ YAZISI *

2- Devrimin zor yılları: 12 Eylül askeri faşist darbesiyle birlikte yeni bir saldırı kampanyası başlatıldı. Faşist baskı ve terör yoğunlaştırıldı. Var olan siyasi hak ve özgürlüklerin kısıntıları da rafa kaldırıldı. Kitle örgütleri kapatıldı, kitleler sindirildi, gelişen mücadele ezildi, devrimci demokratik harekete ağır darbeler vuruldu. Örgütsüzlük, dağınıklık, yoğunlaşan baskı ve terör karşısında sinme, yılgınlık egemen hale geldi. Devrim savaşmadan yenildi. Savaşmadan yenilme, yenilginin sonuçlarını daha da tahrip edici kıldı. Diktatörlük durumunu sağlamlaştırdı, öngördüğü tedbirleri aldı. Burjuva liberal muhalefet bile yasadışı ilan edildi. Türkiye tarihinin en karanlık dönemlerinden birine girdi.

Yaygın ve çok kullanılan ifade tarzıyla 12 Eylül askeri

* Yazının girişi ve son bölümü daha önce yayımlandı. (Bkz. *Belgeler-1*, s.115-120)

darbesinden sonra, Türkiye’de devrimin zor yılları yaşandı. Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de devrimin zor yılları gerek partilerin, siyasi akınların ve onların tek tek unsurlarının zaaflarının tüm eksikliklerinin, hatalarının çarpıcı bir biçimde ortaya çıkmasına yol açtı. Bu nedenle devrimin zor yıllarının başladığı 12 Eylül sonrasında, sorunun esası hataları, zaafları, eksiklikleri saptamak değildi. Bunları saptamak için büyük bir siyasi dehaya, engin tecrübe ve teorik birikime sahip olmaya gerek yoktu. Her şey apaçık ortadaydı. Ve görmemek için kör olmak gerekiyordu. Bu nedenle sorunun esası bütün çıplaklığıyla ortaya çıkan hataları, zaafları ve eksiklikleri bir bütün olarak ele almak, iç bağlantılarını doğru kurmak, köklerine inmek ve bu temelde onların nasıl aşılabileceğini saptayarak aşmak için ileriye atılmaktı.

12 Eylül askeri darbesinin özellikle de Nisan darbesinin hemen akabinde bütün hatalar, zaaflar ve eksiklikler iç bağlantıları, kökleri ve nedenleriyle bir bütün olarak saptanamaz ve bir çırpıda aşılamazdı. Ancak ilk adımlar atılarak süreç içinde zenginleştirilip derinleştirilebilir ve bugüne kadar da önemli mesafe katedilebilirdi. Parti ağır darbeler yemesine karşın eldeki tüm güçler en iyi biçimde kullanılabilseydi, kitle mücadelesinde ve politik ortamda bir dinginliğin sürdüğü son 56 yılda bu mümkündü. Mümkün olanın, mümkün olmaktan öte zorunlu olanın bugüne kadar yapılmamış olması ve bunun politik ortamın ısınmaya, kitleler arasında hoşnutsuzluğun artmaya ve mücadele isteğinin çok belirgin olmasa da uç vermeye başladığı döneme sarkması parti açısından bir dezavantajdır. Bu bakımdan da son 5-6 yıl parti açısından kaybedilmiş yıllardır.

Parti, oluşum sürecinin başlamasından bu yana ilk ciddi sınavla 12 Eylül darbesinden sonra karşı karşıya kaldı. Yönetimi, örgütleri, kadroları ve faaliyetiyle parti bir bütün olarak iyi bir sınav veremedi. Parti, 12 Eylül darbesiyle başlayan faşist saldırıları ağır kayıplar vermeden göğüsleyemediği, yeni koşullara hızla uyum sağlayamadığı gibi, son 5-6 yılda işlevine uygun bir faaliyet ve atılım da gösteremedi. Yenilen darbelerin ağırlığına karşın parti bunu asgari düzeyde de olsa

gerçekleştirme potansiyeline sahipti. Eldeki güçler en iyi biçimde harekete geçirilip, kullanılabilseydi, bu gerçekleştirilebilirdi. Elbette bunun gerçekleştirilememesinin tek değilse de başlıca sorumlusu bu dönemdeki parti yönetimiydi.

12 Eylül döneminden farklı olarak parti son 5-6 yılda politik arenada kitleler, devrimciler ve çeşitli politik güçler açısından ciddiye alınacak bir güç olarak var olamadı. Ona duyulan güven ve sempatiyi önemli ölçüde kaybetti. Acı da olsa son 5-6 yılın gerçeği budur.

Partinin dünü bugünü, geçmişteki hatalar ve eksiklikleri ele alınırken onların aşılmasına ve giderilmesine çalışılırken reformcu değil, devrimci bir tutum içinde olmak gerekir.

Reformcu yaklaşım ve tutum hataların ve zaafaların iç bağlantıları ve bütün yönleriyle köklerine inerek saptanmasını engeller. Onları aşmak için zorunlu devrimci atılım ve arınma sürecini sağlamaz. Onların farklı koşullarda değişik biçim ve boyutlarda tekrar ortaya çıkmasına zemin olur. Hataların ve eksikliklerin kaynaklarıyla birlikte saptanması ve onların aşılması için gerekli atılımın yapılabilmesi, devrimci bir yaklaşım ve tutum içinde olmaya bağlıdır. Partinin bugün bütün açıklığıyla ortaya çıkan zaafaları ve hatalarını aşamamasının, arınması gereken unsurlardan arınmamasının temel nedenlerinden biri de sorunların bugüne kadar devrimci bir yaklaşım ve tutumla ele alınamayışıdır. Gönderdiğiniz materyalde sorun daha çok partinin son 5-6 yıllık faaliyeti, örgütlenme, çalışma tarzı, düşman karşısında önemli sınavlarda takınılan tutumlar vb. alanlarındaki zaafalar, partinin program ve tüzüğünün uygulanıp uygulanmadığı açısından ele alınıyor. Bu alanlardaki zaafalar küçümsenemez. Ancak zaafalar, hatalar ve eksiklikler 12 Eylül sonrasıyla sınırlı olmadığı gibi, yukarıda belirtilen alanlarla da sınırlı değildir. Sorunun; gönderdiğiniz materyallerdeki çerçevede ele alınması, hem tüm hata ve zaafaların saptanamamasına, hem söz konusu alanlardaki hataların nedenlerinin bütün yönleriyle görülememesine yolaçar.

Bize ulaşan materyallerde bugünkü durumun başka şeylerin yanı sıra partinin oluşum ve gelişim sürecindeki oportünist uzlaşmaların da bir sonucu olduğu vurgulanıyor. Bugünkü

durumun sadece Nisan darbesi sonrası dönemle açıklanamayacağı, yanı sıra köklerinin partinin oluşum ve gelişim sürecinde aranması gerektiği doğrudur. Ancak oportünist uzlaşmalar gibi, isteyenin istediği gibi yorumlayabileceği saptamalarla sorun asgari düzeyde de olsa açılmış olmaktan uzaktır.

Partinin bugün içinde bulunduğu çok yönlü kriz sadece Nisan darbesi sonrası süreçle açıklanamayacağı gibi, öncesi süreçle de açıklanamaz. Sınıf mücadelesinde 5-6 yıl uzun bir süre olmadığı gibi çok kısa bir süre de değildir. Partinin bugün geldiği noktayı, son 5-6 yılda yaşadığı süreci Nisan darbesiyle ve 12 Eylül öncesi süreçle açıklamak, dönemi bir önceki dönemle açıklayan determinist, kaba materyalist bir tutum olur. Parti subjektif bir etken olduğu için, onun hataları ve zaafı ele alınırken determinist bir yaklaşım ve tutumdan özellikle kaçınmak gerekir. Determinizm iradi faaliyeti ve etkeni yadsır, hataları ve zaafı meşrulaştırır, gerçek sorumluların ve kaynaklarının yaşanılan süreçte değil de tarihin derinliklerinde aranmasına yol açar. Ancak bundan kaçınılırken bir başka hataya, her dönemin, bir önceki dönem üzerinde yükseldiği doğrusunun yadsınması hatasına düşülmemelidir.

Partinin bugün içinde bulunduğu krizin, olumsuz durumun kökleri, 12 Eylül öncesi ve sonrası birbirinden koparılmaksızın partinin oluşum ve gelişim sürecinin bütününde aranmalıdır.

3 Partinin oluşum ve gelişim süreci: Bütün ülkelerde komünist hareketin oluşum ve gelişim sürecinin ortak bir zemin ve özellikleri olmakla birlikte, kendine özgü ayırd edici özellikleri de vardır. Sağlam bir teorik temele sahip, siyasi ve toplumsal hayatta kalıcı izler bırakan, pratik örgütsel tecrübe ve birikimi kuşaktan kuşağa aktarılan komünist mirastan yoksun olma, küçükburjuva bir hareketin bağrında oluşma ve bu oluşum sürecinde Birinci, İkinci ve Üçüncü Enternasyonal dönemlerinde olduğu gibi uluslararası komünist hareketin yakın desteğinden ve organik ilişkilerden yoksun olma, partinin oluşum ve gelişim sürecinin ayırd edici özellikleri arasında yer almaktadır.

Ülkemizde partimizden önceki ilk komünist hareket olan M. Suphi hareketi sağlam bir teorik temel sahip değildi. M.

Suphi hareketi ML'nin evrensel gerçeğini ülkemizin ekonomik ve toplumsal gelişme sürecine uygulamada sınıfla ve diğer emekçi sınıflarla birleşmede ileri adımlar atamadan tasfiye edildi. ML adına ülkemiz soluna oportünizm ve revizyonizm egemen oldu. Bu, gelenekleri, pratik örgütsel tecrübe ve birikimi, kuşaktan kuşağa aktarılan komünist bir mirasın olmamasına yol açtı.

Doğrudan bir süper devletin resmi ideolojisi haline gelen, dünyanın üçte birini oluşturan revizyonist dünya tarafından desteklenen modern revizyonizmin tahrip edici sonuçları 1970'lerde henüz yok edilmemişti. ML'ye katkı yaptığı ve geliştirdiği propagandası yapılan Çin revizyonizmi, Maoculuk Uluslararası Komünist Hareket içinde büyük bir prestij ve etkiye sahipti. ML'ye yönelen, devrimci gıdasını küçükburjuva devrimciliğinden, Maoculuktan alıyordu. ML adına onların antiML tezleri ve teorik eserleri öğreniliyordu. 1970'lerin ortalarında bu durum değişmemiş, Mao ve Çin revizyonizmi uluslararası komünist hareketin temsilcisi olarak görülüyordu.

İşte tam da bu koşullarda küçükburjuva ihtilalci bir hareketin saflarında Uluslararası Komünist Hareketle organik bağı olmaksızın partimizin oluşum ve gelişim süreci başladı. Partinin oluşum ve gelişim sürecinde bu küçükburjuva hareketin kadroları belirleyici rol oynadı. Onların denetiminde ve önderliğinde partinin inşası süreci başladı.

Partimizin öncülü olan THKO genç bir hareketti. Çin'de Sun Yat Sen hareketi gibi geniş kitleleri kucaklayan bir kitle hareketi değildi. Teorik-kültürel bakımdan geriye, kayda değer bir pratik örgütsel tecrübe birikiminden yoksundu. Üstelik bu hareket teorikkültürel ve pratik örgütsel bakımdan en ileri unsurlarını, önderlerini çatışmalarda, darağaçlarında yitirmişti. Partinin oluşum sürecini başlatan ve bugüne dek bu süreci yönlendiren kadrolar öğrenci gençlik devrimciliği ve romantizmi ile gözlerini cezaevlerinde açan, kültürel ve teorik bakımdan geri, sınıf mücadelesinin ateşi içerisinde pişerek gelişip yükselmemiş, sosyal köken olarak küçükburjuvazinin çeşitli katmanlarına mensup unsurlardı. O dönemin koşullarında pek de küçümsenmeyecek küçükburjuva sosyal temele sahip bir siyasi hareketi yönetme ve bu hareketin

bağrında partimizi oluşturma görevini üstlendiler. Bu görevin tam olarak başarılması onların da kendilerini yeni bir kalıba dökmelerine, küçükburjuva devrimciliği ve sosyal kökeninden her anlamda tam bir kopuş ve sınıfla birleşmelerine, kültürel ve teorik geriliğin aşılmasına, en ileri ve en devrimci teoriyle donanmaya bağlıydı. Onlar ML'ye uluslararası komünist harekete yönelmekle birlikte bu kopuşu ve gelişimi tam olarak gerçekleştiremediler. Gerçekleştiremedikleri için de küçükburjuva devrimciliğinin ideolojisini, alışkanlıkları ve değer yargılarını, yaşam tarzını partiye taşıdılar. Bu farklı düzeyde de olsa her alana yansdı. ML'ye yönelmenin yanı sıra pratikte ve temel sorunlarda sağdan sola, soldan sağa savrulma, sağ ve solun bir arada bulunması, subjektivizm, teoride sıklık, tek yanlılık, şematik kavrayışlar, dar görüşlülük, antibilimsel yaklaşımlar bu temelde yükseldi. Bu ülkemizin bir küçükburjuvalar ülkesi olmasıyla birleşince küçükburjuva etkilerden arınma ve ruh halinden kurtulma, küçükburjuva ideolojisi ve devrimciliğinden tam bir kopuş daha da güç oluyordu. Bu zemin, sınıfa yönelme, sınıfla birleşme tespitlerine rağmen, sınıfla birleşmemesinin temel nedenlerinden birini oluştururken, sınıfla birleşmemenin, arınamamanın, küçükburjuva atmosferinden kurtulamamanın nedenlerinden birini oluşturuyordu. Dar görüşlülük, subjektivizm, sıklık, tek yanlılık, iç tutarlılıktan yoksunluk, eklektizm, bir uçtan başka bir uca savrulma devrimin yükselme dönemlerinde aşırı bir devrimcilik, yenilgi ve devrimin zor yıllarında, zor koşullarında yılgınlık, teslimiyet, uzlaşma ya da intihar, saman alevi gibi yarıp sönme, panik, bilimsel çalışma ve tutumdan yoksunluk, sabırsızlık vb. küçükburjuva devrimciliğinin tipik özellikleri içinde yer alır. Partinin ve önderliğinin gelişme süreci göz önüne alındığında bu özelliklerin hemen tümünü, olumlu yönde bir gelişme olmakla birlikte farklı düzeylerde görmek mümkündür.

Poliste, cezaevlerinde, düşman karşısında gösterilen zaaf lar üçlü MK'nın polis ve darbe yeme fobisine kapılarak partiyi örgütsel tasfiyeyle yüz yüze getirmeleri, sınıf niteliğinden soyutlanmış bir demokrasi mücadelesi, iktidar perspektifinin yitirilmesi gibi en kaba revizyonist tezlerin savunulması önemli

olmakla birlikte daha kapsamlı ve zor görev ve sorunların görülmemesine yol açmamalıdır. Küçükburjuva devrimciliği ve ideolojisinden tüm alanlarda da tam bir kopuş, onların kalıntılarından tam bir arınma, kadroları ve kitle bağlarını partinin işlevine uygun bir biçimde yenileme, küçükburjuva atmosferden kurtulma, partinin önündeki en önemli görevdir. Bu ancak kesintisiz ve sabırlı bir teorik çalışma, bilimsel çalışma ve sınıfla birleşme, her bakımdan onun bir parçası haline gelme sürecinde yerine getirilebilir.

Bugüne kadar yapılanları küçümsememek, doğru ve olumlu olana sahip çıkmak, ancak yapılanları abartmamak, ML'nin bilimsel bir teori, insanlığın bugüne kadarki kültürel gelişiminin ve tüm bilim dallarındaki gelişmenin üzerinde yükseldiğini göz önüne alarak eleştirici bir gözle irdelemek gerekiyor. Gelişme, ML'yi özümleme ve ülkemiz koşullarına uygulamada yetkinleşme buna bağlıdır. Bütünlüklü bir siyasi ideolojik örgütsel çizgiye, program ve tüzüğe sahip olduğumuz saptaması, geçmişte bu perspektifin yitirilmesine, ML'yi ülkemiz koşullarına ve sınıf mücadelesine uygulamada yetkinleştiğimiz sonucuna varılmasına bağlı olarak gündeme getirildi. Oysa bu gerçek durumu tam olarak yansıtmıyordu. O güne kadar ortaya çıkan ürünlerin ve yapılanların eleştirici bir bakış açısıyla gözden geçirilmesini ve geliştirmeyi engelledi.

1979'daki tahliyelerden sonra teorik çalışmaların, araştırma ve incelemenin esas yükünü omuzlayanlar da pratik örgütsel faaliyetin içine çekildi, teorik çalışma, teorik mücadele hemen hemen askıya alındı. Yapılanlardan ve durumdan hoşnut olma egemen hale geldi. Son 5-6 yılda teorik mücadele ve çalışma alanının tamamen boş bırakılması başka şeylerin yanı sıra bu tutumun sürdürülmesinin, bir yönüyle de geriye kalanların söyleyecekleri şeylerin olmamasının, mültecilik koşullarında erimenin bir sonucudur. Üçlü, bir alanda da 12 Eylül öncesinin olumsuz ve değişmesi gereken yönlerini derinleştirerek sürdürüyor.

Tekrar da olsa belirtmek gerekiyor. Teorik çalışma ve mücadele alanında boşluk Nisan darbesinden sonra birdenbire yeni bir olgu olarak ortaya çıkmadı. Esasında Mao eleştirisinden,

yıl olarak 1979'dan sonra kayda değer bir teorik çalışma ürünü yoktur. Maoculuğun eleştirisiyle birlikte hareketimizin ML'nin evrensel gerçeğine yönelimi, uluslararası komünist hareketin saflarında onun organik bir parçası olarak yer alıp kesinleşti. Ancak onların ideolojik etkilerinden tam bir arınmanın ML'nin sığ ve şematik kavranmasının aşıldığı söylenemez.

Maoculuk gibi antiML akımların yörüngesinden kurtulma ve yönelimimizin netleşmesinde, başında E. Hoca yoldaşın bulunduğu AEP'in büyük rolü oldu. Esasında AEP'in modern revizyonizme, maceracılığa, Avrupa komünizmine karşı mücadelelerinden ve ML'yi somut koşullara uygulamasından eleştirici bakış açısını yitirmeksizin öğrenebileceğimiz çok şey vardı. Bunu yeterince yapamadık. Yapabilseydik parti bugün daha ileri bir noktada olurdu, birçok hatadan kaçınılabilirdi. Yapılan hataları daha erken saptayıp giderebilirdi. Hareketimizin ideolojik yöneliminin henüz yeni yeni netleştiği, Maoculuk gibi antiML akımların gerçek yüzünü ve sınıf niteliğini yeni görmeye başladığımız küçükburjuva ideolojisi ve devrimciliğinden tam bir kopuşu gerçekleştiremediğimiz dönemde toplumumuzun gelişme sürecini tahlilde ve ML'yi sınıf mücadelesine uygulamada hatalar yapıldı. Tek yanlı şematik sığ bakış ve dar görüşlülük, teorik ve kültürel gerilik, ekonomik siyasal yapı ve toplumumuzun tarihsel gelişmesini tahlilde ve sınıf mücadelesinin taktik sorunlarında da yansdı.

Toplumumuzun tarihsel gelişimine, ekonomik, siyasi yapı ve gelişme doğrultusuna ilişkin tahlillerinin derinleştirilmesi ve hataların ayıklanması önümüzde görev olarak durmaktadır. Bugüne kadar yaptığımız tahliller ve ileri sürdüğümüz tezlerle yetinemeyiz. Onları tarihi ve diyalektik materyalist açıdan sabırlı bir bilimsel araştırma ve çalışma ile aşmak, derinleştirmek zorundayız.

Yukarıda ana hatları belirtilen koşullarda küçükburjuva maceracı bir hareketin bağrında ML'ye yönelme, uluslararası komünist hareketin saflarında yer alma, onun organik bir parçası haline gelme, maceracılığa, revizyonizme, üç dünyacı Maocu revizyonizme karşı çıkma, açık mücadeleyi başlatma, yalpalayan birçok gruba yol açma, onları etkileme önemlidir

ve küçümsenemez. Yapılan tüm hatalara, var olan eksikliklere ve yetersizliklere karşın partinin temel taşları atıldı ve yönelim netleşti. Son 56 yıldır parti örgütsel bir tasfiyeyle yüz yüze gelmesine, ağır yenilgi, yoğunlaşan baskı ve terör, teorik mücadele alanının tamamen boş bırakılması gibi olumsuz faktörlere karşın partinin bugün bir siyasi hareket olarak varlığını sürdürmesinin, diğer grupların potasında erimemesinin temel nedenlerinden biri de bu temel taşların atılmış olmasıdır. Bunların önemini yadsımamakla birlikte bunlarla yetinemeyiz.

Teorik çalışmanın bilimsel inceleme ve araştırmanın gerekliliği sadece partiyi en bilimsel, en ileri teoriyle donatarak, hataları saptayarak gidermek parti çizgisini derinleştirmek açısından değil, teorik mücadelenin öneminin artmış olmasından da gereklidir. Bugün ülkemizde Troçkist, modern revizyonist bir çok akım ML'nin ihtilalci özüne karşı çok yönlü ve kapsamlı bir saldırı kampanyası yürütmektedirler. Bu saldırıyı püskürterek, legal sosyalist parti girişiminde bulunan "Legal Marksist" cephenin gerçek yüzünü açığa çıkarmak kapsamlı ve çok yönlü bir ideolojik mücadelenin yürütülmesine bağlıdır. İlegal örgüt ve faaliyetin her zaman temel alınması, geçmişteki gibi ihmal edilmeksizin, legalizm batağına saplanmaksızın, legal olanaklardan sonuna kadar yararlanmak, legal bir kürsüye kesinlikle sahip olmak gerekir.

12 Eylül öncesi legalizm batağına batmış olmaktan hareketle legal olanaklardan yararlanmayı, legal ve illegal faaliyeti birleştirme gerekliliği yadsınmamalı ve küçümsenmemelidir. Deşifre olmuş ve bugün parti ile düzenli bağları olmayan geniş bir legal çevre var. Uzun süre parti ile ilişkilerikesilen, baskı ve terör sonucu yılgınlığa kapıldıkları için partiden uzaklaşan bu geniş çevrenin önemli bir bölümü illegal cihazın ve faaliyetin partinin ağırlığını hissetmesine bağlı olarak legal faaliyet için harekete geçirilebilir. Legal faaliyet ve örgütlenmeyle iç içe geçmemesine ve gerekli inisiyatifin verilmesine dikkat edilirse illegal cihaz ve örgüt legal faaliyetten zarar görmez aksine partiyi koruyan, etkinliğini artıran bir işleve sahip olur.

4 Ele alınmayan sorunlar üzerine notlar: Partimizin yayınlarında, çağımızda sömürge ve yarısömürge ülkelerde

emperyalizmin bir yandan feodalizmi çözer ve zayıflatırken, diğer yandan da koruduğu, tasfiyesini engellediği, bu nedenle demokratik, daha doğrusu toprak devrimiyle feodalizm tasfiye edilmedikçe sosyalist devrim, ya da demokratik görevleri olan sosyalist devrimin gündeme gelemeyeceği savunuluyordu. Bu tez emperyalizmin özelliklerine, ülkemizde gelişen kapitalizmin tekel öncesi dönemde ulusal temelde gelişen sanayi kapitalizmi olmadığı, aksine emperyalizme bağımlı olarak gelişen komprador kapitalizmi olduğu, bu nedenle de Prusya, Balkanlar ve Doğu Avrupa ülkelerinde olduğu gibi tarımda Prusya tipi gelişmenin olmayacağına dayandırılıyordu.

Burjuva demokratik devrimlere, burjuvazinin önderliğinde katılan proletarya ve diğer emekçi sınıfların, burjuva demokratik devrimiyle birlikte silahlarını burjuvaziye yöneltmelerinden, özellikle 1848 Fransız devriminden sonra burjuvazi devrime ihanet etti, gericiliğin kollarına atıldı. Burjuvazinin kendi devriminden yüz çevirerek gericiliğin kollarına atılmasına karşın, demokratik devrimle tasfiye edilmeyen feodal toprak ağalığı ekonomisi sanayi kapitalizminin, kapitalist pazarın gelişmesine bağlı olarak süreç içinde kapitalistleşiyor, toprak ağaları burjuvalaşıyordu. Bu sürecin motoru ulusal temelde gelişen sanayi kapitalizmiydi. Oysa kapitalist gelişme yoluna esas olarak kapitalizmin tekelci evreye girdiği 19. yy sonları ve 20. yy başlarında giren sömürge ve yarı sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm ulusal temelde gelişen sanayi kapitalizmi değil, emperyalizme bağımlı gelişen kapitalizm, uluslararası mali sermayenin yeniden üretim sürecinin bir unsuru olarak gelişen kapitalizmdir. Bu kapitalizm tekelci bağımlı kapitalizmdir. Bu nedenle sömürge ve yarı sömürge ülkelerde tekelci evrede yaşanan süreç, daha doğrusu sürecin motoru rekabetçi dönemde Almanya'da, Doğu Avrupa'da ve Balkan ülkelerinde yaşanan süreçten farklıdır.

Süreçlerin harekete geçirici güçleri, yaşanan süreçler farklı olmasına karşın emperyalizm aşamasında sömürge ve yarı sömürge ülkelerde kapitalizm eskisinden daha hızlı bir gelişme süreci gösterir. Lenin "*Emperyalizm*" adlı eserinde, emperyalizmin en gelişmiş kapitalist ülkelerde, kapitalist

gelişmeyi yavaşlatma pahasına dünyanın geri tarım ülkeleri olan sömürge ve yarı sömürge ülkelerde kapitalizmi çok daha hızlı geliştirdiğini vurguluyordu.

Bir yandan emperyalizmin sömürge ve yarı sömürge ülkelerde mevcut düzenin egemen sınıflarıyla ittifaka girmesine karşın, sermaye ihracı vb. yollarla kapitalizmi geliştirdiğini, kapitalizm öncesi üretim biçimlerini zayıflattığını kabul edip, öte yandan, teorik olarak bu ülkelerde demokratik devrim zafere ulaşmadıkça feodal, yarı feodal ilişkilerin devrimin özünü devrim aşamasını belirleyecek kadar varlığını sürdüreceğini, tasfiye edilemeyeceğini savunmak bir paradokstu. Teorik olarak demokratik devrim zafere ulaşmadan, bir toprak devrimiyle feodal ilişkiler tasfiye edilmeden de feodalizmin tasfiyesi ya da feodal kalıntıların devrimin karakterini, devrimin özünü belirlemeyecek kadar zayıflaması mümkündür.

Devrimle feodal kalıntılar tasfiye edilmeden de sürecin feodalizmin tasfiyesine ve bunun üstyapıda yansımaya bağlı olarak sömürge ve yarı sömürgelerin sosyalist devrim ya da demokratik görevleri olan sosyalist devrim aşamasına girmeleri mümkündür.

Devrimci proletarya feodal kalıntıların emperyalizm tarafından tasfiye edilmesini ve sosyalist devrimin gündeme gelmesini eli kolu bağlı beklemeyecektir. Devrimci proletarya, feodal kalıntıların devrimci yolla tasfiyesinden, sosyalist devrime kesintisiz geçişten yanadır. Ancak öteki olasılığı yadsımak doğru değildir, ve tek tek ülkeler açısından bu olasılığın gerçekleşip gerçekleşmeyeceği tamamen pratik bir sorundur.

DHB ile polemimizde DHB ülkemizde Prusya tipi gelişme sürecinin yaşandığını belirterek süreci doğru tahlil etmiyordu. Ancak bu hatadan doğru bir sonuca varıyordu. Biz süreci doğru tahlil ediyor ancak bu tahlili mantıki kaçınılmaz sonucuna kadar götürmüyor, hatalı bir sonuca varıyorduk. Bu hataların nedenlerinden biri Stalin'le Troçki arasındaki Çin devrimi üzerinde süren polemikte Stalin'in tezlerini hatalı yorumlamamızdı.

Ülkemizin ekonomik-toplumsal yapısı tahlil edilirken yapılan hatalardan biri de yukarıda ana hatları belirtilen hatalı

yaklaşımın doğruluğunu kanıtlamak için feodal kalıntıların gücünün abartılması, kapitalist tarım işletmelerinde feodal ilişkilerin aranması, önemsiz kalıntıların (feodal ilişki) öne çıkarılmasıydı. En gelişmiş kapitalist işletmelerde ya da kapitalizmin en çok geliştiği tarımsal yörelerde mikroskopla feodal ilişki aranması, bulunduğu da aynalarla büyütülüp yansıtılmasıydı. Bu, feodal ilişkilerin ekonomik toplumsal yapıdaki gücünün ya da yerinin abartılmasına, kapitalist işletmelerin niteliğinin bile tartışılmasına yol açtı. Somut gerçeği bilimsel bir yaklaşımla ve yöntemlerle tahlil etme yerine, gerçek, önyargılara, leninist tezlerin hatalı yorumuna uydurulmaya çalışılıyordu. Bu hatanın sonuçlarından birisi de kaçınılmaz olarak tarımsal sektörde sınıf farklılaşmasının olgunlaşan düzeyini küçümsemek, devrimin zaferinden sonra kollektifleştirilebilecek toprakların bir kısmını köylülüğe dağıtılabilecek topraklar arasında ele almaktı.

Ekonomik toplumsal yapının tahlilinde yapılan hatalar zorunlu olarak işyeri ya da bölge düzeyinde çelişmelerin, çelişmeler arasındaki ilişkinin taleplerin ve talepler arasındaki ilişkinin doğru saptanamamasına yol açar. Sorunun kitle örgütleri açısından da ayrıca irdelenmesi, ekonomik toplumsal yapı tahlillerinin derinleştirilmesi gerekir.

Kapitalist gelişme düzeyi ve kalıntıların varlığı açısından bölgeler arasında önemli dengesizlikler vardır. İki ayrı ulusun Türk ve Kürt ulusunun yaşadığı bölgeler arasında bu dengesizlik belirgindir. Kürdistan'da feodal ilişkiler ve bu ilişkilerin güçlü bir biçimde varlığını sürdürdüğü büyük toprak mülkiyeti, Türk ulusunun yoğunlaştığı bölgelerden daha yaygındır. Türk ulusunun yaşadığı bölgelerde, kapitalist tarım işletmeleri ve pazar için üretim yapan küçük üretim, küçük ve orta köylülük Kürdistan'dan çok daha fazla yaygındır. Bu dengesizliğin ulusal sorunla birleşmesi sorunun önemini artırmakta farklı açılardan yaklaşılmasını ve irdelenmesini gerektirmektedir. Bu henüz benim açımdan da netleşmemiş olup üzerinde, özellikle siyasi sonuçları açısından araştırma ve düşünme ihtiyacı duyduğum bir sorundur.

Uluslararası tekelci sermaye geri tarım ülkelerinin ekonomik

gelişme sürecini koşullandırır ve kapitalizm öncesi üretim tarzlarının yeniden üretim sürecine tabi kılar. Bunun bizim gibi sömürge ve yarı sömürge ülkelerin ekonomik gelişme süreci tahlil edilirken kavranacak halka olarak ele alınması edilirken kavranacak halka olarak ele alınması doğrudur. Sömürge ve yarı sömürgelerde gelişen kapitalizm ulusal kapitalizm değil, emperyalizme bağımlı uluslararası mali sermayenin kendini yeniden üretim sürecinin bir unsuru olan kapitalizmdir. Ancak yayınlarımızda emperyalizmin Allahın çamurdan Ademle Havvayı yaratması gibi komprador kapitalizmin yerli temelini gözden kaçırılmasına, yabancı sermaye ile komprador burjuvaziye yarattığı vb. hatalı ifadeler yer aldı. Bu ifadeler gerçeği yansıtmadığı gibi komprador sermaye arasındaki bazı farkların ihmal edilmesine, iki sermaye arasında mekanik bir ilişkinin kurulmasına yolaçtı.

Emperyalizm geri tarım ülkelerinde ekonomik gelişmeyi koşullandırmakla birlikte, bunu mekanik bir yoruma tabi tutmamak gerekir. Karşı etkenler, iç dinamikler varlığını sürdürür. İç dinamikler sistemden tamamen koparılmassa da, ulusal burjuvazinin siyasi iktidarı ele geçirmesi, genel bir buhran gibi koşullarda farklı bir rol oynayabilir. Örneğin Türkiye’de Kemalist dönemde bu iki etkenin bir araya gelmesi, Sovyetler Birliği’nin yardımı, yoğunlaşan sömürü oranı ile birleşince ulusal kapitalizmin ve ekonominin yerli sermaye birikiminde ... belli bir gelişme göstermesi olanağını yarattı. Bu gelişme ve Kemalist reformlar ve sonuçları yeterince göz önüne alınmadı. Ve üzerinde durulmadı.

Komprador burjuvazi ya da teknelci burjuvazi ile emperyalist burjuvazi arasındaki ilişki mekanik bir yaklaşımla ele alınarak egemen sınıflar arasındaki çelişkiler uluslararası finans grupları arasındaki çelişkilere indirildi. Egemen sınıflar arasındaki çatışmanın böyle bir yönü vardı. Ancak bu çelişmelerin zemini ya da kaynağı emperyalistler arasındaki çelişmelerle sınırlı değildi. Teknelci sermaye gruplarının farklı sektörlerde yoğunlaşması, izlenecek ekonomik politikanın sektörel tercihleri vb. egemen sınıflar arasındaki çelişme ve çatışmaların kaynakları arasında yer alır. Esasında geçmişte egemen sınıflar arasındaki

çelişmelerin doğru ele alınmaması, bu çelişmelere bel bağlanması egemen sınıflar arasındaki çelişme ve çatışmaların dikkatle izlenmemesine yol açmamalıydı.

Troçkizmin, modern revizyonizmin, leninist emperyalizm teorisinin eskidiği, kapitalizmin yeni aşaması II.Bunalım dönemi gibi antiMarksist tezlere karşı çıkarken bilim ve teknikteki devrim, çok uluslu tekellerin ve sermayenin merkezileşmesinin gelişmesi, yeni sömürgecilik gibi yeni gelişmeler ve bunların sonuçları üzerinde yeterince durulmadı. Kuşkusuz bunlar leninist emperyalizm teorisine sözde yeni katkılar yapmayı gerektiren gelişmeler değildi. Ancak yeni gelişmelerdi ve üzerinde durmayı gerektiriyordu.

İkinci Dünya Savaşı sonrası bilim ve teknikteki devrim, bilgisayar, uzay araştırmaları, nükleer enerji, roket üretimi gibi yeni sektörlerin eski önem ve karlılık oranlarını korumamaları, teknolojik gelişmenin bazı sektörlerde üretimin bazı bölümlerinin diğer ülkelere kaydırılması olanağını yaratması gibi gelişmeler emperyalist sermayenin ucuz işgücü, ak ve hammaddelerden yararlanarak kâr oranını yükseltmek, rakiplerine karşı üstünlük sağlamak, pazara yakın olmak, sömürge ve yarı sömürgelerde biriken sermayeden yararlanmak ve denetimi altına almak amacıyla tekstil, gemi yapımı, otomotiv sanayi gibi sektörlerde üretim sürecini tamamen ya da bazı bölümlerini sömürge, yarı sömürgelere kaydırılmalarına yol açtı. Otomobil, tekstil gibi tüketim (dayanıklı tüketim malları da dahil) mallarının ucuz işgücünden ve tekeli konumdan yararlanarak ucuza ithal edilmesi, işçi ücretlerini düşük tutma ve kâr oranlarını yükseltme olanaklarını da yaratıyordu. Bazı üretim dalları ve üretim sürecinin belli bölümlerinin sömürge ve yarı sömürgelere kaydırma olanağını yaratan gelişmelerden biri de bu ülkelerde kapitalist gelişmeye bağlı olarak iç pazarın, yerli sermaye birikiminin belli bir gelişme göstermesi, gerekli alt yapının ve üretim sürecinin kaydırılan bölümlerinde ya da sektörlerinde istihdam edilebilecek niteliklere sahip ucuz işgücünün oluşmuş olmasıdır.

Arkeolojik kazılarda toplumların gelişme sürecine ilişkin yeni bulgular bulunuyor. Teknolojik gelişmeler bulgulardan

daha kesin ve ayrıntılı bilgiler edinme olanağı yaratıyor. Bu gelişmeler genellikle burjuva bilim adamlarının akademik tartışmalarının konusu oluyor. Marksist-Leninistler bu gelişmeler karşısında kayıtsız kalamazlar. Bunlardan yararlanarak tarihi materyalizmi zenginleştirmek, toplumların tarihsel gelişmesine ilişkin antiMarksist tezlere karşı mücadele etmek gerekiyor.

Yukarıda toplumların tarihsel gelişimi için belirtilenler evren ve doğanın gelişmesi için de gereklidir. Gen mühendisliğinin gelişmesi, uzay çalışmalarında atılan büyük adımlar gibi....

Parti materyallerinde genellikle ekonomik krizin derinleştiği sürekli yinelenmesine karşın gerek ulusal gerekse uluslararası planda gelişen krizin özellikleri ve ayrıntılı bir tahlili yer almadı. Genellikle basmakalıp sözlerin tekrarlanmasıyla yetinildi. Gelişen kriz karşısında uluslararası burjuvazinin geliştirdiği antikriz programları, bu programların ekonominin gelişme süreci üzerindeki etkisi ve siyasi sonuçları üzerinde yeterince durulmadı. Kitlelere bunların iç yüzü açıklanmadı. Keynesçiliğin neden gözden düştüğü, Freidmancılığın neden burjuvazinin gözdesi haline geldiği konusunda kaç partili açık ve net görüşlere sahiptir? Benzeri sorular çoğaltılabilir.

Yayınlarımızda sürekli ekonomik krizin derinleştiği tekrarlanır, söze ya da makaleye ekonomik siyasi krizin derinleştiği ile başlamak Türkiye’de bir alışkanlık haline gelmiştir. Oysa gerek ulusal gerekse uluslararası planda ekonomi, inişleri ve çıkışları içeren bir gelişme süreci izliyor. Kriz ya da ekonomi düz bir çizgi gibi derinleşme süreci izlemiyor.

Ekonomik gelişmenin krizin gelişme sürecinin somut ve ayrıntılı bir tahlilinin yapılamayışı muhtemel gelişmelerin açık ve net bir biçimde görülememesine, krizden çeşitli sektörlerin ve farklı sektörlerde çalışan emekçilerin ve mülkiyet sahibi sınıfların ne ölçüde etkilendiğinin doğru saptanmamasına yol açtı. 1970’lerde sanayide kriz belirgin bir biçimde yaşanır, sanayi üretimi düşerken, aynı şey tarımda yaşannuyor, tarımsal üretimde belirgin bir düşüş görülmüyordu. Köylü hareketinin işçi hareketiyle uyumlu gelişme göstermemesinin nedenlerinden biri buydu.

1970’lerde gelişen krizin somut tahlilinin yapılmaması,

DY ile olan polemige de yansidi. Bu polemikte kapitalist ekonomide krizin aşırı üretim sonucu üretimin sınırsız büyüme potansiyeli ile pazarın sınırlı büyümesi arasındaki çelişimeden ortaya çıktığını vurgulamamız doğrudur. Ancak 1970'lerin son yıllarında ülkemiz somutunda bazı sektörlerde üretimin durması ya da kapasite kullanımının düşmesi aşırı üretim sonucu stokların ortaya çıkmasından değil, sanayinin yapısal özelliğinden ötürü, dışa bağımlı olması, üretimin sürdürülebilmesi için gerekli girdi ve ara malların döviz dar boğazından ötürü ithal edilmemesi, enerji yetersizliği idi. Bu genel olarak kapitalizmin krizinin aşırı üretimden, kapitalist üretimdeki anarşiden kaynaklandığı tezini yadsıyan bir gelişme değildi. Aksine ekonominin uyumlu bir gelişme göstermemesinin, ekonomik gelişmenin uluslararası tekeli sermayenin kendini yeniden üretimiyle koşullandırılmasına bağlı olarak, ekonominin çeşitli sektörleri arasındaki dengesizliğin sömürge ve yarı sömürgelerde daha belirgin olmasının bir sonucuydu. ML tezleri yaratıcı bir biçimde uygulama ve somut tahlil yerine, klasiklerden yapılan aktarmalar ya da özetlemelerle durum açıklanmaya çalışılıyordu.

Parti ulusal sorunda da hatalar yaptı. Partinin Kürt proletaryasının da partisi olduğu hiçbir zaman onun açık ve net bir özelliği olarak belirmedi. Kürdistan'da Devrimin Sesi çıkarılması bu doğrultuda atılan bir adım olmakla birlikte yetersiz kaldı. Parti Kürdistan'da, Türk proletaryasının Kürt proletaryasını örgütlemeye çalışan partisi olarak görüldü. Kürdistan proletaryasının da öncü müfrezesi olma kimliğini kazanamadı. Faaliyetine gerekli ulusal biçimi veremedi. Kürt emekçilerinin ulusal taleplerine devrimci bir perspektifle sahip çıkmada yetersiz kaldı. Birlik ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı sorunu ele alınırken ezen ve ezilen ulus proletaryasının görevlerindeki farklılık özellikle pratikte belirginleşmedi.

Ulusal hareket proletaryanın yedek güçlerinden biridir. Parti PKK, KUK gibi ulusal hareketleri karşı-devrimci, faşist hareketler olarak niteleyip doğrudan karşısına aldı. Bu değerlendirmeler doğru olmadığı gibi, partinin Kürt ulusal hareketinden tamamen tecrit olmasına yol açan etkenlerden biri oldu. Bunlara karşı

ideolojik mücadele yürütülmeli, faaliyetimizi engelleyen antidemokratik tutumlarına karşı mücadele edilmeliydi. Ancak bu mücadele doğru bir çizgide yürütülmeli, ortak düşmana karşı birlikte mücadele edilmesini, ulusal hareketin demokratik ve devrimci muhtevasının desteklenmesini engellememeliydi. Partimizin, onları karşı-devrimci, faşist olarak değerlendirmesi, sektör bir tutum içinde olması, onların daha da olumsuz saldırgan bir tutum içine girmelerinin nedenlerinden biri oldu.

Kürdistan'da parti faaliyetini sürdürürken ve taktiklerini belirlerken ulusal özellikleri, ekonomik toplumsal yapıdaki farklılıkları yeterince gözetmedi. Parti bunu gerçekleştirebilecek bir örgütsel yapıya sahip değildi. Yurtdışındaki parti örgütüne tanınan inisiyatif ve haklar bile ayrı bir ulusun yaşadığı Kürdistan'daki parti örgütüne tanınmadı. Kürdistan'da bir bölge komitesi bile oluşturulmadı. 12 Eylül'den kısa bir süre önce oluşturulan Doğu Komitesi bu özelliği taşıyordu.

Partinin Kürdistan'daki örgütlenme biçimi değerlendirilmelidir. Kürdistan'daki ve Orta Doğu'daki son gelişmeler bunu daha da zorunlu hale getirmektedir. Tutarsızlıkları, gerici yanları olsa da, bu yönleri karşı mücadele ve teşhir bir yana itilmeksizin, egemen sınıfların demagojik propagandasına karşı çıkılmalı, ayrı devlet kurma hakkı başta olmak üzere ulusal taleplere sınıf bakış açısı, sınıf gerçeği unutulmaksızın sahip çıkılmalı, ulusal baskı ve eşitsizlikler teşhir edilmeli, ulusal hareketin demokratik ve devrimci muhtevası desteklenmelidir.

Feodal ilişkiler ulusal gelişmenin önündeki engellerden biridir. Ancak Kürdistan'da ulusal sorunla toprak sorunu arasındaki bağ 19. yy'da İrlanda'da, 20. yy'da birçok sömürge ülkedeki bağ gibi değildir. Daha farklı bir durum söz konusudur. Çünkü İrlanda'da ve diğer sömürgelerde, toprağın önemli bir bölümü doğrudan doğruya sömürgecilerin mülkiyetindeydi. Bu nedenle köylülüğün toprak ve özgürlük talebi ulusal sorunla doğrudan birleşiyordu. Oysa Kürdistan'da durum farklıdır. Bu farklı durumdan çıkarılacak sonuç henüz benim için de açık değildir. Araştırma ve inceleme olanaklarının uzun bir süre olmayışı son zamanlarda ise oldukça sınırlı olarak olması sorunu netleştirmemi engelliyor.

Kürt ulusal hareketinin yanısıra TIKB, DHB ve Partizan gibi birçok grup karşı-devrimci, faşist, sosyal-faşist, provokatör olarak değerlendirildi. Bu tespitlerin en kısa sürede düzeltilmesi gerekir. Ancak (sorun) bugün yanlışlığı açıkça ortaya çıkan bu tespitlerin düzeltilmesi ile sınırlı değildir. Bu tespitler bir yaklaşımın ve kavrayışın sonucu olarak gündeme geldi. Başka alanlara yansdı mı? İrdelenmek gerekiyor. Önemli olan hatalı tespitlere yol açan yaklaşımı ve kavrayışları yok etmektir. Sorunun bu açıdan değerlendirilmesi gerekmektedir.

İrdelenmesi gereken başka bir nokta da Sovyetler Birliği ile doğrudan ya da dolaylı ilişkileri olan ve onu sosyalist bir ülke olarak savunan tüm akımların program ve mücadelelerinin objektif olarak yöneldiği hedef ve içeriği irdelenmeksizin SSE'nin uşağı sosyal-faşist hareketler olarak nitelenmesidir. Bu sorunda geçmişte çifte standartların uygulandığı durumlar oldu. Başka ülkelerdeki birçok hareket Sovyetler Birliği ile ilişkileri olmasına rağmen program ve mücadelelerinin yöneldiği hedef göz önüne alınarak sosyal-faşist, SSE'nin uşağı olarak nitelenemez, yalpalayan ulusal ya da demokratik devrimci hareketler olarak ele alınırken, ülkemizde aynı durumda olan bazı hareketler SSE'nin uşağı, sosyal-faşist hareketler olarak nitelendirildi. Bu yaklaşım değiştirilmeli, emperyalist devletlerin çeşitli etkenler sonucu en başta gelişen ulusal ya da demokratik hareketleri denetimleri altına almak ve kullanmak için onlarla bağ kurup yardım ettikleri göz önüne alınmalıdır. Şematik ve tek yanlı bakış, çeşitli hareketleri değerlendirirken yansdı. Bu egemen sınıfların tüm siyasi hareketlerini değerlendirmede, faşist olmayan ama liberal ya da demokratik olmayan siyasi akımların bulunabileceğini yadsıyarak kendini gösterdi.

Kuşkusuz günümüzde sosyal-emperyalizmin uşağı sosyal-faşist akımlar da vardır. Hatalı olanı Sovyetler Birliği ile bağı olan, ondan destek ve yardım alan hareketlerin programları ve mücadelelerinin gerçek içeriği doğru tahlil edilmeksizin, aralarındaki farklılıklar gözetilmeksizin sosyal-faşist, emperyalizmin uşağı hareketler olarak ilan edilmesidir. En keskin nitelermeler her zaman en doğru nitelermeler değildir.

Kitlelerde özellikle de gençliğin ve sınıfın hoşnutsuzluğunun

arttığı, mücadele isteğinin zayıf da olsa ilk belirtilerinin ortaya çıkmakta olduğu ve politik ortamın ısınmaya başladığı, sınıf mücadelesinin gelişmesine gebe olduğu içinde bulunduğumuz dönemde, sınıf mücadelesinde proletarya hareketinin taktik sorunlarında geçmişte yapılan hataları saptamak, aynı hataları değişik biçimde tekrarlamamak için bu hataların üzerine gitmek artan bir önem kazanmıştır. Partimizin yayınlarında çelişen görüşler olmakla birlikte, determinizm ya da kaba materyalizm açıkça savunulmamakla birlikte, kitle mücadelesinin gelişim doğrultusu, izlenecek taktik hat saptanırken determinizm, kaba materyalizm hareket noktası oldu. Bu taktik planda yapılan hataların ana kaynaklarından biriydi.

Ekonomik krizin gelişme doğrultusu ile kitle mücadelesinin gelişme doğrultusu arasında doğrudan bir bağ kurularak kriz derinleştiği oranda kitle mücadelesinin yükseleceği, taktik hattımızı saptarken egemen anlayış oldu. Kuşkusuz ekonomik kriz ve gelişme doğrultusu kitle mücadelesinin gelişmesinin temeli olmakla birlikte, bu kitle mücadelesinin gelişimini etkileyen tek faktör değildir. Kitlelerin ruh hali, bilinç ve örgütlenme düzeyi, siyasi koşullar, diktatörlüğün izlediği politika ve yöntemler, güçler ilişkisi vb. gibi pek çok etkenlere de bağlıdır. Geçmişte bu etkenler ve kitle mücadelesinin gelişme doğrultusu üzerindeki etkileri göz önüne alınmadı. Göz önüne alınmadığı içindir ki bütün kitle örgütlerinin dağıtıldığı, ya da faaliyetinin durdurulduğu, demokratik hak ve özgürlüklerin rafa kaldırıldığı, baskı ve terörün yoğunlaştırıldığı, antiterör demagojisinin etkin bir biçimde kullanıldığı, grev, gösteri gibi her türlü kitle hareketinin yasadışı ilan edildiği, kitle hareketlerinin bir gecede bıçakla kesilir gibi kesildiği askeri darbe sonrasında partinin taktiği kitle mücadelesinin kısa bir süre içinde tekrar yükseleceği beklentisine göre belirlendi. 1981 1 Mayıs'ında ancak mizah konusu olabilecek genel grev çağrısı saçmalığı yapıldı. Darbe sonrası taktik hat belirlenirken cuntanın krizin derinleşmesini engelleyemeyeceği, bunun da kitle mücadelesinin yükselmesine zorunlu olarak yol açacağı düşünülüyordu. Yaşanan süreç neyi gösterdi? '81 Mayıs'ında ne sınıf genel greve gitti ne de kısa sürede kitle mücadelesi

yükseldi. Aksine 56 yıl süren bir sükunet yaşandı. Parti ve çevresi uzun sürecek bir dinginliğe hazırlanmadı. Kitle mücadelesinin tekrar yükseleceği beklentisinin gerçekleşmemesi moral bozukluğuna, yılgınlığın gelişmesine yol açan etkenlerden biri oldu.

Cunta sonrasının kitle mücadelesinin kısa süre içinde tekrar gelişeceği tespitine bağlı olarak izlenen taktiği Nisan darbesinden sonra partinin günlük faaliyetini bile günümüze kadar durdurma, en azından olabildiğince sınırlama, partinin yakın çeperi, hatta üyeleriyle bile düzenli bağ kurmaktan kaçınma izledi.

Bir uçtan, başka bir uca savrulma, geçmişteki hatalardan ders çıkarılmaz, hataların köküne inilmezse, önümüzdeki dönemde de son 56 yıllık faaliyetsizliğe duyulan tepki ve politik ortamdaki ısınma, bir iki grevi ve öğrenci hareketini abartarak gizliliği ve güvenliği gözetmeksizin koşullara uygun olmayan atılganlık ve açılma hatasına düşülebilir. Referandum ve seçimlerde boykot taktiğinin izlenmesi aslında geçmişte taktik sorunlara yaklaşımda yapılan hataların aşılamadığını gösteriyor. Kitlelerin ruh hali yeterince gözetilmeden boykot çağrısı yapılıyor, ardından da öyle yapamazsanız böyle yapın gibi bulanık ikili çağrılar yapılıyor. Çağrılarda açık ve net olmak gerekir. Ayrıca bize gönderilen materyallerde '85 yılı başlarında kitle mücadelesinin gelişme içine girdiğini gösteren kayda değer belirtiler yokken varmış gibi yansıtan tahliller yer alıyordu.

12 Eylül öncesinde hatta sonrasında kitlelerdeki hoşnutsuzluk ve öfkeyi kitle mücadelesinin eriştiği düzeyi abartan tahliller yapıldı. İşçi sınıfının küçük bir azınlığının katıldığı 24 Aralık, 2930 Nisan direnişlerinin kitlelerin ezici çoğunluğunun katıldığı direnişler olarak yanıltıcı ve abartılı propagandaları yapıldı. Parti yönetiminde 1980 yılının 2930 Nisan'ında yeni bir 1516 Haziran direnişi fırsatının kaçırılıp kaçırılmadığı tartışması yapıldı.

Taraftarlarımızın katıldığı korsan gösteriler ve sözde barikat savaşları yasadışı kitlesel gösteriler ve çatışmalar olarak yansıtıldı ve gerçek işlevleriyle ele alınmadı. Kuşkusuz Tariş,

Çorum gibi kitlesel direniş ve çatışmalar da vardı. Ancak bunlar mevzi olgulardı ve genelleşmemiştir. Kitlelerin katıldığı grev, boykot, gösteri gibi mücadele biçimleri esas olarak ekonomik talepler etrafında geliyordu.

Taktik sorunlara hatalı yaklaşım ekonomik politik krizin ve kitle mücadelesinin eriştiği düzeyin abartılması, taktik platform olarak ilan edilen platformda “tekeller üzerinde denetim...” gibi “geçiş dönemi” sloganlarının yer almasına yol açtı. Oysa Türkiye 1970 sonlarında “geçiş dönemi” yaşamıyordu. Türkiye yetmişlerin sonlarında, geçiş dönemi sloganlarının atıldığı 1917 Rusya’sını yaşamıyordu. Türkiye’de kitleler çok daha geri talepler için mücadele ediyordu. Kitleler geçiş dönemi sloganlarının atılabileceği bilinç ve örgütlenme düzeyine sahip değildi. Üretim üzerinde denetimi zorlayacak işçi örgütleri neredeydi? Kuşkusuz böyle örgütler yoktu. Sendikalar gibi kitle örgütleri ise reformist, revizyonist, gerici, faşist akımların ve sendika ağalarının denetimindeydi. İlan edilen sıkıyönetime karşın diktatörlük gelişen kitle mücadelesini, devrimci demokratik hareketi ezmek için tüm güçlerini harekete geçirmemiştir. Ancak uluslararası plandaki gelişmeler, ekonomik ve politik krizin derinleşmesi, kitle mücadelesinin gelişmesi, emperyalizmin ve egemen sınıfların tüm güçlerini harekete geçirip saldırıya geçmelerini gündeme getiriyordu. Parti bunu da saptayıp gerekli tedbirleri alamadı ve kitleler faşist cuntaya karşı hazırlanamadı. Ve bu siyasi miyoplüğün başka bir örneğiydi.

Bir yandan kitle mücadeleleri abartılıp, geçiş sloganları gündeme getirilirken diğer yandan parti sivil faşist çetelerin devlet desteğinde yaygınlaşan ve yoğunlaşan terörüne karşı kendiliğinden gelişen Ant-ifaşist mücadeleye ilişkin görevlerini yerine getirmede. Özellikle parti yönetimi bu konuda sağ bir konumdaydı. Ve kendiliğinden gelişen bu mücadelenin olumsuz yönlerine karşı mücadele yetersiz kaldı. Ant-ifaşist direnişi geliştirme, daha örgütlü hale getirme perspektifine sahip olmadı. 1971 maceracılığına yöneltilen eleştiriler tekrarlandı. Ant-ifaşist silahlı direniş düello olarak ele alındı. Oysa gelişen Ant-ifaşist silahlı direniş doğru bir önderlikten yoksun olmasına, kendiliğinden her hareket gibi olumsuz unsurları ve yozlaşma

eğilimlerini bağrında taşımasına rağmen 1971 maceracılığından farklı bir hareketti. Ant-ifaşist silahlı direniş önceleri küçük grupların silahlı eylemine dayanmasına rağmen, daha geniş yığınları direnişin içine çekme potansiyeline sahipti ve genel olarak diktatörlüğe karşı mücadele ve kitlelerin seferber edilmesiyle de çelişmiyordu. Sınıf içindeki çalışmayı, en geniş kitleleri seferber etmeyi ve diktatörlüğe karşı mücadeleyi ihmal etmeksizin Ant-ifaşist alanda dişe diş bir mücadele yürütmek gerekiyordu. Bu yapılmadı. Yapılmadığı için Ant-ifaşist silahlı direnişin geliştiği dönemde parti yeterince güç toplayamadı, bu direnişin içinde yer alan unsurlarla birleşemedi. Faşist cunta tarafından etkin bir biçimde kullanılan ve devrimci şiddet adına sıradan insanlara yönelen zorbalık gibi olumsuzluklar giderilemedi. Doğru bir önderlikten yoksunluk bu hareketin bağrında daha sonra cunta tarafından etkin bir biçimde kullanılan ve devrimci şiddet ve Ant-ifaşist mücadele adına sıradan insanlara yönelen zorbalık, terör, soygun, gasp gibi olumsuzlukların gelişmesine, mücadelenin kitleleri dışalayan ya da onların rolünü pasif destekçiliğe indirgeyen anlayışların egemenliğine yol açtı. Doğru bir önderlik altında Ant-ifaşist silahlı direnişin gelişmesi bu olumsuzlukları engellemesi, kitlelerin kendi öz tecrübeleriyle tek ve esas düşmanın silahlı faşist çeteler olmadığını görmelerini ve faşist cuntaya karşı dişe diş direnecek bir gücün hazırlanmasını sağlayacaktı.

Lenin 1905 ayaklanması öncesinde kendiliğinden gelişen ve küçük grupların yürüttüğü gerilla savaşını maceracılık, çapulculuk, Narodnizm, bireysel terörizm, lümpen proletaryanın hareketi olarak niteleyen Bolşevikleri gelişen hareketin gerçek niteliğini anlamamak, Narodnizmle karıştırmak, Bolşeviklerin Narodizme yönelttikleri eleştirileri farklı tarihi koşullarda ortaya çıkan farklı bir harekete karşı papağan gibi tekrarlamakla eleştiriyor. Bolşeviklerin bu hareketin olumsuz yanlarını eleştirmekle yetinmemeleri gerektiğini vurguluyor, içinde yer alarak daha sistemli ve örgütlü hale getirmeleri gerektiğini belirtiyordu. Lenin'in bu eleştirileri çok farklı koşullarda ortaya çıkan ve farklı bir hareket olan silahlı Ant-ifaşist direniş karşısında partinin takındığı tutum için de geçerlidir.

Halk milisi ancak bu yolun izlenmesi durumunda romantik bir slogan olmaktan çıkacak. Hayata geçirilebilen bir slogan haline gelebilecekti. Egemen sınıfların sivil faşist çeteleri örgütleyerek varmak istedikleri amaç boşa çıkarılabilecekti. Silahlı Ant-faşist direnişin geliştiği soygunların sıradan ve olağan günlük olaylar haline geldiği, sıradan insanların bile silahlandığı bir dönemde parti hala harcamalarını bütünüyle bağışlarla finanse etmeye çalışıyor, silahlanmayı ciddi bir sorun olarak ele almıyordu. Kuşkusuz bu politikasına uygun bir çekim merkezi oluyor ve buna uygun insanlar kazanıyordu. Düşmana tek bir yazılı belge bile bırakmayıp yakan, düşmana silahını teslim etmeyen Antep direnişi bir anı haline gelirken, düşmana dişe diş bir silahlı savaş ve direnmenin uzak bir geleceğin sorunu olduğu anlayışı yaygınlaşıyordu. 12 Eylül sonrası bir yandan cuntaya karşı direniş çağrıları yapılıyorken, parti arşivinin, silahlarının ve kasasının bir tek silah patlatmadan düşmana teslim edilmesi bir yönüyle bu gelişmelerin bir sonucuydu. Parti silahlanmayı, silahlı mücadele ve uzun vadede ayaklanmaya hazırlanmayı ciddi bir sorun olarak ele almadı. Bu sorun esasında silahlı Ant-faşist direnişe ilişkin görevlerin yerine getirilip getirilmemesini aşmaktadır. Silahtan öcü gibi korkan yılların revizyonist TKP'si bile günümüzde lafta da olsa silahlanmayı, silahlı gruplar oluşturmayı gündemine alırken bu sorun hala ciddi bir biçimde gündemimize alınmamıştır. İlerde hazırlıksız yakalanmamak, yeni özeleştiriler yapmak zorunda kalmamak için alınmalıdır.

Parti kitle örgütleri konusunda da önemli hatalar yaptı. Parti üyeleri ve taraftarlarından oluşan çeşitli işyerlerindeki, üretim merkezlerindeki, kitle örgütlerindeki parti gruplarından başka bir şey olmayan DSM ve YD ile başlayan örgütler alternatif kitle örgütleri olarak ilan edildi. Bir yandan parti ile kitleler arasında bu sözde kitle örgütlerinin yönetim organlarının girmesine partinin taban örgütlerinin yürütmesi gereken faaliyetin bu organların üstüne yıkılmasına, parti gruplarının faaliyetinin muhtevasının daraltılmasına, diğer yandan kitle örgütlerini bölen, dağıtan bir görünüm kazanmamıza ve tecrit edilmemize yol açtı. Gericilerin yönetimindeki kitle örgütlerinde sabırlı ve

uzun vadeli bir faaliyet yürütme yerine sözde alternatif kitle örgütleri yaratmaya ve pekiştirmeye bıraktı. Oysa Lenin'in de belirttiği gibi kitleler neredeyse orada olmalı, uzun vadeli ve sabırlı bir çalışma içinde olunmalıdır. Komünistler gericiilerin yönetimindeki kitle örgütlerinde çalışmaktan, buralarda faaliyet yürütmek için savaş hilelerine başvurmaktan kaçınmamalıdır. Parti bu konuda Lenin'in eleştirdiği çocukluk hastalıklarına düşmekten kaçınmadı. Komintern'in tarihi incelendiğinde üye partilerin kuruluş yıllarında kapıldıkları tipik çocukluk hastalıklarına partimizin de kapıldığı görülecektir. Daha 12 Eylül öncesinde bu hata sınıf içindeki çalışma gözden geçirilerek, DSM'nin alternatif sendikal bir örgüt olmadığı saptanmış ve DİSK'e karşı tutumun ve DİSK dağılıyor tespiti hata içerdiği sonucuna varılmıştı. Diğer alanlardaki faaliyetimiz gözden geçirildiğinde benzer hataların yapıldığı görülecektir.

Bu yazının amacı bugüne kadarki faaliyetin olumlu olumsuz yönleriyle bir değerlendirmesini yapmak olmadığı, aksine geçmişteki hataların örgütlenme, çalışma tarzı vb. alanlarla sınırlı olmadığını vurgulamak olduğu için hatalar ve eksiklikler üzerinde ana hatlarıyla duruldu. Doğru olan ve sahip çıkıp geliştirmemiz gereken pek çok şey var. Bu ayrı bir yazının konusu.

Yukarıda örnekler vererek açmaya çalıştığım hatalar ve eksiklikler bir çırpıda ele alınıp aşılamaz. Hatta bazıları araştırma ve inceleme yapmayı gerektirdiği için bugün gündeme alınmayabilir de. Ancak perspektifimiz tüm bunları aşmak olmalıdır. Bu perspektif partiye verilmeli, 2. Kongreye bu perspektifle sorunların parti içinde tartışması sonuçlanmış olarak gidilmelidir.

Aralık 1986

“Proletaryanın ideolojik ve örgütsel bağımsızlığına kavuştuğu koşullarda, tasfiyecilik, bu bağımsızlığı kemirmeye ve yoketmeye yönelir. Fakat böyle bir bağımsızlığın henüz kazanılmamış olduğu koşullarda ise, tasfiyecilik, bizzat bu bağımsızlığı kazanma sürecinin önünü tıkar, engelleyici faktör olarak rol oynar.

Bugün Türkiye işçi sınıfı hala sınıfsal bağımsızlığından yoksundur ve böyle bir bağımsızlığın kazanılmasını engelleme anlamında, çok yönlü bir tasfiyeci baskının altındadır. (...)

Türkiye proletaryasını siyasal sınıfsal bağımsızlığına kavuşturma, bugünün temel sorunudur. Bu sorunun çözümü reformizme, reviyonizme ve popülizme karşı köklü bir ideolojik mücadeleden ve işçi sınıfı üzerinde bu akımların ideolojik ve örgütsel etkinliğini kırmaktan geçer. Bu da bir tasfiye süreci olacaktır; tasfiyeci akımların tasfiyesi süreci...

Bu, bütünüyle olumlu anlam yüklü bir tasfiye sürecidir. (...)

İnkarcılık bir küçük-burjuva sınıf eğilimidir; oysa inkar kavramı çok farklı bir içerik taşır. İnkâr, hareket yasasıdır; ilerleme, gelişme koşuludur. İdeolojik ve sınıfsal özü küçük-burjuva olan bir teori ve pratik, ancak bilimsel temelde eleştirilip “inkar” edilerek aşılır. Nitelik değişimine, nitelik olarak farklı bir ideolojik-sınıfsal öze ve temele ancak böyle ulaşılır. Bu, geçmişin ideolojik-siyasi, maddi, manevi her türlü olumlu ve devrimci kazanımına sahip çıkıp geleceğe aktarmayla çelişmez. Bu tür bir “inkar”ı reddetmek, diyalektik gelişmeyi inkar etmekle aynı anlama gelir.”